

1. Türkiye
Üstün Yetenekli Çocuklar
Kongresi

KONGRE TUTANAĞI VE KARARLAR KİTABI

25 Eylül 2004

Yayına Hazırlayanlar

Mustafa Ruhi Şirin
Prof. Dr. Adnan Kulaksızoğlu
Doç. Dr. Ahmet Emre Bilgili

Çocuk Vakfı Yayınları : 71

I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Yayın Dizisi : 9

ÜSTÜN YETENEKLİ ÇOCUKLAR
**KONGRE TUTANAĞI VE
KARARLAR KİTABI**

Kapak Tasarımı: Cevdet Karal, Ender Çılgın

Tasarım: Ali Çiftçi

Tashih: Cemil Çiftçi

Baskı-cilt: ERKAM Matbaası

Baskı tarihi: Ekim 2004

Birinci baskı: 1000 adet

ISBN 975-552-066-X

Çocuk Vakfı Yayınları

Zafer Sokak No: 17

34371 - Nişantaşı-Istanbul

Telefon: 0212 240 23 83 - 240 41 96

Belgegeçer: 0212 230 01 25

www.cocukvakfi.org.tr

www.hayaledenyapabilir.com

bilgi@hayaledenyapabilir.com

elektronik posta: cocukvakfi@hotmail.com

ustunyetenek@cocukvakfi.org.tr

Yayına Hazırlayanlar

Mustafa Ruhi Şirin

Prof. Dr. Adnan Kulaksızoğlu

Doç. Dr. Ahmet Emre Bilgili

İstanbul, 2004

Önsöz

23-25 Eylül 2004 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleşen I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi, alanında birkaç ilki gerçekleştirdi. Kongre, Millî Eğitim Bakanlığı, Marmara Üniversitesi ve Çocuk Vakfı işbirliği örneği olması nedeni ile önemli bir çalışma ortamı oluşturmuştur. Bu işbirliği kadar önemli olan diğer bir ilk ise üstün yetenekli çocuk eğitimi merkeze alan bir Kongre düzenlemeye cesaret edilmiş olmasıdır. Türkiye'de üstün yetenekli çocuk görüşlerinin Kongre öncesi ve sonrası süreçlerine yansıtılması dikkate alındığında, çocuk hakları açısından da anlamlı bir ilkin yaşandığı söylenebilir. Üç önemli ilkin birarada gerçekleşmesinin güçlüğüne karşın, Kongrede ülke ölçekli kararların alınmış olması da daha önemli bir ilk adım kabul edilmelidir.

Kuşkusuz, I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi'nin kazanımları yalnızca ilkleri başarması ile sınırlı değildir. Kongrenin, üstün yetenekli çocuk eğitimi düşüncesinin Türkiye'nin gündemine getirilmesine sağladığı katkı da önemlidir. Üstün yetenekli çocuk eğitimi konusunu bütünlüklü çerçevede anlamaya çalışırken akademik yaklaşımdan ödün verilmediği gibi, bu tutum, konuya siyaset düşürülmesini de önlemiştir. Bize göre Kongrenin en önemli kazanımı ve tutarlılığı ise bu nokta olmuştur. Söz konusu olan bu tutarlılığın, bundan sonraki Kongrelerin de yol haritası olmasını temenni etmekteyiz.

Kongreleri tanımlayan en önemli ölçüt ise alınan kararlardan çok kararların hayata geçip geçmediğidir. İlk Kongrede alınan kararları iki ana başlık altında değerlendirmek mümkündür: Üstün yetenekli çocuk eğitiminin örgün eğitime dahil edilmesi, bir. Yaygın eğitime yönelik olarak *Türkiye Üstün Yeteneklileri Değerlendirme Kurumu*'nun kurulması, iki. Örgün eğitim kapsamında iki örgün uygulama modeli önerilmiştir: *Özel gruplandırmalar ve okulöncesi, ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde üstün yetenekliler için ayrı program modeli. Kongre Tutana-*

ğı ve Kararlar Kitabı incelendiğinde görüleceği gibi özel okul modeli tartışılmış, ancak bu konuda ortak bir görüşe ulaşılamamıştır. Örgün ve yaygın eğitime yönelik Kongre kararlarının muhatabı yalnızca Millî Eğitim Bakanlığı ve Hükümet değil, ilgili bütün öznelerdir. Çünkü, her alanda olduğu gibi üstün yetenekli çocuk eğitimi alanını da ülke ödevine dönüştürmek, bütün öznelerin katılımı ve katkısı ile mümkün olabilir. Bunun için de, ikinci Kongreye kadar, Kongreye katılan veya katılamamış olan bütün ilgililerin katkısını alarak çalışmaların sürdürülmesi gerekmektedir.

I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi'ne başlangıcından sonuçlanıncaya emeği geçmiş, kişi, kurum ve kuruluşlara; başta Kongre ana sponsorumuz TOBB olmak üzere Türkiye Bankalar Birliği ve Türkiye Halk Bankası'na teşekkür ederiz.

İkinci Kongre'de buluşmak ümidi ile.

Mustafa Ruhi Şirin Prof. Dr. Adnan Kulaksızoğlu Doç. Dr. Ahmet Emre Bilgili
Kongre Sözcüsü Kongre Başkanı Kongre Genel Sekreteri

İçindekiler

Önsöz 7

AÇILIŞ PROGRAMI

Kongre Açılış Konuşmaları	13
Ayda Polat	13
Burak Soybir	14
Mustafa Ruhi Şirin	15
Prof. Dr. Adnan Kulaksızoğlu	19
Ali Haydar Sıldıroğlu	21
Rifat Hisarcıkıoğlu Adına Hüseyin Üzülmez	25
Prof. Dr. İrfan Güney	29
Bülent Arınç	33
Tuluyhan Uğurlu	37
Kongre Açılış Konferansı / Füsün Akarsu	39

ÇOCUK PANELİ

Çocuklar Eğitimleri Konusunda Neler Düşünüyor ve Neler Düşlüyorlar? 47

PANEL

Türkiye'de Üstün Yetenekli Çocuk Eğitiminin Dünü, Bugünü, Geleceği 93

GENEL KURUL GÖRÜŞMELERİ	123
--------------------------------------	-----

KAPANIŞ BİLDİRİLERİ

Burak Soybir'in Okuduğu Kongre Çocuk Kapanış Bildirisi	185
Mustafa Ruhi Şirin'in Okuduğu Kongre Kapanış Bildirisi	187

GENEL KURUL GÖRÜŞMELERİ 123

KAPANIŞ BİLDİRİLERİ

Burak Soybir'in Okuduğu Kongre Çocuk Kapanış Bildirisi 185

Mustafa Ruhi Şirin'in Okuduğu Kongre Kapanış Bildirisi 187

AÇILIŞ PROGRAMI

Kongre Açılış Konuşmaları

AYDA POLAT*

Ben Sinop Bilim ve Sanat Merkezi'nden AYDA POLAT.
Dağları, tepeleri aştım; Karadeniz'e sığmadım ve yanınıza ısınlandım.

Bugün artık her şeyi farklı düşünüyorum. Çünkü burada bizi bizden fazla düşünen, önemseyen beyinler ve yürekler olduğunu görüyorum.

Gururluyum, kendime güveniyorum, arkadaşlarıma güveniyorum. Çünkü önemseniyor ve değer görüyoruz.

Sevgili büyüklerim, böyle büyük bir organizasyonda, bizleri tüm Türkiye ile buluşturduğunuz için binlerce teşekkürler.

Ben şiirler yazıyorum. Merak ediyorum, acaba şiirlerini okuduğum şairler de şu anda aramızda mı? Onları özellikle selamlıyorum. Sözlerimi bir şiirimle tamamlamak istiyorum.

Ellerim küçük, büyük yüreğimse;
Zor değil yer açmak sevginize.
Hani onlarca eşarp çıkarır ya sihirbazlar kutudan,
Benden de size onlarca sevgi ve selamlar.

İyi ki varım. İyi ki varsınız.
Hepinize yürekten selamlar.

* Sinop Bilim ve Sanat Merkezi Kongre Çocuk Delegatesi.

BURAK SOYBİR*

Ben BURAK SOBİR. Amasya Bilim ve Sanat Merkezi'ne devam ediyorum. 6. Sınıf öğrencisiyim. Hoş geldiniz BÜLENT AMCA, siz de hoş geldiniz METİN AMCA.

Ve sevgili dinleyiciler, sizler de hoş geldiniz. Bizim için burada toplandığınıza göre, hayallerimizi gerçekleştirebilmemiz için bizlere yardımcı olacağınızı sanıyorum.

Sizden çok fazla bir şey istemiyoruz. Bizi anlamanız yeter.

Ben ışınlanma makinesi üretmek istiyorum. Çünkü Amasya'dan burası çok uzak. Hem de okuluna ulaşamayan öğrencilerin okullarına ışınlanmasını da sağlayarak bu sorunu çözebiliriz.

Ben zaman makinesi de üretmek istiyorum. Çünkü ben size sorsam Leonardo da Vinci'nin küçüklüğünde nasıl bir çocuk olduğunu? Bu salonda kaç kişi söyleyebilir ki. Bu yüzden hem o anı, hem de onu ve birçok kişiyi tanımak için böyle bir makine üretmek istiyorum.

Bana bu fırsatı tanıyan herkese ve bütün öğretmenlerime teşekkür ediyorum.

MUSTAFA RUHİ ŞİRİN*

Saygıdeğer Başkanım,
Sevgili Çocuklar,
Değerli Kongre Üyeleri,
Hanımefendiler ve Beyefendiler,

Sizleri anlamı sevgi, sevinç, barış ve kardeşlik olan çocuk selâmı ile selâmlıyorum.

I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi'nin açılış programına hoş geldiniz.

Otuz yıl boyunca çocuk ödevine çalışırken çok hâyallerim ve ütopyalarım oldu. Bugünkü, armağanlı çocuk buluşması ise gerçekleşen birkaç hâyalimin en büyüğü. Bunu önce, insanlığın ulaşması gereken büyük çizgiyi sezmemi sağlayan armağanlı arkadaşlarıma ve Kongre süreçlerinin bütün katılımcı öznelerine borçluyum. Müsaadelerinizle, her birine ayrı ayrı teşekkürlerimi sunuyorum. Evet; bu kongre de bir hayâlin ürünü. İnanıyorum ki hayâl edebilen başarır.

Türkiye, yüz yılı aşkın bir süre içinde üstün yetenekli çocukların eğitimleri konusuna eğilmeyi ve onları geleceğe hazırlama ödevini ertelemiş bir ülke durumunda. Sizi, bu süreç boyunca doğan her üstün yetenekli çocukla insanlığın neler kaybettiğini düşünmeye ve armağanlı çocukların dünyasına yolculuğa çıkmaya davet ediyorum.

Geçmiş yüz yıllarda üstün yetenekleri geliştiren kurum geleneğine sahipken, yetenekleri söndüren bir topluma dönüşmemizin temel nedeni, üstün yetenekli-

* Amasya Bilim ve Sanat Merkezi Kongre Çocuk Delegatesi.

* Çocuk Vakfı Başkanı ve Kongre Sözcüsü.

leri yetiştirme geleneğinin ortadan kalkmasıdır. Cumhuriyetimizin kuruluş yıllarında Atatürk'ün "Milletimiz, sahip olduğu istidat ve yetenekleri geliştirmelidir." uyarısına rağmen 1940'lardan sonra üstün yetenekli çocukların eğitiminin suskunluk sarmalı ile örtülmesi sonucu, yetenekleri söndüren topluma dönüşme süreci hızlanmıştır.

Üstün yetenekli çocuklarımıza ilgi duyamayışımızın esas nedeni, bu konuda bir paradigma sahibi olmayışımızdır. Türkiye'nin problem çözemeyen ülke durumuna dönüşmesinde üstün yetenekli çocuklar konusunda dikkat, düşünüş, keşif ve uygulama süreçlerinin oluşmamasının payı büyüktür. Bu süreçleri başlatarak üstün yetenekli çocuk fikrinin hayatımıza girmesi, ailede ve toplumda öneminin kavranması, düzenlediğimiz Kongre'nin ana amaçlarından biridir. Ve biz bunun için buradayız. Bu amaca karşılık, üstün yetenekli çocuklar konusunu yalnızca beyin gücü odaklı değerlendirmekten yana değiliz. Doğan her çocuk gelişme ve yeteneklerini geliştirme hakkına sahip olduğu gibi mutlu ve güzel bir dünyada yaşama hakkına da sahiptir. Üstün yetenekli çocuklar yüksek zihin ve zekâ, hâyâl gücü, yaratıcılık ve tıpkı peygamberler gibi yüksek vicdan potansiyelleri ile dünyaya gelmeleri nedeni ile doğaları gereği farklıdır. Armağanlı çocuklara karşı ilk ödevimiz ise onları erken keşfetmeyi öğrenmektir. Toplumda deha fikrinin yeniden uyanması da bu ilk adımla yakından ilişkilidir. Bu ise üstün yetenekli çocuk bilgisini öğrenmek ve kültürünü yaşamakla gelişebilir.

İnsanlık tarihi boyunca büyük sıçramaya öncülük edenlerin üstün yetenekli çocukları eğitebilmeye gücüne ulaşmış toplumlar olduğu unutulmamalıdır. Armağanlı çocukların ilahi mimarilerine doğuştan bağışlanmış büyük istidatı, medeniyet fikri ile geliştirmeyi başaran toplumlar, bu çocukların insanlık için üreteceği değer sayesinde yükselecek ve ilerleme düşüncesinin de öncüsü olacaklardır.

Sevgili Gönüllü Çocuk Dostları,

I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi ile armağanlı çocuklarımızla yüzleşmek istedik. Türkiye'nin üstün yetenekli çocuk ödevine yönelmesini amaçladık. Millî Eğitim Bakanlığı, Marmara Üniversitesi, Çocuk Vakfı işbirliğinde, TOBB ana sponsorluğunda, Başbakanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın yüksek himayelerinde gerçekleştirdiğimiz bu Kongre'de konunun bütün öznelerinin katılımını sağlamaya özen gösterdik. 688 üstün yetenekli çocuğun görüşünü Kongre öncesi süreçlerde dikkate aldığımız gibi Kongre Çocuk Delegelerinin üç gün boyunca görüşlerini almayı sürdüreceğiz. Şu anda üstün yetenekli çocuklar konusunda birlikte tarihe bir kayıt düşmekten öte anlamları olan olağandışı bir buluşmayı birlikte yaşadığımızı ruhumda derin bir şekilde hissediyorum. Ve bugün burada yalnızca günümüzün gündemi için değil gelecek için de bir aradayız. Üstün yetenekli çocuklar alanında stratejik bilginin üretilmesi, Türkiye'ye özgü eğitim mo-

dellerinin oluşturulması, uygulamacıların yetiştirilmesi, alanın örgün ve yaygın eğitime yansıtılması Kongre'nin bugüne ve geleceğe yönelik öncelikli yaklaşımı olacaktır.

Sevgili Armağanlı Arkadaşlarım,

Değerli Konuklarımız,

I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi'ni Millî Eğitim Bakanlığı, Marmara Üniversitesi ve Çocuk Vakfı işbirliğinde hazırladık. Çocuk Vakfı adına Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü Üstün Yeteneklilerin Eğitim Projesi yöneticisi Metin Uzun'a, Bilim ve Sanat Merkezleri'nin öğrenci, yönetici ve öğretmenlerine, Genel Müdürümüz Sayın Ali Haydar Sıldıroğlu'na, Müsteşarımız Sayın Prof. Dr. Necat Birinci'ye ve Bakanımız Sayın Doç. Dr. Hüseyin Çelik'e teşekkürlerimi sunuyorum. Kongre düşüncemize ilk ilgiyi gösteren Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü Başkanı ve Kongre Başkanı Sayın Prof. Dr. Adnan Kulaksızoğlu'na, aynı üniversitenin öğretim üyesi ve Kongre Genel Sekreteri Sayın Doç. Dr. Ahmet Emre Bilgili'ye, Atatürk Eğitim Fakültesi Dekanı Sayın Prof. Dr. Sema S. Ergezen'e, Marmara Üniversitesi Rektörü Sayın Prof. Dr. Tunç A. Erem'e de teşekkürü zevkli bir görev kabul ediyorum. Kongre'nin dokuz aylık süreçlerinde ilgilerini esirgemeyen Bilim ve Değerlendirme Kurulu ve Düzenleme Kurulu üyelerine, Durum Tespiti Alt Komisyonu, Politika Önerileri Alt Komisyonu Başkan ve üyelerine teşekkürlerim yanında, işbirliği ve katkılarını en güzel hatıralarım arasında koruyacağımı bilmelerini isterim. Armağanlı çocuk ödevimizin gönüllü ortaklarına gelince: Kongremizin organizasyon danışmanı, halkla ilişkiler ve reklam çalışmalarımızdaki yaratıcı yönetmeni Sevgili Cevdet Karal'ı, çalışma arkadaşı Sanat Yönetmeni Ender Çılgin'ı, Çocuk Vakfı'nın ve Kongrenin en büyük şansı sevgili Pınar Sökücü'yü içimdeki çocuğun selamı ile selamlıyorum. Ve bizi müzikle buluşturacak olan sevgili Tuluyhan Uğurlu ile genç gitar sanatçısı Celil Refik Kaya'yı şimdiden tebrik ediyorum.

Türkiye'nin ilk üstün yetenekli çocuk kongresine ana sponsor olan Türkiye Odalar Borsalar Birliği'ne, değerli Başkanı Sayın Rifat Hisarcıklıoğlu'na, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi yöneticilerine teşekkürü bir borç ve görev kabul ediyorum. Aynı duyarlılıkla desteklerini esirgemeyen Türkiye Bankalar Birliği'ne, Türkiye Halk Bankası'na, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne, Consensus (pr) Ajansı'na, Yedirenk'e, Çoluk Çocuk Dergisi'ne, Ulusoy'a ve MNG Kargo yetkililerine de çocuklar adına teşekkürlerimizi bildirmekten mutluluk duyuyorum.

Değerli Konuklarımız,

I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi düşüncesinin ülke ölçekli sahiplenilmesi ve kamuoyunda duyurulması Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Sayın Re-

cep Tayyip Erdoğan Beyefendinin himayelerinde gerçekleşmesiyle mümkün olabilmektedir. Sayın Başbakanımıza işbirliği yaptığımız bütün gönüllü ortaklarımız adına teşekkür ederim.

Sevgili Başkanım,

Sevgili çocuklar, değerli gönüllü çocuk dostları,

I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi'ne teşekkürleriyle bütün Türkiye'nin burada olduğunu bizlere hissettiren, lütfedip Kongremiz Onur Konuğu olmayı kabul buyuran Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Başkanı Bülent Arınç Beyefendiye, yüksek müsaadeleriyle, en nezih duygularla hürmetlerimi arz ederim. Türkiye'de üstün yetenekli çocuk fikrinin hayata geçirilmesine verdikleri bu anlamlı desteğin unutulmayacağını ve birlikte anılmaktan büyük bir sevinç duyacağımı arz etmekten de derin bir mutluluk duyuyorum.

Son olarak içime doğan cümleyi sizlerle paylaşmak istiyorum:

Türkiye'yi hiç bu kadar umutlu görmemişim.

Türkiye'nin ilk armağanlı çocuk buluşmasına tekrar hoş geldiniz.

Prof. Dr. ADNAN KULAKSIZOĞLU*

Sayın Meclis Başkanım, Sayın Rektör Yardımcım, Sayın Talim Terbiye Kurulu Başkanı, Sayın Özel Eğitim Genel Müdürü, Saygıdeğer Öğretmenler, Anne-Babalar, Sevgili Öğrenciler ve bütün katılımcılar,

I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi'ne hoş geldiniz, şeref verdiniz.

Üstün yeteneklilerin tespit edilmesi, özel olarak eğitilmeleri ve uygun iş alanlarına yönlendirilmeleri ülkemizin insan gücü planlaması açısından son derece önem taşımaktadır. Bilim ve teknolojiye ilerleyebilmek, sanattan ekonomiye her alanda gelişebilmek ancak nitelikli insan gücü sayesinde mümkündür.

Kongremiz üstün yetenekli çocukların özel eğitiminin önemine dikkat çekmek, bu konudaki bilgi birikimini bir araya getirmek ve üstün yeteneklilerin eğitimi ile ilgili yeni milli eğitim politikasına zemin oluşturmak amacı ile düzenlendi.

Kongrede 50'si sözlü, beşi poster olmak üzere 55 bildiri sunulacak, birinde çocuk ve gençlerin konuşmacı olarak katılacağı iki panel yapılacaktır. Ayrıca çocuk ve gençlerle yetişkinler farklı grup çalışmalarına ve etkinliklere katılabileceklerdir.

Bu akşam panel sonrası kongre işleyişini kontrol etmek üzere kongre divan başkanı seçimi yapılacaktır. Kongrenin ikinci günü sözlü sunumlar bittikten sonra katılımcıların Politika Önerileri Komisyonu ile Durum Tespit Komisyonu olarak iki farklı komisyonda çalışma yapmalarını arzu etmekteyiz. Kongrenin üçüncü günü, Komisyonlar, Genel Kurul Salonu'nda aldıkları kararları oylayarak kabul edeceklerdir. Kapanış oturumunda kongre kararları alınarak kamuoyunun bilgisine sunulacaktır.

* Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölüm Başkanı ve I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Başkanı.

Kongremiz Milli Eğitim Bakanlığı'nın 21 ilde açılmış olan ve 19 ilde faaliyet halinde olan Bilim ve Sanat Merkezleri'nin (BİLSEM) çalışmalarının tanıtıldığı bir yer olmuştur. BİLSEM'lerin çalışmalarını panolarda görebilirsiniz.

Kongrenin gerçekleştirilmesi Milli Eğitim Bakanlığı ve Çocuk Vakfı'nın işbirliği ile oldu. Baştan beri gösterdiği titiz çalışma ile Kongrenin bugüne gelmesini sağlayan Çocuk Vakfı Başkanı Sayın Mustafa Ruhi Şirin'e, Vakfın Sekreteri Pınar Sökücü'ye, Marmara Üniversitesi Bilgisayar ve Eğitim Teknolojileri Bölümü Öğretim Görevlileri Cahit Cengizhan ve Murat Çakar'a, Öğr. Gör. Aydan Aydın ve Oktay Sarı'ya, Kudrettin Açar'a ve Kongre'de katkısı olan bütün öğrencilerime teşekkür ediyorum.

Ayrıca, Kongrenin Sayın Bilim ve Değerlendirme Kurulu ile Düzenleme Kurulu Üyelerine, bizlere parasal destek sağlayarak toplumsal sorumluluk örneği gösteren Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'ne (TOBB) şükranlarımı arz ederim.

Kongremizin konu ile ilgili bütün taraftarlara fayda sağlamasını diliyor, hepimizi en derin saygılarımla selamlıyorum.

ALİ HAYDAR SILDİROĞLU*

Sayın Meclis Başkanım, Sevgili Çocuklar, Değerli Kongre Delegeleri, Hanımefendiler, Beyefendiler, Değerli Basın Mensupları. I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi'ne hoşgeldiniz, şeref verdiniz.

Ben bugün burada Milli Eğitim Bakanlığı'nın Üstün Yetenekli Çocuklarla ilgili yapmış olduğu çalışmaları kısaca özetlemeye çalışacağım.

Milletlerin en büyük güç kaynağı nitelikli ve yetişmiş insan gücüdür. Ülkenin kalkınmasında fen, edebiyat, sanat, ekonomi, ticaret, politika v.b. alanlarda önderlik edecek liderler üstün veya özel yetenekli çocuklar arasından çıkmaktadır. Üstün veya özel yetenekli çocukların yeteneklerini geliştirerek, kapasitelerini en üst düzeyde kullanmalarını sağlamak ülkemizin bugünü ve geleceği açısından büyük önem taşımaktadır. Ülke kalkınması için her alanda birinci sınıf ilim adamlarına ihtiyacımız vardır. Merhum Prof. Dr. Mümtaz Turhan hocamın ifadesiyle, iki yarım kişiden bir tam kişi çıkmaz. Onun için yetiştireceğimiz kişileri tam olarak yetiştirmemiz icap etmektedir. Geçmişe ve günümüze baktığımızda toplumlara yön veren, çağları açıp kapayanların pasif çoğunluğun değil liderlik ve yaratıcılık gibi özelliklere sahip olan aktif, azınlık dediğimiz üstün veya özel yetenekli kişilerin olduğunu görmekteyiz. Üstün veya özel yetenek kişilerin başarılı bilim ve iş adamı olmaları için gerekli, fakat asla yeterli değildir. Üstün veya özel yetenek başarıyı etkileyen diğer faktörlerle uygun bileşim oluşturduğu zaman kişiler için bir güç kaynağı haline dönüşür. Aslında üstün veya özel yetenekliler ciddi bir risk grubudur. Eğer yüksek zihinsel potansiyelleri uygun şekilde geliştirilip yönlendirilebilirse başarılı birer fert olarak ülkemize ve insanlığa önemli hizmetlerde bulunabilirler. Aksi halde kendileriyle barışık olmayan, aile ve toplum için sorunlu grup

* Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim, Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürü.

haline dönüşmeleri ihtimali oldukça yüksektir. Bu sebeple üstün veya özel yetenekli çocukların özelliklerini ve ihtiyaçlarını bilmeyen ve bunlara karşı ailelerin sergileyeceği davranışların neler olması gerektiğinin bilinmesine ve özel öğrenme ihtiyaçlarına cevap verecek, öğrenme hızlarına uyum sağlayacak eğitim modellerinin geliştirilmesine ihtiyaç vardır.

Üstün veya özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde, dünya üzerinde bir benzeri bulunmayan ve tarihimizde Enderun Mektepleri adıyla anılan kurum önemli hizmetler görmüştür. Osmanlı İmparatorluğu'nun altı yüz yılı aşkın bir süre üç kıta üzerinde hakimiyet kurmasında Enderun Mekteplerinde yetişen devlet adamlarının rolü oldukça büyüktür. Enderun Mektepleriyle ilgili kaynaklar incelendiğinde öğrenci ve öğretmenlerin özel olarak seçildiği, uygulanan eğitim-öğretim metodlarının özel eğitim ilkesine göre yapıldığı, mekteplerin, çağın en üst düzeydeki imkanlarıyla donatıldığı ve belki de en önemlisi buralarda yetiştirilen üstün veya özel yetenekli kişilere devlet yönetiminde yeteneklerine göre bütün kapıların açıldığı bir gerçektir. Cumhuriyet döneminde üstün veya özel yetenekli öğrencilerin eğitimi için çeşitli düzenlemeler yapılmış ve kanunlar çıkarılmıştır. 1960 öncesi düzenlemeler daha ziyade bireysel niteliktedir. 1960 yılından sonra yapılan Milli Eğitim Şûralarında özellikle 1962 yılında 7. Milli Eğitim Şûrası'nda üstün yetenekli öğrencilerin eğitimi için gerekli tedbirlerin alınması hükme bağlanmıştır. Ancak bu tavsiye neticesinde Ankara'da üstün özel sınıflar açılmış, daha sonra ciddi problemlerin çıkması üzerine ilkokulların bünyesindeki özel üst sınıf uygulamasına son verilmiştir. Günümüzde orta öğretim derecesinde, fen liselerinde, sosyal bilimler liselerinde, güzel sanatlar liselerinde bu uygulamalar devam etmektedir. Yine üstün yeteneklilerin eğitimi için 6. ve 8. kalkınma planlarında, 1987-88-89-90 icra planlarında, özel eğitim hizmetlerinin götürülmesi de yine hükme bağlanmıştır. Bilim ve Sanat Merkezleri okul öncesi ilköğretim, ortaöğretim çağındaki üstün veya özel yetenekli öğrencilerin bireysel yeteneklerinin farkında olmalarını ve kapasitelerini geliştirerek en üst düzeyde kullanmalarını sağlamak amacıyla açılan bağımsız özel eğitim kurumlarıdır. Bu merkez ilk defa Ankara'da 1996 yılında açılmış, bugün halen yurdumuzda 24 tane Bilim ve Sanat Merkezi vardır. Bu merkezlere devam eden yani örgün eğitim kurumundaki bu çocuklarımız, sınıf ve şube öğretmenleri tarafından genel, zihinsel, resim ve müzik yeteneği alanlarında aday gösterildiler. Bu öğrenciler, Bakanlığımız uzmanlarınca grup veya bireysel incelemelere alındılar. Yeterli performansı gösteren öğrencilerin kayıtları Bilim ve Sanat Merkezlerine böylece kaydedildiler. Merkezlerde öğrencilerin bir araya gelişini belirleyen ana ölçüt yaş grupları değil, yetenek ve ilgi gruplarıdır. Yöntem olarak öğretmenlerin öğrencilere öğretmesinden ziyade, gençlerin kendi seçecekleri projeler etrafında kendilerinin geliştirdikleri çö-

zümlü uygulamaları ve bu süreç içerisinde öğrenmeleri esas alınmaktadır. Böylece gençler bir uzmanın liderliğinde planlama, uygulama, değerlendirme aşamalarını yaşayarak üretken, sorun çözen, yaratıcı, düşünebilen ve iş yapabilen bireylere dönüşmektedirler.

I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi bu konuda şimdiye kadar yapılan çalışmaları ve bilgi birikimini toparlamak, konuya ilgi duyan ve sorumlu olan tarafları bir araya getirerek kamu oyunun dikkatini çekmek, üstün veya özel yetenekli çocuklarımız için gereken topyekün uyanışı sağlamak amacıyla düzenlenmiştir. Kongre boyunca çok değerli araştırmacı ve akademisyenlerce hazırlanan bildirimlerin sunumu yapılacak, tartışılacak ve kabul edilecektir. Komisyonlar kendi konularını görüşüp karara bağlayacak ve Bakanlığımıza da bu hususta yol göstereceklerdir. Bu Kongrenin yapılmasında görev alan Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi'nin özellikle Özel Eğitim Bölümü Başkanı Prof. Dr. Adnan Kulaksızoğlu'na ve Çocuk Vakfı'na ve katkılar sağlayan herkese teşekkür ediyorum. Kongrenin başarılı geçmesi ve sonuçlarının milletimize hayırlı olmasını diliyorum. Kongre delegeleri, misâfirler ve diğer dinleyiciler bireysel manada bir güzelliği paylaştılar. Bu güzellikleri Çocuk Vakfı Başkanı Sayın Mustafa Ruhi Şirin ve Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü Başkanı Prof. Dr. Adnan Kulaksızoğlu'nun aşkları sayesinde yaşıyoruz. Bu aşk, bu şevk olmasaydı bu Kongrenin bu şekilde gerçekleşmesi mümkün olmazdı. Onlara da ayrı ayrı selamlarımı, saygılarımı iletiyorum.

Değerli Delegeler, Sayın Bakanım; Sayın Müsteşarım bu kongreyi şereflendireceklerdi; ancak Maliye Bakanlığı ile yapılması gereken bir görüşme nedeniyle açılışa iştirak edemediler. Üç gün boyunca devam edecek olan kongreyi şereflendireceklerdir. Bu vesile ile bu kongrenin ülkemize hayırlar getirmesi temennisiyle hepimizi tekrar saygılarımla selamlıyorum.

RİFAT HİSARCIKLIOĞLU*
Adına HÜSEYİN ÜZÜLMEZ**

Çok Değerli T.B.M.M. Başkanı, Değerli Konuklar, Çok Kıymetli Öğrenciler, Çocuklar, Değerli Basın Mensupları, hepinizi şahsım ve Türkiye Odalar Birliği Başkanı adına saygıyla selamlıyorum.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği olarak bu kongreye ana sponsor olmaktan kıvanç duyduğumuzu belirtmek suretiyle sözlerime başlamak istiyorum.

Kongreyi hazırlayanların, düşünür Konfüçyüs'ün "*bir neslin kaderini bir önceki nesil belirler*" sözünü kongrenin sloganı olarak seçmesindeki isabete sizlerinde katılacağını umud ediyorum. Kongrede tartışılacak konuların içeriğine baktığımızda ülkemizin uluslararası alanda bilimsel ve teknolojik konularda güç sahibi olması için bu tür çalışma ve araştırmaların ne kadar önemli olduğunu bir kez daha anlıyoruz. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği olarak toplumumuzun bütün alanlarda bilimde, ekonomide, teknolojiye ve siyasette geleceğimizi şekillendirecek olan üstün yetenekli girişimci ve yaratıcı gençlerin özenle yetiştirilmesi için gerekli olan her konuda imkanlarımızı seferber etmeyi en önemli görevlerimiz arasında sayıyoruz.

Geçen aylarda basında da izlediğiniz gibi bugün A.B.D'de 25 profesörün özel eğitim verdiği gruba seçilen Yusuf Oğuzhan Artan'ı bu konuda örnek olarak gösterebiliriz. Bu gencimiz A.B.D'de mühendislik eğitimi yaparken bir yılda üç sınıftan birden tamamlamayı başardı. Bu genç dehamızın eğitimini en iyi okullarda tamamladıktan sonra yurda dönmesi ve TOBB Üniversitesi'nde genetik araştırma bölümünde çalışması planlanmaktadır. Kendisinin Amerika'daki eğitim masraflarının tümünü de baştan beri Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği üstlenmiştir.

* Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı.

** Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Yönetim Kurulu Üyesi.

Üstün yetenekli çocuklar geleceğin liderleri, bilim adamları, fikir adamları ve sanatçılardır. Ne yazık ki onları çok az tanıyoruz. Üstün yetenekliler ve onların eğitimleri son derece önemli ve ciddi bir konudur. Eflatun'un altın çocuklar olarak nitelendirdiği, diğerlerine göre öğrenme hızları oldukça yüksek olan bu çocuklarımız tıpkı yarış atları gibidirler. Ancak doğalarına uygun eğitim programları düzenlenmediği için yani; eğitim sistemindeki hatalardan dolayı maalesef bu cevherleri bugün, affınıza sığınarak, yük beygirlerine döndürdüğümüzü de ifade etmek istiyorum. Türkiye'nin eğitim sisteminde, biraz evvel örnek verdiğim gibi yarış atlarıyla, yük beygirleri aynı kategoride yarıştırmaktadırlar. Bizim amacımız Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği olarak yarış atlarının, yarış atlarıyla yarışmasını sağlamaktır. Koşması gereken birilerini, yürümeye zorlayarak öncü olacak kişileri sıradanlaştırıyoruz. Böylece ülkemizin geleceği için önemli büyük bir hazineyi heba ediyoruz. Türkiye'de üstün yeteneklilere yönelik uygulanan eğitim sürecini son derece öngörüsüz, bilinçsiz ve sistemsiz buluyoruz. Bu konuda Türkiye'de yapılması gereken birçok çalışma için Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin desteklediği bu Kongre'nin bir başlangıç olmasını temenni ediyorum. Aksi takdirde Türkiye için fırsat olabilecek çocuklar eğitim sistemindeki aksaklıklardan dolayı tam tersine bir sıkıntı teşkil edeceklerdir.

Konu eğitim ve üstün yeteneklilerin eğitimi olması hasebiyle Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin kurmuş olduğu Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi'nden de birkaç cümleyle söz etmek istiyorum. Üniversitemiz, geleceğin Türkiye'sini inşa edecek uzman kadroları ve liderleri yetiştirmek üzere kurulmuştur. Sağlam temeller üzerine oturtulan bu üniversite güçlü bilim adamları kadrosuyla işe başlamıştır. Üniversitemizde bu sene bilgisayar, makina ve elektrik-elektronik mühendislikleriyle, iktisat, işletme ve matematik bölümleri açılmış ve 2004-2005 öğretim yılında eğitim ve öğretime başlamıştır. Önümüzdeki yıllarda hem tabii, hem de beşeri bilimler alanında ülkemizin ihtiyacı olan diğer bölümler de sırasıyla açılacaktır. Üniversitemiz özellikle üstün yetenekli çocuklara gerekli imkanı sağlayabilmek için diğer özel üniversitelerde burslu okuma imkanı %10'larda 20'lerde kalırken, öğrencilerimizin özellikle matematik bölümünde tamamını, diğer bölümlerde ise %50'sini burslu okutmaktayız. Üniversitemizin politikası çok öğrenci almak değil, nitelikli ve yetenekli öğrenci almaktır. Nitekim daha ilk yılında bu politikasına uygun olarak bir sonuç yakalamış, üniversitemiz yüksek puanlı öğrencilerin tercihiyle ilk beş üniversite arasına girmiştir. Bu gençlerden her biri İngilizce'nin yanında ayrı bir yabancı dil daha öğrenecektir. Bu sayede alanlarında dünyadaki mevcut bilgiyi araştırarak, bunların analizini ve eleştirisini yapacak, ülkemizin gerçeklerini ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak yeni bilgiler üretecektir. Ve bunların uygulamaya aktarılmasına zemin hazırlayacaklardır. Kısaca

gençler, üniversitemizde bu motivasyonu kazanacak, iş dünyasıyla iş birliği içinde yaratıcılık ve girişimcilik ruhu, ülke sevgisi ve başarı arzusu ve iradesiyle donanacaklardır. Ülke meselelerini çözme heyecanı ile iş hayatına atılacaklardır. Bizim de Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği olarak hedefimiz budur. Yine Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği olarak en önemli hedeflerimizden biri de üstün yetenekli çocuklarımızın uluslararası standartlarda yetişmelerini sağlamak ve bunların sanayiye ve işverenlere kazandırılarak ülkenin üretime, istihdama, ihracata ve yatırımlara katkı yapmalarını sağlamaktır. Hedefimiz budur, bu amaçla üstün yetenekli çocuklarımızın gelecekte sanayile iş birliği yaparak ülkenin sanayisinin gelişmesinde, araştırılmasında, geliştirilmesinde büyük emeklerinin geçeceğine inanıyorum. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği olarak üzerimize düşeni yapacağımızı burada ifade etmek istiyorum.

Değerli Konuklar, kongre çalışmalarının başarılı geçeceği ve kongre sonuçlarının yarınların neslini yetiştirecek eğitimcilere ışık tutacağı inancıyla bu önemli kongrenin düzenlenmesinde emeği geçen, katkıda bulunan herkese huzurlarınızda teşekkür ediyor, bu kongrenin ülkenin hem eğitimine hem sanasiyisine ve geleceğine ışık tutması temennisiyle saygılarımı sunuyorum.

Prof. Dr. İRFAN GÜNEY*

Sayın Meclis Başkanı, eğitime gönül vermiş Milli Eğitim Bakanlığı'nın çok değerli temsilcileri, değerli akademisyenler, geleceğimiz olan çok sevgili gençlerimiz ve bu gençlerimizi yetiştirirken hiçbir fedakarlıktan kaçınmayan saygıdeğer aileler ve yazılı ve görsel basınımızın çok değerli temsilcileri;

Milli Eğitim Bakanlığı, Marmara Üniversitesi, Çocuk Vakfı tarafından ortaklaşa düzenlenen ve Sayın Başbakanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın himayelerinde gerçekleştirilen I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuk Kongresi'ne hoşgeldiniz. Hepinizi üniversitem ve şahsım adına öncelikle en derin saygı ve sevgilerimle selamlıyorum.

Efendim, Rektörümüz Sayın Prof. Dr. Tunç Erem Ankara'da bir toplantıya katıldığından onun konuşma ve mesajını sizlere arz etmeden önce müsadelerinizle kısa da olsa bir öyküyle konuşmama başlamak istiyorum. Bildiğiniz gibi günümüz, bugün teknoloji ve bilgi çağını yaşamaktadır. Teknoloji ve bilgi çağında da baş döndüren gelişmeler olmaktadır. Dolayısıyla eğitimin özellikle de üstün yetenekli çocukların eğitiminin önemi hepimizce malumdur. Pazar günlerinin kahvaltısı keyfini hepimiz yaşamışızdır. Böyle bir pazar gününde evin çok yetenekli, çok zeki, akıllı çocuğu sinemaya gitmek istiyor ve babasına sinemaya gitmek istediğini ifade ediyor. Ancak babasının son derece işleri yoğun, çocuğu o gün götürmek istemediği için çocuğa, "sana ben bir dünya haritası vereceğim. Bu dünya haritasını makasla keseceğim ve eğer sen ülkeleri doğru sırada yerleştirebilersen ben seni bugün sinemaya götüreceğim." Alıyor gazetesini, çayını içiyor büyük bir keyifle. Beş dakika sonra çocuk sesleniyor. "Baba gel, ben dünya haritasını yerli yerine getirdim." Babası ihtimal vermiyor, inanmıyor ama gideyim bir bakayım

* Marmara Üniversitesi Rektör Yardımcısı.

diyor. Hakikaten gidiyor bakıyor, bütün ülkeler doğru bir şekilde yerleştirilmiş. "Nasıl yaptın bunu" diyor? "Baba çok kolay" diyor çocuk. "Dünya haritasının arkasında insan vardı, insanı düzelttiğiniz anda dünya da düzeliyor" diyor. Dolayısıyla eğitimin ve üstün yetenekli çocukların eğitiminin öneminin kelimelerle anlatılamayacak kadar önemli olduğunu hepimiz çok daha iyi biliyoruz. Yüksek müsadelerinizle ben Sayın Rektörümüz Prof. Dr. Tunç Erem'in mesajını arz ediyorum:

Prof. Dr. TUNÇ EREM'İN Mesajı

Saygıdeğer Konuklar;

Üstün yetenekli çocuklar bir hazinedir. Bu sözler bana ait. Aslında tek bir kimsenin görüşü de değil. Sadece 2000 yılında Honkong'da düzenlenen Üstün Yetenekli Çocuklar Eğitim Konferansı'nda sık sık tekrarlanmış, adeta slogan haline gelmiş birkaç cümleden birisidir. Türkiye'den bakıldığında durum nedir? 21. yüzyılda bir ülkenin en değerli hazinesi petrol ya da doğalgaz yatakları mıdır? Hayır! Tarihi kalıntılar mı? Yine hayır! Bilgi çağında hazine beyin gücüdür. Tıpkı Honkong'da söylendiği gibi üstün yetenekli çocuklar bir hazinedir. Evet, üstün yetenekli çocuklar bizce de hazinedir. İleride önemli roller üstlenecek, yetişkinler haline gelecek bu çocuklar yalnız ülkeleri için değil, dünya için değerlidir. Mevcut bilgiler ülkemizdeki üstün yetenekli çocuk sayısının 452.000 ile 650.000 arasında değiştiğini vurgulamaktadır. Ne yazık ki Türkiye üstün yetenekli çocuklarını evrensel bir deyişle üstün çocuklar hazinesini eğitemeyen ve yetiştiremeyen bir ülke durumundadır. Hızlı öğrenme, mükemmel hafıza, geniş kelime hazinesi, olağanüstü espri anlayışı, üstün gözlem yeteneği, güçlü okuma ve anlama becerisi kısaca Eflatun'un deyimiyile altın çocuklar özel eğitim olanaklarından yeteri kadar yararlanamamaktadırlar. Onların gelişme hakkı önündeki en büyük engel ise anlayış ve felsefe eksikliğidir. Ülkemizin bu büyük beyin gücüne hak ettiği değeri vermesi, anlamlı bir sorumluluk duygusu ve asli bir görevdir. Bu görev yalnız çağdaş bilimlerin beşiği Batı Avrupa ülkeleriyle aynı birlik içinde yer almaya hazırlanan Cumhuriyet Türkiye'sine karşı bir ödev değil, aynı zamanda dünya çocuklarına karşı ödevimizdir. Bu durumda yapılacak ilk iş üstün yetenekli çocuklara yönelik stratejik bilginin üretilmesi ve üstün yetenekli çocuk paradigmasının belirlenmesidir. Sayın konuklar; araştırmacı ve uygulamacıların çözüm yönünde alacakları mesafe uzun ve çetindir. İlk adım mı? Doğrusu ilk adım konunun tanımlanması olacaktır. Üstün yetenekli çocuklar kimlerdir ve diğer çocuklardan nasıl ayrılmaktadır? Bunların ortaya konulması adına hangi modeller önerilebilir? Toplumsal motivasyonu, yönetimi ve üretimi güçlendirecek üstün yetenekli çocukların doğalarına uygun eğitim programları nasıl hazırlanmalıdır? Eğitici ve öğretici-

lerinin eğitim ve eğitim ortamlarının düzenlenmesi nasıl olmalıdır? İleri aşamada üstün yetenekli çocukların istihdam olanakları nasıl belirlenmelidir? Kuşkusuz bu sorular stratejik bilgi üretimi, stratejik yöntem geliştirme ve stratejik planlama odaklı yaklaşımı esas alan 1. Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi'nin oturumlarında ellinin üzerindeki bildiriyle doğru yanıtlarını bulacaktır. Bilim ve Değerlendirme Kurulu başta olmak üzere toplantıya büyük emek veren herkese teşekkür ediyorum. Bu vesile ile I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi'nin Başkanlığını başarıyla yürüten Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü Başkanı Sayın Prof. Dr. Adnan Kulaksızoğlu'nu, üniversitemize sıcak ilgi ve desteğini hiç bir zaman esirgemeyen İstanbul Milli Eğitim Müdürü Sayın Ömer Balıbey'i, Atatürk Eğitim Fakültesi Dekanı Sayın Prof. Dr. Sema Sevinç Ergezen'i, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürümüz Sayın Prof. Dr. Ayla Oktay'ı ve tüm katılımcıları huzurlarınızda kutluyorum. Kongre Sekreteri, üniversitemiz öğretim üyelerinden Doç. Dr. Ahmet Emre Bilgili'yi, kongre sözcülüğünü üstlenen Çocuk Vakfı Başkanı Sayın Mustafa Ruhi Şirin'i ayrıca kutlamak istiyorum. İkincisi üç yıl sonra düzenlenecek olan kongrede alınacak kararların üstün yetenekli çocukların yarınlarına ışık tutmasını, akademisyen, uzman, parlamenter, bürokrat, kamu ve özel kesimden bütün ilgililere yol göstermesini diliyorum. Kongrenin son gününde Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Konseyi'ni belirlemek üzere yapılacak seçimlerde üye seçilecek çocuklarımızı da kutluyorum. Seçimin demokratik olgunlaşmamızda anlamlı bir örnek oluşturacağına inanıyor, üç yıl görevde kalacak konseye başarılar temenni ediyorum. Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Bilim ve Sanat Merkezlerinden 9-13 yaş grubu ikişer çocuğun kongreye katılmasını demokratik gelişmede olumlu bir başka adım olarak görüyorum. 23 Nisan'ları, Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı adı altında armağan eden Yüce Önder Atatürk'ün Türkiye'sinde, Çocuklara verilen önemin yaygınlaşmasını ümit ediyorum.

BÜLENT ARINÇ*

Saygıdeğer Konuklar, Hanımefendiler, Beyefendiler
Bir maden kadar değerli ve bir maden kadar bulunması zor olan üstün yetenekli çocuklarımız için düzenlenen bu kongreye katıldığım için çok mutluyum.

Bu kongrenin büyük bir anlam taşıdığını düşündüğüm için daveti hiç tereddütsüz kabul ettim.

Bu güzel organizasyonu yapan Milli Eğitim Bakanlığı'na, Marmara Üniversitesi'ne ve kendisini çocuğa, çocuk yüreğine vakfetmiş Türkiye'nin gizli kahramanlarından Çocuk Vakfı Başkanı Sayın Mustafa Ruhi Şirin'e teşekkür etmek, desteğimi bildirmek için geldim.

Bu çalışmalar gönüllü fertlerin elinde büyür. Zaten Çocuk Vakfı'nın "Politika Önerileri Ön Raporu"nda da devletten daha çok sivil örgütleriyle uzman kurumların ve gönüllülerin, üstün yetenekli çocuklar konusuna eğilmesi öneriliyor.

Şahsen aynı görüşte olduğum için sivil örgütlerin, gönüllülerin, bilim adamlarımızın bu tür çalışmalarına elimden gelen her desteği vermeye çalışıyorum.

Saygıdeğer Dinleyenler, Katılımcılar,

Üstün yetenekli çocuklar Türkiye'nin değerli yerüstü madenleridir. Sayıları azdır, çok zor bulunurlar, işlenmesi zahmetlidir ama ihtiyacımız olan kıymetli maden onlardır. Geleceğin Türkiye'si onların üstün yeteneklerine, zekalarına muhtaçtır.

Çocuk Vakfı'nın broşürlerinde Konfüçyüs'un güzel bir sözü var:

"Bir neslin kaderini bir önceki nesil belirler."

* Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı.

Geleceğimizi, şu anda keşfettiğimiz bu üstün zekalı çocuklar, onlar gibi keşfedilmeyi bekleyen genç beyinler belirleyecek.

Bu Kongre geleceğe bir yatırımdır.

Yeni Türkiye'nin geleceğini üstün yetenekli çocuklar belirleyecek.

Şimdi yatırım zamanıdır. Yeni Türkiye'de kısa vadeli, geçici, sınırlı planlar yoktur.

Artık geleceği tasarlayarak yatırım yapılmalı, planlar çizilmelidir.

Son 10 yılımız, geleceği hesaba katmadan planlayanlar yüzünden heba oldu.

Şimdi aynı hataya düşmemeliyiz. Çocukların eğitimine yatırım yapmak Türkiye'nin geleceğine yatırım yapmaktır.

Kaybedecek zamanımız, boşa harcayacak enerjimiz, çöpe atılacak projelerimiz yok. Böyle bir lükse sahip değiliz. Bu yüzden çok çalışmak, çok uğraşmak ve geleceğimizi doğru tasarlamak zorundayız.

İşte bu kongre geleceğin tasarlanması için atılmış bir adımdır.

Saygıdeğer Misafirler,

Son olarak sevgili çocuklarımıza birkaç cümle söyleyerek konuşmamı tamamlamak istiyorum.

Değerli Çocuklar,

Büyük bir ülkenin çocuklarıdır. Kökleri derinde, medeniyetlere, kültürlerle ev sahipliği yapmış ve tarihin akışını değiştirmiş bir milletin evlatlarıdır.

Bizler, tam demokratik, özgür, ayakları üzerinde dik duran bir ülkede yaşamız için çalışıyoruz.

Özgür ve büyük Türkiye bayrağını yakında sizler taşıyacaksınız. Bu bayrağı taşımak için şimdiden kendinizi hazırlamalısınız. Kendinize güvenin. Milletinize güvenin. Ülkenize, devletinize güvenin. Arkanızda koca bir tarih, büyük bir medeniyet, ulvi bir din, köklü bir kültür var. Bunlara sırtınızı dayayın ve başınızı dik tutun.

Artık köşesine çekilmiş, içine kapanmış, korkularla yönetilen bir Türkiye yok.

Yeni bir Türkiye var.

Kendine güvenen, onurlu, güçlü, etrafına ışık saçan, halkına inan bir Türkiye var artık.

Tarihin akışına kendini bırakan değil, tarihin akışını değiştiren bir ülke olacağız. Ve siz çocuklar, yeni Türkiye'nin yeni mimarları, bayraktarları, Cumhurbaşkanları, Meclis Başkanları, Başbakanları olacaksınız.

Geleceğimiz parlak ve aydınlıktır. Kimse ışığı yükselen bir Türkiye'nin üzerine gölge düşüremez. Coşkunuzu, heyecanınızı ve hayallerinizi yitirmeyin. Allah yardımcımızdır.

Saygıdeğer Misafirler, Değerli Bilim Adamları

Büyük bir heyecanla katıldığım bu toplantının hepimize hayırlı olmasını diliyorum.

Unutmayın ki siz geleceği inşa ediyorsunuz. Bu ulvi çalışmalarınıza şevkinizi kırmadan devam edin.

Ülkemizin geleceği, dünya ve AB ile entegrasyonu için kara haberler verenlere, umutsuzluk aşılana kulak asmayın. Türkiye büyük bir akarsu gibi coşkun bir şekilde ilerliyor.

Bizim ülkemiz için çizdiğimiz hayallerimiz tek tek gerçekleşecektir buna inanıyorum. Türkiye'nin yakın hedefi AB üyeliğidir ve bu konuda bütün karamsar haberlere rağmen üyelik sürecimizde bir sorun yoktur.

Türkiye'nin AB üyeliğine karşı çıkan içte ve dışta bazı çevreler kasıtlı olarak bazı konuları abartıyorlar. Amaçları modern, güçlü ve dünya ile sağlıklı ilişki kuracak Türkiye'nin gelişimini engellemektir. Ancak buna fırsat vermeyin ve yolunuza devam edin.

Sizin kongreniz bilime inanan, ilime, insana yatırım yapan bir ülke örneğidir ve ancak bu şekilde güçlü Türkiye hayalimizi gerçekleştirebiliriz.

Doğru yolda ilerliyorsunuz, doğru ülkede, doğru işler yapıyorsunuz. Meclis Başkanı olarak arkanızdayım, yanınızdayım.

Hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Kongreniz hayırlı olsun.

MÜZİKLE SELÂMLAMA TULUYHAN UĞURLU'NUN Konuşması

Sayın T.B.M.M. Başkanım, Kıymetli Hanımefendiler, Beyefendiler; Tuluyhan Uğurlu neden burda, böyle manalı bir günde, bu kadar önemli bir günde neden burda? Çünkü Tuluyhan Uğurlu, genç yaşta, çocuk yaşta üstün yetenekli çocuklar yasasından faydalanılarak devletin yurtdışına sanat eğitimi için yolladığı çocuklardan biri. Tuluyhan Uğurlu onun için bugün burda, aramızda.

Tabi, iki-üç şey söyleyeceğim; çok kilit şeylerdir bunlar. Ben bizzat yaşadığım için söyleyeceğim şeyleri çok önemsiyorum ve sizlerin de önemsemesi gerektiğine inanıyorum. Bir kere üstün yetenekli çocukların çok küçük yaştan keşfedilip, devlet bursuyla teşvik edilmesi çok acilen yeniden sağlanmalı. 4444 ve 6660 sayılı kanunların tekrar gündeme getirilmesi çok önemli. Müzik eğitimi, sanat eğitimi için konuşuyorum: Konservatuarların dört yaşından, hatta üç yaşından itibaren çocukları eğitmeye başlamaları da çok önemli. En önemli olan da çocuğu yolladınız yurtdışına, çocuk adam oldu geldi, farklı bir kimlik tabi, çünkü üstün yetenekliler farklı kimliklere sahiptirler; farklı düşünürler onlar diğer bireylerden. Toplumun, bizzat devletin çocuk yaşta himayeye aldığı ve yetiştirdiği gence hayatının geri kalan döneminde de aynı şekilde sahip çıkmaya devam etmesi gerekir. Bu üç şey yapıldığı zaman; çok kısa bir zamanda -iddia ediyorum, on yıl içinde- üstün yeteneklilerin çoğaldığı ve üretime yani yaratıcı ruha dönük çalışmaların yapıldığı bir ülke oluruz. Aramızdan fazla deha çıkar. Deha var olanı en iyi icra eden demektir. Oysa bizim dahilere ihtiyacımız var, yaratıcı ruha ihtiyacımız var, üreten insana ihtiyacımız var. Bunları yetiştirmemiz gerekiyor. Çok çok teşekkür ederim.

Kongre Açılış Konferansı

ÜSTÜN YETENEKLİLER EĞİTİMİ "ZİRVEYE BAKIŞ"

FÜSUN AKARSU

Bir ülkenin eğitim durumunun o ülkenin genel durumunun en iyi aynası olduğu yaygın kabul gören bir benzetmedir. Buradan yola çıkarak üstün yetenekliler eğitiminin hem eğitimin bir alt kümesi olarak hem de iyi eğitime en çok muhtaç ve en iyi eğitim sunumunu en çok talep eden bireylere verilen eğitim sunusu olarak aynalar içinde en parlak yansımaları veren ayna olduğu söylenebilir. *Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi*'nin açılış konuşmasını bu çerçevede değerlendirmenizi rica ederim. Ayrıca "çocuk" sözcüğünün sınırı kronolojik yaşın değil "öğrenme ve gelişme ihtiyacı"nın belirlediğini de ifade etmek isterim. Bu ihtiyaç bireylerin kendi çabaları ile mevcut imkanlardan yararlanarak giderebilecekleri boyutun ötesindedir. Bu yüzden toplumun geleceğinden sorumlu kişi ve kurumların bilinçli müdahalesine muhtaçtır. Kongrenin bu acil ve kritik ihtiyaca yönelik kararların alınması ve bunların yaşama geçirilmesi için gerekli iradeyi hayata geçirmede bir vesile olmasını dilerim.

Enderun

Üstün yetenekliler eğitiminin dünyadaki ilk ve en ilginç örneği olan **Enderun** ve onun yaygın tabanını oluşturan **devşirme** uygulaması Osmanlı İmparatorluğundan bugüne bir yükselme, duraklama ve çöküş çizgisi sergilemektedir. Fatih Sultan Mehmet'in Bizans'daki uygulamayı yeniden düzenlemesiyle başlayan, Kanuni Sultan Süleyman döneminde en üstün başarı örnekleri sergileyen, duraklama ve gerileme dönemlerinde duraklayan ve gerileyen bu uygulama

Cumhuriyet'le birlikte çeşitli fakat uzun ömürlü olmayan denemelere dönüşmüştür. Miller'a göre Osmanlı Devletinin tarih çizgisindeki performansını etkileyen en önemli unsur **Enderun**'un işlevini yitirmesidir (Miller, 1941). Günümüzde üstün yetenekliler eğitiminin dayandığı kuramlar açısından bakıldığında **Enderun** ve devşirme eğitiminin başarısı şu noktalarda özetlenebilir:

- En yetenekli ve en yüksek potansiyel sergileyen çocukların geniş bir tabandan seçimi
- Bunları aileler yanında yoğun dil, din ve kültür eğitiminden geçirme
- Performansa dayalı ikinci bir seçimle Edirne ve Galatasaray hazırlık okullarına alma
- Performansa dayalı bir başka seçimle yeniçeri ocağına ya da Enderun'a yerleştirme
- Enderun'da yine performansa dayalı odalara ayırma
- Enderun'da temel eğitimin yanı sıra farklılaştırılmış eğitim uygulamaları
- Eğitim uygulamalarının skolastik öğrenmenin yanı sıra yaparak-yaşayarak öğrenmeye yer veren çok yönlü, yoğun, zorlayıcı, ödül ve cezaya dayalı oluşu
- Enderun'da çalışan hocaların üstün nitelikleri (Akarsu, 1991)

18. yüzyıldan itibaren yukarıdaki boyutların bir kısmında gözlenen bozulma sonuçta Enderun'un yetenekten bağımsız bir biçimde imtiyazlı ailelerin çocuklarının alındığı, ehil olmayan öğretmenlerle eğitimi sürdürmeye çalışan ve başlangıçtaki işlevini yitirmiş bir kuruma dönüşmesine yol açmıştır.

Cumhuriyet Dönemi

Cumhuriyet dönemi uygulamaları başarılı fakat çok kısa ömürlüdür. Yüksek öğretmen okulları, köy enstitüleri, tıbbiye, mülkiye, mühendislik mektepleri, konservatuarlar, üstün sanat yeteneğine yönelik özel kanunlar gibi örnekler belirli meslekler için geliştirilmiş 'sınırlı amaçlı' üstün yetenekliler eğitimi olarak tanımlanabilir.

Ancak kitleye yayılan eğitim hizmeti genel eğitimin içinde üstün yeteneklilere yer vermeyi yine ancak belli alanlardaki üstün yetenek tanımı içerisinde başarmıştır. Bunun en göze çarpan örnekleri 1960'lardan sonra açılan fen liseleri ve 1980'lerde örnekleri görülen güzel sanatlar liseleridir. Genel eğitim içinde ve genel zihinsel yeteneğin farklı eğitimine yönelik özel sınıf uygulamaları ya da de-

neme okulu örneği son derece kısa ömürlü olmuştur. Özel yabancı okullar ya da bu geleneği devralan okullar seçilmiş çocuklara ulusal müfredat sınırları içinde hizmet vermeyi sürdürüyor. Seçim ve hizmetin niteliğinin günümüz kuram ve uygulamaları ile ne kadar örtüştüğü tartışma konusudur. TÜBİTAK'ın bilim adamı yetiştirme etkinlikleri kapsamında özellikle fen ve matematikte üstün yeteneklilere yönelik programları olarak sayılabilir.

Dünyada, başta Amerika Birleşik Devletleri olmak üzere Batı'da ve Doğu'da 1970'lerden bu yana hızlı bir gelişme gösteren üstün yetenekliler eğitiminin ülkemizdeki yansımaları 1990'larda ortaya çıktı. İnanç Vakfı ve bir girişimci üstün yetenekliler için özel eğitim veren okul açma çabasına giriştiler. Çabalar istenen sonucu vermedi. Aynı dönemde Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde Bilim ve Sanat Merkezleri kurulmaya başlandı. Sayıları yirmi dört'e ulaştı ancak nitelikleri istenen düzeye ulaşamadı.

Uygulamada Başarısızlık

Bu uygulamaların kısa ömürlü oluşu ve uygulamaların uygun niteliği yakalayamaması konusunu biraz deşmekte yarar var. Bu analizin eğitimimizin genel ve neredeyse kronikleşen sorunlarına işaret ettiği söylenebilir:

- Eğitime verilen önemde samimi olmama, eğitim önceliğinin dilde/sözde kalması, gereken kaynakların ayrılmaması
- Hizmetin sunulmasındaki "tekel" anlayışının standartlarla sınırlı kalmayıp organizasyonun tümünü kapsamaması, dolayısıyla geri bildirim alamaması, kendisini yenileyememesi, kapalı bir sisteme dönüşmesi, kısır bir döngüye girmesi
- Hizmetin sunulması ve alınmasında tarafların dürüst davranmamasından kaynaklanan **ikili oynama** (formal gerçeklik-formal olmayan gerçeklik) durumu (Akarsu, 1990).
- Eğitimde fırsat eşitliğinin "yoksunlukta eşitlik" biçimine dönüşmüş kavramsallaştırılması
- Tarihsel ve kültürel mirasın bireyi değil topluluğu öne çıkartması dolayısıyla bazı bireylerin bazı açılardan ötekilerden daha **üstün** ya da **farklı** olabileceği kabulüne direnç
- Genel olarak eğitim hedefleri üzerinde uzlaşmama, toplumun geleceğini yönlendirmeye yönelik senaryoların olmayışı ya da bunların açıkça tartışılıp üzerinde uzlaşma sağlanmış senaryolar olmaması
- Üstün yetenekliler eğitiminde uzmanlık eksikliği

Özellikle üstün yeteneklilerle çalışmakta olan meslektaşlarımızın ve kendileri ya da yakınları üstün yetenekli olanların yukarıdaki saptamalara verebilecekleri sayısız örnek olduğuna inanıyorum. Toplumumuzun üstün yeteneklileri yok saydığı ve özellikle bizim eğitim sistemimizde özellikle ihtiyaç duydukları eğitimi onlara sunmayı kuvvetle reddettiği gerçeği zaman zaman üzüldüğümüz bir durumdur.

Günümüzde bilim ve teknolojiye baş döndürücü gelişmelere paralel olarak eğitime bilimsel bulgu kaynağı niteliğindeki alanlarda da büyük gelişmeler yaşanmakta. Bunların başında sinirbilim (neuroscience) dalındaki çalışmalar geliyor. Beyin araştırmaları bulguları dünyadaki eğitim uygulamalarını hızlı bir biçimde değiştirmeye başladı. Yüzyıllar boyunca deneyim ve uzun süreli gözlemlerimizle elde ettiğimiz ve **ilkeler** olarak izlediğimiz saptamaların geçerliğine dair artık laboratuvar bulguları var. Ya da büyük düşünür, felsefeci ve kuram geliştiricilerin iddialarının bazıları artık bilimsel bulgular olarak karşımızda duruyor. Bilimin kat edeceği mesafe hala uzundur. Ancak bugün bilebildiklerimiz bile bize yani insanla, öğrenmeyle, gelişmeyle uğraşan bizlere işimizi daha iyi yapmak için ne tür yenden düzenlere yönelmemiz gerektiği konusunda ip ucu vermeye yeter nitelikte. Özellikle üstün yeteneklilerin özellikleri ve bunlara dayalı incinebilirlikleri ve zarar görmeye daha açık oluşları bizi bu tür çocukların daha **farklı** biçimlerde ele alınması gerektiğini söylüyor. Yetenek ve özellikleri itibarı ile herkese gerektiğinde bireyselleştirilmiş ve farklılaştırılmış eğitim ortamları sunabildiğimiz güne kadar üstün yeteneklileri özel eğitime muhtaç çocuklar kategorisinde görmeye devam etmemizin gerekli olduğunu düşünüyorum.

Üstün Yetenekliler Eğitiminin Özellikleri

Üstün yetenekliler eğitiminin olmazsa olmaz nitelikte bazı boyutları var. Bunlar kısaca şöyle sıralanabilir:

1. Üstün yetenek alan ya da alanlarında adaylara isabetli tanı koyma
2. Farklılaştırılmış öğrenme yaşantılarının, dolayısıyla farklılaştırılmış ve okul sınırlı olmayan ortam, malzeme ve öğrenme ölçütlerinin sunulması
3. Öğrenmelerin yaparak-yaşayarak, keşfederek ve çoğunlukla bağımsız çalışma yöntemleriyle gerçekleştirilmesi, yaratıcılığa yer verilmesi
4. Çok yönlü bireysel gelişim planlarının uzun vadeli düzenlemelerle örtütürülmesi, bunun için gereken önlemlerin hayata geçirilmesi
5. Öğrenme ortamının "meydan okuyucu/zorlayıcı" (challenge) durumları içermesi

6. Eğitim hizmetinin üstün yetenekliler konusunda yetişmiş ve tercihen kendisi de üstün yetenekli uzman ve "mentor" ya da ustalarla sunulması
7. Üstün yetenekliler eğitiminin olabildiğince erken, okulöncesi çağında başlatılması
8. Öğrenme ve gelişimle ilgili kritik kararlarda öğrenenin katkısının, tercihlerinin ve sorumluluğunun dikkate alınması

Yukarıda sıralanan hususların tüm eğitim sistemindeki çocuk ve gençler için gerçekleştirilmesi bir uzak ideal olarak görülebilir. Ancak bunlar üstün yetenekliler için artık bir zorunluluktur. Bu özellikleri içermeyen uygulama adı ne olursa olsun üstün yetenekliler eğitimi değildir.

Üstün Yetenekliler Eğitiminin Gereççeleri

Dünyanın 1990'larda geride bıraktığı ancak bizim için geçerliğini korumaya devam eden bir konu da üstün yetenekliler eğitiminin dayandığı gereççelerdir. Bu konudaki tartışmalar bireysel, eğitimsel, hukuksal bağlamlarda ve toplumsal kalkınmaya, uzun vadeli yatırımlara, maliyet etkililiğine, beyin göçü ve istihdam konuları odağında yapılmıştır. Ülkemiz bağlamında kısaca özetleyelim:

Çağımız insanın kendi başına bir varlık ve değer olduğunu kabul eden bir çağdır. Her birimiz içinde yaşadığımız aile ya da toplumun özellikleri bir yana, barındırdığımız özellikler açısından birey olarak değer taşırız. Bunun geliştirilmesi, gerçekleştirilmesi hem birey hem de onun yetiştirilmesi sorumluluğunu taşıyanlar için bir hak ve görevdir. İnsana saygı onu kabulde başlar.

Milli Eğitim Temel Kanunu her öğrencinin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda eğitilmesini öngörür. Temel eğitim çağındakiler için bu hizmet zorunludur (Milli Eğitim Temel Kanunu, 1973). Özel eğitim hakkında kanun hükmünde kararname ile de üstün yeteneklilerin özel eğitim ihtiyacına ilişkin uygulamaların hukuksal altyapısı hazırlanmıştır (Kanun ve Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 2000).

8. Beş Yıllık Plan hedefleri üstün yetenekliler eğitimini kalkınmanın öncelikli konuları arasında sıralamaktadır (DPT, 2000). Bir başka deyişle, kendi kanun ve yönetmeliklerinin yanı sıra imza attığı uluslararası sözleşmelerle Türkiye Cumhuriyeti çocuklarına farklı yetenek, ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda eğitim vermeyi taahhüt etmiş durumdadır. Bu kapsamda *İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi*; *Herkes için Eğitim Dünya Beyannamesi* ve *Temel Öğrenme İhtiyaçlarının Karşlanması için Hareket Çerçevesi* (1990, Jomtien) ile *Çocukların Yaşatılmaları, Korun-*

maları ve Geliştirilmelerine İlişkin Dünya Bildirgesi (1990, New York) tüm bu anlaşmalara imza atan ülkemizi uluslararası hukuk düzleminde üstün yeteneklilere farklılaştırılmış eğitim hizmeti sunmada sorumlu taraf haline getirmiştir.

Üstün yetenekliler eğitiminin en sağlam gerekçelerinden birisi nitelikli insan kaynağı olarak üstün yeteneklilere yapılan yatırımın gelecekteki getirisinin maliyet etkinliği hesaplarına dayanır. Konsolide bütçelerdeki en büyük harcama kalemlerinin başında eğitim giderlerinin geldiği ve gayri safi milli hasılanın ülkesine göre %2 ila % 10' arasındaki dilimin eğitime ayrıldığı düşünüldüğünde yatırımın verimliliğini artırmaya kattıkları katma değer açısından üstün yetenekliler eğitimi akıllıca bir yatırımdır. Beyin göçü ve bu durumun göç veren ülkede yol açtığı alternatif maliyet kaybı bu ülkelerde tartışılan önemli bir sorundur. Günümüzde kalkınma indekslerinin yerini alan gelişmişlik indeksleri düşünüldüğünde devreye giren ARGE faaliyetleri, telif kapsamına giren özgün yaratıcılık örneği mahiyetindeki ürünler, patentler, tasarım ve sanatsal ürünler gibi boyutların büyük bir kısmı üstün yetenek potansiyelinin kinetiğe dönüşmüş biçimleri olarak yorumlanabilir. Bir atasözümüzün ifade ettiği gibi ulu ağaçlar ormanlarda yetişir.

Günümüzde pek çok ülkenin sorunlarının başında istihdam sorunu gelmektedir. Çözümler arasında önde gelenler yaşamın her alanında yaratıcılığın, yeni fikirlerin sergilenmesinin yanı sıra girişimcilik, organizasyon yapabilme ve risk alabilme gibi özelliklerin teşviki gelmektedir. Üstün yetenekliler bu çözümlere en yakın duran kişilerdir. Bir strateji geliştirme uzmanımızın televizyon konuşmasında ifade ettiği gibi "imkan aklın yerine geçemez ama akıl imkanın yerine geçer, imkan yaratır" (Kaynak, 2003).

Belki de dünya örneklerinin tersine Türkiye'de görülen eğitim düzeyi ile istihdam edilebilirlik arasındaki ters ilişki üstün yetenekleri reddeden anlayışımızın bir uzantısıdır.

İnsanlık tarihini yapanların üstün yeteneklerini başarıları ile kanıtlamış kişiler olduğunu hatırlamakta yarar var. Ve bugün birkaç gelişmemiş ülkenin dışında üstün yeteneklilerine özel ve farklı gelişme fırsatları sunmayan ülke kalmamış durumda. Geleceğin tarihinin biçimlendirilmesinde bu bireylerin olası katkılarını hayal etmek çok zor olmasa gerek.

Türkiye üstün yetenekliler eğitimini birkaç sınırlı ve bazı göstermelik uygulamalarla geçiştirmeyi sürdüremez. Bu konunun sahipleri ve paydaşları olabilecek kişi ve kuruluşlara görev düşüyor. Çocuklar, çocuk kuruluşları, ana-babalar, üniversiteler, örgün ve yaygın eğitim kurumları, uzman sivil toplum kuruluşları ve medya konuyu gündeme getirmeli, tartışmalı ve atılabilecek adımları içeren bir hareket planı üzerinde anlaşmalıdır. Bu Kongrenin böyle bir ortamı oluşturabile-

ceğine inanıyoruz. Üzerinde çalışmak üzere hazırlanan bir model önerisini inceleme ve değerlendirmenize sunuyoruz. Ayrıntılarını sizlere dağıtılan metinlerde bulacağınız model taslağının ana teması üstün yetenekliler eğitiminin hem örgün hem de yaygın eğitim kapsamında ele alınmasıdır. Örgün eğitimde bilim ve sanat merkezlerinin (BİLSEM) geliştirilmesi ve örgün eğitim kurumlarında **özel gruplandırmalar** ve **üstün yetenekliler için ayrı okullar** önerilmektedir. Yaygın eğitim kapsamında *Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar ve Gençler Kurumu* şemsiyesi altında **Yetenek Tanılama ve İzleme (YETİ) Merkezleri ve Noktaları** oluşturulması önerilmektedir. Böylece üstün yetenekliler eğitimi uygulamasının sorumluluğu ve yükü kamu, özel ve üçüncü sektör arasında paylaşılarak topluma maledilebilecek, aynı zamanda bu sektörlerin insan, malzeme ve ortam kaynakları üstün yetenekliler eğitiminin girdileri olarak kullanılabilir. Yatırımı maddi manevi katkı sağlayan sektörlerin istihdam yaratma ve yetişmiş elemanı değerlendirmede de katkılarının olacağı tahmin edilmektedir. Sözü edilen karmaşık, çok yönlü, dinamik ve sinerjiye dayalı etkileşimleri koordine etmek üzere de bağımsız bir kurumun hayata geçirilmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Akarsu, F. (1991). **Enderun: The Palace school for the gifted**. Euprean Council for High Ability (ECHA), Netherlands.
- Akarsu, F. (2000). *Transition and Education: A Case Study of the Process of Change in Turkey Mazurek, K. (et al.) Education in a global society, USA Allyn and Bacon, 315-327.***
- DPT (2000). *Uzun Vadeli Strateji ve Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005). DPT***
- Kaynak, M. (2003). 3. Göz Programı Expo Channel (06/01/2003)**
- Miller, B. (1941). *The Palace School of Muhammed the Conqueror. Cambridge: Harvard University Press.***
- Millî Eğitim Temel Kanunu. Yayın : Resmi Gazete Yayımlı Tarihi ve Sayısı : 24/06/1973 - 14574 Numarası : 1739*

ÇOCUK PANELİ

“ÇOCUKLAR, EĞİTİMLERİ KONUSUNDA NELER DÜŞÜNÜYOR VE NELER DÜŞLÜYORLAR”

Kongre Çocuk Delegeleri

Ahmet Bahadır ERKAN
 Alp ARIBAL
 Ayça Hazal DAMAR
 Ayda POLAT
 Aysu DAMAR
 Ayşecan ALPER
 Ayşegül BAYSAL
 Azer Burcu SABAHAT
 Bartu BİNGÖL
 Berkay ERDOĞAN
 Birol ŞENTÜRK
 Burak SOYBİR
 Burkay GÜR
 Candost DEMİRÖZ
 Cemile Nihan TURHAN
 Çağrı BULDU
 Deniz Ege DALGIÇ
 Deniz Gül ZORLU
 Denizhan Cem TURAN
 Dilara MATARACI
 Dilaver VELİOĞLU
 Ece FİLİZ
 Ece ÖZALP
 Eda Dilara BAY
 Eda TELLİ
 Egecan KARAKAŞ
 Emre YORGANCIGİL
 Erdem ASLAN

Erhan KAVİ
 Fuatcan ERTA
 Gizem ÖNCÜ
 Göker ARPAĞ
 Kadir ÖZGÜR
 Kerem ÇAVDAR
 Kübra BERBEROĞLU
 M. Mustafa ÖZCAN
 Mahmut BULLUT
 Mehmet Başat TEPE
 Nazım Orhun OKUTAN
 Onat CANDAN
 Onat İSKENDERKAPTANOĞLU
 Ozan Gündüz ORAL
 Ozan ÜNAL
 Ömer Faruk TOTO
 Öykü DURMAZ
 Özer ÖZKAHRAMAN
 Özge Nurcan KAYA
 Özgün YANIK
 Salih Can ÇAMDERE
 Seçil YÜKSEK
 Sena BAYKARA
 Serhat TETİKOL
 Sezen ÜNLÜÖNEN
 Uğur Caner CENGİZ
 Yunus Emre BİLGİLİ
 Yunus Emre BÖLÜKOĞLU

Yöneten: Mustafa Ruhi Şirin

FATİH ÖZNER (Sunucu)

Sevgili Misafirler;
Kongremizin öğleden sonraki bölümünü başlatıyoruz. Evet, öğle yemeğinden sonra birazcık rahavet çökmüş olabilir ama sanıyorum biz bunu misafirlerimizle, konuşmacılarımızla atlatmış olacağız. İkinci bölümümüzü de başarıyla sürdürüceğiz. Ankara'dan bir misafirimiz var. Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanı Prof. Dr. Ziya Selçuk. Milli Eğitim Bakanlığı adına salonumuza teşrif ettiler. Şimdi kendilerini buraya davet edelim. Ve kongremizle ilgili duygu ve düşüncelerini rica edelim. Buyurunuz Sayın Selçuk.

Prof. Dr. ZİYA SELÇUK

Değerli Konuklar; Milli Eğitim Bakanlığı ve şahsım adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Aslında, sabahki oturumda da böyle bir fırsatımız vardı ama, o an çok değerli konuşmacılarımız, çok değerli içeriklerini sunduklarından konuşmaları daha fazla uzatmamak için gerek olmadığını düşündüm ama bütün bu çalışmaları izledikten sonra şahsi olarak ve Bakanlığım adına duygu ve düşüncelerimle ilgili birkaç konuyu paylaşmak istedim. Milli Eğitim Bakanlığı olarak Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı bu Kongre'nin gerçekten başarıya ulaşması ve bu çalışmaların çok daha sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için burada kalmıyacağını bilmenizi isterim. Milli Eğitim Bakanlığı olarak bu meseleyi bir dönüm noktası kabul edip çok sevgili ağabeyim Mustafa Ruhi Şirin'in özel katkılarıyla, Marmara Üniversitesi'nin çok değerli çabalarıyla hazırlanmış olan Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğimizin ve diğer sponsor kuruluşların katkılarıyla gerçekleştirilen bu çalışmanın bir takım kongrelerde olduğu gibi havada kalmayacağına inanmalısınız. Bunun için

gerek yasal düzenlemeler, gerek buna dayalı bazı yönetmelik değişiklikleri, bazı okul modellerinin geliştirilmesi, yeni müfredat içerikleriyle üstün yetenekli çocuklarımızın ihtiyaçlarının entegrasyonu gibi birçok çalışma için kongreyi dönüm noktası olarak ele aldığımızı ve bundan sonra çok büyük bir şevkle bu çabaları Milli Eğitim Bakanlığı olarak destekleyeceğimizi bilmenizi istiyorum. Belki bunu tahmin edebilirsiniz. Ama burada kongreyi düzenleyen bütün arkadaşlarımıza hem teşekkürlerimizi ifade etmek, hem de bundan sonra bu çalışmanın artan bir ivmeyle sürdürüleceğini bildiğiniz için sizin de bu konudaki duygularınızın çok daha müsbet hale geleceğini tahmin ettiğimizden bir paylaşımında bulunmak istedim. Tekrar tebrik ediyor, çalışmaların çok başarılı bir şekilde devam etmesini ve ortaya çıkacak politikaların, önerilerin de bizim tarafımızdan değerlendirileceğini bildirerek saygılarımı arz ediyorum. Teşekkür ederim.

Sunucu: Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanı Prof. Dr. Ziya Selçuk'a teşekkür ediyoruz efendim. Sağolsunlar. Evet devam ediyoruz. Çocuk görüşlerinin alınacağı panelimize geçiyoruz şimdi. Çocuklar eğitimleri konusunda neler düşünüyor ve neler düşünüyorlar? Bu paneli Sevgili Mustafa Ruhi Şirin yönetecek. Alışlarımız onun için efendim. Buyursunlar.

MUSTAFA RUHİ ŞİRİN

Önce sunucumuzu, sonra da salonun havasını değiştireceğiz. Biz, arkadaşlarımızla ona karar verdik. Fatih Bey razı mısın? Razi ama burda beklemek kaydıyla. Peki, teşekkür ederim.

Değerli Kongre Delegeleri, Sevgili Çocuklar, Değerli Arkadaşlarım, Hanimefendiler, Beyefendiler;

Sabahtan bu yana birkaç aksama oldu, onu iyi niyetimize bağışlamanızı istirham ediyoruz. Bundan sonra mümkün olduğunca zamanı sarkıtmadan çalışmalarımıza, devam edeceğiz. Kongre'nin bütün süreçlerinde çocuk görüşünü almaya özen gösterdik. Aslında bu yolculuğu çocuklarla başlattık. Ancak, bütün Türkiye'deki armağanlı çocukların görüşlerini almaya zamanımız yetmedi. Bu kongre, bir hükümet kuruluşu olarak Milli Eğitim Bakanlığı, üniversite olarak Marmara Üniversitesi, gönüllü bir kuruluş olarak Çocuk Vakfı'nın işbirliğinde gerçekleşti. TOBB ve Ekonomi Üniversitesi ana sponsorluğunda çalışmalarımıza başladık. Bütün süreçlerinde özellikle çocuk görüşlerini, yetişkin delegelere, akademisyenlere yansıtmaya çok büyük özen ve duyarlılık gösterdik. Ben huzurlarınızda özellikle Milli Eğitim Bakanlığı'na, BİLSEM'lerdeki sevgili öğretmenlerimize, annelerine, babalarına teşekkür etmek istiyorum. Çok kısa bir süre içerisinde 688 arkadaşımızın el yazısı ile görüşlerini aldılar ve bize iletiler. Ben bu yaz, çok yo-

ğun bir yaz yaşadım. İnanın, dokuz günüm çok keyifli geçti. Eğer biraz beni hayalci, hayallerini gerçekleştiren bir insan olarak görüyorsanız onu arkadaşlarıma borçluyum. Onları alkışlamanızı rica ediyorum.

Kongrenin bu ilk oturumunda 56 arkadaşımızın alfabetik sıraya göre görüşünü alacağız. Bu görüşleri de kaydediyoruz. Kongre Tutanağı ve Kararlar Kitabında bu görüşler yer alacak. Görüşler bildirecek arkadaşlarımızdan ben şunu bekliyorum: Bizi kendilerine daha bir çeksınler, bize aynalarını tutsunlar, biz görelim o aynayı ve gerçekten de o aynada yolculuğa çıkalım. Farklı olduklarını bize hissettirecekleri için bu kolay olacak; ben kendilerine güveniyorum. Çocuk panelinin başlığı şöyle: Çocuklar Eğitimleri Konusunda Neler Düşünüyor ve Neler Düşünüyorlar? Üçer dakikalık süre planladık. Ancak yetişkinlere mikrofon verildiğinde hiç kimse süreye uymuyor. Ama ben arkadaşlarıma güveniyorum. Onlar iki dakikaya hatta bir dakikaya indirebilirler. Öncelikle biz bu görüş alınması konusunu şu nedenle yapıyoruz. Biliyorsunuz 1989 yılının 20 Kasım'ından bu yana çocukların bir anayasası var. Çocuk Haklarına Dair Sözleşme. Birleşmiş Milletler'de kabul edilmiş hem de çok büyük bir katılımı. Devlet ve hükümet başkanlarının 84 imzayla imzaladıkları, bizimde 1995 yılı 27 Şubat'ında Resmi Gazete'de yayımlanarak hayata geçen, çocuğa karşı ödevlerimizi kabul ettiğimize dair bir sözleşme. Bu sözleşmenin "gelişme hakkı" başlığı altında özellikle dikkatimize sunulan bir ilke var. O da şu: Gelişme hakkını sağlayabilmek için dünyaya gelen her çocuğun çok iyi ortamlarda ve nitelikli bir eğitim alması gerekir. Sözleşme'nin 28. ve 29. maddeleri de gelişme hakkına, nitelikli eğitim hakkına vurgu yapıyor. Dolayısıyla çocuğun gelişme hakkını da böylece bütünlemiş oluyor. Çocuk Haklarına Dair Sözleşme yaşama hakkı, gelişme hakkı, korunma hakkı, çocuğun katılımı görüşünün alınması, çocuğa karşı her tür ayrımcılığın önlenmesi yaklaşımıyla bir yönüyle de çocuğu bir bütün olarak görmemizi sağlayan bir felsefeyi içeriyor. Biz bu nedenle çocuk görüşünün alınmasını ciddiye aldığımızı düşünüyoruz. Çocuk görüşleri Kongre çalışmalarına yansidikça mutlu olacağız. İki üç gün boyunca yine konuşacağız, tartışacağız. Kongremiz kararlar alacak ama çocuklar hakkında karar vermeden önce onların neler düşündüğünü öğrenmemiz gerekir diye düşündük. Ve bu programı bu nedenle Kongre programına dahil ettik. Şimdi Ahmet Bahadır Erkan'la başlayalım; Bütün arkadaşlarımızın konuşabilmesi için mümkün olduğunca üç dakikalık süreyi çok ekonomik kullanırsanız sevinirim.

AHMET BAHADIR ERKAN

Öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum. Ve bugün sizlerle birlikte olmanın bana büyük bir gurur verdiğini söylemek istiyorum. Burada olmak gerçekten bü-

yük bir sorumluluk istiyor ve ben şu an omuzlarımdaki o yükü hissediyorum. Gündemin konusundan hareketle eğitim sistemimizin hedeflerine ulaşma yolunda pek başarılı olmadığını söylemek istiyorum. Bugünkü eğitim sistemimizde bilgiler analiz, sentez ve değerlendirmeye dayalı değil de ezbere dayalı bir şekilde bizlere kavratılmak isteniyor. Bunun yanında bizler arasındaki bireysel farklılıklar ve öğrenme yöntemi farklılıkları göz önünde bulundurulmuyor. Bence bunun nedeni eğitimde uygulama basamaklarını tam olarak yerine getiremediğimizdir. Yani derslerin sadece teorikte kalmasıdır. Peki bu soruna karşı ne yapılabilir? Bana göre, bizleri düşünmeye, araştırmaya ve değerlendirmeye götürecek uygulamalar çoğaltılmalıdır. Yani her okul kendi bünyesinde bir BİLSEM olmalıdır. Bizlere değer verildiği hissettirilmeli, geleceğin büyüğü olduğumuz anlatılmalıdır. Koşullar tarafından yönetilmek yerine, onlara egemen olan bir birey olmamız için çalışılmalıdır. Bunun yanında bizlerin önünde büyük bir hedef ve ölüm-kalım meselesi gibi görünen, sekiz yılı iki saate sığdıran ve ezbere dayanan sınavlar yerine alternatif bir sistem getirilmelidir. Öğrenci, sınav stresi içine sokulmamalı, sınav öğrencinin gözünde büyütülmemelidir. Sonuç olarak kendi idealimdeki öğrenci tipini söylemek istiyorum. Konuları anlayan, yorumlayan, değerlendiren, gündemden haberi olan, olaylara karşı tepkisini ortaya koyan, bol okuyan, çok çalışan ve sosyal hayatını da ihmal etmeyen bir öğrenci. Beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür ederim.

ALP ARIBAL

Öncelikle hepinizi selamlarım. Burda olmak bayağı heyecanlı. Şu anda bende çok heyecanlıyım. Öncelikle eğitim sistemimiz çok ezbere dayalı. Sınavlar, ezberler.. Ödevler hep ezberleniyor. Ertesi sene zaten hiç bir şey hatırlamıyoruz. Araştırmaya ve uygulamaya yönelik bir eğitim bence çok daha iyi olabilir. Çoğunlukla geziler yapılabilir, öğrencilere araştırma ödevi verilebilir. Yani kitaptan kopuya edilecek bir ödev olmaması lazım. Onun dışında, BİLSEM gibi olmalı okullar bence. Uygulamalı olmalı diyorum.

AYÇA HAZAL DAMAR

Bundan tam altı yıl önce annemin elini bırakıp önlüğümlle sınıftaki sırama oturduğumda kendimi çok özel ve değerli hissetmişim. Mavi önlüğümlle kendimi gökyüzü kadar büyük hissediyordum. İşte şimdi bu kürsüde sizlere seslenirken aynı heyecanı, aynı güzel duyguları yaşıyorum. Çünkü az önce büyüklerimin yaptığı konuşmalarla, kendimi altı yıl öncesi kadar değerli ve önemli hissettim. Ütop-

yalarımı mı soruyorsunuz? Eğitimin herşeyden önce çok daha görsel, çok daha dokunsal olmasını istiyorum. Nasıl mı? Düşünün ki şu anda hepimiz bir coğrafya dersindeyiz ve konumuz Atlas Okyanusu. Ben sizin öğretmeniniz olarak hepinizi bir uçakla Atlas Okyanusu'nun üzerinde dolaştırıyorum ya da ben öğretmenimin Fen Bilgisi dersinde eğrelti otundan bahsederken kara tahtaya bakmamızı anlamıyorum. Eğrelti otunu sadece kitaplarda görmek istemiyorum. Ben eğrelti otunu tanımadığım için merak ediyorum ve sizlere soruyorum: Eğrelti otunu göreniniz var mı? Ben bu otun kokup kokmadığını bilmiyorum. Ben bu ota dokunmak, varsa kokusunu içime çekmek isterdim. Diğer bir ütopya gelince; trafik kazalarını önleyen, birbirlerine çarpmayan araçlar yapmak isterdim. Bizim hayallerimiz ütopyalarımız mı? İnanın bana her gece başka bir düşün peşindeyiz. Üç dakikalık konuşma düşlerimizi sizlerle paylaşmama yetmez. O nedenle şimdi de sizlerle duygularımı paylaşmak istiyorum. Bu duygularımı Aşık Veysel'in dizeleriyle sizlere aktaracağım. Hani o diyor ya:

*"Güzelliğin on para etmez
Bu bendeki aşk olmasa
Anılmazdı Veysel adı
O sana aşık olmasa"*

Bende diyorum ki, bizdeki bu yetenek neye yarar, siz burada ve bizlerin yanında olmazsanız. Hepinize teşekkür ederim.

AYDA POLAT

Ben ülkemizin eğitim sistemini iyi bulmuyorum. Çünkü bu şartlarda çoğu öğrenci iyi eğitim alamıyor. Ben eğitim konusunda şunları düşünüyorum: Sınav sistemi kaldırılabilir, bunun yerine öğrencilerin küçük yaşta yetenekleri yönlendirilebilir. Bu yetenekleri yönlendirme bilişsel ve duygusal zeka ölçülerek yapılmalıdır. Bunun dışında eğitim; görerek, yaşayarak, deneyerek ve çözerek yapılır. Bu öğrenci hem daha iyi anlar, hem de o konularda tecrübe kazanır. Bunun dışında sene sonu notları öğrencinin bütün bir yıldaki davranışları ve kendi bölümündeki başarısıyla değerlendirilmelidir. Bazı yabancı ülkelerde olduğu gibi belli bir saatten sonra öğrenci resim, müzik ve beden eğitimi gibi aktivitelere yönlendirilmelidir. Çocuğun okulu sevip sevmemesinde öğretmen öğrenci ilişkisi de çok önemlidir. Öğrenci okula hergün sıkılarak değil zevkle gitmelidir. Bunda en büyük etkenlerden biri öğretmenin öğrenciye yaklaşımıdır. Sertçe değil, arkadaşça yaklaşım, korkutarak değil sevgiyle yaklaşım öğrenciyi mutlu ede-

cek, bu da okulu sevmesine neden olacaktır. Kısacası bizlerde var olan vatan ve millet sevgisini pekiştiren, sorumlu olmamızı sağlayan, mutlu bireyler yetiştiren bir eğitim istiyorum.

AYSU DAMAR

Öncelikle diye başlayan konuşmalar ne kadar sıkıcı olsa da ve böyle başlamayı hiç istemesemde oldu bir kere işte. Sonrasında da merhaba gelmedi sanırım. Burda karşılaştığımızda ilk söylenmesi gereken söz. Bize böyle öğretilen hayatımız boyunca ki doğru olan buydu ve bizde bize öğretileni yapıyoruz. Eğitim hayatımızın ya da hayatımızın bize öğrettiklerinin en basitindendi merhaba demek.

Şu anda burda toplanmışız, çeşitli ortak özelliklerimiz var, bunlardan biri de bu üstün yetenekliler kongresine gelmeye layık kişiler oluşumuz. Benim buna benzer bir şansım daha oldu. O da Türk Eğitim Vakfı İnanç Türkeş Özel Lisesi'ne gitmeye layık görülmüş olmam. Bu okulu seçtim. Çünkü üstün yetenekliler için özel bir okuldu, farklıydı ve bana yeteneklerim çerçevesinde almam gereken eğitimi verebilecek belkide tek yerd. Gerçektende üstün yetenekli bir öğrencinin yeteneğini geliştirebilmesi için verilebilecek en iyi eğitim veriliyor bize. Mesela Ayda'nın dediği yabancı okullarda derslerden sonra resim, spor, müzik gibi aktivitelere katılma bizim okulda var. Daha iyisi olabilirdi belki. Eğer eğitim sistemimiz, yeteneğimiz olan dallara eğilimimizi sağlayacak daha fazla olanak sunabilseydi. Üstün yetenekli öğrencilere verilecek eğitim kapsamında eğitim sistemimizi değiştirmek gibi bir olasılık olmadığına göre burada bu zor sistem içinde üstün yetenekli öğrencilerin isteklerinin ve yeteneklerinin gereklerini karşılayacak olan eğitimcilere, öğretmenlere çok büyük bir iş düşüyor. Bir öğretmenin öğrencinin yeteneklerine karşılık verebilecek seviyede olmasının öğrencinin eğitimini çok önemli derecede etkilediği çok büyük bir gerçek. Birde bence bu zor eğitim sisteminden en büyük nasibini alan üstün yetenekli öğrencinin psikolojik eğitiminin sürekli sağlanmasının önemli olduğunu söylemek isterim. Hayalim yetenekli öğrencilerin daha çok gizli kalmış veya açıkta olan yetenekler üzerinde eğitim görebilmeleri. Bu konuşma uzar gider aslında, daha sıkıcı olmaya başlar. Ama bana gerektiği yerde susmam, ve dinlemenin en büyük erdemlerden olduğu da öğretildi. Bu konuşma boyunca bana bu büyük erdemle karşılık veren herkese, Türkiye'de üstün yeteneklilere eğitim vermeyi amaçlayan ilk üstün yetenekliler okulu kurmayı başaran Sezai Türkeş'e ve projede emeği geçen Füsün Akarsu gibi burda adını saymadığım birçok insana, bu kongrenin yapılmasını sağlayan herkese çok teşekkürler.

MUSTAFA RUHİ ŞİRİN:

Bizde Ahmet Bahadır'a, Alp Arıbal'a, Ayça Hazal Damar'a, Ayda Polat'a ve Aysu Damar'a teşekkür ediyoruz.

Aysu diyor ki: Biz bu eğitim sistemini değiştiremeyiz. Aslında bu cümlesi dışında hepsine katılıyorum. Biz bu eğitim sistemini değiştirmek için burdayız. Aysu, hiç karamsar olma, umut var ol.

İkinci grubu davet etmek istiyorum: Ayşecan Alper, Ayşegül Baysal, Azer Burcu Sabahat, Berkay Erdoğan, Birol Şentürk. Buyrun. Ben özellikle zamanınızı almak için başında söyledim, benim bu büyük arkadaşlarım Milli Eğitim Bakanlığı BİLSEM'lerinden geldiler, ikişer temsilci olarak. Yine Milli Eğitim Bakanlığı Beyazıt İlköğretim Okulu karma sınıf öğrencisi iki arkadaşımız var aramızda ve TEVİTÖL olarak bildiğimiz adı değişen eski İnanç Koleji'nin öğrencisi on arkadaşımız var aramızda. Ayrıca Kadıköy BİLSEM'den de onbir arkadaşımız var. Toplam elli altı arkadaşımızın görüşünü alacağız. Ayrıca Yunus Emre Bilgili *Türkiye'nin en yüksek IQ'lu toplantısını dinlemeye hazır mısınız?* Çağrı mektuplarını yazan Sevgili Yunus Emre Bilgili de aramızda. Yine devam edelim. Ayşecan Alper'le devam ediyoruz.

AYŞECAN ALPER

Burada olmaktan dolayı bayağı heyecanlıyım. Bence eğitim sistemimizde birazcık bozukluk var, tabi doğal olarak. Bence sınavlar kâğıt üzerinde olmamalı. Çünkü konular ezbere dayalı. Dersleri uygulamalı olarak yapmalıyız. Derslerimiz ezbere değil sırf öğrenmeye dayalı olmalı. Mesela bir günde öğrendiğimiz şeyi bir haftaya yaysak, bunu ezberleyerek değil uygulayarak öğrensek.

AYŞEGÜL BAYSAL

Öncelikle bu çocuksu ama kocaman kalpten hepimize iyi günler. Benim adım Ayşegül Baysal. Bursa Mustafa Kemal Paşa Cevdet Nerse Bilim ve Sanat Merkezi'nden katılıyorum. Bilim ve Sanat Merkezi'nde yaşadığımız zorlukları anlatacağım sizlere. Bilim ve Sanat Merkezi'ni ilk kazandığım zaman çok sevinmiştim. Çok iyi ve yararlı bir eğitim merkezi olduğunu duymuştum. Bir okulun ikinci katında kurulmuştu. Böyle küçük bir yerde kurulmuş olması, bana acayip gelmişti. Çünkü burasını daha muhteşem bir yer olarak düşünmüştüm. Zaman geçtikçe alıştım BİLSEM'e. Tabi ki yaşadığımız zorlukları da farkettilim. Olanaklarımız kısıtlıydı, bilgileri öğreniyorduk, ancak bu bilgileri uygulayamıyorduk. En zoru da budur zaten. Herşeyi çok iyi bilsende bildiklerini uygulayamamak için en kötü tara-

fıdır. Bu bilgilerimizi uygulayabilmemiz için uygun bir ortam yok ve araç-gereç eksikliklerimiz vardı. Laboratuvarımız yoktu. Bilgisayarlarımız yeterli değildi. Ben BİLSEM’i çok muhteşem, herşeyin olduğu bir yer olarak düşlemiştim. Bilim Sanat Merkezi’nden de bu beklenirdi zaten. Ama ne muhteşem, ne de beklenenin üstünde bir yer gördüm. BİLSEM’i kazanmamın üzerinden bir yıl geçmemişti daha, işte o zaman başladı öğretmen sıkıntısı. Bütün öğretmenler ayrılıyorlardı. Öğretmenlerimizin gitmesine belki en çok bizler üzülyorduk. Bu kadar olanaksızlıkların karşısında böyle iyi ve yararlı bir kurumun öğretmen sıkıntısı çekmesi bizim de bu zorluklardan direkt olarak etkilenmemize neden oluyordu. Ama onlar da haklıydı, çünkü tahminen oniki saat eğitim veriyorlardı. Ayrıca bizler onları çok zorluyorduk. Sorularımız, hareketliliğimiz onlara çok fazla gelmişti. Bizlere katlanmak için çok fazla sabır gerekiyordu, belki eğitimleri de bizler için yeterli değildi. Çünkü bu zamanda Bilim Sanat Merkezleri için özel olarak eğitilen öğretmenlerin olması gerekiyor kanısındayım. Okuldaki eğitimimizle, Bilim Sanat Merkezi’ndeki eğitimimiz birbirinden çok farklı. Hem okul, hem de BİLSEM birarada yürütülmüyor. BİLSEM’i ikinci planda tutmamız gerekiyor ama ben sadece Bilim ve Sanat Merkezi’ne gitmek istiyorum. Bunun için eğitimimizi Bilim ve Sanat Merkezleri’nde devam ettirmemiz daha uygun olur diye düşünüyorum. Bilim ve Sanat Merkezleri’nin tam anlamıyla Türkiye’de etkin olması lazım. Çünkü Türkiye’de Bilim ve Sanat Merkezleri’nin olmadığı yerlerde birçok üstün yetenekli çocuk var. Ama o cevherler işlenemiyor. Örneğin eğitim sorunu yaşayan ve çobanlık yapan bir çocuk LGS sınavında kendi özel yeteneğiyle Türkiye ikincisi oldu. Ve bizler buna çok sevindik. Ancak böyle binlerce çoban Türkiye’ye kazandırılmayı bekliyor. Bizler de keşfedilmeyen yetenekleri bulmalıyız. Düşündüklerimin yanında düşlediklerim de var. Bilim ve Sanat Merkezleri’nde hem görsel yönden, hem de uygulamalı olarak ders işlemek istiyorum. Örneğin; biyoloji dersinde insan vücudunu işlerken bir mikrop kadar küçücük insan vücudunu görmek isterdim. Ya da fizik dersinde uzay konusu içerisinde Mars gezegenini işlerken, Mars’a gidip gezegeni kendi gözlerimle görmek isterdim. Bu kongre sayesinde, üstün yetenekliler için hazırlanmış bir merkezin zorluklardan arındırılması ve daha çok geliştirilmesi bizlerin eğitimi için yararlı olacaktır. Bu ufacak kalplerimiz için iyi şeyler gerçekleştirmeye çalıştığınız için hepimize çok teşekkür ediyor, saygılarımı sunuyorum.

AZER BURCU SABAHAT

Değerli Büyüklerim ve Sevgili Arkadaşlar;

Ben Azer Burcu Sabahat. Afyon Aydın Doğan Bilim ve Sanat Merkezi’nden geliyorum. Öncelikle öğrenmek konusuna değinmek istiyorum. Günümüzde ya-

pılan araştırmalara göre anne karnında başlayan zekâ gelişimi öğrenme duyusu dünyaya geldikten sonra önce yavaşlamakta, daha sonra ise gerileme sürecine girmektedir. Bunun sebebi ailede başlayan yaygın ve örgün eğitim veren okullarda bize verilen bilinçsiz ve ezberci bir eğitim sistemindedir. İnsanlar bazı şeyleri kendi çabalarıyla görerek, dokunarak öğrenebilirler. Bu çocukluktan beri böyle değil midir? İnsanların bu özellikleri öğrenebilme yeteneği vardır. Ancak bu öğrenebilme yetenekleri dokunarak, görerek çok zordur. Şimdi ise ilerleyen teknoloji sayesinde bilgisayarlarla birçok şeyi öğrenebiliyoruz. Merak ettiğimiz her şeyi öğrenmemiz yeterli hem de en ince ayrıntısına kadar. Fakat eğitim öyle değildir. Eğitim araştırmacılığı, yaratıcılığı, bilim ve sanatı ön planda tutan bir sistem olmalıdır. Bizde eğitim sınavla yapılmakta. Bir anda bütün hayatımız sınav oluyor ve yeteneklerimiz göz önünde bulundurulmuyor. Aileler için ise müzik, resim gibi dersler hiç önemli gözüküyor. Önemli olan LGS sınavıymış gibi gözüküyor. Acaba biz böyle bir eğitim sisteminden memnun muyuz? Hiç bunu soran olmuyor. Yeteneklerimiz doğrultusunda araştırma yapmayı hattâ resim, müzik gibi alanları geliştirmeyi düşünen olmuyor. Eğer sanatta verimi geliştirmeyi düşünüyorsak öncelikle yapılması gerekenlerden biri olarak görsel yayın organları ile gazete, dergi ve en önemlisi televizyonlarda yapılacak eğitim panelleri olabilir diye düşünüyorum. Okullarda düzenlenecek konferanslarla çocukların ne olmak istedikleri, nasıl bir yolda ilerlemeyi düşündükleri onları aydınlatmak için onların içlerinde var olan yetenekleri ortaya koymak için şans verilmelidir. Okula bilimsel ve etik eğitimi almak için gidiyoruz. Bunu fazlasıyla görüyoruz, ancak çok yetersiz. Bilim ve sanat ön planda tutulmuyor ve de bizim zekâ gelişimimize faydalı ve ilgi alanlarına göre eğitim verilmiyor. Eğer bizim zekâ gelişimimize ve ilgi alanlarımıza göre eğitim verilirse çok daha iyi olabileceğini düşünüyorum. Böylelikle mutlu ve başarılı bireyler yetiştirilebilir. Beni dinlediğiniz için hepimize çok teşekkür ediyorum.

BERKAY ERDOĞAN

Bugün burada bu güzel havayı sizlerle paylaşmanın bana vermiş olduğu mutluluk ve heyecanla hemen eğitim sorunlarımızdan birkaçına değinmek istiyorum. Bence eğitim daha yaratıcı, gözlem, deney ve uygulamalara yönelik olmalıdır. Fakat günümüzdeki eğitim, öğrencileri daha çok sınavlara hazırladığı için ezberci bir eğitim sistemidir. Bizim geleceğimizi etkileyen LGS gibi sınavlar test yönteminde olmasına rağmen bize okullarımızda uygulanan klasik sınavlar test yöntemini öğrenmemizi engellemektedir. Bu da bizi ve ailemizi dersanelelere ve özel kurslara yönlendirmektedir. Bu yönelik ailemizi ekonomik yönden

olumsuz etkilemektedir. Hiçbir özel derse ve kursa gidememiş yoksul bir öğrenciyle, dersaneye gitmiş birçok özel ders almış bir öğrencinin yarışmak zorunda olması eğitimimizdeki fırsat eşitsizliğini göstermektedir. Eğitimimizdeki bir yanlış da tüm sekiz sene boyunca öğrendiğimiz şeylerin yüz yirmi dakikalık bir periyoda sığdırılmasıdır. Bu da öğrencilerde altıncı, yedinci sınıflardan başlayarak sekizinci sınıfta zirve noktasına ulaşan stresin psikolojilerini olumsuz yönde etkilemesine neden olur. Benim hayalim eğitimde sınavların kaldırılmasıdır. Sözümlü Mustafa Kemal Atatürk'ün bir sözüyle bitirmek istiyorum. *"En önemli, en temel nokta eğitim sorunudur. Eğitimidir ki bir ulusu özgür, bağımsız, şanlı, yüksek bir toplum durumunda yaşatır, ya da bir ulusu tutsaklık ve düşkünlüğe bırakır."* Teşekkürler.

BİROL ŞENTÜRK

Değerli Büyüklerim, Sevgili Arkadaşlar;

Sözlerime eğitime emek harcayan herkese sevgi, saygı ve teşekkürlerimi sunarak başlamak istiyorum. Eğitim denince genellikle akla ilk gelen sözcük okuldur. Ama bence bu yanlış. Eğitim denince akla çocuk gelmeli, genç gelmeli, gelecek gelmeli. Çünkü eğitim yarının büyüğü olacak çocukları, gençleri gelecekteki sorumluluklarına hazırlamaktır. Eğitim hayatın her anında, her yerde devam eder. Çocuk doğduğundan itibaren eğitim sürecine girer, ilk temeller aile içinde atılır. Okul çağına geldiğinde biz çocuklar için daha yoğun bir dönem başlar. Okullarda eğitim ve öğretim faaliyetlerinin birlikte yürütülmesi amaçlanmaktadır. Ancak içinde yaşadığımız ortam hiç de öyle değildir. Ağırılık hep öğretimdedir. Şu güne kadar okullarımıza gelen müfettişler, *"evinize gelen misafirlere nasıl davranırsınız"* diye bir soru sormadılar. Okulda ders, evde ders yapmaktan spor ayakkabılarımızı bağlayacak yeteneğimiz gelişmedi. Aslında eğitim iyi ve yaşamsal davranışlar kazandırmalıydı. Okulda öncelik ders başarısına verilmektedir. Kim daha yüksek puan alacak, kim daha çok soru bilecek düşüncesi hep ön planda olmuştur. Buna evdeki büyüklerimiz de katılmakta ve çocukluğumuzu mahvetmektedirler. Hani çocuklar sevgiyle ve oyunla büyür ve gelişirdi. Biz çocuklar yaşımızın gereği oyun ihtiyaçlarımızı gideremiyoruz. Yüklü ödevler, sınavlar, dersaneler, gelecek kaygısı bizleri çocuk olmaktan alıkoymuyor. Doyasıya oynayamıyoruz. Sınıflarımız çok kalabalık, bahçeler çok küçük, tenefüs süreleri çok kısa. Bahçeye inene kadar zil çalıyor, aklımız dışarda kalıyor. Sınıflarımızdaki öğrenci sayısı o kadar fazla ki biz birbirimizi ancak ikinci sene tanıyabiliyoruz. Her öğrenciye söz alma, tahtaya kalkma, örnek çözme, kendini ifade etme fırsatı verilemiyor. Böyle bir yerde nasıl yeterli eğitim aldığı-

mız düşünülebilir ki! Eğitimde en etkili yöntem uygulamadır. Okullarımızda, laboratuvarlar yetersiz, herkesin bir deneyi uygulaması mümkün değil. Uzaktan izlenen bir deney öğrenimimizde ne kadar etkili olabilir. Öğretmenlerin kırk beş dakika ders anlatmalarından bıktık. Bizler ancak öğretmenlerimizin anlattıklarına beş dakika konsantre olabiliyoruz. Diğer dakikalarda çoğu zaman hayal dünyalarına dalıyoruz. Sınıflarda oturma düzenlerimiz çok kötü, günde altı saat önümüzdeki arkadaşımızın ensesini seyrediyoruz. Çok yönlü eğitimin günümüz okullarına uygulanması için BİLSEM'ler bence çok önemli bir başlangıç. Yetenek alanlarına göre eğitim uygulanmasının zorlukları, avantajları ve sonuçları BİLSEM'lerde keşfedilerek hem üstün yetenekli çocuklara gereken ilgi gösterilecek, hem de ileriki yıllar için eğitimdeki ilerlemelerin temelleri atılabilecekti. Eğitim hedeflerine baktığımızda keşke bunlar gerçekten uygulanabilseydi diyorum. Birçok şey yazılı olarak kalıyor. Bütün okullar BİLSEM'ler gibi olsa. Çocukların gerçekten önemsedikleri nitelikli ortamlar olsa, düşünebilen, sorgulayabilen, düşüncelerini rahatça ifade edebilen, çözüm arayan, sınavlara değil üretmeye yönlendirilmiş bireyler yetiştirecek eğitim ortamları sağlanabilse. Böylece ülkemizdeki eğitim düzeyi yükselecek BİLSEM'ler adına yeni atılımlar yapılacaktır. Ve son olarak en büyük dileğim; ilerleyen yıllarda çocuk ve torunlarımıza bizim zamanımızda Bilim ve Sanat Merkezleri bu kadar ileri değildi demek istiyorum.

MUSTAFA RUHİ ŞİRİN

Sevgili Birol'a ve arkadaşlarına teşekkür ediyoruz ve yerlerine uğurluyoruz. Sağolsunlar. Evet, Burak Soybir, Burkay Gür, Candost Demiröz, Cemile Nihan Turhan, Çağrı Buldu, hoşgeldiniz.

Aslında ben ayakta olmak istiyordum, fakat arkadaşlarıma bir baktım metinleri var. Onlar yorulmasınlar diye oturuyoruz, monoton olduğunu biliyoruz ama biz bir televizyon programı yapmıyoruz burada. Çocukları dinlemeyi öğrenmeye çalışıyoruz; bunu başarmış çok değerli dinleyicilerimiz var aramızda. Salondan ayrılmamaya kararlı görünüyorlar. Her birine ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

BURAK SOYBİR

Ben Burak Soybir. Amasya Mehmet Varina İlköğretim Okulu altıncı sınıf öğrencisiyim. Ve Amasya Bilim ve Sanat Merkezi öğrencisiyim. Eğitimimiz hakkında şunları düşünüyorum: Yazılılar, ülke genelinde yapılan sınavlar bizleri ez-

berci eğitime alıştıyor. İlköğretim beşinci sınıfa kadar bazı sebeplerden öğretmen değiştiriyoruz. Tam birine alışırken başka bir öğretmenle karşılaşıyoruz. Benim beşinci sınıfa kadar tam dört öğretmenim oldu. Farklı öğretmenlere alışmam bayağı zamanımı aldı. Ne düşlediğimi söyleyeyim. Sekiz yıllık ilköğretimde birinci sınıftan, sekizinci sınıfa kadar öğretmenlerimiz öğrencileri gözlemleyecek, gözlem raporları yüksek ise istediği bölümlere yönlendirilecek. Bu raporlar uzman kişilerle teknolojik aletlerle izlenecek, gözlem raporları kötü ise becerilerine göre yönlendirecek ve o konularda uzman kişilerle çalışıp ülkesine yarar sağlayacak. Okullarımızda sürekli yapılan sınavlar, bilgisayarda yapıp sonuçları öğrenciye erken ulaştırılacak ve öğretmenler sınav sonuçlarını hesaplamakta zorluk çekmeyecekler. Okullarımıza büyük bir spor salonu istiyorum. Bu spor salonunda futbol, basketbol, tenis, halter, voleybol ve hentbol turnuvaları yapılacak. Böylelikle vücudumuz da gelişir. Atalarımızın dediği gibi *“sağlam kafa sağlam vücutta bulunur.”* Meteoroloji istasyonlarında bulunan aletlerden okulumuza da istiyorum. Çünkü meteorolojiye ilgi duyanlar bu aletleri kullanarak meteorolojiye ilgilerini arttırırlar. Okullarımızda yapay bir deprem yaratmak için yeterli alan ve yeterli aletler bulamıyoruz. Okullarımızda sürekli açık, herkesin aradığı şeyi bulabileceği büyüklükte bir kütüphane olacak. Bu kütüphanenin girişinde bilgisayar bulunacak. Bu bilgisayara aradığın bilgiyi yazacaksın. Bilgisayar ise o konuyla ilgili kitapları ve yerlerini söyleyecek. Bu da bize kitabın nerde olduğunu daha çabuk bulmamızı sağlayacak. Okullarımızda her öğrencinin kullanabileceği şekilde düzenlenmiş bir laboratuvar istiyorum. Çünkü gelecekte herkesin deney yapmasını, gelecekte birçok kişinin profesör olmasını da istiyorum. Okullarımızın sürekli geziler düzenlenmesini istiyorum. Bu gezilerin sadece ülke sınırları içinde değil yurtdışına da yapılmasını istiyorum. Okullarımızda öğrencilerin de ders anlatmasını istiyorum. Böylelikle gelecekte öğretmen olmak isteyenler tecrübe kazanırlar. Okullarımızda sürekli meslek danışma merkezlerine geziler düzenlenmesini, bu gezilerde öğrencilere gelecekte seçecekleri meslekler hakkında bilgi verilmesini istiyorum. Okullarımızda büyük bir resim atölyesi olmasını, bu atölyede her öğrencinin resim yapmasını istiyorum. Böylelikle resim yapma yeteneği olanlar arasında bu yeteneklerini kullanamayanlar bu yeteneklerini kullanmayı öğrenirler. Bir de BİLSEM’ler için düşündüklerimi anlatmak istiyorum size. BİLSEM’lerin yaygınlaştırılmasını, BİLSEM’lerin her ilde, her ilçede olmasını istiyorum. Çünkü her ilde, her ilçede bizim gibi birçok üstün zekâlı öğrenciler bulunduğu inaniyorum. Ankara’da bulunan Feza Gürsoy Bilim Merkezi’nden yararlanmak için ülkemizin de her yerinde böyle merkezlerin kurulması gerekir. Beni dinlediğiniz için size çok teşekkür ederim.

BURKAY GÜR

Herkese merhaba; ben Burkay Gür. TEVİTÖL 9. sınıf öğrencisiyim. Öncelikle Türkiye’de üstün yetenekli çocuklar için yapılmış tek lisede okumamızı sağlayan merhum Sezai Bey’e, İnanç Hanım’a ve bunun devamını sağlayan TEV’e teşekkür ediyorum. Sizlerle, eğitimde düşlediklerimiz konusundaki olan üç deyi mi paylaşacağım. Ülkemizde şu anki üstün yeteneklilerin eğitimi hiç iyi durumda değil. Çünkü Türkiye’de üstün yetenekliler için inşa edilen okul sayısı sadece bir. Bu da en fazla 150 öğrenci demektir. Ve bu okulların özel vakıflar tarafından kurulduğunu unutmamamız gerekir. Ülkemizde ise keşfedilmemiş yüzbinlerce üstün yetenekli çocuk var. İlk dileğim ülkemizde böyle okulların arttırılması. Bir hakkım gitti. İkinci dileğim; üstün yetenekli çocuklara uygun öğretmen yetiştiren üniversite bölümlerinin açılması, varsa arttırılması. Böylece öğretmenler üstün yetenekli çocuklara daha iyi bir eğitim ve psikolojik yardım verecekler. Psikolojik yardım demişken gerçekten çoğu üstün yeteneklinin psikolojik yardıma ihtiyacı olduğunu söylemek zorundayım. Bu öğrenciler kendileri gibi olmayan kişilerin yanında dışlanıyorlar, bu da onların psikolojik bakımdan çökmesine neden oluyor. Ve son dileğim üstün yetenekli çocuklar için yapılmış okullara farklı müfredat düzenlenmesi izninin verilmesi. Bizim okulumuz TEV İnanç Lisesinde, Anadolu Lisesi müfredatı uygulanıyor. Bu yüzden yeteneklerimize göre eğitim alma olanağımız düşüyor. Galiba dilek hakkım artık bitti. Herkese teşekkür ederim.

CANDOST DEMİRÖZ

Değerli Büyüklerim ve Sevgili Arkadaşlar;

Türkiye’deki eğitim bence yeterli değil. Milli Eğitim Bakanlığı’nın eğitim için ayırdığı ödenek çok düşük. Bu bence yeterli bir rakam değil. Benim hayalimdeki eğitim çok daha farklı. Ben büyüdüğümde yapmak istediğim mesleği belirlesem; bu meslek yaşamımda benim için gerekli olacak bilgileri öğrensem, benim için daha iyi olurdu. Bu sayede yaptığım mesleği daha iyi yapardım. Kafamın içinde benim ihtiyaç duyacağım bilgiler olurdu. Eğitimimiz sırasında bu şekilde yönlendirilsek ileride yapacağımız mesleğe çok daha iyi hazırlanırız. Kısacası bence her şeyden bir şey, bir şeyden her şey metodu uygulansa daha iyi olur. Ezbercilik olmadum olası nefret ettiğim bir şeydir, çünkü ezberim iyi değildir. Tarih ezberleyemem, belirli gün ve haftalar benim için belirsizdir, çünkü tarihlerini bilmem. Ezberci eğitimden sıyrılıyor eğitim sistemi, fakat tamamen kurtulmasını diliyorum. Eğitimi tamamlayan insanlar iş aramaya koyuluyor. Örneğin; üniversite mezunları, okulu bitiriyor, sonra iş arıyor. Eğer okuduğu üniversite çok iyi bir üniversite

değilse kendi meslek dalında iş sahibi olmak için çok uğraşmak zorunda. O yüzden iyi bir okulu çok başarılı bir şekilde bitirirsen iş bulabiliyorsun, hattâ okul birincisi falan olmak gerekiyor. O zaman üniversite bitince iş garanti oluyor. Tabi her insan üniversite birincisi olamayacaktır. Mezunlara iş imkanı sağlanmalı. Devlet, inanıyorum ki bunu yapabilir. Sınıfları daha güzel ve modern, araç-gereçleri kullanışlı, bilgisayarlar laboratuvarındaki bilgisayarlar demode değilde, yeni programları çalıştıracak nitelikte okullar olsa çok güzel olurdu. Doğuda okuma-yazma oranı çok düşük. İzlediğim bir haberde ilçenin birinde dört bin öğrencili bir liseden bahsediliyordu. Öğrenci çok, öğretmen az. Öğretmenler genelde doğu illerine gitmek istemezler. Ben dayımdan ve kuzenimden biliyorum. Gelişmemişlik ve terör yüzünden doğu pek tercih edilmiyor. Fakat oradaki çocukların batıdakiler kadar hattâ daha fazla eğitime ihtiyaçları var. Onlar okul istiyor, öğretmen istiyor. Oralara açılabilceği kadar okul açılsın, oradaki çocuklar da eğitilsinler. Eğitimin sorunları, kitapları ücretsiz vermekle bitmiyor. Eğitim sistemi geliştirilmeli. Gelişmiş ülkelerin standartlarında eğitim almak istiyorum.. Eğitime ayrılan kaynakların mümkün olduğu kadar artırılmasını istiyorum. Bütün arkadaşlarımı kucaklar, hepinizi saygıyla selamlarım.

CEMİLE NİHAN TURHAN

Üstün zekâlıların eğitimi o kadar az ki bu yüzden üstün zekâlılar yerine normal çocukların eğitimi de diyemiyorum. Bizden daha alt seviyede yer alan bazı çocuklara daha çok okul imkanı sağlanıyor. Ama bazıları hiç düşünmüyorlar ki; üstün yetenekli çocuklar büyüdüğünde belki kendisine de yardım edebilecek ve kendisine bir sürü imkan sağlayabilecek.

Konuşmama başlamadan önce bize bu eğitim imkanını sunan hocamız Prof. Dr. Ümit Davaslıgil ve araştırma ekibindeki herkese huzurlarınızda teşekkür ediyorum.

Ailem bu tarz eğitim veren bir okul veya eğitim sistemini araştırıyordu. Bu eğitim projesinde yer almaktan çok mutluyum. Benim özelliklerimde olan arkadaşlarımla birlikte olmak özel olarak hazırlanmış bu eğitim programında yer almak çok güzel. Bu eğitim programında araştırma görevleriyle yapmış olduğumuz duygu ve düşünce geliştirme dersinde daha çok duygularımızı dışa vurmayı ve geliştirmeyi öğreniyoruz. Düşünce geliştirmede ise; karşımıza çıkan sorunları nasıl çözmemiz gerektiğini öğreniyoruz. Amerika'dan gelen eğitim malzemeleriyle yapmış olduğumuz uygulama dersinde ise beyin fırtınası çalışmaları, düşünce becerimizi geliştiriyoruz. Anlamakta ve kavramakta daha hızlı olduğumuz için Türkçe ve Matematik dersinde ayrılıyor. Bize hazırlanan çalışmalar

sayesinde daha hızlı öğreniyor, daha fazla bilgi kazanıyoruz. Bize bilgisayar, laboratuvar malzemeleri, çocuk çalışma odası, zengin bir kütüphane imkanları sağlanmış olsa çok daha başarılarla, zengin bilgilere sahip çocuklar olabiliriz. Kütüphanemiz yok demiyorum, daha zengin bir kütüphane olmasını istiyorum. Herşeye rağmen bu eğitim programında yer almaktan, ilk defa uygulanan böyle bir projede olmaktan, ilk başladığım günden itibaren kazandığım ve kazanmaya hırsıyla devam edeceğim bu eğitimi sürdürebilmek için bize bunu hazırlayan, öğreten, herhangi bir sorunumuz olduğunda yanımızda olan herkese teşekkür ediyorum.

ÇAĞRI BULDU

Benim adım Çağrı Buldu. Sesim biraz bozuk çıkıyor. Hastalığım nedeniyle salonda bulunanlardan özür dilemek istiyorum. Bilim ve Sanat Merkezi'nde bize branş olarak eğitim veriyorlar. Okulda bizi küçük yaşta branşlara ayırsalar biz de düzgün bir şekilde eğitim alabileceğiz. Türkiye'nin böyle ekonomik krizlere girmemesi için de belki bu gerekli. Bizim hepimizin fark edilmesi ve herkesin ayrı branşlarda olması. Resim alanında yetenekli bir kişinin; yaptığı resmi yurtdışına sattığımızda bize gelecek parayla çok iyi işler yapabiliriz. Bir şarkıcı gidip yurtdışında konser verse, Türkiye'ye gelecek parayı bir düşünün. Diyelim ki biri bir proje yapsa, yurtdışına satabilsek; bundan kendimiz de yararlanabiliriz. Belki Türkiye'nin daha güçlü bir ülke olması için bunlar gerekebilir. Biz, büyüklerin bizi faraketmesini de istiyoruz. Bazı insanlar bütün çocukların zekâsını aynı görüyor, bütün çocuklar bizim anladığımız şeyleri anlamaz, bütün çocuklar getir götür işlerini yaparlar, yük taşımak için hamal gibidir diye düşünen insanlar var. Bize burada, bu konuşmalara başlamadan önce bir sürü şey söylendi. Burda bizim farke dilmemiz gerektiği ve bunların Türkiye'ye yararlı olacağı... Aslında neden özel yetenek almamız gerektiği... Aslında bunları öyle düşünen kişilerin kulağının dibinde söylemek gerek. Böyle düşünen kişiler hep böyle düşünmeye devam ederlerse artık Türkiye bir daha asla güçlü bir devlet olamaz. Avrupa Birliğine de girmemiz söz konusu değildir. Teşekkürler.

MUSTAFA RUHİ ŞİRİN

Bizde teşekkür ederiz sevgili Çağrı'ya. Ve arkadaşlarımızı yerlerine uğurluyoruz. Bir harf hatası nedeniyle Bartu Bingöl'ü önce davet ediyorum. Deniz Ege Dalgıç, Deniz Gül Zorlu, Denizhan Cem Tuğran, Dilara Mataracı. Bartu seninle başlayalım. Özür diliyoruz ve sevgili Bartu'yu dinliyoruz...

BARTU BİNGÖL

Ben, Beyazıt İlköğretim Okulu 3-B sınıfından Bartu Bingöl. 8 yaşındayım. Bizler okuma yazma bilerek okumaya başladık. Okuma yazma bildiğimiz için normal dersler bize sıkıcı geliyordu. Daha fazlasını istiyorduk. Böyle bir projenin olduğunu duyunca değişik yerlerden bu okula geldik. Bütün çocuklar özeldir, yeteneklidir. Ancak bizler daha meraklı olduğumuz, araştırmayı sevdiğimiz ve bilgileri daha hızlı öğrendiğimiz için normal derslerden sıkılıyorduk. Bu projede bizlerin öğrenme hızına göre özellikle Matematik ve Türkçe derslerinde farklı konular işliyoruz. Bunun için öğretmenlerimiz ayrıca eğitim alıyorlar. İleri seviyedeki dersleri daha iyi öğreniyoruz. Projeyi gerçekleştiren Prof. Dr. Ümit Davaslıgil ve asistanlarının yaptığı uygulama derslerimiz var. Uygulama derslerinde düşünme becerilerimizi geliştirici faaliyetler yapıyoruz. Aynı zamanda dersler problem çözme becerimizi de geliştiriyor. Çok yönlü düşünebilmemizi sağlıyor. Bunlara ek olarak yaratıcılık, drama gibi düşüncelerimizi geliştirdiğimiz derslerimiz de var. Uygulama derslerinde dış ülkeden gelen eğitim malzemeleriyle çalışıyoruz. Boşluk doldurma, hikaye tamamlama gibi derslerle oyun oynayarak hayal gücümüzü geliştirmekteyiz. Proje dersleri yapıyoruz. Yaratıcı yönümüz ortaya çıkıyor. İngilizce, satranç, resim, müzik gibi derslerle kendimizi geliştiriyoruz. Yeni bilgiler öğrenmek bizim yararımıza oluyor. Böylece derslerimiz çok eğlenceli geçiyor. Ben bu projede olmaktan çok mutluyum ve çok şanslıyım. Bu arada okulumuzda eksikliğini hissettiğimiz bilgisayar ve müzik odası, kütüphane ve içerisinde araştırma yapabileceğimiz mikroskoplar, teleskoplar olan bir gözlemodası olmaması bizleri çok çok üzmektedir. Okulumuzun şartları çok kısıtlı, oynamak için güzel bir bahçemizin, spor için salonumuzun olmasını çok istiyoruz. Çocukların mutlu, sağlıklı bir ortamda daha iyi geliştiğine inanıyoruz. Bizler ileride ülkemiz için yararlı işler yapmak istiyoruz. Aklımızı doğru yerlerde kullanıp Türkiye'yi en iyi şekilde temsil edebiliriz. Bu gibi projelerin destek görüp, yaygınlaşması çok iyi olur. Bütün Türkiye'deki çocuklar en baştan iyi bir eğitim almaya başlar. Böylece yetenekli bir çok insan kaybolup gitmez. Ailelelerin bilinçlenip çocuklarına destek olması gerekir. Bizler bundan sonraki eğitimimizde araştırma yapabileceğimiz, aklımızdaki bilgileri uygulayabileceğimiz, yaptığımız yararlı işlerle gurur duyabileceğimiz eğitim olanaklarının bizlere sağlanmasını arzu ediyoruz. Bizlere sağlanan olanaklarla ileride Türkiye için çok iyi işler yapacağız. Bizleri düşünüp bu kongreyi düzenleyen bütün yetkililere çok teşekkür ederim. Bu projeyi başlatan Prof. Dr. Ümit Davaslıgil'e, asistanlarına, okul müdürümüz Eşref Karagözoğlu'na ve sınıf öğretmenimiz Murat Küçükkoğlu'na, diğer bütün öğretmenlerimize, başöğretmenimiz Mustafa Kemal Atatürk'e, her zaman bizi destekleyen yanımızda olan ailelerimize teşekkür eder hep birlikte çok iyi yerle-

re geleceğimize ve başarılı olacağımıza söz veririz. Saygılarımla. Herşey çağdaş bir Türkiye için.

DENİZ EGE DALGIÇ

Herkes Merhabalar;

Üstün yetenekli kavramının anlamını beni keşfeden rehberler sayesinde anlamış ve yine onlarla kendimi keşfetmeye başlamıştım. Şimdi de kendimi keşfetmek için olanaklar arıyorum. Yani yeteneklerimi, farketmek istiyorum. Keşfedilmek bir şans, peki ya diğerleri... Şansı olmayanlar, farklılıklarını farkedemeyenler... Türkiye'deki önemli sorunlardan biri de farkedilmek değil mi zaten? Ülkemizde farkedilmeyen, hattâ kendilerinin bile farkında olmayan genç beyinler var. Yani tamamen toplumdan, hattâ kendilerinden bile uzaklar. Bu da çok büyük bir kayıp. Peki bu genç beyinler topluma nasıl kazandırılabilir? Bilindiği gibi ülkemizde üstün yetenekli çocukların eğitimleri ve bu çocukların boş zamanlarını yetenekleri doğrultusunda değerlendirmelerini sağlayan, Bilim ve Sanat Merkezleri, öğrencileri yetenek ve zekâ bakımından tanıyıp onlara yol gösteren çeşitli uzmanlarla çalışma olanağı sunan Rehberlik Araştırma Merkezleri ve üstün yeteneklilerin eğitimi esas alınarak kurulmuş Türk Eğitim Vakfı İnanç Türkeş Özel Lisesi bulunmaktadır. Bu kurumlar üstün yetenekli öğrencilerin geliştirilmesi ve topluma yararlı bireyler olarak kazandırılması konusunda ne kadar özenli çalışmalarda bulunsalar da ben bu kurumların yeterli olmadığını, sayılarının özellikle doğuda artırılması gerektiğine düşünüyorum. Ancak diğer bir önemli konu da bu kurumlardaki eğitimcilerin öğrencilere ne kadar ışık tuttuğu. Birçok öğrencinin kafasındaki öğretmen zil çaldığında içeri girip ders anlatan, öğrencilere bir şeyler yazdıran, yine zil çaldığında sınıftan dışarı çıkan bir bay-bayan modelidir. İçinde bu tarz eğitimcilerin bulunduğu bir eğitim sisteminin öğrenciler üzerindeki yararını ya da zararını tartışmaya gerek bile yok. Fakat şu bir gerçek ki biz öğrenciler anlayışlı, kültürlü, istekli, yaratıcı ve eğlenceli öğretmenler, ezbere dayalı olmayan, bizleri araştırmaya, sorgulamaya, yorumlamaya yönlendiren programlar istiyoruz. Teşekkür ederim.

DENİZ GÜL ZORLU

Selam olsun benden tüm Türkiye'ye. Ben Denizli Bilim ve Sanat Merkezi öğrencilerinden Deniz Gül Zorlu. Öncelikle burada olmaktan dolayı çok mutlu olduğumu belirterek sizleri selamlıyorum. Şimdi sizlere eğitim sistemimizden bek-

lediklerimizi ve bu sistemde yanlış veya eksik bulduklarımızı maddeler halinde aktaracağım.

- a. Eğitim ve öğretim sisteminden beklediklerimiz: Eğitim ve öğretim sisteminde;
1. Öğreten ile öğrenenin öncelikle birbirlerini birer birey olarak kabul etmesi,
  2. Ne öğretenin, ne de öğrenenin karşısındaki için kesin bir yargıda bulunmaması, *"öğretmenim kesin bana düşük not verecek"* veya *"bu öğrenci bana saygı duymuyor, beni küçük görüyor"* gibi. Ne düşündüğünü tahmin etmekle, yargıda bulunulmak arasındaki farka lütfen dikkat edelim.
  3. Derslerde çözümleyici bir tutumun sergilenmesi, yani nedenini nasılinı açıklamadan kuralları verip geçmek yerine, bu kuralların nasıl oluştuğunu aktarmak mantıklı açıklamada bulunmak.
  4. Yenilikçi bir tutumun izlenmesi, eğer bir anlatım biçimi verimli ve yeterli olmuyor ise öğretenin müfredat böyle veya benim anlatım şeklim budur gibi yargılara bağlanmak yerine yeni çözümlere yönelmesi bizim isteklerimizden bazılarını oluşturmaktadır.
- b. Eğitim ve öğretim sisteminde yanlış veya eksik bulduklarımız ise şöyle:
1. Sınava yönelik eğitim verilmesi, verilen eğitim standardının sınava göre ayarlanması, oysa ki bu bilgilerin çoğunu akademik hayatımızda bile kullanamıyoruz, bu bilgiler sadece beynimizi doldurmakla kalıyor.
  2. Eğitim sistemimizde pek çok imkan eksikliklerinin yanı sıra eğitimcilerimiz konusunda da yetersizliklerimiz var. Bazen eğitimci bulmakta zorluk çekerken, bazen de eğitimci bulmuşken eğitim ve öğretimi bulmakta zorluk çekiyoruz.
  3. Türlü sebeplerden dolayı eğitim ve öğretime öğrencinin katılımcı olamaması. Eğitim öğretim eğlenceli, dikkat çekici, düşündürülebilir bir anlatım olmalı.
  4. Eğitim kurumlarının, eğitim görevlilerinin, ailelerin öğrencileri yarışmacı bir ruhla eğitim öğretim yaşamına itmeden olumlu katkılarda bulunabilecek iletiler yükleyen bir sistemin varlığına sahip olunması dileğiyle.

Biz arkadaşlar arasında bir cevap ya da bir sonuç beklediğimizde şöyle deriz: *Kestane kebab, acele cevap.*

DENİZHAN CEM TURAN

Merhaba, burada bulunan herkese saygılarımı sunuyorum;

Milli Eğitim sistemimizi beğendiğim pek söylenemez. Öncelikle dersler neşeli geçmeli, oyunlarla, gözlemlerle, deneylerle ya da yarışmalarla dersler zenginleştirilmeli diye düşünüyorum. Çocuğun merkezde olduğu bir eğitim sistemi istiyorum, yani öğretmen-öğrenci arasında sürekli diyalog olmalı ve öğretmen sorduğumuz bütün sorulara içtenlikle ve sabırla cevap verebilmeli ve dersler hakkında kafamızda hiçbir soru işareti kalmamalı. Konular sürekli tekrar edilmelidir bence. Çünkü örneğin ben 5. sınıfta öğrendiğim bir konuyu unuttum şu anda. Ama o bilgileri biz unutmak için değil, hayatımızda kullanmak için öğreniyoruz. Ayrıca tek bir sınavla örneğin; LGS ve ÖSS gibi hayatımıza ve geleceğimize ya da kaderimize karar verilmemeli diye düşünüyorum.

DİLARA MATARACI

Değerli Büyüklerim, Sevgili Arkadaşlar;

I. Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi'ne katılmaktan ve eğitim konusunda söz sahibi olmaktan duyduğum gururu ve mutluluğu belirtmek isterim. Bu güzelliği bize yaşıtanlara teşekkür ederim.

Eğitim güçlü ve bilinçli bir toplum yaratmanın en temel gereğidir. Biz çocuklar iyi eğitilmeliyiz ki gelecekte ülkemize ve tüm insanlığa yararlı olabilelim. Bu düşünce ile elimizden geleni yapmaya çalışıyoruz. Ama o kadar çok engelimiz var ki; bu durum biz çocukların verimliliğini azaltıyor. Biz herşeyden önce çocuğuz. Kişisel gelişimimiz bize depolanmak istenen birçok bilgidenden daha önemli ama sürekli sınavlara hazırlanmaktan, sürekli ödev yapmaktan kendimizi keşfetmeye fırsat bulamıyoruz. Bizler henüz çocuğuz. Gelişmekte olan bireyleriz. Ne kadar büyümüş gözüksekte oyun oynamaya, büyüklerin deyimiyle yaramazlık yapmaya ihtiyacımız var. Biz birçok şeyi bu oyunlar ile birlikte öğreniyoruz. Siz, siz de çocukluğunuzu düşünürseniz bize hak vereceğinizden eminim. Diğer bir sıkıntımız: Kılık kıyafet konusu. Tek tip forma giymekten sıkıldık. Yazın terliyoruz, kışın üşüyoruz. Gömleğimizin altında badi giysek uyarı alıyoruz. Kısaca önemsiz olan bu ayrıntıların çok abartıldığını düşünüyorum. Anne babamız, öğretmenlerimiz derste başarılı olmamızı bekliyorlar. Eğer benim veya arkadaşımın herhangi bir alandaki yeteneği yetersiz ise üzerine gidilmemeli, o alanda zorlanmamalı diye düşünüyorum. Ülkemizde eğitime daha fazla önem verilmesini, daha fazla uğraş gösterilmesini istiyorum. Birey olarak daha fazla önemsenmemizi, fikirlerimize daha çok değer verilmesini istiyoruz. Biz çocuklar ekonomik açıdan aramızda

oluşan uçurumların giderilmesini istiyoruz. Kimimiz giyeceği ayakkabısına marka ararken, kimimiz giyecek ayakkabı bulamıyor. Eğitimde fırsat eşitliğinin sözde kalmasını istiyorum. Sokaklarda ayakkabı boyacılığı yapan, simit, mendil, sakız satan, işyerlerinde çalışan çocuklar olmasın istiyorum. Ödevlerin abartılmadığı, öğrencilerin sınavlarda yarıştırılmadığı, oyun oynayabileceğimiz, laboratuvar ortamında kendimiz yaşayarak, yaparak öğrenmemize izin verilen okullarda yeteneklerimizi en üst düzeyde geliştirip tüm insanlığa faydalı bireyler olarak yetiştirilmek istiyoruz.

MUSTAFA RUHİ ŞİRİN

Dilara'ya da teşekkür ediyoruz. Beş arkadaşımızı yerlerine uğurluyoruz.

Bir konuda görüşlerinize başvurmak istiyorum. Biliyorsunuz, biz *Üstün Yetenekli Çocuk Görüşleri Kitabı*'ni yayınlamıştık ve bu kitapta büyük bir çoğunluğunun görüşleri var. Şirin Amca ver şu mikrofonu deyip de şu orta yerden birkaç cümleyle görüşünü açıklayacak olan yok mu? Yani hep metin mi okuyacaksınız? Laf aramızda. Bir oylama yapalım mı? Metin okumadan görüş açıklamak isteyenler mi çoğunlukta, yoksa metin okumak isteyenler mi? Birinciyi oyalayalım. Metin okumadan görüş bildirmek isteyenler? Metin okuyarak görüş bildirmek isteyenler? Nasıl sayacağız. Göz kararıyla olmaz, haksızlık olur. Evet, tekrar. Metin okumadan görüş açıklamak isteyenler, 20 kişi. Yazılı okumak isteyenler, 16. O zaman mikrofon sizin, haydi teker teker oldu mu? Peki. Yine beşer beşer mi çağıralım? Dilaver Velioglu, Ece Filiz, Ece Özalp, Eda Dilara Bay, Eda Telli.

EDA TELLİ

Ben Eda Telli. Görüşlerimi sözlü olarak açıklamak istiyorum. Yazılı birşey okumak istemiyorum. Zaten böyle bir hazırlığım da yok. Böyle bir hazırlık yapmayı da hiç düşünmedim. Ben öğrenmeyi sindire sindire yapmak istiyorum. Nasıl olacak bu? Yani bir konuyu bir derste işlerken biz neden bir konuyu bir haftada işleyemiyoruz ya da ders sayılarımız neden bu kadar az? Ya da neden bu kadar ufuklara açılmıyoruz? Neden öğrenemiyoruz gerektiği kadar herşeyi? Çünkü eğitim müfredatı bunu engelliyor. Yani sadece hücrelerde hücre çeperini, ya da hücrenin özelliklerini değilde hücrenin daha içine girerek daha çok şeyi öğrenemez miyiz? Elbette öğreniriz. O zaman bunu niye yapamıyoruz? BİLSEM'lere de değinmek istiyorum. BİLSEM'lerin binalarında eksikler var. Mesela ben İstanbul BİLSEM'liyim ve de bizim BİLSEM'imize gelip baktığınız zaman bayağı eksikler

görüyorsunuz. Peki bu eksikler neden? Neden değerlendirmek için merak edilmiyor? Neden? Çünkü insanlar ilgisiz, ilgi göstermiyorlar. Teşekkürler.

ECE FİLİZ

Herkes merabalar öncelikle. Türk Eğitim Vakfı İnanç Türkeş Özel Lisesi son sınıf öğrencisiyim. Aslında bir metin hazırlamıştım burda sunmak için. Ama genel görüş metin kullanmamakta yoğunlaştığı için ben de düşüncelerimi bu şekilde açıklıyayım.

Öncelikle değinmek istediğim nokta üstün zekâlılar hakkında varolan genel ama yanlış görüş üzerine. Şöyleki bu görüş iki tane. Birincisi, üstün zekâlıların yalnızca Fizik gibi, Matematik gibi bilimlerde başarılı olupta toplumdan soyutlanmış bireyler olarak görülmesi ki bu yanlış. İkincisi de üstün yeteneklilerin tüm alanlarda başarılı ve bilgili olması ki bu da yanlış. Şimdi üstün zekâlılarda diğer tüm zekâlı insanlarda olduğu gibi eğitimleri ölçüsünde varlık gösterebiliyorlar ve bu eğitim için yapılması gereken bazı şeyler var ki, kongrenin toplanma amacı da bu şeylerin neler olduğunu belirlemek. Öncelikle üstün zekâlı öğrencinin hangi alanlarda en mutsuz ya da en başarılı olacağına belirlenmesi lazım ki bu da ancak belli alanların öğrencinin önüne serilmesi ve deneme, yanılma yöntemiyle ortaya çıkabilecek bir şey. Şimdi bunun ortaya çıkması için tabii ki finansal bir kaynak lazım. Ama madem ki şu anda pratikte elimizde böyle bir kaynak yok. Yapılması gereken daha kolay şey bunları ortaya çıkarabilecek öğretmenleri bulmak. Bu da yalnızca üstün yetenekli eğitimi formasyonu almış öğretmenlerle bitmiyor. Üstün yetenekli öğrencileri anlayabilecek, en azından ortalamanın üstünde bir zekâyaya da yeteneğe sahip öğretmenlerle var olabilecek birşey. Çünkü ancak bu şekilde öğretmenler öğrencilerle tamamiyle bir empati kurabilip, öğrencinin neler istediğini ya da neler düşündüğünü anlayabilirler. Yeteneklerin ortaya çıkması ve öğretmenin eğitimi konusu Milli Eğitim müfredatında yeterli değil. Fakat bunları tabii ki değiştirmemiz gerekiyor. Bu kongrenin amacı da bu. Dolayısıyla benim önerilerim bir kere müfredatın değiştirilmesi, öğrencilerin bütün alanlarda başarılı olmasının beklenmemesi, ikincisi ise öğrencilerin yeteneklerinin ortaya çıkması ve öğretmen kadrosu. Teşekkür ediyorum.

ECE ÖZALP

Benim adım da Ece. Ben herşeyden önce Türkiye'de bir ilki gerçekleştiren, yani ilk üstün zekâlılar için eğitimi hazırlayan, bir okul yaptıran Sezai Türkeş'e çok

teşekkür etmek istiyorum. Benim konuşmam biraz daha farklı olacak. İlk önce kendime göre üstün yetenekliliğin tanımıyla başlayıp, üstün yetenekli bir insan olarak yaşadıklarımla ve gözlemlediklerimle devam edip, ihtiyaç ve amaçlarımla sözümü bitirmek istiyorum.

Bana göre üstün yetenekliliğin tanımı; çok yönlü ve yaptığı işte başarılı olmaktır. Üstün yeteneklilik Ece'nin de söylediği gibi zihinden beş basamaklı yedi sayıyı çarpma değildir. Normal insanlarla, üstün yetenekliler arasında keskin bir farktan çok yumuşak bir geçiş vardır. Ve bence üstün yeteneklilerin eğitimi bu şeylere göre düzenlenmelidir. Ufak bir anımı anlatmak istiyorum şimdi: Evdeyim, misafirler gelmiş. Sofraya oturmadan önce bir amca geliyor yanıma, soruyor: Üstün yetenekliyimisin, şu soruyu çöz bakalım. Bilmiyorum kaç, ÖSS sorusu. Başka bir anı; kişiler farklı, olay aynı. Bir teyze yaklaşıyor yanıma cevabını bulmakta zorlandığı bir soru soruyor. Bu sefer bir gazetenin arka sayfasında olan bir soru. Yani sorun yok ama, verdikleri tepkiler çok garip ve saçma. Yani ne olursa olsun bir şekilde birilerine saçma bir şekilde anlatılıyorsun ya. Bu çocuk coşmuş, aşmış, çözemediğim soruları çözdü ya da işte palavra bir soruyu bile çözemedi, oğluma verseydim tık diye çözerdi. Yani gittiğim yerlerde zaten rehberlik öğretmeni bir garip davranıyor. Sağlam önyargılar yüzünden olabilecek arkadaşlıklar olamıyor bazen. Yani en yakın arkadaşın bile seni kendinden çok üstün görüyor, bir saygıyla yaklaşıyor sana. Daha doğrusu yaklaşmıyor, uzakta durup bir yığın insanla birlikte seni seyrediyor. Yani çok can sıkıcı aslında, tabi bunlar çok güzel esas sorunlar. Ben şuan TEVİTÖL'de okuyorum ve bundan dolayı çok mutluyum. Kendim gibi öğrencilerle çok samimi ve sıcak bir ortamda öğrenim görmek çok sevindiriyor beni. Hele daha önceki okullardan sonra. İşte büyütülmeden, sadece yeteneklerimi değerlendirerek öğrenim görmek hoşuma gidiyor. Tek üzüldüğüm konuya bizlere özel bir müfredatın olmaması. Herkes kadar bende eğitim eşitliğinden yanayım ancak; normal öğrencilerin herhangi bir okulda gördükleri eğitimi bizim gibi seçkin gençlerin okuması üzüyor beni. Her ne kadar öğretmenlerin ellerinden geldikleri kadar dersi bize uygun yapmaya çalışsalar da sıkılıyorum, yani kapasitemi değerlendiremediğimi düşünüyorum zaman zaman İnanç Lisesi'nde bile. Sonuç olarak istediğim şey bizlere uygun bir program ve birazcık anlayış. Bunları elde ettiğimde dünya benim için çok daha güzel bir yer olacak.

EDA DİLARA BAY

Eğitim, bir kimseye bilgi ve görgü verecek şekilde, istenilen amaca göre hazırlamak ve yetiştirmek toplumun iyi değerlerini benimsetmek işidir. Buna

göre eğitim, yaşantımızda büyük yer tutar. Okullarda aldığımız eğitim önemlidir, ancak bizlerin ailemizden ya da çevremizden edindiğimiz kültür de eğitim kadar önemlidir. Fakat tek başına ikisi de fayda sağlamaz bizlere. Ancak eğitimle birlikte kullanıldığında değer kazanırlar. BİLSEM'ler bize bu iki değeri de verebilecek kapasitede kurumlardır. İnsanlar bütün bildiklerini sistemli bir şekilde kullanırlar. Bu nedenle eğitim, öğretim ve kültürü birlikte kullanırlar. Bu anlamda bakıldığında eğitimin ne kadar önemli olduğunu anlayabiliriz. İstatistiklere baktığımızda büyük şehirlerdeki okur yazar oranı %90'lara kadar varırken, doğu illerinde bu oran %10'lara kadar düşmektedir. Doğu illerimizdeki bu düşük oranın neredeyse hepsini kız çocukları oluşturuyor. Niçin kız arkadaşlarımız okuldan uzak tutuluyor? İşte bu tartışılır. Eğitilmiş, kültürlü insanların yetiştirilmesi, yine iyi yetiştirilmiş anne ve babalarla sağlanacaktır. Okul öncesi eğitiminin de önemli olduğunu biliyoruz. Daha iyi geçinebilmek için çalışan annelerin sayısı öncelere göre artmıştır. Bu da ailenin çocuk üzerindeki etkilerini azaltmıştır. Oysa ki bizim küçük yaşlarda her türlü bilgiye açık olduğumuz bilinen bir gerçektir. Kişiliğimizin temeli, bu yaşlarda atılır. Bizler daha sonra aldığımız eğitimlerle kendimizi geliştiririz. Bu nedenle ana okulları da önem kazanmaktadır. Ben ana okullarının kocaman bir ilköğretim içinde tek sınıf değil, beş on derslikli bir binada eğitim veren ana okullarının sayısının artmasını düşünüyorum. Çünkü çalışan annelerin tamamlayamadığı eksikliği ana okulları tamamlar. BİLSEM öğrencilerinin normal eğitim ve öğretiminin de BİLSEM çatısı altında bulunan okullarda devam etmesini düşünüyorum. Çünkü şu durumda bizlerin BİLSEM'de yapmış olduğu çalışmaları zaman açısından yeterli olduğunu düşünmüyorum. "Beni assanız da kızımı okula göndermem" diyenlerin azalması dileğiyle. Teşekkürler.

DİLAVER VELİOĞLU

Ben Türk Eğitim Vakfı İnanç Türkeş Özel Lisesi son sınıf öğrencisiyim. Bence ele alınması gereken en önemli konu, yani eğitimdeki en önemli etmenlerden biri eğitim ortamıdır. Bu eğitim ortamı eğitmeninden ders programına, mimarisinden ders dışı etkinliklere kadar birçok konuyu kapsar. Ve bu konular teker teker ayrıntılı bir biçimde üzerinde düşünülmesi gereken konulardır. Eğer belli özelliklere sahip bir grup öğrencinin eğitimi söz konusu ise bu grubun özellikleri göz önüne alınarak gerekli bütün imkanlar sağlanmalıdır. Üstün yetenekli öğrenciler kendi aralarında diğer insanlarla olduğundan çok daha rahat iletişim kurabilirler, birbirlerini kolayca anlayabilirler. Sağır, otistikler gibi ortak özelliklere sahip çoğunluktan farklı öğrenci grupları için özel okulların varlığı

düşünüldüğünde üstün yetenekli öğrenciler için de onların ihtiyaçlarına her yönlü karşılık verebilecek okulların gerekliliği ortaya çıkar. Bu yüzden en uygun olanı üstün yetenekli öğrencilere özel eğitim veren bir okuldur. Elbette üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminde sadece belli bir okul, belli dersler olmamalıdır. Okul dışında başka öğrencilerle bir arada çalışabilecekleri etkinlikler de düzenlenmelidir. Bundan sonra en önemli konular öğretmenler ve uygulanan programlardır. Ulusal müfredat üstün yetenekli öğrenciler için uygun değildir. Bunun yanında alışlagelmiş öğretmenler ve yöntemler de üstün yetenekli öğrencilerin eğitimi için yetersiz kalmaktadır. Ders materyalleri, bilgisayarlar ve kütüphaneler gibi kaynaklar da her zaman güncel olmalıdır. Çünkü üstün yetenekliler her zaman daha fazlasını isterler, daha ilerisini düşünürler. Verilenlerle de yetinilmemesi programın esnek olmasını ve öğrencinin ders ve konu seçiminde olabildiğince özgür olmasını gerektirir. Bu da şu anda uygulanan yöntemle çelişir. Çünkü şu anda sınavlara ve notlara dayalı bir eğitim programı uygulanmaktadır. Tabiki herşeyin öğrenciye yüklenmesi anlamına gelmemelidir bu. Burada öğretmenlerden beklenen dersleri yaratıcı bir biçimde işlemeleri, öğrencileri bilgilerine ve birkaç saatlik sınavlara göre değerlendirmemeleri, öğrencileri çalışmaya, araştırmaya zorlamaları değil heveslendirmemeleri ve ders programlarında öğrencilerin isteklerine göre değişiklik yapabilmeleridir. Öğrencinin aklına ilginç bir fikir geldiyse o anda o tartışılmalı ya da araştırılmak için kitaplığa gidilmelidir. Ayrıca her öğrenciyi her alanda ileri düzeyde eğitmeye çalışmaktansa herkese temeller verildikten sonra daha ileriye gitmek isteyenler istedikleri alanlarda uzman kişilerle birlikte çalışma imkanı bulabilmelidirler. Bana göre üstün yeteneklilerin eğitiminde doğru müfredat ve materyaller uygulanmadığından bunlar öğrencinin karşısına birer engel olarak çıkıyorlar. Çünkü üstün yetenekli öğrencilerin eğitimi konusunda acemi sayılan ülkemizde konuya hem şu programı hem de bu programı uygulayalım diye yaklaşıp öğrencilerden insan üstü bir çaba beklenilebilmektedir. Bu da ancak üstün yetenekli öğrencilere eğitim veren okulların kendilerine uygun bir özel program uygulamasıyla çözülebilir. Teşekkür ederim.

MUSTAFA RUHİ ŞİRİN

Dilaver'e bizde teşekkür ediyor ve arkadaşlarımızı yerlerine uğurluyoruz.

Kongre Başkanımız Prof. Dr. Adnan Kulaksızoğlu Hocama danışayım. Biz iki sularında başladık, süre biraz sarkacak... Teşekkür ediyorum hocam.

Egecan Karakaş, Emre Yorgancıgil, Erdem Aslan, Erhan Kavi, Fuatcan Erta arkadaşlarımı davet ediyorum, ama süreyle ilgili kararın tam uygulandığını söyleye-

mem. Karar çıktı, herkes yine metne dayalı olarak görüşlerini açıklıyor, ortaya çıkıp ta görüşünü açıklamak isteyen yok mu? Siz. Haydi gelin.

GİZEM ÖNCÜ

Ben Gizem Öncü. Yasemin Karakaya İlköğretim Okulu, Bilim ve Sanat Merkezi'nden geliyorum. Şaşırdınız değil mi? Böyle sahneye çıktım, kendime güvenim var çünkü. Ben bir Bilim ve Sanat Merkezi öğrencisiyim. Ben alışığım, çünkü insanlar bana baktığında işte benim geleceğim diyor. Türkiye'nin geleceği diyor bana baktıklarında. Ben herkes gibi böyle basit bir merhabayla başlamayacağım konuşmama, çünkü ben size umutla bakıyorum, sizler de ümit dolu gözlerle bakıyorsunuz bana. Ben de bu enerjiyi alıyorum ve size merhaba diyorum.

Merhaba;

Genelde burdaki konu eğitim. Nasıl bir eğitim istiyoruz ve düşünüyoruz? Biz BİLSEM öğrencileri için aslında eğitim ikiye ayrılıyor. Birincisi BİLSEM eğitimi, ikincisi ise normal okulda gördüğümüz eğitim. Evet Milli Eğitim Bakanlığı'nın müfredatına göre işlediğimiz eğitim, uygulanan eğitim. Evet Türkiye'deki eğitim yetersiz, doğru. Önem verilmiyor demiyorum, çocuğa uygun eğitim verilmiyor diyorum. Diyelim ki A öğrencisi büyüdüğünde genetik mühendisi olacak, yani biyolojiye ihtiyaç duyacak. Ama bilmiyoruz ki temelinde indiğimizde, temel attığımız ilkokulda özellikle ilk beş yılda öğrenci acaba biyoloji dersini tam, yeterli aldı mı? Bilmiyoruz bunu. Veya fizik öğretmeni olacak bir çocuk, bilmiyoruz o ilk beş yılında o eğitimi aldı mı?

Eğitim söz konusu olunca çocukların söyleyeceği bitmiyor. Çünkü çocuğun içinde olduğu bir durum. En kısa yoldan ben şunu şöyle açıklayayım. Ben okula giderken de sırtımda bir yük hissediyorum, buraya gelirken de hissettim. Ama iki yük birbirinden farklıydı. Buraya gelirken hissettiğim yük manevi bir yükü. Acaba kendimi gerçekleştirebilecek miyim? Okula giderken hissettiğim yük ise sırtımda taşıdığım çantanın yükü.

KÜBRA BERBEROĞLU

Merhaba; ben Kübra Berberoğlu. Burda beni dinleyen tüm büyüklerime ve Türkiye'nin dört bir yanından gelen arkadaşlarıma merhaba diyorum. Gerçekten heyecanlıyım. O yüzden ufak tefek yanlışlarım olursa bunları hoş görmeyi rica ediyorum.

Bir kere aslında eğitim deyince akan sular durmalı. Ama bizim ülkemizde böyle bir şey olmuyor. Çünkü ülkemizde eğitim bir kere çok önemsiz görülüyor,

bunun yerine zina gibi saçma sapan şeylerle uğraşılıyor ve eğitime önem verilmiyor. Zina eşler arasında birşeydir, ayrılırlar.

Milli Eğitim Bakanlığımızın eğitim konusunda davranış biçimi gerçekten yanlıştır. Çünkü sınavlar bizim dersi öğrenip öğrenmediğimizi anlatır ama biz iki hafta önce sınavları haber alınca çalışıyoruz. Bir sporcu bir kere doping alınca dünyayı başına yıkıyorlar, oysa biz öğrenciler kim bilir kaç kere doping aldık. Bunlar görüşülmüyor bile. Ben daha sonra forma konusuna da inmek istiyorum. Bu formlar gerçekten saçma sapan birşeydir. Koyunların sırtına sürülen boyalar var ya forma da öyle, başka sürülere karışmayalım diye. Biz koyun ya da kuzu değiliz. Biz de diğerleri gibi insanız. Eğer bize forma giydirilcekse öğretmenler de giysin, çünkü onlar da okulda. Kimbilir başka okullarla karışabilirler. Şu anda bizim derste öğrendiklerimizin aklımızda kalması gerekir ama bu hiç de öyle olmuyor. Çünkü bize ezberle dayalı eğitim veriliyor. Öğretmenler aval aval gelip dersi bize anlatıyorlar, biz nasıl anlayalım. Bize heyelanı anlatacaksanız, önceden heyelan olmuş ve hâlâ izlerini taşıyan bir yere götürün. Biz derste dinleyerek anlayamayız, bize gösterin. Eğer konu Osmanlı Devleti'yse, gösteremezseniz bizi konunun içine atın, sırf siz anlatmayın. Biz de artık konunun içine girebiliriz. Çünkü okula başladığımızda bir birey olduğumuzu kanıtladık, bir toplum içine girdik. Bizi dersin içine katın. Ve havuz problemleri illaki işçilerle olmak zorunda değildir. Hız problemleri de. Öğrencilere bunları sevdirmek için başka şeylerle anlatın. Hız problemlerini tavşanlarla, çitlerle yapın, havuz problemlerini fillerle yapın. Bize dersi sevdiren. Bunlar bizim dersi iyi öğrenmemiz için gereklidir. Ceza yöntemine gelince ceza yöntemleri çok saçmadır. Çünkü öğrenciler fidan gibidir. Siz onu nasıl yaparsanız, öyle olur. Eğerseniz eğik durur, dikerseniz dik durur. Bize kesinlikle şiddet uygulamayın. Sonra biz de ilerde şiddet uyguluyoruz. Bize şiddet uygulamayın, bize hayatımız boyunca unutamayacağımız bir ceza verin ama kesinlikle şiddetle olmasın. Bizi öğretmen yapın, öğretmen olmanın zorluklarını tanıyalım. Belki bu birçok kişiye ödül gibi gelecek ama, hayır bu bir cezadır.

Daha sonra da dersi dinleyip dinlemediğimizi anlamak için bize öyle saçma sapan sorular sormayın, dersi yarıda kesip bize anlattırın. Bakalım dinliyor muyuz? Öyle yapın. Sınavlar sadece ezberle dayalı olmasın, görsel olsun. Bizi bir odaya çekin, uygulamalı olarak eğitim yapın. İşte gerçek eğitim budur.

FUATCAN ERTA

Ben herhangi bir önsözle başlamayacağım desemde bu maalesef imkansız. Çünkü ben bir önsözle başlamayacağım derken bile bir önsöz kullanmış oluyo-

rum burada. Neyse birakalım önsöz, gelelim konuya. Şey biraz heyecanlıyım o yüzden zor konuşuyorum.

Ben de birçok arkadaşım gibi aynı konularda problemlerim, sorunlu olduğumuzu gördüm dinlerken. Hepimizin ortak fikirleri birbirine çok yakın. En büyük sorunlardan biri de tabiki prosedürlü derslerle ilgili. Ben açıkçası derslerin Türkçe ve Matematik dışında pek gerekli olmadığını düşünüyorum. Çünkü gerçek hayatta karşımıza pek çıkmıyorlar. Türkçe ve Matematiği kullanıyoruz. Yarışma programlarında çıkıyorlar; ancak ya diğerleri. Bir gün televizyonda haberleri izlerken Milli Eğitim Bakanlığı'nın prosedürünü değiştirdiğini gördüm. Hayatta karşımıza çıkacak sorunlarla ilgili dersler koymuşlar. Bu geçen seneydi, bir sene oldu hâlâ ortada birşey yok. Ben şüphelenmeye başladım. Sınavlarda bir başka konu, sınav psikolojisi var, o sınavın stresiyle o günkü moral bozukluğu veya insanın durumu sınavdaki sonucu büyük bir şekilde etkiliyor. Daha eğlenceli sınavlar yapılmalı. Sınavları da mesela uygulamalı olarak yapabiliriz. Mesela; sosyal bilgilerde tarihi gösteriyorlar. Soru mesela şöyle birşey: Fatih Sultan Mehmet yardımcısının bilmem ne bilmem ne dediğinde nasıl bir tepkiyle karşılaşmıştır, bunu uygulamalı olarak gösterebiliriz. Başka bir sorun ise uyku saatleri. Çok büyük bir sorun o da bence. Televizyondaki programlarda bu uyku saatinin gecikmesini sağlıyor. Televizyondaki programların izlenme oranına göre saatlerinin ayarlandığını biliyorum ama buna pek uymuyorlar. Daha iyi ayarlamaları gerekir. Çünkü benim izlediğim, çoğu kişinin izlediği programlar geç saatlerde oluyor. Teşekkürler.

EGECAN KARAKAŞ

Ben en başta bana konuşma izni verdikleri için teşekkür ediyorum ve bana baktığınız gözler bana önemsiz gibi gelmiyor. Bana umutla bakıyorsunuz. Eğer bir toplumu değiştirmek istiyorsak en başta kökeninden değiştirmeliyiz. Eğitim değiştirilmeli. Böylece geleceği de güvence altına almalıyız. Eğer geleceğin hiçbir güvencesi yoksa nasıl iyi bir Türkiye'de yaşayabiliriz ki. Arkadaşımın dediği gibi programlar geç saatte oluyor, biz bunların yerine ayrıca haberleri izlemeliyiz. Haberlerde bize gerekenler anlatılıyor, ama bunun yanında izlediğimiz filmler de bize yarayabiliyor. Orda sırf eğlence amaçlı değil, öğrenme amaçlı olan filmler de var yani. Eğitim konusuna %100 desteğe katılıyorum. Emine Erdoğan'la, Recep Tayyip Erdoğan'ın başlattığı *Haydi Kızlar Okula* kampanyası da çok iyi. Kızlarını okula göndermeyip, çalıştıranlar da var. Ve böylelikle hiçbir kız okula gelemiyor. Bence yeni okullar açılıp daha çok öğrenim gösterilmeli. Teşekkürler.

EMRE YORGANCIGİL

Değerli Büyüklerim, Sevgili Arkadaşlarım;

Ben Isparta Bilim ve Sanat Merkezi'nden Emre Yorgancıgil. Sizlere iki yıllık BİLSEM deneyimimden söz edeceğim. İlköğretim 5. sınıftayken Isparta'da Bilim ve Sanat Merkezi'nin tanılama çalışmaları sonrasında ilk öğrencilerinden biri oldum. Bu beni çok mutlu etti ve onurlandırdı. BİLSEM'e devam ettiğim süre boyunca düşüncelerim ve hayallerimi sınırlamam gerektiğini öğrendim. Böylece yaşama farklı açılardan bakabildiğimi ve ufkumun genişlediğini farkettim. Eğer bizim için BİLSEM sürekli bir okul haline getirilirse kendimizi tamamen BİLSEM'de yapılan çalışmalara verir ve projelerimizi sonuçlandırabiliriz. BİLSEM bizim için okul sonrası ek bir etkinlik değilde kendi başına bir okul haline getirilebilse daha iyi olur diye düşünüyorum. Ayrıca BİLSEM'lerin bölge okulları gibi yatılı olması, gelişmekte olan bölgelerdeki ilk merkezden uzakta yaşayan arkadaşlarımızın da bu imkanlardan yararlanabilmesini sağlar. Bilim ve Sanat Merkezleri'ne ilköğretim okulları kadar önem verilirse ve BİLSEM'ler bizim için bir okul olarak düşünülürse tüm enerjimizi yeteneklerimiz üzerinde yoğunlaştırabiliriz. Böylece bizler ilk önce belli bir temel eğitim aldıktan sonra ilgi alanlarımıza yönelerek donanımlı hobi odalarında istediğimiz çalışmalarımızı yapabiliriz. Ben BİLSEM'e devam ettiğim bu iki yıllık süre içinde kendimi her yönden geliştirdiğime inanıyorum ve dinlediğiniz için teşekkür ederim.

ERDEM ASLAN

Ben Tekirdağ BİLSEM'de dört sene geçirdim ve buralarda karşılaştığım sorunlardan bahsetmek istiyorum. Bilim ve Sanat Merkezi'ne ilk başladığımız yıllarda kaynak sıkıntısından dolayı bazı projeler yapamıyorduk. Yalnız bu kaynaklar yavaş yavaş yerine gelmeye başlayınca da başka bir sıkıntıyla karşı karşıya geldik. Bu da bizim önümüze konulan büyük sınavlar. Bu sınavlar bizim geleceğimizi çok belirliyor ve bu sınavlara çalışmamız konusunda ailelerimizden baskı görüyoruz. Bu baskılardan dolayı da hiçbir şeye, özellikle 8. sınıftaki arkadaşlar hiçbir şeye yönelmiyorlar. Bu sınavlarda ölçülen şey bilgiyse, bilgi dışındaki tüm diğer kavramların eşit olması gerekir; ama bizim böyle bir durumumuz olmuyor. Bizden beklenen herşey Bilim ve Sanat Merkezi'ne devam etmemiz. Devam ettiğimiz zaman ise diğer arkadaşlarımızın gerisinde kalabileceğimiz korkusuyla bunu yapamıyoruz. Bu konulardaki sıkıntının çözülmesini istiyorum. Yani benim düşüncem bu. Bu panelin konusu olan düşümü de şöyle söylemek istiyorum. Burda bu Kongre'nin yapılması tamamen iyi niyetli ve bu kongrede alınan kararların da çok iyi

şeyler olacağını düşünüyorum. Yalnız benim korkum şu: Bu Kongre'de sözlü şeyler var ve bu sözlerin havada kalmamasını istiyorum. Çok güzel şeyler söylüyor arkadaşlarımız, bizden sonraki arkadaşlar da çok güzel şeyler söyleyecekler. Bugün bitecek, yarın da çok güzel şeyler söyleyecekler. Ama bu söylenenler unutulmasın ve bu söylenenler yerine getirilsin istiyorum. Çünkü konuşmak çok kolay bir şey ama bunların fiil haline getirilmesi, yapılması asıl önemli olan. Benim düşüm bu. Dinlediğiniz için teşekkür ederim.

MUSTAFA RUHİ ŞİRİN

Elbette bu bir çocuk ödevi, Türkiye ve insanlık ödevi. Söz uçar, yazı kalır. Biz konuştuğlarımızı yazıya dönüştüreceğiz ve bu konuda alınan kararları uygulamaya çalışacağız. Belkide, bunları uygularken Sevgili Erdem'i de katkı verecek durumda görürüz aramızda. Umudumuz bu. Umudumuz siz. Şimdi de söz Erhan Kavi'nin...

ERHAN KAVİ

Ben Erhan Kavi. Bayburt BİLSEM'den geliyorum. Öncelikle konuşmama söyle başlamak istiyorum. Bence eğitimin üç tane düşmanı var. Cahillik, eşitsizlik ve ilgi azlığı. Meselâ ilgi azlığından başlayalım: Ben Bilim ve Sanat Merkezi'ni ilk kazandığım zaman 3. sınıftaydım ve 4. sınıfta Bilim ve Sanat Merkezi'ne gidiyordum. Ve benim hocam "sen çok şımartın artık niye böyle yapıyorsun" diye sorular soruyordu. Ve bunun sebebi de sen Bilim ve Sanat Merkezi'ne gidiyorsun, niye bu derslerin kötü. İstanbul'da olan bir eğitim bizim yöremizde yok artık. Almanya'da isteyenler istediği kıyafetle okula gidiyor, bizler aynı formları giyip okula geliyoruz. Buna karşı çıkılmasını istiyorum. Teşekkür ederim beni dinlediğiniz için.

MUSTAFA RUHİ ŞİRİN

Teşekkür ederiz Erhan'cıgım. Sizi de yerlerinize uğurluyoruz. Göker Arpağ, Kadir Özgür, Kerem Çavdar, Mustafa Özcan, Mahmut Bulut. Biraz hızlanabilir miyiz? Süreyi iki dakikaya düşürsek, üç dakikaya çok az uyan arkadaşımız oldu. Eğer birbirimizi dinlemişsek çok tekrar oldu. Lütfen daha doğaçlama ve ayıklayarak, konuşmalarımızı kısa tutmaya çalışalım. Görüşlerimizi ne kadar etkili anlatabilsek bizi dinleyenlere o kadar daha yararlı oluruz diye düşünüyorum. Çünkü bi-

razdan burada Prof. Dr. Adnan Kulaksızoğlu Hocamızın yöneteceği “*Türkiye’de Üstün Yetenekli Çocukların Eğitiminin Dünü Bugünü Geleceği*” tartışılacak. Gerçekleşecek katkıda bulunabilirsiniz. Görüşleriniz belirgin ve ne kadar kısa olursa, düşüncelerinizi ne kadar kısa anlatırsanız o kadar yararlı olacak.

GÖKER ARPAĞ

Öncelikle herkese merhaba diyorum. Bu kadar kısa sürede bütün eğitim sorunları dile getirilemez. Sadece sorunları söylemek de önemli değildir. Sorunların yanında çözüm önerileri de getirmek gereklidir. Ben birkaç soruna değinmek istiyorum. Üstün yeteneklilerin eğitiminde en büyük sorun bence zaman. Çünkü zaman, yeteneğin geliştirilmesinde önemli etmenlerden biri. Bir yeteneğin geliştirilmesi, yoğun bir çalışma süreci gerektirmektedir. Yani ister müzik yeteneği olsun, ister yazı yazma, ister anlama, algılama yeteneği olsun bir çalışma süreci geçirildiği zaman aynı süreçte daha kaliteli sonuçlara ulaşabiliriz. Yani örnek olarak çok iyi bir yazı yazma yeteneğine sahip olan biri en basitinden yazma tekniklerini geliştirdiği zaman aynı süreçte daha kaliteli yazılar ortaya çıkaracaktır. Bir müzik yeteneği olarak çok iyi duyma ve müzik aleti çalma yeteneğine sahip olan birisi bunun üzerine yoğun bir çalışma süreci geçirdiği zaman daha iyi sonuçlar elde edecektir. Bütün bu söylemlerimden de anlaşılđı gibi zaman en büyük sorundur bence. Peki zaman sorununu bir eğitim politikası olarak nasıl çözebiliriz? Bence küçük yaşlardan itibaren yetenekler tespit edilmeli, kişiye yeteneğine göre bir eğitim programı uygulanmalı. Örneğin; müzik yeteneği olan birisi günde altı saat müzik üzerine çalışmalı, geri kalan zamanlarda da fen, matematik, tarih, coğrafya, dil gibi temel bilgileri almalı ya da fen üzerinde yeteneği olan birisi de araştırmaya daha çok zaman ayırmalı ve diğer dersleri daha kısa sürelerde almalı. Böylece yetenekli kişiler yeteneklerini geliştirmek ve araştırma yapmak için gerekli süreye sahip olacaklar. Ayrıca temel bilgileri de almış olacaklar. Ama öncelikle yeterli olanak, araç gereç ve araştırma ortamı sağlanmalıdır. Konuşmamın sonunda bu hayali gerçekleştiren Sezai Türkes Bey’e ve eği İnanç Hanım’a ve bu hayalin devamını sağlayan herkese teşekkür etmek istiyorum. Sizlere de teşekkürler.

KADİR ÖZGÜR

Herkese merhaba. Ben Kadir Özgür. TEVİTÖL’den geliyorum. Eğitim sistemimizin bence en zayıf noktası öğrenci merkezli olmayışı. Öğretmenin sürekli anlatması ve öğrencinin kendinden derse birşeyler katamaması, öğrencinin sürekli not alması. Öğrenci merkezli eğitim ise bize öğrencinin üretmesini, araştırmasını ve öğ-

retmenin rehberlik yapmasını gerektiriyor. Öğrenciler deneyler yaparak, görerek, uygulayarak öğrenmeli. Bunun gerçekleşebilmesi için mutlaka parasal bir desteğe ihtiyaç var. Bu yüzden okullara destek veren gönüllü vakıfların sayısının artırılması ve Milli Eğitim Bakanlığına ayrılan bütçenin de artması gerekmektedir bence. Eğitim sisteminin bir diğer büyük kösteği de LGS ve ÖSS gibi insanların hayatlarını birkaç dakika içerisinde değiştirebilecek uygulamaların olması bence. İnsanlar yaptıkları işlere göre bir yerlere gelmelidirler. Bu tür uygulamalarla bir yerlere gelmeye çalıştıklarında insanlarımız test soruları gibi basmakalıp yetişebilirler. Sözlerimi bitirirken şunları söylemek istiyorum. Üstün yetenekli çocukların eğitimine büyük katkılar sağlayan Sezai Türkes’e, eği İnanç Türkes’e bu hayalin devamını sağlayan Türk Eğitim Vakfı’na büyük teşekkürler. Beni dinlediğiniz için teşekkür ederim.

KEREM ÇAVDAR

Ben sözümü kısa ve öz tutmak istiyorum. Bu eğitim sürecinde ben BİLSEM okulundayım. Müzik branşının flüt enstrümanını çalışıyorum. Flüte beni ne kadar çok yönlendiriyorlarsa, eğitimde o kadar çok yönelmek gerekiyor. Yani uzun lafın kisası, ezberci değil, öğretici bir eğitimin olmasını istiyorum. Bize biz olarak değer verilen bir eğitim istiyorum.

MAHMUT BULUT

Adım Mahmut Bulut. Size bu konudaki düşüncelerimi ve düşlerimi söylemek istiyorum. Ülkemizin gelişmiş bir toplum olabilmesi için bizlerin daha iyi eğitilmesi gerekir. Bu sistem içinde bizler aynı şeyleri ezberleyip duruyoruz. Okullarda, kalabalık sınıflarda sadece veri alan bilgisayarlar gibiyiz. Sorabilmeliyiz. Bunun içinde araştırmaya incelemeye dayalı bir eğitim sistemi olmalı. Okullarımıza gidip onca saat dersi dinleyip geri dönmemeliyiz. Herkes yeteneğinin olduğu alanda BİLSEM’lere devam etmeli. BİLSEM’ler tam gün olmalı. BİLSEM’lerde projelerimiz değerlendirilip, notlar almalıyız. İnterneti kullanarak değişik bilgilere ulaşıp, TÜBİTAK’ta bulunan profesörlerle konuşmalıyız. Böylece projelerimiz için gerekli bilgileri almalıyız. Bizler çok iyi eğitim alırsak ülkemiz gelişmiş bir toplum olabilir.

MUSTAFA ÖZCAN

Ben Tokat BİLSEM’den Muhammed Mustafa Özcan. Konuşmama başlamadan önce arka tarafta oturanlara günaydın diyorum ve konuşmama başlıyorum.

İlk başta eğitimin önemini anlatan bir hikayeye başlayacağım: Osmanlı'da dönemin padişahı surların üstüne çıkmış, etrafı gözetliyor. Birden bir toz bulutu görmüş, sormuş bu toz bulutu ne diye. Ordan birisi, *"bir mektebin halıları silkeleniyor"* demiş. Padişah atını hazırlatıp, hemen oraya koşmuş ve yüzünü sürmüştü. Bunu neden yaptığını soranlara da *"onların ayaklarının tozları bile bizim için büyük bir şereftir"* demiş.

Neden? Ben eğitimi üç gruba ayırdım.

1. Aile
2. Toplum
3. Okul

Ailede ilk başta ben çocukların erken keşfinden bahsedeceğim. Bunu da bir örnekle açıklayacağım yine. İki hediye kutusunun içinde üçer elma varmış. Ailenin biri kutuyu ve elmayı keşfetmiş ve o üç elma çoğalmış zaman geçtikçe. Altı elma, dokuz elma olmuş. Diğlerinin üzerinden on yıl geçmiş bir elma çürümüş, on yıl geçmiş ikinci elma, on yıl geçmiş herşey bitmiş ve onun sadece paketi kalmış. Ailelerde düşüncelere değer verilmeli. Bizim bir arkadaşımız var BİLSEM'de, keçileri uçurmak istiyor. Ve çoğu kişi buna gülüp geçiyor. Ama bundan iki yüz yıl önce birisi büyük metal kütleleri havada uçacak deseydi ona da kimse inanmazdı. Bu arkadaşımız genetik bilime yönlendirilirse gelecekte amacına ulaşabilir. Bir de ailede millî, manevî bilgiler verilmeli. Bunu beyin göçünün zararlarını azaltmak için istiyorum. Diyelim ki birisi Amerika'ya gitti ve orada çalışıyor. Amerika'da çalışırken bir şey buldu, bunu saklayabilir ve kendi milletinin yararına kullanabilir. Toplum konusuna gelince, kiraathanelerle örneğimi açıklayacağım. Eğitim sisteminin kurbanları, okula gitmeyenler kumarhaneleri doldurup taşıyor. Ama kiraathanelerde çeşitli kitaplar, zekâ geliştirici oyunlar olmalı, burda zarlı oyunlar olmalı. Neden? Küçük yaşta ailede kişisel gelişim kitaplarıyla yola çıkılarak ve okulda da devam edilen kişisel gelişim serisiyle kişi kendini geliştirecek ve zar oyununda da atacağı zarı beyin gücünü kullanarak atacak. Özel okullarda yüzme salonları var, bizim devlet okullarımızda yok, biz yüzemiyoruz. Onların futbol salonları var, bizim devlet okulumuzda yok, top oynayamıyoruz. Onlarla aramızda fark var. Devlet bunu neden bizim okullarımıza da sağlamıyor. Bunu anlayabilmiş değilim. Sistemde kalıtsallık, ezbercilik var. Bunun yerine özelliğe dayalı bir ders ve öğrencilere yan bilgiler verilmeli.

MUSTAFA RUHİ ŞİRİN

Mehmet Başak Tepe, Nazım Orhun Okutan, Onat Candan, Onat İskenderkaptanoğlu, Ozan Gündüz Oral.

MEHMET BAŞAK TEPE

Konuşmama başlamadan önce burada bulunan herkesi saygıyla selamliyorum. Ben Mehmet Başak Tepe. Özel Seçkin İlköğretim okulu 7. sınıf öğrencisiyim. Karadenizin incisi, fındığın anavatanı Ordu'dan geliyorum. Ayrıca BİLSEM'e devam ediyorum. Dünya'nın neresine giderseniz gidin bir yerlere gelebilmek ve en iyi olabilmek için iyi bir eğitim en önde geliyor. Ben de küçük bir il olan Ordu'da ailemin imkanları ölçüsünde iyi bir eğitim almaya çalışıyorum. Belki biraz klasik olacak ama; okulu çiçek bahçesine benzetiyorum. Bizler birer tomurcuk çiçek, öğretmenlerimiz de bizleri çapalayan bahçıvan. Tomurcuk çiçeklerin açması için, güneşe ve çapalanmaya ihtiyaçları var. Ben çiçek bahçemde gelişmeye çalışırken BİLSEM'in parlak ışığı beni öyle güzel ısıtıyor ki tomurcuk çiçeklerinin sıcak güneşi görünce açması gibi açılıyorum. BİLSEM, okulumla beraber benim yaşam tarzım oldu. Koca bir günün monotonluğu değişti, hayatım renklendi. Hattâ ertesi gün neler yaşayacağımı düşünür oldum yatarken. Her gün yaptığım sıradan işleri bile sorgulamaya başladım. Örneğin; her gün yemek yerken kullandığım tuzun dahi tarihçesini merak eder oldum. BİLSEM'e devam ederken hiçbir şeyin uzak, imkansız olmadığını anladım, hayallerimin bile. Örneğin; arkadaşlarımla paylaşmak istediğim bebeklik fotoğraflarım vardı. Bunları BİLSEM'deki öğretmenimle birlikte Mehmet Başak Tepe'nin evrimsel gelişimi adı altında bir pano hazırlayarak dostlarımla paylaşma imkanı buldum. Bundan da müthiş keyif aldım. Kendimin önemli olduğunu, yeteneklerimin varlığını ve ülkeme daha yapacak birçok görevim olduğunu farkettim. Her gece yatağa uzanıp gözümü kapayınca birçok hayal kurardım. Bazen saçmaladım galiba dediğim anlar oldu, ancak BİLSEM'e geldiğim günden bu yana fikirlerimin saçma olmadığını, uzak fakat erişilemeyecek olmadığını anladım ve yaşama bakış açım değişti. Sözlerimi bitirirken son cümlem şöyle: Şu bir gerçek ki BİLSEM'ler sayesinde Türkiye hiç solmayan tomurcuk çiçeklerle dolacaktır.

NAZIM ORHUN OKUTAN

Benim üç tane dileğim var: Birinci dileğim, Türkiye'deki üstün yetenekli çocuk ve insanlara değer verilmesi. Önceden çok küçüktüm fakat bilgiye açtım, susuzdum, durmadan öğrenmeye çalıştım, öğrendim, okudum. Fakat bu bilgileri okulumda arkadaşlarımla paylaşmaya uğraşırken arkadaşlarım beni dışladı. Lise düzeyinde bilgiler aktardığımı söylediler. Bu bilgiler gerçek olan bilgiler, doğruyu söylüyordum. Ama herkes beni yanlış söylüyormuşum gibi dışladı. Bunun üzerine arkadaşlarımla artık daha dikkatli seçiyorum. Artık Bilim ve Sanat Merkezi açıldıktan sonra birkaç arkadaşım oldu. İsim vermek istemiyorum ama onlar benim çok yakın ar-

kadaşlarım. Onlarla çok iyi diyalog kuruyorum, dışardan biri beni dışladığı zaman onların yanına gidip derdimi anlatabiliyorum. Çünkü onlar da benim gibi, onlar da bazen dışlanıyor. İkinci dileğim, eğitimimiz çok farklı, yani normal bir ülke düzeyinde değiliz; eğitimimizde şöyle bir şey var. BİLSEM'liler, BİLSEM'li olmayanlar. BİLSEM'liler çok ileri gidiyorlar. Okullarında onlar dışlanıyor böylece. Okulda ayrıntıya değinilmiyor, ayrıntıya değinilmesi lazım. Çünkü bizim seçeceğimiz meslek o alanda olabilir, dikkatli olunması lazım. Bana öğretmenlerim Türkiye'nin umudu olduğumu söylediği zaman omuzlarımdaki yükün ne kadar ağır olduğunu hissedebiliyorum. Üçüncü dileğimse artık devlet büyüklerinin sesimizi duyması.

ONAT CANDAN

Ben hemen konuya gireceğim: Bence dersler uygulamalı olarak anlatılmalı. Böylece dersler öğrencinin aklında daha fazla kalabilir ama asla ezberlenmemeli. Ayrıca öğrenciler okula BİLSEM'e gidiyor gibi zevkle gitmeli. Ben BİLSEM'e her zaman neşeyle gidiyorum. Çünkü orada sıkılmıyorum. Öğrenciler okullarda da sıkılmamalı bence.

ONAT İSKENDERKAPTANOĞLU

Öncelikle herkesi selamlıyorum. Eğitimimizin daha az yazı, daha fazla anlamıyla olmasını istiyorum. Bu sayede hem ellerimiz acımaz, hem de hafızamız daha güçlenir. Bir de ödevler hakkında konuşmak istiyorum. Ödevlerimiz okuma türü ödevler olursa okumaya daha çabuk alışırız ve kültürümüz gelişir, ayrıca daha kısa zaman alacağından akşam izlenen televizyon programlarını da kaçırmayız.

OZAN GÜNDÜZ ORAL

Onbir yaşındayım. İzmir Güzelyalı İlköğretim Okulu 6. sınıf öğrencisiyim. Ve beş senedir Sıdika Akdemir Bilim ve Sanat Merkezi'nde öğrenim görmekteyim. Eğitim, geleceğimizin kendisidir. Ancak bu gerçeğe rağmen tüm ülke genelinde yeterince eğitilemiyoruz. Örneğin; normal ders müfredatı takip eden okullarımızda tamamen not tutma sistemine bağlı olarak ders yapıyoruz. Not tutma telaşı içinde dersi sınıfta öğrenmek gerçeğinden uzaklaşıyor, bazı konuları soru bile sormadan ve tabii anlamadan geçmek durumunda kalıyoruz. Benim eğitimim hakkındaki düşlerime gelince; eğitim konusundaki en önemli ve gerçekleşmesi en güç olan düşün bizlere sağlanan olanakların geliştirilerek daha çok öğrenciye ve ileride tüm

çocuklara sağlanması. Yani üstün yetenekli arkadaşlarımda da Kars Bilim ve Sanat Merkezi'nde öğrenim gören arkadaşlarımda karşımda olmasını isterim.

MUSTAFA RUHİ ŞİRİN

Çok teşekkür ediyorum hepinize. Ozan Ünal, Ömer Faruk Toto, Öykü Durmaz, Özer Özkahraman, Özge Nurcan Kaya. Üçer cümleyle.

OZAN ÜNAL

Adım Ozan Ünal. Isparta Bilim ve Sanat Merkezi'nden geliyorum. Ben eğitimi kısaca duygu, düşünce ve yeteneklerin bilimsel ve ahlaki bir sistem içerisinde oluşturulması ve geliştirilmesi olarak kabul ediyorum. Ancak bizim eğitimimizin bu özelliklerden birazcık yoksun olduğunu ve gerekli önemin verilmediğini düşünüyorum. Dünyada çocuk bayramı olan tek ülkenin çocuklarının eğitimine verilen değer beni üzüyor. Şöyleki; sekiz-dokuz yıl sadece liselere giriş sınavı için çalıştırılıyor. Böylece yeteneklerimiz ve zekâlarımız yanlış yönlendiriliyor, köreltiliyor. Bütün yetenek ve zekâmız bu iki saatlik sınavla ölçülüyor. Yüce önderimiz Atatürk'ün çok güzel bir sözüyle bitirmek istiyorum konuşmamı: *"Eğitim bir ulusu ya bağımsız ve yüce bir toplum halinde yaşatır ya da tutsaklığa ve yoksulluğa sürükler."* O kurmayı düşündüğü modern devletin, modern ve çağdaş bir eğitimle mümkün olacağını biliyordu. Bizde bu yoldan ayrılmamalıyız.

ÖMER FARUK TOTO

Adım Ömer Faruk Toto. Amasya Bilim ve Sanat Merkezi öğrencisiyim. On iki yaşındayım. Eğitim hakkındaki düşüncelerime gelince: Okulumuzda çeşitli isteklerimiz var ve faaliyetlerimizi gerçekleştirmek için yeterli alan bulamıyoruz. Elimizde yeterli araç ve alet yok. Yeterince sessiz ve düzenli bir kütüphane ortamı bulamıyoruz. Gökyüzünü gözlemlemek için elimizde teleskoplarımız yok. Eğitim hakkındaki düşlerime, ben eğitimimde yaratıcılığa önem verilmesini, yaratıcılığı geliştirip alışkanlık haline getirecek faaliyetler düzenlenmesini istiyorum. Ezbere değil, yoruma dayalı eğitim istiyorum. BİSEM'lerin her ilde, her köyde, her yerde yaygınlaştırılmasını istiyorum. Her öğrencinin gelecekte seçmek istediği mesleklerle ilgili bilgi edinmesini istiyorum. Nedeni ise; seçmek istediği mesleğe motive olmasıdır o öğrencinin. Felsefe ve felsefenin tarihçesi, mantığa dayalı bilgiler verilmesini istiyorum. Ülke sınırları içinde birçok yere geziler düzenlemek istiyorum.

Çünkü insan görmediği ve tanımadığı bir yeri nasıl koruyup, sevebilir. Okullar arası (yani sekiz, on okulun birleşmesiyle) olimpiyatlar veya yarışmalar düzenlenmesini istiyorum. Bu yarışmalar içinde yüzme, halter ve çeşitli spor dalları bulunabilir. Çünkü bu tür alışkanlıklara küçük yaşta başlanırsa ömür boyu hep devam eder. Annem ve babamın okula sadece benim eğitimimi sormak için değil, benimle birlikte ders görüp o hazzı almaları için gelmelerini istiyorum. Orijinal mekik boyunda bir mekik istiyorum. Konuşmama şu sözlerle son vereceğim: Üstün yeteneğimi en iyi şekilde kullanmak ve toplum içinde ahlâklı bir birey olmak için elimden gelen herşeyi yapacağım. Beni bu günlere getiren öğretmenlerime ayrı ayrı teşekkür ederim. Bize verilen olanaklar ve imkanları vatanım ve milletim için insanlığımız için yapacağımız tüm işlerde çitayı her zaman en üst seviyede tutmak azmiyle yoluma devam edeceğim. Ayrıca bize bu imkanları sağlayıp BİLSEM'leri kuran Metin öğretmene ve Çocuk Vakfı Başkanı Mustafa Ruhi Şirin öğretmene saygılarımı sunarım. Beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür ederim.

ÖYKÜ DURMAZ

Ben eğitimle ilgili daha fazla söylenecek pek birşey kaldığını düşünmüyorum ama şunu söylemek istiyorum: Birkaç arkadaşımız şöyle söyledi: Aslında hiç okul olmasa sadece BİLSEM'ler olsa. Ben böyle düşünmüyorum. Üstün yetenekli çocukların hiç okula gitmemeleri bence doğru değil. Okula gitmeleri aynı zamanda ek bir eğitim olarak Bilim ve Sanat Merkezi gibi destek eğitim veren yerlere gitmeleri gerekiyor.

ÖZER ÖZKAHRAMAN

Ben en başta politik bir konuşma gibi öyle ciddi bir konuşma yapmayacağımı söylemek istiyorum. Her zaman da politikadan nefret etmişimdir zaten. En başta gerçek hayatta kullanabileceğim bir eğitim istiyorum. Çünkü şu an özellikle sosyal derslerde öğretilen bazı konular hayatta hiç kullanma ihtiyacı duymuyacağımız şeyler. İkinci olarak da sınav yerine öğretmenlerin derse katılma ve dersi dinlemeye göre not vermelerini istiyorum.

ÖZGE NURCAN KAYA

Aslında eğitimle ilgili pek birşey kaldığını düşünmüyorum. Gerçekten çok güzel şeyler söylendi. Önemli olan bizim yaratıcılığımızın geliştirilmesi, yani belli

kriterlere göre birşeylerin yapılması. İnsanlara birşeylerin dayatılması gerçekten yanlış bence. Ve yapılması gereken birşey varsa o da herkesin kendi başına gerçekten bunu düşünmesi. Çünkü gerçekten ben kimsenin bunu oturup da eğitimimiz nasıl olmalı diye düşündüğüne pek inanmıyorum.

MUSTAFA RUHİ ŞİRİN

Çok teşekkür ederim. Sizleri yerinize uğurluyoruz. Özgür Yanık, Salih Çamdere, Seçil Yüksek, Sena Baykara, Serhat Tetikol. Mikrofon Özgür'de...

ÖZGÜR YANIK

Ben Özgür Yanık. Artık ülkemizde üstün yetenekli çocukların eğitimine önem verildiğini duymak beni bayağı mutlu etti. Çünkü önceleri üstün yetenekli çocuklara bu kadar önem verilmiyordu. Belkide geleceğin büyük bilim adamları olacak çocuklar değerlendirilmiyordu. Bu yüzden sadece o çocuklara değil, ülkemize de zararı oluyordu bunun. Bugün ülkemizde her çocuk birinci sınıftan itibaren yüzlerce kez sınava giriyor. Fakat bu sınavların dışında LGS ve ÖSS sınavları da çoğu öğrenci için bir kabus dönüşüyor. İlköğretim 8. sınıfa geçen bir öğrenci de lise giriş sınavıyla BİLSEM arasında bir seçim yapmak zorunda kalıyor. Ayrıca ezberle yönelik eğitim de bizleri bunaltıyor ve yeteneklerimizi köreltiyor. Bu eğitimin daha fazla uygulamalı olması bence çok daha önemli. Çünkü bu bilimsel olarak kanıtlanmış ki insan uygulamalı olarak öğrenmediği şeylerin 5 dakikada %20'sini, 60 dakikada %40'ını, 24 saatte ise %80'ini unutuyor. Ayrıca okullarda bazı kıyafetler insanları sıkıyor. Yaşımıza göre çok ağır olan çantalar da sağlığımızı olumsuz etkiliyor. Bütün okullarda anahtarlı dolaplar yapılmasını istiyorum. Okullarımızın şehir dışında, gürültüden, kirli havadan uzak, doğayla iç içe ortamlarda olması, fen derslerimizin uygulamalı olarak yapılmasını, okulumuzun hayvanlarla dolu bahçesinde laboratuvarlarımızda yapmamızı ve yaşayarak öğrenebilmemizi istiyorum. Kuzey Osetya'daki terör saldırısında ölen arkadaşlarımı saygıyla anıyor, hepimize barış dolu bir dünya diliyorum.

SALİH CAN ÇAMDERE

Öncelikle burda olduğum için herkese teşekkür ederim. Bu mikrofonun şu an bende olması inanılmaz bir heyecan veriyor. Ancak birşeyler söylemek zorundayım.

Devletimizde özel yetenekli öğrencilere verilen eğitim düzeyi gerçekten çok düşük seviyede. Ancak son yıllarda bu konuda önemli ataklar yapıldı. Bu ataklardan en önemlisi de Bilim ve Sanat Merkezleri'nin açılmasıdır. Bilim ve Sanat Merkezleri, okulda bulamadığımız proje geliştirme ortamlarını öğretmenlerimize sorarak uygulamalı eğitimi görerek, öğrenerek daha iyi bir şekilde kavramamızı sağlayan en önemli faktör bence. Bilim ve Sanat Merkezleri şu an özel yetenekli öğrencilerin en önemli rüyasının gerçekleştiği ortamlar. Bursa Bilim ve Sanat Merkezi benim için şu an çok önemli bir yer. Ancak okul olmasın. Bilim ve Sanat Merkezleri olsun diyenler bence yanılıyorlar. Çünkü sadece Bilim ve Sanat Merkezleri olursa okullardaki klişeleşmiş eğitim birkaç yıl sonra Bilim ve Sanat Merkezlerini de etkileyebilir. Bilim ve Sanat Merkezi iyi ki var, öğretmenlerimiz siz iyi ki varsınız.

MUSTAFA RUHİ ŞİRİN

Salihciğim, burada hep Bilim ve Sanat Merkezleri konuşuldu, hiç müdahale etmedim. Oysa üstün yetenekli çocukların eğitimi konusunu bütün olarak görüşeceğiz. Sana denk gelmesinden dolayı senden büyük özür diliyorum ama bunlar söylendi. Söylenmeyenleri söylemek için burdayız. Oldu mu? Senden tekrar özür dilerim.

SEÇİL YÜKSEK

Saygıdeğer Büyüklerim ve Sevgili Arkadaşlarım;

Ben Seçil Yüksek. Kastamonu BİLSEM öğrencisiyim. Başarılı bir eğitim, sağlıklı öğretmenlerin yetişmesiyle başlar. Halkımızın yarınki durumu bizlerin eğitimine bağlıdır. Öğretmenler öğrencilerin eğitimi için üniversite bitirip geliyorlar. Kendi öğrencilik yıllarını düşünerekten bir öğretmen değilde bir arkadaşmışçasına yaklaşımlarını istiyorum. Öğretmenlerin derse girerken telefonlarını kapatmalarını istiyorum. Öğretmen öğrencilerin önünde bir karakterdir, öğrencilerin öğretmenin karakterini çözmesi az zaman alır. Öğretmenin öğrencilerinin karakterlerini çözmesi çok zordur. Bu yüzden bireysel eğitimden yanayım. 8. sınıfı bitiriyorsunuz, LGS'ye giriyorsunuz, güzel bir puan alıyorsunuz. İstedığınız lise kurallı. Nasıl olsa puanım yüksek, girerim diye kuraya isminizi yazdırıyorsunuz. Aaaaa ne olmuş, sizden kat kat az puan almış kişiler girmiş, siz girememişsiniz. Örneğin; Kastamonu da böyle bir lise var. Liselere kurallı geçişin kalkmasını istiyorum. Okul imkanlarımızın artmasını istiyorum. Ezbere ya da yazarak değil, görerek ve uygulayarak eğitim istiyorum.

SENA BAYKARA

Öncelikle şu anda salonda bulunan herkese hâlâ burda durdukları için teşekkür ediyorum. Buraya ne için geldim ben, ta Denizli'den kalkıp ne için geldim? Şu anda salonda duran bir avuç insana konuşmak için mi? Yoksa Türkiye'deki eğitim sorunlarını tartışmak için mi geldim? Söyleyebileceğim şey şu: Beyin göçünün sebebi nedir; bu insanlar neden gidiyorlar? Çünkü burada değerlerinin bilinmediğini hissediyorlar. Ve bende şu anda aynı şeyi hissediyorum. Salonu terk edip çıkmış insanlardan gerçekten özür dilerim ama nefret ediyorum şu anda.

Mustafa Ruhi Şirin: Sena'cım o sözcüğü geri almanı rica ediyorum?

Sena: Yani ama gerçekten şu an çok sinirliyim Ruhi Amca

Mustafa Ruhi Şirin: Sakin ol ve sözcüğü geri aldığını söyleyiver.

Sena: Tamam sözümü geri alıyorum. O da sırf sizin hatıranız için. O da siz beni dinlediğiniz için.

Mustafa Ruhi Şirin: Çok teşekkür ederim Sena'cığım. Bin yaşa emi!

Sena: Ben bir fen lisesinde okuyorum. Ama zamanımın çoğunu laboratuarda geçirmek yerine test ağırlıklı ders işleyerek geçiriyorum. Buraya bunu söylemek için geldim. Bir de bir soru soracağım ve bunun da cevabını sizden isteyeceğim. *Kaliteli bir eğitim istemek için illaki zeki olmak mı gerekiyor? Sözlerim bu kadar. Dinlediğiniz için teşekkür ederim.*

MUSTAFA RUHİ ŞİRİN

Gerçekten bu oturumun en şık sorusu. Sena, bu nedenle de sana çok teşekkür ediyorum. Bu sorunun cevabını hep düşüneneceğiz, düşüneneceğiz. Bizim için en önemli olan doğru soru sormak, doğru cevaplar bulmak. Bu sorun belkide kongrenin en güzel sorusu olacak ve biz onu ikinci kongreye kadar hep düşüneneceğiz.

Serhat Tetikol. Serhatcığım söz sende.

SERHAT TETİKOL

Merhaba. Ben Serhat Tetikol. İnanç Lisesi'nden geliyorum. Lise 1'deyim. Öncelikle benim burda olmamı sağlayan Sezai Türkeş, eşi İnanç Türkeş ve Türk Eğitim Vakfı'na teşekkür ediyorum. Ve gördüğünüz gibi beni de damgaladılar. Kırmızı bir tişörtle, gri bir pantolonla. Küçük bir anımı anlatacağım ben size: Bir yıldır yatılı okulda okuyorum. Bir arkadaşım vardı, en iyi arkadaşarımdan biri. Bir yıldır görüşmüyordum. Bu yaz tatilinde buluştuk, gezdik, eğlendik. Farkettim ki onun bana bakışları değişmişti. Sanki insan değilimde üstün yetenekli şeymişim gibi bakıyordu bana. Çok garibime gitmişti bu ve sonra bana dedi ki: Bir yıldır üstün yeteneklilerin gittiği okulda okuyorsun. Hadi bakalım, dedi, birşey yapmamı beklermişcesine. Yani gülssem mi, ağlasam mı karar verememişim. Yani bizim sizden farkımız yok diyorum. Beni dinlediğiniz için teşekkürler.

MUSTAFA RUHİ ŞİRİN

Size de teşekkür ediyorum ve beş arkadaşımı daha uğurluyorum. Son dört arkadaşımız kaldı. Sezen Ünlü Önen, Uğur Caner Cengiz, Yunus Emre Bilgili, Yunus Emre Bölükoğlu. Buyrun. Epeyce yorulduz, biliyorum ama görüşlerinizden Kongre boyunca yararlanacağız ve görüşlerinizi kitaplaştıracığımız için bu özeni gösterdik.

SEZEN ÜNLÜ ÖNEN

Herkese merhaba. Şimdiye kadar pek çok soruna değinildi. Bu sorunlardan hepimiz muzdaribiz. İlgi eksikliği, müfredatın yetersiz oluşu, maddi imkanların yetersiz oluşu v.s. gibi. Bunlara tekrar benim değinmem gerek yok sanırım. Ama benim altını çizmek istediğim başka bir nokta var. Bütün bunlar ortadan kaldırılsa, gerekli kaynak ayrılrsa, gerekli ilgi bile gösterilse öğrencilerin hâlâ bu programları uygulayacak öğretmenlere ihtiyaçlarının oluşu. Öğrencinin sorduğu soruya cevap veremeyen, öğrenciyi belirli araştırmaya yönlendiremeyen öğretmenler üstün zekâlıların gereken eğitimi almasında önünü tıka-yacaklardır. Yani kısa kesmek istiyorum. Benim bu konudaki önerim üstün zekâlıların, üstün zekâlıların eğitimi alanında çalışmaya yönlendirilmesi. Bu konuyla ilgili programların geliştirilmesi. Dediğim şekilde yetiştirilen öğretmenler bence her öğrenciye bir laboratuvar, bir atölye açılmasından daha verimli olacaktır. Teşekkürler.

MUSTAFA RUHİ ŞİRİN

Bende teşekkür ediyorum Sezen'e. Sezen doğrusu hem kısa bir şekilde görüşlerini ifade etti, hem de çoğu arkadaşının yaptığı gibi sitemli konuşmadı. Ama arkadaşlarımızın büyük bir çoğunluğu hep şikayet etti. Birazda eğitim konusuna Sezen gibi bakmalıyız diye düşünüyorum.

UĞUR CANER CENGİZ

Ben BİLSEM'lerin seçimlerinde yapılan sınavların tek bir bölge üstünde yoğunlaşmamasını, BİLSEM'in olduğu ilin tüm bölgelerine yayılmasını istiyorum. Bu seneki sınavlarda Kadıköy bölgesi ele alınmıştı ama onun dışında Üsküdar gibi birçok bölge var. Ve bunlardan da birçok üstün zekâlı çocuğun çıkabileceğini düşünüyorum. Bu yüzden bu bölgelerde de bu sınavların yapılmasını istiyorum. En yakın zamanda.

YUNUS EMRE BİLGİLİ

Herkese merhaba ilk önce. Ben üstün zekâlı olup olmadığımı bilmiyorum açıkcası. Mustafa Ruhi amcama göre üstün zekâlıymışım. Üstün zekâlıların genel olarak bir şikayeti var aslında. Onu da ben şahsım olarak söylemek istiyorum. Ben hep düşüncelerimi ve hayâllerimi yakalayıp şu an alt basamaklarında bulunduğum umut merdivenini benimle beraber tırmanacak ve beni yükseltecek hocaların özlemini çektim. Türkiye'de harcanan sadece arebeks ve fantazi müziğin genç sesleri değil, aynı zamanda üstün zekâlı öğrenciler, üstün zekâlı çocuklar. Tek dileğim, bu konuda Ruhi Amcam gibi pek kıymetli insanların çabalarının boşa gitmemesi. Umuyorum ki dileğim de gerçekleşecek. Teşekkürler. Çok sağolun.

MUSTAFA RUHİ ŞİRİN

Ben de huzurlarınızda Yunus Emre Bilgili'ye teşekkür etmek istiyorum. Çünkü el yazısıyla üç yüze yakın mektup yazdı medya mensuplarına. Fakat onlar gelmedi. *Türkiye'nin en yüksek IQ'lu kongresini izlemeye hazır mısınız?* diye bir soru sormuştu Yunus Emre. Sitemimiz olsun tabi, bu kadar sitemimiz olsun. Yine de Yunus Emre Bilgili bu ödevini yaptı, kendisine ayrıca teşekkür ediyorum.

Söz ikinci Yunus'umuz da, Yunus Emre Bölükoğlu'nda.

YUNUS EMRE BÖLÜKOĞLU

Değerli Büyüklerim, Sevgili Arkadaşlarım;

Ben Kastamonu Bilim ve Sanat Merkezi'nden katılıyorum. Adım, hocamın da söylediği gibi Yunus Emre Bölükoğlu. Ben diğer arkadaşlarımın aksine eğitimimizin çok iyi olduğunu düşünüyorum. Sadece tek eksikliğin, sahiplenme duygusunda olduğunu düşünüyorum. Eğitimimin çok iyi olmasının bazı sebepleri var. Öncelikle eğitimimizi aldığımız okullar çok iyi fiziki koşullara sahip. İkinci olarak ise bu okullarda eğitim veren öğretmenler çok bilgili ve görgülüler. Bize emek harcıyorlar, bize emek veriyorlar. Üçüncü ve dördüncüsü ise ailemin bana verdiği maddi, manevi destek ve itici kuvvet. Ailemizin bize verdiği destek çok önemlidir. Beşincisi ise, belki arasında en önemlisi olan ve Kongre'nin amacı olan standart eğitimin, bilginin dışında bunun altını çiziyorum standart eğitimin ve bilginin dışında bize eğitim alışverişi sağlayabilen Bilim ve Sanat Merkezi'nin varlığıdır. Altıncısı ise, bu gerginliği üzerimden atabileceğim bir spor salonunun olması ve lisanslı basketbol oynayabilmemdir. Tabi eğitimimizin iyi yanları olduğu gibi bütün öğrenciler gibi eğitim konusunda benimde kaygılarım vardır. Özellikle aldığım eğitim Türkiye koşullarına uygun mu? Türkiye koşullarına uygunsa, dünya seviyesinde, global dünya seviyesinde acaba eğitimim uygun mu? Örneğin ben bir mühendis olduğumda karşıma çıkacak olan bir İngiliz mühendis veya Amerika'lı bir mühendisle aynı bilgiye, aynı görgüye ve aynı otoriteye sahip olabilecek miyim? Ayrıca eğitimin sıkıntılarında birisi de yabancı dil eğitimi. Türkiye'de yabancı dilini çok iyi kullanabilen çok fazla insan yok diye düşünüyorum ve yeni nesil de eminim yabancı dilin sıkıntısını çekecek. İkinci bir soruysa aklımdaki acaba ben bu yabancı dil eksikliğimi nasıl telafi edebilirim? Ve diğer başka insanlarla nasıl eşit seviyeye gelebilirim diye düşünüyorum. Beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

MUSTAFA RUHİ ŞİRİN

Eğitim konusunda teori ve birçok model var. Herbirimizin farklı görüşleri de var. Ancak çocuklarımızın görüşleri var ve bütün bu teorilerden çok daha önemli, çok daha değerli. Eğer Türkiye, çocukları dinlemeyi öğrenebilirse nesne çocuk anlayışından kurtulabilir ve çocuğun özne durumuna gelmesi mümkün olabilir. Bu ülkenin, çocukların cumhuriyeti olabilmesi için de çocukların özne olarak algılanması gerekir. Bu da herşeyden önce kültürel bir yaklaşımdır ve bunun davranışa dönüşmesi gerekir. Ben bu kadar uzun süre çocuklarımızın görüşlerini dinlerken şunları düşündüm: Gerçekten arkadaşlarımızı dinle-

dik. *Bence Biz Kitabı'nı* da okuduk. Yazılı görüşleri okuduk, sözlü görüşleri dinledik. Konu başlıklarına göre ve içeriklerine göre akademisyen arkadaşlarımız bu görüşler üzerinde çalışmayı düşünürler mi? Düşünürlerse biz bu ödeve hazırız. "*Çocuklar Eğitimleri Konusunda Neler Düşünüyor ve Neler Düşlüyorlar*" Paneli burada sona eriyor. Çocukları dinleme cesareti gösterdiğiniz için hepimizi kutluyorum.

PANEL

TÜRKİYE'DE ÜSTÜN YETENEKLİ ÇOCUK EĞİTİMİNİN DÜNÜ, BUGÜNÜ, GELECEĞİ

Prof. Dr. Doğan ÇAĞLAR

Prof. Dr. Ümit DAVASLIGİL

Prof. Dr. Füsun AKARSU

Prof. Dr. Necate BAYKOÇ DÖNMEZ

Metin Uzun

Yöneten: Prof. Dr. Adnan KULAKSIZOĞLU

Prof. Dr. ADNAN KULAKSIZOĞLU

"Türkiye'de Üstün Yetenekli Çocuk Eğitimi'nin Dünü, Bugünü ve Geleceği" konulu panelimize hoş geldiniz. İlk Konuşmacıları kısaca tanıtmak istiyorum. Özel eğitimci Prof. Dr. Doğan Çağlar Hocamız. Prof. Dr. Ümit Davaslıgil Hoca İstanbul Üniversitesi'nde Öğretim Üyesi. Üstün yetenekli çocuklarla ilgili Ana Bilim Dalını kuran ve bölümü oluşturan hoca aynı zamanda yüksek lisansı da yönetiyor. Prof. Dr. Ayşegül Ataman Hoca sağlık nedenleriyle bugün burada değil. Yoksa o da aramızda olacaktı. En sağımızda Prof. Dr. Füsun Akarsu Hocam Boğaziçi Üniversitesi'nden. Kendisini sabah açılış konferansında dinlediniz, zaten. Benim solumdaki Prof. Dr. Necate Baykoç Dönmez Hocamız da Hacettepe Üniversitesi'nde görevli. Diğer konuşmacımız Milli Eğitim Bakanlığı temsilcisi Sayın Metin Uzun Bey. Efendim vakit ilerledi, yaklaşık 55 dakika gecikti. Sabrınızı çok zorlamayacağız. Akademisyenler, 15'er dakika konuşacaklar. İki tur yapmayı düşünmekteyiz. Birinci turda onar dakika konuşulacak; ikinci turdada beşer dakika. Şöyle olmasını ümit ediyoruz. Vaktin hızlı geçişinden biraraya gelip konular netleşmedi, belirlenmedi. Herkes kendi alanında konuşmasını yapacak. Daha çok günümüze yönelik ve gelecekte neler yapılması gerektiğine yönelik konuşulmasını öneriyorum. Tabi geçmişin de bilinmesi gerek.

Efendim ben ilk önce konuşmasını yapmak üzere Sayın Prof. Dr. Doğan Çağlar Hocaya söz veriyorum. Buyrun efendim. Vaktiniz on dakikadır ve ben saatime bakıyorum.

Prof. Dr. DOĞAN ÇAĞLAR

Sayın Dinleyicilerimiz; sabrınızdan dolayı sizi canı gönülden kutluyorum. Ben sevgili meslekdaşıma aman bir dakika geçirmeden eteğimi çek dedim. Çünkü

dinleyicilerin sabrını da bitirmemek lazım. Adnan Bey bana kendini tanıttı dedi ama kendimi tanıtmaya kalkarsam çocukların havasına döner bu iş. Yalnız şunu söyleyeyim: Milli Eğitim Bakanlığı yetkililerinden, Sevgili Haydar Bey'in beni bu işe ittiğini çok geç anladım. Bu işe itmekle bana çok zor bir şey verdi. Bu işin tarihçesini hazırlarken ben de bazı şeyler öğrendim. Özel eğitimin ilk dosyasını buldum. Şimdi burada duruyor. Maalesef ilk hastalığı var Türkiye'de. Herkes ilk defa bir tuvalet kapısı açsa, ilk açan benim diyor. Ben böyle bir şey iddiasında değilim. Ama kazayla Gazi Eğitim Enstitüsü'nde 1952'de açılan Özel Eğitime Personel Yetiştirme alanında ilk Yüksek Okul olarak faaliyete geçen okulun iki numaralı, Üstün ve Gerizekâli Branş'ının da ilk öğrencisiymişim. Bu olayı incelerken öğrendim. Adnan Bey sağolsun yine ilk sözü bana verdi. Bu nedenle artık bende ilkler arasına giriyorum, ilk hastalığına yakalandım.

Efendim sözü uzatmadan görüşlerimi özetler halinde sunmak istiyorum: Bir ülkenin kalkınmasında en önemli güç, insan kaynağıdır. Bunu çok iyi kullanmak gerekir. Bu insan kaynakları içerisinde genel nüfusun %2'sini oluşturur, üstün zekâlı çocuklar. Bunlardan her zaman, her yerde yararlanmak zorundayız. Bu güçten sadece biz değil, yetişkinler değil, akranları da her yaşta yararlanmak durumundadır. Eğer üstün zekâlı çocukları normal çocuklardan ayırarak bir eğitim uygular isek akranlarını kaymağı alınmış yoğurt gibi ekşitiriz. Bakın çocuklar ne dedi: Birisi çok güzel bir şeye değindi. Dedi ki: Biz öğretmen de olmak istiyoruz. Evet üstün zekâlı çocuklar akranları arasında eğitilirken, çabuk öğrendikleri, doğru öğrendikleri, çok öğrendikleri için akranlarına da bu öğrendikleri şeyi öğreterek daha iyi öğrenirler. Çünkü öğrenmenin en önemli unsuru öğretmektir. İnsan öğretirken, öğrenir. Kendi başına bir şey öğrendiğini zanneder ama öğretirken neyi ne kadar iyi bildiğini, öğrettiği insanlardan geri alarak görür. Bu nedenle dünya üstün zekâlı çocukları normal akranlarından ayırmıyor. Her zaman, her yaşta çocuklara doyabileceği, gidebileceği kadar geniş, inebileceği kadar derin bilgi o yaşın, o yeteneğin elverdiği oranda bunu vererek, bu çocuklar bunları aldıktan sonra akranlarına bunu öğreterek gidiyor. İşte üstün zekâlı çocuğu akranlarından ayırmadan bir eğitim yaparsak daha küçük yaşlarda akranları onlardan yararlanır. Akranlarına yararlı olarak sadece ayrı olmanın üstünlük duygusu değil başka insanlara yardım etmek gibi duygusal, sosyal hazzını da tadarak çok yönlü bir gelişme sağlayacaktır. Siz bunu ayırdığınız zaman bundan yoksun kalacaksınız. İkinci bir tespitim var; Türkiye'de çok güzel şeyler var. *"Ham meyveyi kopardılar dalından, Beni ayırdılar nazlı yarım den"* diyor. Ham çocuğu sen ayrı, üstün tut. Yarınki toplantıda göstereceğim. İstanbul'da bir okulla ilgili resimler çıktı, bir özel okulda, "dahiler okulu" diniliyor, reisi cumhur yanında. Sekiz yaşında dokuz yaşında çocuk dahi lafını kaldırılabir mi sevgili arkadaşlar? Ben

kaldıramıyorum. Bana şimdi dahi hoca deseniz oynatırım vallahi, *"ben dahiyimişim de haberim yokmuş"* diye. Aman gözünüzü seveyim dahi sözünü bir kenara bırakalım. Bir adama "kırk defa deli dersin deli olur" derler Türkiye'de. Bu çocukları afişe ederek onların ruhsal sağlığını bozmayın, onların sosyal yönlerini gururla değil tevazuyla durdurabilmek için onları akranlarının arasından ayırmayalım. Bunu ben elli iki yıllık -her düzeyde- öğretmenlik ve üstün ve geri zekâlılar bölümünün ilk öğrencisi, aynı zamanda bu konuda yurtdışında eğitim görmüş bir insan olarak ve birçok yerlerde devlet zoruyla değil özel ilgimle yaptığım incelemelerden sonra geliştirdiğim bir kanaat olarak size aktarmak istiyorum. Dün ne yapıldı?

Aman, Sayın Başkan bir dakika aşmama müsaade etmeyin. Bir tane de etek çekeceği yanına koydum.

İlk defa Türkiye'de Gazi Eğitim Enstitüsü'nde, bundan 52 yıl evvel bu tarihlerde Özel Eğitim Şubesi açıldı. Özel Eğitim Şubesi'nde Sayın meslektaşım, iki şeye çok önem verdi, dedi ki: Bunu kim yapacak, bundan sonra teşhis edip işte Gazi Eğitim Enstitüsü'nde açılan Özel Eğitim Şubesi. Üstün zekâlı çocukların eğitimi kim yapacak? Böyle herkes uluorta bu konuda konuşmamalı. Zaten eğitimi hep böyle siyasiler, miyasiler şekillendirildiği için içinden çıkamıyoruz. Hiç bir program ezberciliği kabullenmedi. Çocuklar bir ezbercilik diyor? Kim diyor? Hangi problem diyor? Ben 1944'den beri ilkökul öğretmeniyim. Hiçbir ilkökul programında ezberletin denmiyor. Öğrenmenin üç kademesi var. Ezberlet, öğret diyor bilinçsel düzeyde. İki, inandır diyor. Üç, bunu mutlaka uygulat diyor. Çocukların hepsi bunları söylemiyor mu? Ya kırksekiz programından beri bunu söylüyoruz. Şimdi televizyonda da ezberciliği kaldırdık, kiminle, nasıl, neyle? Gazi Eğitim Enstitüsü ve o bölümü kuran Sayın hocamız Mithat Enç ve buna canı gönülden inanmış rahmetli müsteşarlarımızdan (müsteşar da öyle uyduruk adam değildi) Reşat Kardu, 14 Mayıs 1952'de bu Onay'ı imzaladı. Onay'ın köşesinde Reşat Kardu, imza yerinde de 14 Mayıs olduğu için, 1950'de Demokrat Parti iktidara geçmişti. Bereket o tarihe de rastgelse güzel bir imza attılar. Onları rahmetle anıyorum. Özel Eğitim Şubesi'nde ikinci yapılan şey; Akarsu arkadaşımızın söylediği teşhis. İki yıllık bir yüksek okulda üç tane zekâ testi geliştirildi 5-7, 7-11 ve 11-17 temel kabiliyetler testi. Bunun Türk çocuklarına göre Ankara'da geçici normların alındığı, tarih çatısında beş dakikama devam ederim. Teşekkür ederim efendim.

Adnan Bey: Efendim üç dakikanız var, daha konuşabilirsiniz. Üç dakikanız daha var.

Doğan Bey: Eteğimi yanlış çektim. Şimdi ben böyle eteğimi çek dedim diye beni tamamen çamura doğru çekin demedim. Zaten dişim takma, şimdi fazla konuşurken o dışarı gidecekti. Ortalığı harab edecekti.

Adnan Bey: İkinci turda hakkınızı kullanırsınız, peki teşekkür ediyorum verdiğiniz izahlardan dolayı.

Efendim ikinci konuşmacı Sayın Prof. Dr. Ümit Davaslıgil. Buyurun efendim.

Prof. Dr. ÜMİT DAVASLIGİL

Teşekkür ederim. Özellikle 1960'lı yıllardan sonra dünyada zekâca üstün potansiyele sahip çocuklara gösterilen ilgide büyük bir artış olmuştur. Bunun nedeni de birçok dünya sorununun ciddiyetini insanların farketmeleri ve bütün ciddi sorunlara çözüm getirecek kesim olarak da onları görmeleridir. Bir problemle karşılaştığımızda yüksek potansiyele sahip bireylere başvurmamıza karşın maalesef eğitim sistemi içinde genelde en fazla gözardı edilen kesimde onlar oldu. Bu tür çocukların kavrama düzeyleri, yetenekleri, düşünme hızları, sıradışı ve çeşitli ilişkileri görme, düşünceler ve farklı dersler arasında ilişki kurma yetenekleri yaşlılarına oranla çok daha ileri düzeydedir. Anlaşılacağı gibi birçok olumlu özelliklere sahiptirler; ancak bu olumlu özelliklerin getirdiği gereksinmelerin karşılanmaması durumunda olumsuz sonuçlar da ortaya çıkabilir. Farklı özellikler gösteren üstün potansiyele sahip öğrencilere de gereksinmelerini karşılayacak eşit eğitim olanaklarının sunulması gerekir. Böyle bir tutum Türkiye gibi demokrasiyle yönetilen ülkelerin temel prensiplerinden biri olmalıdır. Bu aynı zamanda temel insan haklarının da bir gereğidir. Yalnız bu noktada eşit eğitim olanaklarının aynı eğitim fırsatları olmadığı konusuna da açıklık getirmekte yarar var. Farklı özelliklere sahip olan üstün zekâlı ve özel yetenekli öğrencilere sunulacak eğitim programı da onların gereksinmelerine göre farklı olmalıdır. Bu öğrencinin potansiyellerini tamamen gerçekleştirmeleri için vazgeçilmez bir koşuldur. Aksi halde yok olma tehlikesi içinde olabilirler. Bu nedenle tüm öğrencilere bireysel özellikleri dikkate alınmadan aynı eğitimi sunma ne insan haklarıyla, ne demokrasiyle, ne de çağdaş eğitim anlayışıyla bağdaşmaktadır. Böyle bir programın elemanları olan içerik, süreç ve ürünün öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleri, ilgileri ve öğrenme profilleri niteliklerine bağlı olarak farklılaştırılması gerekir. Ve bunu gerçekleştirirken de hızlandırma, zenginleştirme, gruplama ve benzeri gibi yönetsel önlemlere başvurulur. Bunlardan sadece birinin devreye sokulması hiç bir zaman yeterli olmaz. Bu nedenle örgün eğitim içinde alınacak önlemler çoğu zaman çok daha etkili olmaktadır. Bu tür kesime Enderun'la çok önceki yıllarda hizmet götürülmüş olmasına karşın, günümüzdeki durum hiçte iç açıcı durumda değildir. Halen okul öncesinde ve ana sınıfında üstün zekâlı ve özel yetenekli çocuklar için farklı bir eğitim uygulaması mevcut değildir. Sadece 1990'lı yıllarda Yeni Ufuklar Koleji'nde böyle bir deneme söz konusu olmuştur. İlköğretim düzeyinde ise ne

yazık ilköğretim okulunda yürütülen üstün zekâlıların eğitimi projesi örgün eğitim kapsamında günümüzde gerçekleşmekte olan bir uygulamadır. Bu uygulama 30 Haziran 2002'de Milli Eğitim Bakanlığı ve İstanbul Üniversitesi arasında imzalanan bir protokol sonucunda başlamıştır. Proje İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü koordinatörlüğünde yürütülmektedir. 2002-2003 öğretim yılında üstün öğrencilerin zihinsel, duyuşsal ve sosyal gereksinmelerini karşılamak üzere sözü edilen okulda başlatılan farklılaştırılmış bir program uygulaması üstün zekâlı öğrencilerin normal zekâ düzeyindeki yaşlılarından tamamen ayırmadan, kısmi karma eğitim şeklinde gerçekleştirilmektedir. Bu açıdan daha önceki uygulamalardan farklılık göstermektedir. Öğrenme hızının öne çıktığı derslerde üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin kendi hızlarına göre ilerlemelerini, potansiyelleri oranında daha kapsamlı ve derinleştirilmiş bir program izlemelerine fırsat yaratmak için günün bir bölümünde normal yaşlılarından ayrı bir sınıfta destek eğitimi almalarına imkan tanınmaktadır. Hem normal hem de üstün zekâ sınırları içinde olan öğrencilerin başarılarında ilerleme veya gerilme olması halinde gruplar arasındaki geçişlere izin verilmelidir. Hem üstün hem de normal zekâ sınırları içinde olan öğrencilere öğretimde aynı yöntem ve teknikler uygulanarak seçilmeden alınan öğrencilerin de sistemli düşünme becerileri ve yaratıcılıkları geliştirilmektedir. 2004-2005 öğretim yılında proje kapsamında 1., 2. ve 3. sınıflar vardır. Ve 84 üstün öğrenci, seçilmeden kaydı yapılan yaşlılarıyla birlikte eğitim görmektedir. Yalnız bazı zor anlar da yaşıyoruz şu anda. Çünkü okulumuz yıkılma durumunda. Bu nedenle başka bir okula taşındık. Ve bu zor şartlarda projemizi yürütmemiz zorlaşıyor. Bu proje Üstün ve Yetenekli Çocuklar Dünya Konseyi'nin haber bülteninde, Türkiye'den gelişmeler başlığı altında bütün dünyaya duyuruldu. Yalnız okul binasının yıkılacak olması biraz önce dediğim gibi projenin uygulamasını zorlaştırmakta, inşallah projemizi daha rahat uygulayabileceğimiz bir çözüme ulaştırabilir ve projemizle ilgili araştırmalarımızı gelecek Ağustos'taki Üstün ve Yetenekli Çocuklar Dünya Konseyi'nin Kongresi'nde sunma şansımız doğabilir. Böylelikle durumumuz her ne kadar zor şartlarda bir takım eğitim veriyorsak da çizilen portre kadar da hiçbir şey yapılmıyor şeklinde değil. Birtakım şeyler kıpırdanmaya başlandı, yapılıyor. Onları da görüp, destekleyebilirsek her halde ileriye gitmemiz çok daha kolay olabilir. Bunun yanında bu projeyi hem desteklemek, hem de bu alanda sınıf öğretmenleri yetiştirmek üzere de ayrıca yine bölümümüzün çabaları var. Yine İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü'nde Türkiye'de ilk kez Üstün Zekâlıların Eğitimi Ana Bilim Dalı kuruldu. Ekim 2002'de bu ana bilim dalı üstünlerin eğitimi yanında da sınıf öğretmenliği adı altında bir programı başlatmış bulunmakta. Bu 150 krediden oluşan dört yıllık bir lisans programı. Böylece zekâ düzeyi yüksek öğrencilere ilköğretimin ilk yıllarından itibaren farklılaştırılmış bir

öğretim programı uygulayabilmek için altyapıyı oluşturma çabalarımız olmaktadır. Bu programda sınıf öğretmenliği çerçeve programında yer alan derslerin yanı sıra üstün öğrencilerin özellikleri, eğitim programlarının farklılaştırılması, yaratıcılığın ve eleştirel düşüncenin geliştirilmesi, öğrencilerin bir bütün olarak eğitilmeleri amacıyla onların duygusal ve sosyal yönden geliştirilmelerini sağlayan derslere de yer verilmiş bulunmaktadır. Branş öğretmenlerinin de yetiştirilmesi için 2003-2004 öğretim yılında yüksek lisans programı açılmıştır. Doktora programı açılması için de çalışmalar sürmektedir. Bu bizim okulumuzda sadece 1., 2. ve 3. sınıflarda 84 üstün zekâli öğrencimiz bulunmaktadır. 2000 genel nüfus sayımı kesin sonuçlarına göre 5-14 yaş kesiminde aşağı-yukarı 273.000'e yakın üstün zekâli öğrenci bulunduğu düşünülmektedir. Görüldüğü gibi örgün eğitimde sadece 84'üne bu yaş düzeyinde hizmet götürülebilinmektedir. Tabi Bilim ve Sanat Merkezleri'nde yaygın eğitim kapsamında hizmetler götürülüyor. Evet Bilim ve Sanat Merkezleri'nde de 2307 öğrenci şu anda eğitim almakta. Ayrıca Türk Eğitim Vakfı İnanç Türkeş Özel Lisesinde de şu anda 163 üstün öğrenci orta öğretimde eğitim almakta. Devlet İstatistik Enstitüsü'nün 2000 genel nüfus sayımı kesin sonuçlarına göre 0-19 yaşları arasında bulunanların sayısı 27.729.670'dir. Sadece zekâ kriteri ele alındığında zekânın varsayımsal dağılımına yani çanegrisine göre yurdumuzdaki üstün zekâli birey sayısı ise 548.591'dir. Oysa günümüzde bu tür öğrencilere götürülen hizmet çok çok kısıtlı gördüğünüz gibi. Beyazıt İlköğretim Okulu, 24 Bilim ve Sanat Merkezi, Türk Eğitim Vakfı İnanç Türkeş Özel Lisesi'ndeki toplam öğrenci sayısı ise ancak 2.500 civarındadır. Durumun hazinliği de ortada, ama birtakım filizlenmeler de sözkonusu.

Prof. Dr. Adnan Kulaksızoğlu: Efendim teşekkür ediyorum. Üçüncü konuşmacımız Sayın Prof. Dr. Necate Baykoç Dönmez. Buyurunuz efendim.

Prof. Dr. NECATE BAYKOÇ DÖNMEZ

Değerli Katılımcılar; hepiniz hoşgeldiniz. Bugün hakikaten önemli bir konuda hepimiz biraradayız. Ben konuyla ilgili olarak kendimi kısaca tanıttım. Şu an Hacettepe Üniversitesindeyim. Çocuk Gelişimi Eğitimi Bölümü, Özel Eğitim Ana Bilim Dalı. 1992-95 yılları arasında Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim, Rehberlik ve Danışma Hizmetleri kurucu Genel Müdürü'yüm. Aynı zamanda teşkilat yapısını oluştururken üstün yeteneklilerin eğitimi şubesini de diğer şubeler gibi kurup, Bilim ve Sanat Merkezleri'nin de kurucusuyum. Kendimi bu yönde şanslı sayıyorum. Bu kongreyi düzenleyen Marmara Üniversitesi'nden hocamız Adnan Bey'e ve Çocuk Vakfı'na da Ruhi Bey'e de teşekkür ediyorum. Büyük bir emek.

Çocuklarımız aramızda yok, onlara vereceğimiz mesajlarımız vardı. Ama öğretmenlerimiz ve velilerimiz aramızda. Onlarla paylaşacağımız konulara değineceğim. Ben de sabahtan itibaren konuşmaları dikkatle izliyorum. Bizim kendi içimizden çıkan yüzyılın dahisi Mustafa Kemal Atatürk. Ben oturduğum koltukta, arkadaki iki bayrağımızın arasında Atatürk'ün gözlerine bakarken tüylerim diken diken oldu. Bizim kurucumuz, cumhuriyetimizin kurucusu bize zaten hedefleri gösterdi. Neler yapacağımız çok açık meydanda. Türk milleti zekidir, Türk milleti çalışkandır. Bunlar onuncu yıl nutkunda var, bunları biz biliyoruz. Bilim, sanat, askeri alanda da ilk yolu gösteren yine Atatürk'tür. Yoksul çocukların seçilerek eğitiminin sağlanması için yol gösteren, emir veren yine kendisidir. Doğan Hocamızın bahsettiği tüm konuşmalara katılıyorum, tüm cümlelerine katılıyorum. Tarihçesi birtakım gelişimler gösterdi ama her nedense dış kaynaklı veya iç kaynaklı birtakım nedenlerden üstün yetenekli çocukların eğitimi uzun bir süre sessizlik arz ediyor Türkiye için. Bu çok üzücü bir şey. Ben de üniversitede çalışmamı yürütürken hep kendi kendime sorardım. Neden beyin göçü olur? Beyin göçünü önlemek için ne yapmak lazım? Şans eseri Özel Eğitim Genel Müdürü olduğumda Üstün Yetenekliler Eğitim Şubesi'ni kurduğumuz zaman üstün yetenekli çocuklar için ne yapacağız? Diye düşündük. Beyin göçünü nasıl önleyeceğiz? Özel okullar, özel sınıflar denenmiş, olmamış. Bizim sistemimize, ekonomik yapımıza, sosyal sistemimize, geleneklerimize, göreneklerimize uygun hangi sistem işler? Bunun yıllarca çalışmasını, beyin jimnastiğini zaten yapıyorduk. Ve bir model geliştirmiştim o dönem için. Ek ders uygulama okuluydu bunun adı. Çünkü Doğan Hoca'nın söylediği gibi çocukların etiketlenmemesi gerekiyor. Daha sonra Bilim ve Sanat Merkezleri olarak yine Atatürk'ün "*hayatta en hakiki mürşit ilimdir*" sözünü ve sanatçılara değer verdiği sözlerini hatırlayınız. Bilim ve Sanat Merkezleri Atatürk'ün bilim ve sanata verdiği önemden dolayı o ismi almıştır. Bunu ben ilk defa çok açık yüreklilikle söylüyorum. Bir şeyin isim babası olur, bende hasbel kader isim annesiyim Bilim ve Sanat Merkezleri'nin. Burada çocuklarımızı da dinledikçe otuz yıl sonra sistemli ve mevzuatı olan üstün yetenekli çocuklar için Milli Eğitim'de devlete bağlı bir çalışma başlatıldığı için de bugün çok duygulandım. Kendi çocuğumu büyüdüncesine sayıları 21'e ulaştı. Kaynaştırma eğitimi dedi Doğan Hoca. Ümit hocamız yine aynı çalışmanın içinde. Yani çocukları normal yaşlılarından ayırmadan, soyutlamadan, aynı espiyi paylaşan, aynı duyguları yaşayan çocuklar birarada yetişmeli. Çünkü üstün yetenekli çocuklar kendi toplum bireylerini tanımazlarsa ilerde onlara dönük faaliyetlerde bulunamazlar. Bu nedenle kendi okullarına devam edip, Bilim ve Sanat Merkezleri'nde kendilerine benzer diğer yaşlılarıyla birarada eğitimlerini sürdürdüler. Burada isimlerine değinmek istediğim özellikle hepinizin bilmesi gereken bir takım isimler var. O zaman beş pilot il seçildi. Bugün 21'i aştı Bilim ve Sanat Merkezleri'nin sayısı.

1992'de Sayın Köksal Toptan, dönemin Milli Eğitim Bakanı olarak Özel Eğitim Genel Müdürlüğü'nün kuruluşunu gündeme getirmiş kişidir ve yolu açan kişidir. "Ne yapılması gerekiyorsa yapın" diyen kişidir. Onun için burada minnetle anmamız gerektiğini de düşünüyorum. Çünkü yolu açan insanlar önemli insanlardır. 30-35 yıl sonra eğer bu alanda birşeyler yapılabilirse bu önemlidir. Ayrıca o zaman 5 pilot ilimizde, Ankara, İstanbul, İzmir, Bayburt ve Denizli'de başlatıldı bu çalışma. Sayın Bayburt valimiz sanıyorum aramızda. Valimiz şu anda Çankırı valisi. Ali Haydar Önel Bey'in Bayburt'ta yürüttüğü çalışma örnek bir çalışma olarak öne çıktı. İstanbul'la birlikte. Yine İstanbul BİLSEM müdürü, Bayburt BİLSEM müdürü ve aramızda olan diğer BİLSEM'lerin müdür ve öğretmenlerine, öğrencilere ve velilere de burada tekrar teşekkür ediyorum. İkinci turda birkaç dakikam var herhalde, ama Bilim ve Sanat Merkezleri'nde çocuklarımızın ifade ettiği birtakım sıkıntılar var. Onların yanında konuşmamamız, söylemememiz gereken bazı cümleler de mevcut. Onları sizinle paylaşmak istiyorum. Çocuklar kendi milletlerinin, devletlerinin eğitimini tartışıyorlar. Ezbere dönük, şu yapılmalı diye. Ama şunu da unutmamalıyız: Devletine, milletine güvenmeyen çocuklar eğer herşey kötüyse, herşeyi olumsuz eleştirirse güven duyarak geleceğe bakıp üretken olmakta zorlanırlar. Onun için onları daha iyi desteklememiz lazım. Herhalde sürem bitti hocam.

Prof. Dr. Adnan Kulaksızoğlu: Teşekkür ederiz. Vakti verimli kullanıyoruz. Efendim dördüncü konuşmacımız Prof. Dr. Füsün Akarsu

Prof. Dr. FÜSÜN AKARSU

Tekrar merhaba hepinize. İki bölümden oluşan konuşmanın ilk kısmında öğretmenlerin hizmet içi eğitimi ve öğretmenlerin ve araştırmacıların yetiştirilmesiyle ilgili neler yapılması gerektiği konusundaki düşüncelerimi sizlerle paylaşarak geçireceğim. İkinci kısmında da anne babalara düşen görevlerle özellikle kurumlaşma ve Türkiye'nin üstün yetenekliler eğitimi konusunda uçuş kalkış yapması için anne babalara düşen görevler konusunda düşüncelerimi paylaşacağım. Aramızda öğretmenler çok, tabii çok iyi bilirlir. Bu işte insanla çalışıyoruz ve daha çok en güçlü malzeme olarak da yine insanı kullanıyoruz. Bu insanlar öğretmenlerimiz, araştırmacılar, eğitimciler, bilim adamları, yöneticiler, politikacılar. Öğretmenlerin çalışmasına hizmet etmek için onların çalışmasını kolaylaştırmak için gerekli tedbirleri alan, alt yapıyı sağlayan, onlara bilgi veren, onları yetiştiren, onları hürerli kılan kişileriz. Biz onların hizmetinde, öğretmenin hizmetindeyiz, öğretmen anahtar nokta. Gerek BİLSEM'lerde gerek diğer üstün yetenekliler eğitim

ve öğretimin mevcut olduğu alanlarımızda öğretmenlerimizin çok acil bir biçimde hizmet içi eğitime ihtiyaçları olduğunu, başta kendileri biliyorlar. Belli bir heyecan, kendilerindeki farklılık, biraz okudukları, biraz yönetmeliklerin ve yönergelerin yönlendirdiği bir yerlere kadar geldiler ama o yer onları tatmin etmez, o yer öğrencileri de tatmin etmez. Ve nitekim öğrencilerimizin konuşmalarından bu tatminsizliği yakaladık. Çünkü öğretmenlerimizin de tıpkı üstün yetenekli çocukları eğittiğimiz yöntemlerle, tıpkı onlar gibi üstün yetenekli çocuğun ne yapmasını istiyorsak önce öğretmene onu yaptırtarak ama öğretmene böyle yap diyerek değil, önce öğretmenin onu yapmasını sağlayarak onu bir üstün yetenekli çocuk gibi yetiştirmemiz gerekiyor. Öğretmen yaptığını, yaşadığını, aklının yaptığını, inandığını kendisinde değişiklik yaratan unsurları yakalayıp, kendi sentezini yapıp sonra gelip onu öğrencileriyle paylaşmalı. İlk yapılması gereken iş bu yöntemle, bunun için öğretmenlerin yetiştirilmesidir. Bu yetiştirme işini de ara ara seminerlerle, arka arkaya birkaç seminerle çözemeyiz. Zaten ne kadar az kişi olduğumuzu Türkiye'de bilim adamları olarak görmektesiniz. Bir avuç akademisyeniz, biz yetmeyiz. Tek tek yapacağımız, birlikte yapacağımız birkaç seminerde bu işi bir yere götürmeye yetmez. Hizmet içi eğitim konusunu daha sistematik ele almamız gerekir. Belki aşamalı yapmamız gerekir; belki farklı alanları biraz görmemiz gerekir. Mutlaka belgelendirmemiz, sertifikalandırmamız gerekir. Ve bu eğitimden geçen, başarısını uygulamada gösteren, daha üst eğitime geçen, farklı uygulamalar yapan öğretmenlerden, öğretmenler arasında farklılaştırma yakalayıp, onları takdir edip belki derecelendirip sonra da bu farkı, bu hüneri belki hukuksal olarak ya da keşke becerebilsek, maddi olarak ödüllendiremeyiz. Yani bu konuya önem veren, çaba harcayan, kendisini geliştiren ve çok daha üst düzey performans gösteren öğretmen sadece manevi tatminle değil, onun dışında hukuksal ve maddi olarak da ödüllendirilebilir. Bunun kuralları belli olmalı, yolu belli olmalı ve bu eğitimler sadece BİLSEM'lerde ya da üstün yetenekli çocuklarla çalışanlara değil, onlarla çalışmayı düşünenlere ya da sadece öğretmen olarak kendini geliştirmek isteyenlere de açık olmalı. Belki bir öncelik sıralaması yapılabilir. İlk işimizin, öğretmen yetiştirmek konusunda hizmet içi eğitimini daha sistematik hale getirmek, uzun vadeli hale getirmek ve bunun meslekî gelişmeyle ilişkilendirme olduğunu düşünüyorum. Burda görev biraz Milli Eğitim Bakanlığı'na düşüyor ama daha çok öğretmenlere düşüyor. Bize de öğretmenlere yardımcı olmak düşüyor. Üstün yetenekli çocukların öğretmenleri bir taraftan tıpkı üstün yetenekli çocuklar gibi yetiştirilirken, bir taraftan da bilim adamı, araştırmacı, ölçme aracı geliştirici, malzeme geliştirici öğretmenlere uzun vadeli ve bizlerden çok daha faydalı olabilecek elemanları yetiştirici, lisans üstü eğitim programları açmamız gerekiyor. Şu anda mevcut programlarımızın sayısı az, gücümüz biliyorsunuz sınırlı. Bunu biraz daha nitelikli elemanlarla yaygınlaş-

tırmalı, çeşitlendirmeliyiz. Bir taraftan da bilim altyapısını güçlendirmeliyiz. Öğretmen arkadaşlarıma mesajım budur. Siz talep ederseniz, siz isterseniz, siz zorlarsanız oluyor. Siz zorlamazsanız, baskı unsuru oluşturmazsanız, ısrar etmezseniz çok çok çok zorlamazsanız olmuyor. Doğru mu söylüyorum Genel Müdürüm. Biz sizin hizmetinizdeyiz, biz sizin yanınızdayız, biz sizin yardımcınızız, destekciniz. Biz yapmayacağız, siz yapacaksınız. Bizim bilim adamı olarak üstümüze düşen bu tür konularda bilgilerimizi paylaşmak ama asıl iş söz konusu olduğunda sizin yanınızda, sizinle birlikte kolları sıvayıp çalışmak. Ona hazır olduğumuzu görüyorsunuz. Öğretmenlere topu attığımı biliyorum, top sizde, yaparsanız siz yapacaksınız, başkası yapmıyor. İkinci konuda da belki daha büyük bir topu velilere atacağım. Veli yaparsa oluyor, değilse olmuyor. İş bizim işimiz Bakanlığın işi falan değil. Teşekkür ederim.

Prof. Dr. Adnan Kulaksızoğlu: Efendim ilk turun son konuşmacısı Sayın Metin Uzun.

METİN UZUN

Teşekkür ederim. Efendim üstün yeteneklilerin eğitimi deyince hemen akla özel eğitim geliyor. Çünkü üstün yeteneklilerin eğitimi özel eğitim kapsamında ele alınması gereken bir eğitim türüdür. Sabahleyin konuşmacılarımız konuşmalarında, Füsün Hocamızda konferanslarında hep bunun üzerine eğildiler. Çocuklarda bazı noktalarda özel eğitim ihtiyacı hissettiklerini söylediler. Dolayısıyla Türkiye’de bu özel eğitim konusunda ülkemizin dünü, bugünü ve geleceği konusunda birşey söylemek için özel eğitimin Türkiye’deki tarihçesine şöyle bir göz atmakta fayda var diye düşünüyorum. Ülkemizde özel eğitim gerektiren çocukların eğitimine 1889 yılında İstanbul Ticaret Mektebi bünyesinde işitme engelli çocuklara eğitim veren bir okulun açılmasıyla başlanılmıştır. Daha sonra bu okula görme engellilerle ilgili bir bölüm eklenmiş. Okul otuz yıl eğitim verdikten sonra kapatılmıştır. 1921 yılında Özel İzmir Sağırılar Körler Okulu açılmış ve bu okul 1924 yılından 1950 yılına kadar Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı’na bağlı olarak özel eğitim hizmetlerini sürdürdükten sonra aynı yıl Millî Eğitim Bakanlığı’na devredilmiştir. 1950 yılından 1980 yılına kadar özel eğitim hizmetleri İlköğretim Genel Müdürlüğü bünyesinde bir şube müdürlüğü tarafından yürütülmüştür. Eğitim sistemimizde rehberlik kavramının gündeme gelmesi ise ikinci dünya savaşıdan sonraki yıllardadır. Bu yıllardaki müfredat programlarında bireyler arası farklılıklardan, eğitim ve programların bu farklılıklara göre uyarlanması gereğinden bahsedilmeye başlanılmıştır. Marshaal planı çerçevesinde ülke-

mize gelen Amerikalı uzmanların eğitimimizdeki çeşitli geliştirme ve yenileştirme faaliyetleri sırasında eğitimde ve özellikle rehberlikte kullanılacak ölçme araçlarını geliştirmek üzere Talim ve Terbiye Kurul Başkanlığı’na bağlı bir test araştırma bürosu 1955 yılında kurulmuştur. Bu büro rehberlikte bazı ölçme araçları üzerinde çeşitli çalışmalar yapmış, ancak sonraki yıllarda çeşitli örgütsel düzenlemeler sırasında kapatılmıştır. 06.08.1980 tarihinde 2429 sayılı Onayla Özel Eğitim Genel Müdürlüğü kurulmuş, 20.07.1982 tarihinde Daire Başkanlığı’na, 13.12.1983 gün ve 179 sayılı kanun hükmünde kararnameyle Özel Eğitim ve Rehberlik Dairesi Başkanlığı’na dönüştürülmüştür. Aynı yıl çıkarılan 2916 sayılı Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu’nda özel eğitime muhtaç çocukların yetiştirilmelerine dair esaslar belirlenmiştir. Ülke genelinde özel eğitim ve rehberlik alanında ihtiyaçların artması sonucu hizmeti daha etkin ve yaygın olarak yürütmek amacıyla 34992 gün ve 3797 sayılı kanunla Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Ayrıca 06.06.1997 tarihli mükerrer 23011 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan 573 sayılı kanun hükmünde kararnameyle engellere ilişkin özel eğitim esasları belirlenmiştir. Efendim bu olayın ülkemizde üstün yeteneklilerin eğitimine yönelik çalışmalara verilen önem ve özel eğitim içerisinde değerlendirildiğinde Cumhuriyet sonrası 64’le-68 arasındaki üst özel sınıflarına yönelik yapılan uygulamanın başarısızlığı da aslında kendiliğinden ortaya çıkıyor. Neden? Çünkü o dönemde özel eğitim İlköğretim Genel Müdürlüğü bünyesinde bir şube müdürlüğü olarak yürütülüyor. Dolayısıyla bu pilot uygulama, pilot çalışmanın da alt yapısı hazırlanmadan başlatılması, burada görev alacak öğretmenlerin, ekipmanın üstün yeteneklilerin eğitimleri konusunda bilgilendirilmeden bu eğitime girilmesi de olayı başarısız olarak sonuçlandırmış ve 68’de İlköğretim Genel Müdürlüğü’nün yazısı, genelgesi ve Talim Terbiye Kurulu kararıyla sonlandırılmıştır. Fakat daha sonra 1980’li yıllarda konu tekrar gündeme gelmiş ama bir türlü ülkemizde bu konuya cesaret edilememiştir. 1992 yılında Özel Eğitim Rehberlik Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nün kuruluşuyla Genel Müdürlük bünyesinde üstün yetenekliler eğitimi şubelerinin kurulmasıyla bu konuda çalışmalar hızlı bir şekilde devam etmiş, sürdürülmüş ve günün şartlarına göre Bilim ve Sanat Merkezleri projesi gündeme gelmiş, bu proje uygulamaya başlanmış, Bilim ve Sanat Merkezleri ilk açılış tarihi olarak 1996 yılında Ankara Yasemin Karakaya Bilim ve Sanat Merkezi açılmış, daha sonra Bilim ve Sanat Merkezleri yönergesi, birinci yönerge, ikinci yönerge kapsamında eğitim sürdürmeye çalışılmıştır. Ancak bu çalışmalarda esas olan, yapılması gereken şudur: Sayın Füsün Hocamın ısrarla bahsettiği burada görev alan eğitim veren öğretmenlerin eğitimleri ve yetiştirilmesi ve bu alana eğilmeleri. Şimdi bir olayın başarıya ulaşması, başarı elde etmesi o olaya inanmakla doğru orantılıdır. Önce üstün yeteneklilerin eğitimine siz inanacaksınız,

bunun ülke için üstün yetenekli çocuklar için çok önemli olduğuna ve olmazsa olmazlarından biri olduğuna inanacaksınız. İnanıldıktan sonra insanları inandırabilirsiniz. Yani inanmayan inandıramaz. Önce kendiniz inanacaksınız. Dolayısıyla Bilim ve Sanat Merkezi'ndeki görev alan arkadaşlarımızın felsefe olarak BİLSEM felsefesine öyle inanmaları gerekiyor ki bu felsefede üstün yeteneklilerin eğitimlerinin olmazsa olmazına inanmaları gerekiyor. Bunun içinde bu genel eğitim sistemi içerisinde eğer yüksekokul veyahutta üniversiteleri bitirmiş bu arkadaşlarımızın bu alanda ısrarla yetiştirilmesi ve motive edilmeleri gerekiyor. Ve çok rahatlıkla söyleyebilirim ki, gerçekten Tokat Almus'ta yapılan Özel Eğitim Semineri, bu konuda Sayın Füsün Akarsu hocamız gerçekten bizzat Tokat Almus'a gelmişlerdi ve Tokat Almus da bu konu üzerinde bilfiil uygulamanın içine girerek bu çalışmayı yapmıştı. Yani birşeyleri yapabilirsiniz, ortaya koyabilirsiniz ama bunu inandırmak, etkilemek ve felsefe haline getirmek, yaşam biçimi haline getirmek çok zor bir olaydır. Dolayısıyla bazı arkadaşlar hep şunu söyler seminerlerde. Bazı duygular anlatılmaz ancak yaşanır. Evet Bilim ve Sanat Merkezleri'nde görev alan arkadaşlarımız üstün yeteneklilerin eğitimine o kadar inandılar, o kadar değer verdiler ki umdukları çevrede, hani suya taş atarsın daire halkalar büyür, halkalar genişler ya öyle büyüdüler. İnanın bir küçük kartopundan büyük çığlar haline gelerek buldukları illerde genel eğitime de örnek teşkil ettiler. Sayın eski Bayburt valimiz şu anda yeni Çankırı valimiz Ali Haydar Öner Bey'in de Bayburt'ta ısrarla ifade ettiği bir kavram vardı. "Bilim ve Sanat Merkezleri illerin prestij kurumudur" derdi. Evet prestij kurumu haline getirmişlerdir, eğitim öncülleri olmuşlardır. Üstün yeteneklilerin eğitimi ülkenin milli güvenliğini yakından ilgilendiren önemli bir olaydır. Dolayısıyla herkes bu konuya inanmalı. Ülkenin geleceğini sağlam noktaya getirmek istiyorsa, çağdaş medeniyet seviyesine bu ülkeyi taşımak istiyorsa, üstün yeteneklilerin eğitimine her eğitimci ve her vatandaş inanarak gereken önemi vermeli Teşekkür ederim.

Prof. Dr. Adnan Kulaksızoğlu: Birinci tur tam planladığımız saatte bitti. Konuşmacılar vakitlerini çok ekonomik kullandılar. İkinci turda sadece beşer dakika düşeceğinden özetlemelerini rica ediyorum. Birinci turda geçmişe yönelik ve günümüze yönelik resim çizildi ama şimdi artık üstün yeteneklilerin, üstün yetenekli ve yaratıcı çocukların eğitimleriyle ilgili örgün eğitimde neler yapılabilir? BİLSEM'ler ve BİLSEM'lerin dışında neler yapılabilir? Milli Eğitim Bakanlığı neler yapabilir? Belki müfredat değişikliğine gidilmelidir. Birde özel sektöre, belediyelere, diğer sivil toplum örgütlerine düşen görevler nelerdir türünden geleceğe yönelik konuşmaların yapılmasını talep ediyorum efendim. Buyurunuz Doğan Hocam.

Prof. Dr. DOĞAN ÇAĞLAR

Ben, dinleyicilerden fazla zaman istemiyorum. Efendim, sabahleyin de sordum ama cevabını alamadım. Zannederim büyük türk düşünürlerinden birinin sözü olmalı. Tarihçi Bahaeddin Bey bunu biliyor. Yanılıyorsam lütfen tashih etsin. Ziya Gökalp'in bir kitabı vardı, ben ilkokul öğretmeniyken onu okudum. Orada bir de şiiri vardı. Yanılıyorsam Bahaeddin Bey düzeltmeyi ihmal etmesin. Çünkü yaş yetmiş yediden sonra bu iş bitiyor. Yukarı mahallede karışıklık çok fazla.

*Ben sen yoğuz, biz varız
Ben sen ona taparız*

Ne büyük adammış. Bugün birçok üniversitelerimizde bu iş yürüyorsa, el birliğiyle yürüyor. Ben ne yapabilirim, sen ne yapabilirsin yok. Ben bunu iyi bilirim. Sen seni bilirsin. Olmaz bu. Efendim ben bunu yaptım. Sen hiç birşey yapmadın. Memleket seni bu işe yetiştirdi, bir şey yapmak için. Yoksa ben ben ben ben. Ben yok artık, yazık. Biz olalım. Bütün güçleri birleştirelim. Hacettepe var, efendim başka İstanbul Üniversitesi var. Ayşe hanım hiç gelmedi. Akarsu Boğaziçi'nden var. Doğan Çağlar gibi böyle eskimiş adamlar var. Keşke bir an evvel güçlerimizi birleştiresek de ne yapabiliriz? Gazi Eğitim Enstitüsünde iki yıllık bir özel eğitim şubesi, beş tane grup zekâ testi ve birde gerçekten adını rahmetle anacağım İndiana Üniversitesinden sevgili Süleyman arkadaşımın da hocası Dalton Beier yanılıyor muyum Süleyman? Yanılıyorsam lütfen sen de düzelt. Gazi Eğitim Enstitüsü, bireysel zekâ testini geliştirdi ve bugün yapılamayacak kadar Türkiye'den bütün bölgelerde bu testin uygulaması yapıldı. 61'de de bunlar değerlendirilip, istatistiki değerlendirme yapıldıktan sonra Bakanlığa verildi. Bunlar halen orada. Eee şimdiki üniversiteler, efendim teşhis bir de Aut of date çıktı. Bunun tarihi eskimiş, okumuyor, bakmıyor. Ya aut of date'ı bırak, sen şunu ubto date yap. Yani bugüne uydur. Yok, uydurduğu yok, kaydırıldığı yok. Bu ubto date, birde gavurca iki kelime bilirse, bittiiii. Eskiden yapılanları çalاکalem atıyor. Bana Amerika'da 1966 yılında Colombia Üniversitesi'nde özel eğitim programları yönetiminde mastır programında öğrenime devam ederken Abraham Tannenbauw adında çok değerli bir üstün zekâlılar psikolojisi ve eğitimi dersi veren bir zat dedi ki: Aramızda bir Türk var dedi. Bu Türk bizim için bir şans. Çünkü dedi üstün zekâlıların eğitimini ilk defa başlatan Türkiye. Enderun okulları hakkında bize dedi bir yarım saatlik bilgi versin kâğıdını ona göre hazırlasın. Vallahi bugünkünden çok terledim. Aman ben bu okulun adını biliyorum ama tarihini bilmiyorum, ne halt edecem. Elimde eser yok, öğrenci müfettişine gittim hiç birşey yok. Yine Colom-

bia Üniversitesi'nde Mihner'in yazdığı sadece cam kavanoz içinde bulunan bir kitabı var. Şimdi o Türk Tarih Kurumu kitaplığında da var. Onu orda okuturlar, başka yerde okutmazlar. Orada Enderun Okulları öyle güzel derinliğine incelenmiş ki ve tarihçiler der ki: Osmanlı İmparatorluğu'nun yükselmesi Enderun Okulları sayesinde olmuştur. Endurun Okulları'nın yetiştirdiği elemanlar her alanda müzikte, askerlikte, yönetimde, eğitimde, öğretimde, heryerdedir. Ben bunu birkaç gün terli terli okudum. Ben şimdi onu duyuyorum ve iki gündür burada Mustafa Bey'in hatırı ve sevgili Haydar Bey'in beni buraya itmesiyle bu teri yaşıyorum. Biz lütfen, sen ben kavgası, bu üniversite şunu yaptı, bu fakülte bunu yaptı diyeceğinize oturun birleşin. Sen ne yapabilirsin, hangi testleri geliştirebilirsin. Akarsu diyor: Tamam teşhis çok önemli, geliştirin, bir test geliştirin. 5-7, 7-11, 11-17 testi var grup testi. Hele bunları kültürümüze uyarlayın. Ve bunların normları var. 500 kız, 500 erkeğin üzerinde alınmış normlar. Evvela şu teşhis edilsin. Kim okutacak. Öyleyse üstün zekâlılar için öğretmenliği hangi fakültede, diğer fakültelerde nasıl yetiştireceğimizi kararlaştıralım. Milli Eğitim Bakanlığı yanımızda. Yok bu olmaz, bu iyi. Bu olmaz! Peki oluru ne? Hani vaktiyle müslümanlar çok kuvvetliken Yahudiyi sıkıştırmışlar, göğsüne süngüyü dayamışlar, ulan müslüman ol. Yahudi demişki ulan ne diyeyim: Eee Arapça bilmiyor, e şimdi bizde de aynı Arap-Yahudi hikayesi gibi. İyi öğretmen, öğretmen yok, test yok. Ee geliştir kardeşim. Lütfen üniversiteler bunu yapsın. Milli Eğitim Bakanlığı işte bugün bu toplantının da en büyük destekçisi. Ondan da kimse bahsetmedi. Neyse bir Milli Eğitim mensubu olarak ben bahsedeyim. Yanınızda, herşeyiyle yanınızda. Öyleyse biz ne yapabiliriz? Sayın Adnan Bey eğer zamanı aştıysam, eteğimi çekende olmadı kusura bakmayın. Dünü de inceleyerek, aman dünsüz olmaz. Ben derim atılımlar iyi Gazi Üniversitesi'nden bir kızımız Ülker kitabını yazdı. Mitat Enç Hocamız *Üstün Beyin Gücü* kitabında gayet güzel özetledi, sundu ama biz bugün Enderun Okulları'nı yenileyemeyiz, ama Enderun Okullarındaki öğrenci seçimi, öğretmen yetiştirilmesi ve kullanması konusunda yararlanabiliriz. Teşekkür ederim.

Prof. Dr. Adnan Kulaksızoğlu: Şimdi sıra Ümit Davaslıgil'de.

Prof. Dr. ÜMİT DAVASLIGİL

Birçok yeni testin starnize edilmesi sadece zihnin ulaştığı düzeyi belirleyen genel zihin düzeyindeki testlerin dışında, zekânın çeşitli niteliklerini ortaya çıkaracak daha yeni testlere de ihtiyacımız var. Bunlarla ilgili birtakım çalışmaların yapılması gerektiğini düşünüyorum. Ayrıca Rehberlik ve Araştırma Merkez-

lerinde üstün ve özel yetenekli çocuklarla ilgilenecek ayrı bir bölümün oluşturulması gerekir. Çoğu bu tür bir eğitimden geçmediği için müracaatların ne kadar sağlıklı bir şekilde yönlendirildiği konusunda da kuşkularımız oluyor. Ve de çok haklılar. Bazı programlarda hiç özel eğitimle ilgili dersler olmadığı gibi üstün zekâlılar eğitimiyle ilgili de herhangi bir ders söz konusu değil. Onun için hizmet içi eğitimden geçirilip rehberlik merkezlerinde de uzmanlaşmaya gitmekte yarar var diye düşünüyorum. Uygulanabilir farklılaştırılmış eğitim modellerinin geliştirilmesi sadece merkezi bir sistemle oluşturulacak tek model değil. Çeşitli modellerin üretim; bunların araştırılması sadece masa başında oluşturulup ondan sonra sonuçlar iyi değil demek yerine araştırılmaların yapılması gereklidir. Hedefler neler? Nereye ulaştık? Bunların görülüp, geliştirilmesi yönünde yeni çalışmalar yapmalıyız. Gördüğüm kadarıyla yasalarımız da pek fazla bir eksiklik yok, bu tür eğitimi yürütme açısından. Fakat mevzuatımız yeterli değil. Mesela bu Beyazıt İlköğretim Okulu'nda bu tür çocukların ihtiyacını karşılayacak, farklılaştırılmış programların yürütülmesi konusunda bazı zorluklarımız oluyor. Sınıf atlatılabilme belki o ara ara yapılabiliyor. Ama üst sınıftan ders alma pek alışlagelmiş bir olay değil günümüzde. Ortaöğretimde öğrenim görürken üniversiteden ders alabilme. Grup çalışmaları için öğretmen norm kadrosu sayısının arttırılması. Bu tür okullarda öğretmen sayısının da daha fazla olması gerekiyor. Çünkü birtakım gruplar oluşturuluyor. Aynı anda üç grup oluşturduğunuz zaman üç farklı öğretmenin o anda farklı sınıflara girip grupları yürütmesi söz konusu olabiliyor. Ders saatlerinin öğrencinin ihtiyacına göre ayarlanması da söz konusu. Bazı çocukların ilgi ve yetenek alanlarına göre programlarına bazı esnekliklerin getirilebilmesi gerekiyor. Branş derslerinin branş öğretmenleri tarafından yürütülmesi ve 1. sınıftan itibaren başlatılması da çok önemli. Çünkü maalesef ancak 4. sınıftan sonra bazı okullarda böyle bir imkan tanınıyor belki ama genelde 4. sınıftan sonra branş öğretmenleri ilköğretimde sınıfa girebiliyor. Sonra yabancı dil derslerinin de yine 1. sınıftan başlatılmasında da yarar var. Çünkü çocuklar dile küçük yaşlarda çok daha alıcı durumda. Ne kadar küçük yaşta verirseniz o kadar kolaylıkla yabancı dili öğrenebiliyorlar. 3-4 yaşına kadar kendi ana dilinin temellerini kazandıktan sonra bir ikinci dile geçmenin okul öncesinde bile hiçbir sakıncası yok. Yabancı dil de 4. sınıftan sonra başlatılıyor. İşte bunların giderilebilmesi için mevzuatta değişikliklerin yapılması lazım. Bu tür çalışmalar gerekli. Ben konuşmayı burada keseyim. Çünkü sesim de gitmeye başladı ama bunun yanında yine üstün beyin gücüne ulaşmış yeteneklerin istihdamına yönelik politikaların geliştirilmesi, beyin göçünü önlemek için üniversite ve iş dünyasının birlikte eşgüdümlü bir şekilde çalışması. Bunlar da çok çok önemli. Bu yönde de birtakım çalışmaların yapılmasında yarar var.

Prof. Dr. Adnan Kulaksızoğlu: Teşekkür ediyoruz Ümit Hanım'a. Sağolun. Buyurunuz Necate Hanım.

Prof.Dr. NECATE BAYKOÇ DÖNMEZ

Üstün yetenekli çocuklarımızla ilgili geleceğe yönelik eğitimde bize düşen görevler neler olacak? Eğitimciler, tüm eğitimciler akademisyen ya da öğretmen olarak görev yapan kişiler, anne babalar bunları birlikte konuşmak çok uzun zaman alabilir ama yine de kısa zamanda üzerinde duracağımız önemli noktalar var. Bir konu varki bugün benim özellikle dikkatimi çekti. Üstün yetenekli çocukların etiketlenmesinden kaçınmamız lazım. Bunu çocukların ifadesinde, panelinde de gözlemlerim ben. Eğer bu tepe noktaya ulaşırsa o zaman üstün yetenekli çocuklar için yararlı şeyler yaptığımızı düşünürken, geri dönüşünün bize zarar verdiğini göreceğiz, psikolojik yardımlar almamız gerektiğini göreceğiz. Lütfen veliler ve öğretmenler olarak çocuklarımızın diğer çocuklarla aynı özellikleri taşıyan bireyler olduğunu unutmamalıyım. Yalnız daha hızlı düşünebilir, daha hızlı öğrenebilir ama toplumun diğer bireylerini de anlayıp kucaklayabilen, güç öğrenen çocuğu da benimseyebilen, onunla birlikte de birşeyler paylaşabileceğini bilen çocuklar olarak yetişmelerine önem vermeliyiz. Biz eğer yetişkinler olarak onların üstün özelliklerini onları değilde kendimizi belki öne çıkarmak için kullanırsak ileride kendi toplumumuza da zarar vermiş oluruz. Bu çok önemli, benim bugün dikkatimi çekti. Lütfen bunu yapmayalım. Çocukların dile getirdiği yine programlarla ilgili bir takım konular vardı. Mesela spor, sanat, resim. Büyük resim atölyeleri, müzik atölyeleri, spor alanları ve bunlar her ders saatinden sonra açık olmalı. Bunu, ben Milli Eğitim'de görevliyken de çok gündeme getirmişimdir çeşitli toplantılarda. Özellikle bebeklikten itibaren adolesan döneminin sonuna kadar, 21 yaş sonuna kadar çocukların hareket ihtiyacı, müzik ihtiyacı, sanat ihtiyacı çok fazla ve bunların karşılanması onların üretkenliğini daha da artırır. Bizde nedense lise dönemine baktığımızda beden eğitimi saatleri yoktur. Lise 2, lise sonda zaten yok. Dersaneler aldı onun yerini. Çocukların büyük enerjisini kullanabilecekleri alanlar yok. Bir dönem yine ben çok uç birşeydi ama dedim ki: Okulların içine dans ve disko koyalım. Çocuk dışarıya gitmesin okulların içinde denetim içinde spor yapsın, müzik yapsın, dans etsin. Çünkü o enerjiyi boşaltması gerekiyor, buna ihtiyacı var daha üretken olabilmesi için. Tüm çocuklar için söylüyorum ama üstün yetenekli çocuklarımız için çok daha büyük ihtiyaç. Resim, sanat, spor ve kültürel program saatlerine ağırlık vermemiz lazım. Öğretmen eğitiminde hocalarımız söyledi, ben bu konuda fazla birşey söylemeyeceğim ama hizmet içi eğitimde çok planlı programlı ve konuların yenilendiği hiz-

met içi eğitimler olmalı. Yoksa konu tekrarlarıyla geçen hizmet içi eğitimlerin çok yararlı olduğunu düşünmüyorum. Aile eğitimi çok çok önemli. Aile bu işin en önemli parçası. Aile eğitimci diyalogunun uzun sürede sağlanması, okul işbirliği, öğretmen işbirliğinin devam ettirilmesine yine önem vermeliyiz. Erken tanı biliyorsunuz beyin gelişimi 0-3 yaşına kadar zaten %90'ı tamamlıyor. Erken tanı bebeklikten itibaren tanı yöntemleri ölçme araçlarından Hocam çok iyi bahsetti. Bunların geliştirilmesi yönünde alan uzmanlarının çalışması lazım ve bebeklikten itibaren bu tanının belirlenmesi, tanının konması çok önemli. Bunlara eğilmemiz gerekiyor. Bilim ve Sanat Merkezleri'nin sayısının artırılması. Burda da çok dikkatli olmamızı öneriyorum ben. Alt yapısı dolu dolu. Çocukların seçiminde gizlilik ve esas seçim öğretmenlerin seçiminde. Ailelerin eğitiminde. Okula başlamadan Bilim ve Sanat Merkezi'nin alt yapısı tam oluşturulmadan sayılarının hızla artırılması daha sonra başka problemler getirebilir. En son değineceğim bir konu: Acaba bu eğitimi kimler üstlenecek? Mutlaka devlet ama hangi dönem, ne zaman olursa olsun bu işin sahibi olmalı, denetim şart. Yoksa kontrolsüz bir şekilde sivil toplum örgütleri, yerel yönetimler, üniversiteler bunlar 3'lü 4'lü sacayağıyla birlikte gitmeli. Ama denetim olmadan çocuklarımızın özellikle de üstün yetenekli çocuklarımızın, bu ülkenin geleceğini belirleyecek yöneticilerin, askeri yöneticilerin sivil yöneticilerin, sanatçıların, akademisyenlerin kontrolsüz bir şekilde nereye gittiğini bilemeyeceğimiz kurum ve kişilere teslim edemeyiz. Onun için devlet denetimi şart, buna özellikle dikkat etmemiz gerektiğine inanıyorum. Teşekkür ederim.

Prof. Dr. Adnan Kulaksızoğlu: Buyrun sayın Akarsu

Prof. Dr. FÜSUN AKARSU

Velilerde kalmıştı, anne babalarda. Anne babaların üstün yetenekliler eğitimi konusunda bir yapının ortaya çıkmasında mevcut yapı yetmiyor, maddi gücü az, başka büyük işlerin içerisinde buna yeteri kadar ayıramıyor kaynaklarını, bu kadarını yapabiliyor. O zaman bunun dışında bir yapının kurulması için anne babaların da bir lobi grubu oluşturması gerekiyor. Bir yapının kurulması o yapının sağlıklı işleyişinin denetlenmesi yani üstün yetenekliler eğitimini Türkiye'de gerçekleştirmesi için baskı grubu olmak üzere anne babaların organize olmaları gerekiyor. Yıllar önce Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Eğitim Vakfı'nın bende kurucu üyelerinden biri olarak bir başarı elde edememiştik. Hayallerimizin üstümüze göçtüğü projelerimizden birisi de odur. Çok nitelikli bir grup velinin bir araya geldiği, vakıf kurduğu ve bir süre belli bir çabayı, kendi

naçizane çabalarıyla devam ettirmeye çalıştıklarını biliyorum. Bir süre sonra güçleri tükendi. Anne babalar çocukları büyüdüğü, özel eğitim ihtiyacından bir şekilde kurtulduğu zaman ya da kendi çözümlerini kendileri buldukları zaman biraz da doğal olarak ilgilerini yitiriyorlar. Dolayısıyla uzun vadede hem kendi çocukları için hem Türkiye'deki bu tür çocuklar için çaba göstermesi gönüllü anne babaların bu vakfı canlandırması. Sabah duyduğum haber yeniden biraraya gelindiği, yeni bir başkan seçildiği yolunda. Çok sevindim. Bu vakfa katkı biçiminde, dernek kurmak biçiminde, mevcut çocuk derneklerinin ve vakıflarının yanına eklenerek onların organizasyonu içerisinde bir baskı grubu, bir lobi grubu olarak çalışmak üzere anne babaların bir araya gelmeleri gerekiyor. Çaresizliği tıpkı benim gibi araştırmacı olarak, anne olarak çaresizliği yaşamak ve şikayet etmekten ona boyun eğmekten artık kurtulma zamanının geldiğini düşünüyorum. Sanki Türkiye'nin şu andaki ortamı, dünyanın şu andaki ortamı gönüllü kuruluşların sivil toplumların organizasyonların öne çıkması üstün yeteneklilerin eğitime bu ilgi ve merak belki başka bazı yerlerdeki kıpırdanmalar bize cesaret vermelidir. Anne babalar olarak mutlaka, derhal örgütlenmeli ve bu işin peşinde, bunun sahibi, bunun talepkarı olduğunuzu söylemeliyiz. Bu bizim için hem bir haktır, yasaların bize verdiği bir haktır, hem de çocuğumuza, diğer çocuklara karşı görevimizdir. Biz de artık bundan kaçmamalıyız. Şimdi bence hareket zamanı. Eminim ki bu işten anlayan arkadaşlarım, bu işe gönül koymuş diğer pek çok insanlar anne babalara da ellerinden gelen desteği esirgemeyeceklerdir. Yıllardır hiçbirimiz, hiçbir desteği esirgemedik, arkasından bir şey çıkmayacağını bildiğimiz halde esirgemedik. Çünkü buna inanıyoruz, zaten inandığımız için yapıyoruz. Bir şey beklediğimiz için değil, çok küçük bir grubuz ve genelde de çok uyumlu, birlikte çalışan ve birbirini destekleyen bir grubuz. O da Türkiye'de az rastlanan bir şeydir. Büyüdüğümüz zaman da böyle kalır mıyız bilmiyorum ama bu durumun üstün yetenekliler eğitiminin bir şansı olduğunu düşünüyorum. Bu yüzden akademisyen arkadaşlarıma, bu konuda çalışan arkadaşlarıma bu işbirliği ve dayanışmalar için ayrıca da teşekkür ediyorum. Teşekkür etmem gereken başka birileri daha var. Ben 1990'dan beri biraz bu işin içerisindeyim, adını hatırlayamadığım, bir süre sonra da hatırlayamayacağım ama gerçekten adsız kahramanlar diyebileceğim pek çok insan tanıdım. Bunların bir kısmı yönetimdediler geldiler geçtiler; bir kısmı hâlâ yılmadan çalıştılar, sabırla çalıştılar. Bir kısmı aramızda değil artık ama çok emek verdiler, bir kısmı eğitimin dışında devletin yönetimdediler Sayın valimiz aramızda çok güzel bir örnek. Onun gibisi azdır ama devletten bize destek veren, yönetim kadrosundan destek veren değerli devlet adamlarımız oldu. Tezlerini, araştırma konularını, akademik çalışmalarını üstün yetenekliler konusunda yapan ve bu konuda Türkiye'de herhangi bir şey olmayacağını bile bile bu konuda çalışma

yapan kendilerini uzun vadede yetiştiren çok nitelikli, çok değerli genç bilim adamlarımız var. Onların ne kadar emek verdiğine, ne kadar ter döktüğüne şahit oldum. Öbürlerinin de benzer çabalardan geçtiğini ürünlerine baktığım zaman görüyorum. Bütün bunların ötesinde üstün yetenekliler eğitimiyle küçük küçük uygulamalar, başarılı başarısız denemeler yapmaya kalktığımızda o işin başından sonuna içinde olan, ayrılmış olan, sonradan katılan o kadar çok sayıda öğretmen var ki. Eğer bugün Türkiye'de üstün yetenekliler eğitimiyle ilgili bir şeyler yapabiliyor durumdaysak bütün bu insanların elele vermesi sonunda gerçekleşti. Bütün bu çalışmaları birbirini destekleyen bu isimsiz kahraman öğretmenlerle yaptık. Onları görmüyor değilim, onları takdir etmiyor değilim. Onlara hayranlığımı ve teşekkürümü giyablarında adlarını saymadığım halde sizin huzurunuzda dile getirmek istedim. Bunu onlar yaptılar, yine de onlar yapacaklar. Teşekkürler.

Prof. Dr. Adnan Kulaksızoğlu: Panelin ikinci turundan son konuşmacımız Metin Uzun.

METİN UZUN

Efendim, üstün yeteneklilerin eğitimi gerçekten ne kadar çok konuşulsa azdır. Çünkü çok önemlidir. Ama işin önemli olduğunu belirtip durmanın da bir anlamı yok. Çünkü icraat önemli yani davranışa dönüştürme önemli. Davranışa dönüştürülmeyen bir işin lafını etmenin de bir anlamı yok. Dolayısıyla ben hemen bazı somut tespitleri belirtmek istiyorum. Üstün yeteneklilerin eğitiminde ana sorunlardan birazcık bahsedeyim. Burda alanın öneminin farkına tam olarak varılmamıştır; sorun kültürelidir. Yani üstün yeteneklilere bakış. Öyle kültürelidir ki çok yetkili dediğimiz kişiler bile üstün yeteneklilerin eğitimi anlattığımızda %2'lik bir kitle diyoruz. Benim böyle fantazi eğitimle işim yok diyebilecek durumda olan bazı yetkililerimiz de vardır. Bunlarla da karşılaştık, onu da anti parantez belirtiyim. Ülkemizde sorun önce kültürelidir. Kültür arka planında yeterince bilinç düzeyine çıkmamıştır. Bu kongre bu bilinçlendirmenin çok önemli bir adımıdır. Dolayısıyla kongrenin düzenlenmesi ülkemiz için de bir şans ve bir dönüm noktası olacaktır üstün yetenekliler için. Öğrenci merkezli eğitim. Hep laf, edildi, yıllardır ediliyor. Bir türlü genel eğitimde öğrenci merkezli eğitime geçilemedi. Öğrenci merkezli eğitime geçildiğinde üstün yeteneklilerin eğitimi de çok daha rahat ve geniş kapsamlı olarak ele alınacaktır. Çünkü onbeş milyon civarında ülke genelinde okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim çağı öğrencimiz vardır. %2'sini hesaplıyorsanız üçyüz bin civarında bir hedef kitledir. Eee biz bu hedef kitlenin ne kada-

rına ulaşıyoruz, bu da ayrı bir sorundur. Dolayısıyla olayı sadece özel eğitim kapsamı içerisinde değerlendireceğiz ama genel eğitim içerisinde yaygınlaştırmak ve genel eğitimin içerisine de özel eğitimi ne kadar gerçekleştirebiliriz değerlendirmemiz lazım. Ve şu ilkeyi hiç unutmamamız gerekiyor. Özel eğitim, genel eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır, içiçedir ve ayrı tutulamaz. Bunu da unutmamamız gerekmektedir. Diğer bir taraftan üstün yeteneklilerin eğitimine yönelik uygulama yeterli değil. Örneğin; Anadolu Fen Liseleri, Güzel Sanatlar Liseleri. Biliyorsunuz Fen Liseleri 1964 yılında kuruldu. 1964 yılında hangi amaçla kuruldu ve şu anda ne durumda? Yani üstün yeteneklilerin eğitiminde ısrarla şöyle yapalım diyoruz. Fen liselerinde olduğu gibi canlı kurbağanın haşlanması gibi inşallah biz de üstün yeteneklilerin eğitiminde kendi ilkelerimizden taviz vererek aynı fen liselerin durumuna düşüp haşlanmayız, üstün yeteneklilerin eğitim ilkelerine de dikkat ederek onlardan taviz vermeyiz. Bu da dikkat edilmesi gereken önemli bir husustur. Üstün yeteneklilerin eğitimine yönelik bir programımız yani çerçeve de olsa bu yönde yapılan veya farklı da olsa maalesef bir programımız yoktur. Çalışmalar olmuştur ama yarıda kesilmiştir. Bazı gayretler içerisine girilmiş ama sonuçlandırılmamıştır. Üstün yeteneklilerin eğitimine yönelik tanımlama ve tespitler konusunda yetersiz kalmaktayız, araç sıkıntısı çekmekteyiz, ölçme aracı sıkıntısı. Biz Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü olarak ölçme şubemizde gereken var ama yeterli değil. Artı elimizdeki araçlar da maalesef tercümedir, ithaldir. Kendi kültürel yapımıza uygun araç üretme noktasında sıkıntı çekmekteyiz. Var ama çok azdır ve yetersizdir. Üstün yeteneklilerin eğitim alacağı fiziki ortamlar çok yetersizdir, yeterli değildir. Üstün yeteneklilerin eğitiminde görev alacak öğretmen yetiştirme programı noktasında zayıf kalmaktayız. Üstelik İstanbul Üniversitesi'nin başlattığı bir program vardır ama yeterli değildir. Hızlı bir şekilde bunun da yaygınlaştırılıp, belli temellere mutlaka oturtulması gerekmektedir. Şu anda sınıf öğretmeni olarak yetiştirilmektedir öğrenciler. Bir de çok önemli bir husus, yasal düzenlemeler bütüncül olmadığı için sıkıntı çekmekteyiz. Şimdi özel eğitim adı üzerinde özel eğitimin kendine göre ilkeleri doğrultusunda yönetmelik ve yönerge çıkartıyorsunuz. Diyorsunuz ki; Bilim ve Sanat Merkezi'nde görev alacak öğretmenleri seçeceğiz ve atayacağız. Yöneticileri eğiteceğiz, atayacağız diyorsunuz. O arada genel eğitim içerisinde bir yasal mevzuat çıkıyor, özel eğitim hiç göz önüne alınmadan, uygulamaya başlanıyor. Bir bakıyorsunuz ki sizin ısrarla, itinayla üzerinde durduğunuz bilim sanat merkezinde üstün yetenekli eğitimi görevi alan, alacak olan kurumların başına üstün yetenekli eğitimle hiç alakası olmayan kişilerin illerde, valiliklerde patır patır atandığını, öğretmenin atandığını görüyorsunuz. O zaman ne oluyor durum? O zaman üstün yeteneklilerin eğitimi canlı kurbağanın haşlanması gibi haşlanmaya başlıyor. Bizim aslında ısrarla üzerinde durmamız gereken husus bu. Bir mesafe katettik, etmeye de de-

vam ediyoruz. Yasal düzenlemeleri diyceksinizki Milli Eğitim Bakanlığı yapsın. Ama bazı şeyler gerçekten bizi de aşıyor. Bunu durumu kamuoyu olarak bilinç düzeyine çıkartırsak, hocamın da dediği gibi sivil toplum örgütlerinin de baskısı yani demokratik baskılar göz önüne alınırsa bu olayı daha ciddi bir hale getirirsek üstün yeteneklilerin eğitimi konusunda daha tutarlı oluruz. Bir de üstün yeteneklilerin istihdamı konusunda devlet olarak bir politikamız maalesef yok. Vatanış bize soruyor diyor ki: Bunlar bitirince ne olacak, hadi üniversiteyi de bitirdi ne olacak? Evet doğru. Dolayısıyla bunların istihdamı konusunda milli bir politika olması lazım. O da yetmiyor. Üstün yeteneklilerin eğitiminde olmazsa olmazlardan en önemlisi nedir biliyor musunuz? Bu çocuklar risk grubudur, risk altındadır. Dolayısıyla bu çocuklara değerler eğitimi vermek durumundasın. Yani bu çocuklara Kuvay-i Milliye ruhu, Çanakkale ruhunu vermezseniz bu çocuklar risk altında olduğu için kendilerinin, ailelerin, ülkenin başına bela olabilecek tipler de olabilir. Madalyonun diğer yüzü, değerler eğitimi verirsiniz ülke için, insanlık için faydalı fert haline gelebilirler. Teşekkür ederim.

Prof. Dr. Adnan Kulaksızoğlu: Efendim çok teşekkürler ilginize. Panelimiz böylelikle sona erdi. Biraz zaman baskısı altındaydık. Çünkü 55 dakikalık gecikmemiz vardı. Tabi sizler de izleyici olarak edilgen durumda, aynı pozisyonda sürekli durmanın rahatsızlığını yaşıyorsunuz. Onun da farkındayız, onun için biraz hızlandırdık. Şimdi kısa bir seçimimiz var. Seçimden önce ben Kongre'nin işleyişi hakkında size bazı bilgiler vereyim. Biliyorsunuz yarın üç salonda, Genel Kurul Salonu'nda yani burda birinci ve ikinci salon olarak geçen salonlarda oturumlar yapılacak, bildiriler sunulacak. Yalnız bir yanlışlığımız var. Bu sabah burda kahvaltı yapanlar, ikinci katta üç nolu salonda kahvaltı yaptılar. Oysa burda böyle bir salon numarası yok. Bir ve ikinci salon diye duyuruldu. Birinci salon birinci kattaki salon, ikinci salon ikinci kattaki salon. Böyle bilin yani restoran giriş katındadır. Onun hemen üstünde restoran büyüklüğünde bir salon vardır. Burda kastedilen birinci salon budur. Onun da üstünde ikinci katta bir salon daha vardır. Bu sabah kahvaltı yaptığınız o üçüncü salon olarak nitelendirilen yer, iki numaralı salondur. Onların önünde de, birinci salonun önünde de BİLSEM'leri tanıtıcı stantlar var. Yarın buranın dışında iki salonda paralel bildiriler sunulacaktır. Buyrun hocam.

Sayın hocam, hocamı tanıyayım. Prof.Dr. Süleyman Çetin Özoğlu. İtirazınızda haklısınız. En azından panel sonrası bir tartışma zamanımız olmalıydı. Fakat kabul ediniz ki vakit çok geçti. Şimdi tartışmayı başlatırsak en az 40 dakika sürer. Şöyle yapalım. Şimdi programımızda bir divan başkanlığı seçimi var. Divan başkanlığı 5 dakikalık bir iştir. Önüme bir önerge gelmiştir.

Süleyman Çetin Özoğlu: Adnan Bey seçimden sonra konuşma olmaz. İzin vererseniz seçimden önce yapalım bunu. Daha anlamlı olur. Çünkü panelin bütünlüğü içerisinde bu konunun ele alınması gerekir.

Adnan Kulaksızoğlu: Divan başkanlığı seçimi için el kalkacak o kadar. Ondan sonra konu dağılmayacak.

Süleyman Çetin Özoğlu: Hayır, ama Divan Başkanlığı seçimi yapıldığı andan itibaren panel bitmiştir.

Adnan Kulaksızoğlu: Panelin dışında zaten bu.

Süleyman Çetin Özoğlu: Hayır, paneli bitirmeden.

Adnan Kulaksızoğlu: Ama efendim bu akışı da bozmamız lazım.

Süleyman Çetin Özoğlu: Tercih sizin.

Prof. Dr. Adnan Kulaksızoğlu: Şimdi ben açıklamamı bitireyim. Kongre'yle ilgili yarın oturumlardan sonra, bildirilerden sonra katılımcılar, delegeler iki ayı komisyona ayrılacaklar. Tabi kendi dilekleri doğrultusunda. Bir komisyon, Durum Tespiti Komisyonu, diğer komisyon Politika Önerileri Komisyonu. Sizlere verdiğimiz kitaplar içinde bu isimleri taşıyan iki tane rapor göreceksiniz. Bu raporlardaki düşünceler tartışılarak, genişletilecek. Bir anlamda buradaki düşünceler orda tartışılacak. Bu komisyon çalışmalarına bunun için yer verildi. Bu komisyon çalışmalarını yönetmek kendi içinde seçecekleri başkanlar vasıtasıyla olacak. Ayrıca komisyonlar aldıkları kararları Genel Kurul'a getirecekler. Raporlar Genel Kurul'da oylanarak kabul edilecek. Ve bir de Genel Kurul'da cumartesi öğleden sonra Kongre Kararları alınacak. Bu işleyişi kontrol üzere bir Divan Başkanlığı seçimi yapmayı düşünmüştük ve şimdi programımızda bu var. Divan Başkanlığı'na aday olarak Sayın Prof. Dr. Ayla Oktay'ı aday olarak öneriyoruz. 6 imza var. Sayın Prof. Dr. Ayla Oktay Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesinde görevlidir. Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü'dür. Efendim, Divan Başkanı olarak Sayın Prof. Dr. Ayla Oktay'ı kabul edenler lütfen el kaldırsın.

Önerenleri söylüyorum: Ben Prof. Dr. Adnan Kulaksızoğlu, Mustafa Ruhi Şirin, Doç. Dr. Ahmet Emre Bilgili, Prof. Dr. Bahaeddin Yediyıldız, Ali Haydar Sıldıroğlu, Prof. Dr. Hayati Hökelekli.

...

Prof. Dr. Adnan Kulaksızoğlu: Efendim tekrar oyalayalım o zaman. Kabul edenler, lütfen tekrar el kaldırsınlar.

...

Prof. Dr. Adnan Kulaksızoğlu: Evet kongre delegeleri.

...

Prof. Dr. Adnan Kulaksızoğlu: Şimdi delegeleri dışarı çıkaracak halimiz yok. Evet... O zaman şöyle diyelim. İkinci bir aday var mı? Olabilirse kalsın söylesin. Başka bir aday olmadığına göre Divan Başkanlığına Sayın Prof. Dr. Ayla Oktay seçilmiştir. Teşekkür ederiz.

Prof. Dr. SÜLEYMAN ÇETİN ÖZOĞLU

Özel eğitimle rehberlik ne yazık ki ilişkilendirildi. Bunlar ikisi birbirinden farklı kavramlar, farklı uygulamalar ama ne yazık ki bizde şanssızlık bir Genel Müdürlük bünyesinde iki işlev birbiriyle neden olan zorlama biçiminde karıştırıldı. Metin Bey'e bir hatırlatma yapmak zorundayım. Test ve Araştırma Bürosu 1955'te kurulmadı, 1952'de kuruldu. Çünkü ben 1952-53'ten itibaren orada çalıştım. Dolayısıyla bu bilgiyi de notlarına koyarlarsa yararlı olur. Test ve Araştırma Bürosu yalnız test yapmadı. Ya ne yaptı? Pedagoji yerine ülkemiz eğitim sistemine psikolojiyi de, bilimsel araştırmayı da getirdi. Bu büyük bir devrimdir. Bunu daha sonra 60'larda 70'lerde ne yazık ki sürdürmedik, o ayrı bir konu. Üstün yeteneklilerle ilgili de o devrim bir çığır açmış idi; Özel Eğitim Şubesi'nde Sayın Doğan'ın belirttiği konuyla. Üstün yetenekliler eğitiminde bir tehlike var. Bugün gündeme gelmedi o. Ne yazık ki o eğitimi elitist eğitim diye niteleyenler var. Elitlerin eğitimi değildir, üstün yeteneklilerin eğitimi. Bunun vurgulanması gerekiyor. Çünkü elit kavramı toplumda belirli bazı değişik değerlerle yükümlenmiş durumdadır. O bakımdan yeteneklilerin eğitimi veya üstün yeteneklilerin eğitimiyle elit eğitimi karıştırmamız gerekiyor. Bugün tartışılanlar ne yazık ki eğitim bütünlüğü içerisinde tartışılmadı. Ankara Fen Lisesi mezunlarının üniversiteye girişinde o yıllarda çekilen sorunlar yine gündemdedir. Yani bu gençlerin orta öğretimi bitirdikten sonra üniversiteye girerken çekecekleri sıkıntıyı da dikkate almamız lazım. Eğitim bütünlüğü içerisinde üstün yeteneklilerin eğitimi tartışmak durumundayız. Öğrenci merkezli eğitimden bahsediyoruz 60'lardan bu yana. Ama Milli Eğitim Bakanlığı'nda öğrenci ile ilgili hiç bir örgütlenme yok. Öğrenci İşleri Müdürlüğü yok ki. Hattâ Milli Eğitim Bakanlığı'nda öğrenci yok. Dolayısıyla öğrenci merkezli eğitimin birçok şekli daha devam eder, edebiyatını yaparız ama uygulamaya koymamız, ne yazık ki mümkün değil. Testler geliştirilmiştir, Doğan Bey

vurguladı ama bunlar ne yazık ki Milli Eğitim'in arşivinde şu anda yoktur. Olsa çok iyi olacak ve onlar adapte edilen testler olduğu gibi yerel değerlerle oluşturulan testler idi, ama kullanılmadı ne yazık ki. Biraz önce sözümü yarıda bıraktım: Üstün yeteneklileri toplayan, onları kullanan gruplar var. Bunlara dikkat etmemiz gerekiyor. Açıkça söylememi isterseniz söyleyeyim ama herkes biliyor bunları. Bunları herkes biliyor, söylemem gerek yok. Üniversite giriş sınavından önce dersaneleri kastetmiyorum. Özel okulları biliyorsunuz herhalde; dolayısıyla onları da biliyorsunuzdur. Ben bunları sizlerle paylaşmak istedim. Eğitim bütünlüğü içerisinde konuya yaklaşma gereğini tahmin ederim ki bu kongrede ele almak durumunda olacağız ve bu çerçevede de üniversitelere de düşen görevi bu kongre götürmek durumunda. Yalnız Milli Eğitim'in bir hedef olması değil, eğitim bütünlüğü çerçevesinde yüksek öğretimin de YÖK'ün de bu konularla ilişkilendirilmesi gerekiyor. Eğer zamanları varsa tahmin ederim ilişkilendirmek kolay olabilir. Çok teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. Adnan Kulaksızoğlu: Efendim ben de teşekkür ediyorum açıklamalarınız için. Bu önerilerinizi ve görüşlerinizi zaten bulunduğunuz komisyonda da dile getireceksiniz. Burda yeterince tartışılmamış olacak olan konuları da yarın akşamdan itibaren iki komisyonda yeterince tartışacaksınız. Efendim buyrun.

FEYYAZ POLAT

Teşekkür ederim. Bendeniz Feyyaz Polat. Sanırım üzerinde durmamız gereken bir başka konu var. Ben daha önce İnanç Türkeş üstün yetenekli öğrenciler okulunda çalışıyordum ve Füsün Hocamızla oradan tanışıyorum. Fakat Füsün Hocamızla daha önce tanıştığım bir kurum daha vardı o da Yeni Ufuklar Kolejiydi. Çalıştığı dönemlerde İstanbul Amerika İlköğretim Okulu olarak açılan ve ikinci yılımızda sınıf kültür ortamları bazında çocukların mutlu bireyler olarak, çok etkin bir şekilde eğitime katılımlarının sağlanmasından dolayı Unicef'ten ödül almıştık. Fakat orada farkettiğimiz bir şey, nitekim İnanç'tan sonra şu anda da çalıştığım kurumda öğrencilerde beceri geliştirme eğitiminin okul ortamına yayılmasında karşımıza çıkan aynı sorun oldu. O da şuydu: Başta Doğan Hocamızın ve birkaç diğer konuşmacının belirttiği şu nokta sanırım uygulamada doğru değil. O da şu efendim: Doğan Hocamızın örneklemeyle kaymağı alınan yoğurdun ekşimesi olayı üstün yetenekli olayında kulağa doğru gelebiliyor. Fakat orda uygulayıcı olan karma bir okuldaki çocukların yeteneğinin geliştirilmesinde mevcut kadroyla bunu götürmek mümkün değil. Çünkü eğer o okul özel olarak kurulmuş ve kurgulanmış bir okul değilse ordaki kadro, demek istediğim öğretmen kadrosu,

yönetici kadro özel olarak oluşturulmamışsa bu hiç bir zaman gerçekleşmiyor. Çünkü yine istatistiksel olarak doğru olan bir veri de şu: Öğretmenler, biz öğretmenler kendimizi en zor yenileyen meslek erbabını oluşturuyoruz. Dolayısıyla müfettiş korkusu hele ilköğretim düzeyinde bir Tanrı gibi, öğretmenin fareyi gören kedi gibi bütün önceden kurguladığınız, programladığınız bütün beceri eğitimini anında gözardı etmesini ve o genel ortama uymalarını, dolayısıyla o yeteneğin gelişmesi için özel hazırlanmış olan programların da gözardı edilip, Metin Bey'in de sözünü ettiği fanteziye dönüşmesine sebep oldu. Benim demek istediğim şu: Acaba sayın hocalarımız bunu uyguladı veya gözlemlendi mi? Benim tezim karma bir okulda, karma bir kadroyla üstün yetenekli çocukların da kendilerini geliştirebilecekleri bir ortamın devam ettirilemeyeceğidir. Teşekkür ederim.

Prof. Dr. Adnan Kulaksızoğlu: Bizde teşekkür ederiz. Sağolun sağolunuz. Buyurun Sayın Genel Müdür.

ALİ HAYDAR SILDİROĞLU

Sayın Panelistler, Sayın Kongre Delegeleri; hepinize saygılar sunuyorum.

Benim söyleyeceklerim düzeltmelerle ilgili olacak. Sayın Özoğlu Hocamızın sözünü ettiği testin bizim kültürümüze adaptasyonu yapılmıştır. Rehberlik Araştırma Merkezlerinde bu testler kullanıldı. Dokuz örnek test ve bu testlerin de güvenilirlik ve geçerlilik açısından yani 3500-3600 kişiye uygulanmıştır. 9-12 testi de bitmek üzeredir. İkinci husus; sayın hocam bunu ben yirmi sene önce söylemiştim. Özel eğitim hizmetleriyle rehberlik hizmetlerinin aynı genel müdürlük içerisinde aynı çatı altında bulunmasına o zaman da karşıydım, bugün de karşıyım. Ancak biz Genel Müdürlük olarak özel eğitim hizmetleriyle rehberlik hizmetlerini kuyumcunun ince terazisi varya, birbirine karıştırmamak için özen gösteriyoruz. Ancak rehber öğretmenlerimizden özel eğitim hizmeti de alıyoruz. Rehberlik Araştırma Merkezlerinde de sadece rehberlikçiler var, özel eğitimci yok denildi. Biz en son norm kadroda özel eğitim rehberlik araştırma merkezlerine işitme engelliler, görme engelliler ve zihinsel engelliler sınıf öğretmenliği normları sağladık.

...

... özel eğitim aynı şey...

...

Ali Haydar Sıldıroğlu: Hayır, üstün yetenekliler özel. Hayır diyorum norm kadrosu... O da öğretmen yetiştirildiğinde onu aynı şekilde alıyor. Özel eğitim bir bütün. Sadece görme, işitme, zihinsel derken diğer bizim karma özel eğitim öğretmenliği alan arkadaşlarımız var. Ama bunlar üniversiteler de alan alan görme, işitme ve zihinsel diye ayrılmıştır. O manada konuşuyorum. Diğer bir husus: Öğretmenleri ödüllendirme şeklinde bir teklif gelmişti. Ya bu kanunla çıktı, öğretmen, baş öğretmen, diye. Bunların da artık yönetmeliği hazırlanmak üzere. Herhalde belirli sürelerden sonra yine imtihanla ve sicillerine bakılarak ki bunu ÖSS yapacak, bu öğretmenlere de bu ünvanlar verilmek suretiyle maddi katkıda bulunulacaktır. Zaten diğer yandan özel eğitim sınıflarına veya özel eğitim okullarında okuyan, ders okutan öğretmen arkadaşlarımız ve idareci arkadaşlarımız fazla mıdır? Değildir. İster misin? Gönlüm daha fazla ister. Devletin imkanlarından onlara da zaten %25 fazla ücret veriliyor. Yeterli mi? Değil. Ben sadece cevap mahiyetinde değil bunu açıklama mahiyetinde konuştum. Hepinize teşekkür ederim.

Prof. Dr. Adnan Kulaksızoğlu: Sağolun. Efendim ilk soru sahibine Sayın Metin Uzun cevap veriyor. Buyrun.

METİN UZUN

Efendim, dikkat ederseniz ben konuşmamda ana problemlerin tespiti ve bu konuda proje çalışmalarını yürüten birim olarak karşılaştığımız sıkıntıları anlatmaya çalıştım. Millî Eğitim Bakanlığı içerisinde biz bir birimiz. Diğer birimlerle ilişkilerimiz sürmekte, dolayısıyla genel eğitim kurallarını da özel eğitim kurallarını da uyguluyoruz. Ancak genel eğitim kurallarına da uyma zorunluluğumuz var. Ve zaman zaman bizim ortaya koyduğumuz ilke çalışmaları yani prensipleri bizim haberimiz olmadan genel eğitim içerisinde yönetmelik, kanun ve mevzuat şeklinde değişikliklere uğrayarak bertaraf edilebiliyor. Dikkat ederseniz konuşmamın birinci maddesinde olay kültürel dedim. Bu bilince ulaşma noktasında bu kongre bir adımdır. Bu kongrede bu çalışmalar bize destek olacaktır. Yani bu proje üstün yeteneklilerin eğitimi konusunda yaptığımız çalışmalar, buna ilave edeceğimiz BİLSEM'ler olsun artı BİLSEM'lere ilave olacak diğer modellerin geliştirme noktasında kamuoyu konusunda sivil toplum örgütlerinin çalışmaları noktasında bize destek olacaktır. İşte sayın valim burda, en güzel örneği burda. Bir ilde valiyken yaptığı çalışmalar daha sonra kendileri ayrılınca başka birinin farklı anlayışı yüzünden sekteye uğrayabiliyor. Bu da ülkemizin bir gerçeğidir. Ama bu ülke bizim. Bu ülkede bu yanlışlıklar oluyor diye biz bunu terketmiyoruz. Düzelttiğimiz ölçüde düzeltmeye çalışacağız. Onun için bu üstün yeteneklilerin

eğitimini bir an önce halledelim ki yaratıcı özelliğe sahip bu çocuklar bu problemleri çözsünler ve bize destek olsunlar. Bu çocukları da değerler eğitimiyle belli noktaya getirebiliriz. Çözüm makamındayız, evet doğru ama çözebilmede bir kapasite, ölçü ve inisiyatif kullanmada sınırlılığımız var. Toplumsal ve kamuoyuyla sivil toplum örgütlerinin desteğiyle bu çözümü hızlandırabiliriz. Ben bunu dile getirmek istedim. Görevimin bilincindeyim, görevimizin bilincindeyiz, yapmak istediklerimizin bilincindeyiz; engelleri söyledim. Bu engelleri aşmada sizlerden destek bekliyoruz. Teşekkür ederim.

Prof. Dr. Adnan Kulaksızoğlu: Efendim iki soru veya görüş alıp kapatıyorum. Buyurun efendim.

Veli: Ben armağanlı olarak nitelendirdiğimiz çocuklardan birisinin velisiyim. Her farkındalık düzeyi yeni sorumlulukları getirir. Evet biz bugün burda Türkiye'de bu çocukları konuşup, tartışıyoruz. Ama bu çocukların yetişebilmesi için sanırım bugün burayı onurlandıran konuklarımız bu sorumlulukları da üstlenecektir. Benim özellikle söylemek istediğim ve vurgulamak istediğim şu: Çocuklar burda yokken bunu konuşmakta fayda var. Biz çocukları siz özelsiniz diye seçiyoruz ya da seçiliyorlar. Zaten aileler bunun farkındayız, bu farkındalık düzeyindeyiz. Okullar ve BİLSEM'lerden söz ediyorum; seçiyorlar, özveriyle çalışıyorlar. Ben bunun farkındayım. Çocuklarımız da farkında ancak onlar son derece sınırlı eğitim kadrosuyla eğitimlerini götürüyorlar. Ve biz çocuklara bu umutları vermek durumundayız. Onlar bir ya da iki sene sonra biz seçildik ama yeterli eğitimi alamadık umutsuzluğuna düşmemeliler. Onun için ben bu gün az önce konuşan Genel Müdür'den şu sözü almak istiyorum, tüm veliler adına. Acaba Ankara'ya döndükten sonra gerekli tüm kadroları tamamlayacak mısınız? Şu anda bence en büyük eksik bu noktada. Ve ben Ankara'da, Ankaralı bir veliyim, görüyorum ki bizim BİLSEM'de dört tane öğretmen var. Ve bu öğretmen sayısının en azından bunun beş katı olması gerekliliğine inanıyorum. Bu sene yine çocuk seçildi, yine program başlayacak ama dört öğretmenle. Siz nasıl yurtdışında utanmıştınız, bende şu anda çocuklar yok, çok rahat söylüyorum ama Ankaralı bir veli olarak çok utanıyorum. Teşekkür ederim.

Metin Uzun: Hanımefendi ben cevap vermek istiyorum Genel Müdürümün müsadresiyle. 11-15 Ekim arasında öğretmen seçimi ilan ettik. Ankara Valiliği duyuruyu yaptı. 11-15 Ekim arasında malî hizmet içi eğitimi yapacağız. Ve onun sonucunda atamaları gerçekleştireceğiz.

Veli: Çok teşekkür ediyorum. Bende bir veli olarak bunun duyurulmasını tüm basında yapacağım. Teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. Adnan Kulaksızoğlu: Efendim en arkadan ikinci sıradaki, buyurun efendim, sizden son soruyu alalım. Mikrofonu alınız lütfen. Konuşma değil ama lütfen, bir öneriniz olabilir, kısa katkınız olsun.

Sabiha Çarmıklı: Haşlanmış kurbağa yapmaycağınıza burada söz vermenizi istiyorum. Yani bu kongreye çok umutlu geldik.

Prof. Dr. Adnan Kulaksızoğlu: Kim haşlanmış kurbağa, kimin çocuğu, efendim, rica ederim.

Sabiha Hanım: Hiç kimse yapmıyor ama, bu kongreden birtakım şeyler bekliyoruz. Bu beklentilerimizin en azından kongredeki kararlarda çıkmasını istiyoruz.

Prof. Dr. Adnan Kulaksızoğlu: Yani kongrenin ne amaçla başladığını, ne amaçla gerçekleştiğini dilimiz döndüğünce anlatıyoruz. Burda böyle bir benzetmeyi bu kongreyi başlatanlar hak ediyor mu? Lütfen.

Sabiha Hanım: Ama Yeni Ufuklar'da aynı şey oldu hocam. Girdiğimizde çok umutluyduk ama sonra da ...

Prof. Dr. Adnan Kulaksızoğlu: Kimse sözünü ettiğiniz amaçla burada değil. Teşekkür ediyorum. Efendim paneli kapatıyorum. Hepinize saygılarımı sunuyorum.

GENEL KURUL GÖRÜŞMELERİ

25 Eylül 2004

(13:30 – 18:30)

MUSTAFA RUHİ ŞİRİN

■ Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi'nin Genel Kurul toplantısına hoş geldiniz. 23 Eylül Perşembe günü sabahı açılış programıyla başlayan Kongre'nin son gününde Genel Kurul çalışmasını gerçekleştireceğiz. Milli Eğitim Bakanlığı, Marmara Üniversitesi, Çocuk Vakfı işbirliğinde düzenlediğimiz bu ilk Kongre'de bütün tarafların katılımına çok özen gösterdik. Bütün öznelere katılımı demek daha doğru. Bu Kongre'de her katılımcının ev sahibi olması gerektiğini düşündük. Kongre'nin ana teması alanında şimdiye kadar katkı vermiş bütün kişi ve kurum temsilcilerine teşekkür ediyor ve her birini ayrı ayrı Çocuk selamıyla selamlıyorum. Genel Kurul çalışmalarının başlayabilmesi için önce Çocuk Divan Başkanı ve üç Divan Üyesi'nin seçilmesi gerekecek. I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongre'nin Çocuk Divan Başkanlığı'na aday olmak isteyenleri tanıyalım önce... Havadaki parmakları sayacağım... Tam 16 parmak. Beni de sayarsanız 17 adayımız var. Dilara da aday oldu. Aday sayımız 18'e çıktı.

Hemen oylamaya geçelim. Eda Telli. Eda'ya oy verenler. 1, 2, 3, 4... Ayağa kalkar mısın Edacığım. Edaya 1, 2, 3, 4, 5, 6 Eda'da kendine oy veriyor yedi. Eda teşekkür ediyorum. Yedi oy aldın. Benim oyumla 8. Çağrı Buldu. Çağrı ayağa kalkar mısın? Çağrıya oy verenler. Çağrı tek oy. Benim oyum da Çağrı'ya. İki oy. Özgür Yanık. Ben Özgür'e oy veriyorum. İki oy oldu. Muhammed Mustafa. 1, 2, 3... yanlış görmüyorum değil mi? Benim oyumla 4 oy. Yunus Emre. Ayağa kalkar mısın Yunus Emre? Yunus Emre'nin oylarını sayıyorum. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 oy. Ben de oy veriyorum 14 oy. Ahmet Bahadır. Ahmet Bahadır'a oy; 1, 2, 3, 4, 5 benimkiyle. Salih Can Çandır. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 benimkiyle 9, Gizem ayağa kalkar mısın? Gizeme oy yok mu? 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 peki Gizemciğim. Benim oyum da senin olsun; 12. Mahmut Bulut. Mahmut ayağa kalkar mısın? Evet, Mahmut. Mahmut'a 1, 2, 3, 4, 5, 6 peki benimkiyle 7. Ömer Fa-

ruk Toto. Ömer Faruk'a 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 ben de verdim 12. Burak Soyly. Burakçıgım ayağa kalkar mısın? Burak'a oy verin, en yakışıklımız. Yaa... 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 çok önemli düşünceleri de var; benim oyumla 15. Ece Özalp. Ececiğime 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 benimkiyle 13. Fakat ben oylarımı geri istemeyeceğim. Siyaset yapmayacağım çünkü. Rahat olun. Aysu Damar. Aysu, bir görsün seni herkes, hadi. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 Aysu benim oyumla 12. Affedersin Sena'cıgım. Sena'ya 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 benim oyumla 12. Ayça kalkar mısın? Ayça nerdesin? En arkadasın. Ayça'ya oy verin. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 benim oyumla 9. Nazım hadi. Nazıma 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 benim oyumla 14. Dilara kalkar mısın? 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8; ben tekrar oylara hiç itiraz etmedim. Bakın hiç itiraz etmedim. Çünkü herkes içinden geldiği gibi oy kullandı.

Eda 7, Çağrı 2, Özgür 2, Muhammed Mustafa 4, Yunus Emre 14, bir 14 var. Yunus Emre ayağa kalk. Burak Soybir 15. Burak ayağa kalk haydi. Ece 13. Ece ayağa kalkar mısın? Nazım Olgun 14. Nazım bir görelim öne gelelim. En çok oy alan 15 oyla başkanlığa Burak Soybir seçildi. Kutluyoruz. 14 oy alan iki kişi var. Sevgili Yunus Emre Bölükoğlu ve Nazım Olgun seçildiler. Sizleri kutluyoruz ve Divan Üyeliğine ve sevgili Ece Özalp 13 oyla yine Divan Üyeliğine sizi yerinize davet ediyorum. Sizin yeriniz burası. Buyurun.

Kongre Yetişkin Divan Başkanı Prof. Dr. Ayla Oktay Hocam'da kürsüye davet etmek istiyorum. Buyurunuz Hocam. Üç Divan Üyeliği için de seçim yapamayacağız. Adnan Hocam öneriniz var mı? Ümit Hocam divan üyeliğini düşünür müsünüz? Sizi öneriyoruz. Buyurunuz Ümit Hocam. Prof. Dr. Ümit Davasligil. Başka aday var mı? Aday yok aramızda. Ben, İsmail Toksöz arkadaşımızı öneriyorum Milli Eğitim Bakanlığı'nı temsilen. Genel Müdür Yardımcısı arkadaşımızı. İsmail Bey buyurun. Üçüncü aday arkadaşımız yok mu? Üçüncü adayımız evet. Evet aday arkadaşımız var. Nazan Armutlu. Buyurun Ayla Hocam Kongre'nin yetişkin Divan Başkanı. Prof. Dr. Adnan Kulaksızoğlu Hocam, Perşembe günü 16.45 sularında ve akabinde yapılan seçimde açıkladığı gibi program gereği önce Durum Tespiti Raporu'nu müzakere edeceğiz, Durum Tesbiti Raporu için dün 16.30 sularında komisyon çalışmaları başlamıştı; bugün saat 12.15 sularında komisyon çalışmaları tamamlandı. Durum Tespiti Komisyonu Başkanlığı'na Prof. Dr. Bahaeddin Yediyıldız hocamız getirilmişti. Kendileri yirmi dakikalık bir sunum yapacaklar. Sonra Komisyon Raporu'nun müzakeresi yapılacak. Katkıları alacağız, çekinceleri alacağız, bir Türkiye fotoğrafı çıkarmaya çalışacağız. Ardından ikinci komisyonumuz olan Politika Önerileri Komisyonu'nun sunumunu dinleyeceğiz. Komisyon başkanlığına Prof. Dr. Süleyman Çetin Özoglu Hocamız seçilmişti. Politika Önerileri Komisyonu'nun da 20 dakikalık sunumunu yapacaklar. Müzakeresi sonunda değerlendir-

meler alınacak ve Komisyon Raporu karara bağlanacak. Ancak, yaptığımız çalışma nedeniyle her iki komisyon için de Durum Tespiti Alt Komisyon Başkanı Prof. Ümit Davasligil Hocamıza ve Politika Önerileri Alt Komisyonu Başkanımız Prof. Dr. Füsün Akarsu Hocamıza da söz verilmesini talep ediyoruz. Biz Kongre'nin Genel Kurulu'nun başarılı geçmesini umuyoruz. Kongre Genel Kurulu'nun Çocuk ve Yetişkin Divan Başkanları yönetecek. Önce çocuk görüşleri dinlenecek, Kongre çocuk delegelerinin bildirisini, kongre bildirisini, Türkiye üstün yetenekli çocuklar konseyinin önerilmesi ve kabulünden sonra bu akşam saatlerinde sona erecek.

43 saniyenizi istirham ediyorum. Bir tanıtım filmimiz var.

(Kirlı gazları emebilen ağaç. Şehirlerarası ulaşım roketleri. Sınavda doğru şık-kı gösteren akıllı kalem. İleriyi görebilen robot. Yerçekimini yenen özel kıyafet. Mutlu anlarımızda zamanı durdurabilen saat. Hayal edebilen yapabilir. Birinci Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi.)

Şimdi söz Kongre Divan Başkanlarının. Buyurun efendim.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Üç günden beri kongre çalışmaları devam ediyor. Ve ilk defa Üstün Çocukların Eğitimi Türkiye'nin çeşitli yerlerinden gelen konuklarımızla birlikte uzun uzun tartışıldı. Çeşitli bildirimler sunuldu. Ve iki gün öğleden sonra ve bu sabah yapılan komisyon çalışmalarında da şimdi izleyeceğimiz raporlar ortaya çıktı. Tabii hepimizin amacı tüm çocuklarımıza iyi ve nitelikli bir eğitim verebilmek. Ama üstün yetenekleri olan çocukları bu eğitim süreci içinde kaybetmeden, onların ülkeye ve dünyaya daha yararlı bireyler olmalarını sağlayacak şekilde yetiştirmekte öyle sanıyorum ki bir görev. Ve bu görevin nereden başladığı, ne zaman başladığını düşünürsek bunun çok erken dönemden itibaren (okul öncesi çağlardan itibaren) başlaması gerektiği ve sadece bu çocuklara özel eğitim vererek değil ama örgün eğitimin içinde onlara kendi yaşlılarıyla bir arada olma fırsatlarını da yaratarak daha sağlıklı bireyler yetiştirileceği düşünülebilir. Öyle sanıyorum ki Durum Tespiti Komisyonu Raporu ve Politika Önerileri Raporu'nda da bu konular gündeme gelecek. Şimdi ben hemen birinci Komisyon Başkanı Sayın Prof. Dr. Bahaeddin Yediyıldız Bey'i sunumunu yapmak üzere davet ediyorum. Buyurun efendim.

Prof. Dr. Bahaeddin Yediyıldız: Sayın Başkan. Değerli Delegeler. Hepinize saygı ve sevgilerimi sunarak konuşmama başlamak istiyorum. Üç gündür yoğun bir çalışma içindeyiz. Açılışı yaptık, ondan sonra bu konuda bildiri hazırlayan değerli araştırmacıların konuşmalarını dinledik. Tabii çalışmalar bu üç güne sığmış bir çalışma değil, çok daha önceden başlayan hazırlık çalışmaları var. Bildirimler da-

ha önce yayınlanmıştı. Hattâ bizim dün saat 1645'den beri yaptığımız komisyon çalışmalarına zemin teşkil edecek raporlar da hazırlanmıştı ve bize verilmişti. Ben bütün bu çalışmaları yapan kurum ve kuruluşlara teşekkür etmek istiyorum. Gerçekten önemli bir sorunu gündeme getirdiler ve Türkiye ölçeğinde ilgi uyandırdılar, konunun tartışılmasına vesile teşkil ettiler. Biz komisyon olarak dün ilk toplantımızda genel bazı tespitler üzerinde durduk ve ondan sonra da komisyon üyesi arkadaşlarımızın hepsi kendi kendimize bir görev verdik. Bu gece daha önce yayınlanmış Üstün Yetenekli Çocuklar Durum Tespiti Ön Raporu'nu hepimiz okuyalım, analiz edelim, eksiklikleri var mı onu görelim, yahut fazlalıklar var mı onları tespit edelim ve bu gün için iki oturumda bunları tartışalım ve bir sonuca varalım diye kendi kendimizi görevlendirdik. Sağolsun komisyon üyesi arkadaşlarımız bu görevi yerine getirmişler; bu okuma sonucunda bugün de elimizdeki yazılı metnin değerlendirmesini yaptık. Gerçekten ben bu metni daha önceden hazırlayan arkadaşlarımıza da teşekkür etmek istiyorum. Sizler de görmüşsünüzdür Prof. Dr. Ümit Davaslıgil, Metin Uzun, Eftal Çeki, Aydın Köse, Nuray Çapkan, Mustafa Ruhi Şirin tarafından hazırlanmıştır bu rapor. Yüz sayfalık bir rapor. Tabi bu raporun içindeki bütün bilgileri burada size sunmam mümkün değil. Ama şunu yapmam mümkün. Bu raporun içinde anlatılanlardan hareketle ortaya çıkacak durum nedir? Onu birkaç cümleyle tespit etmemiz mümkün. Onu yapacağım. Ondan da önce üç günlük bu kongre çalışmaları sırasında ve özellikle de dün komisyonlara ayrıldığımız anda ortaya çıkan bir durum tespiti ile işe başlamak istiyorum. Dünyadaki, Türkiye'deki üstün yetenekli çocuklarla ilgili konuların tespiti önemli ama bu konuyu görüşmek üzere toplandığımız bir kongrede acaba durumumuz neydi? Oradan bir ipucu bulabilir miyiz? Yani yaşadığımız anı gözlemleyerek oradan acaba o arka plandaki durumu tespit etme imkanına sahip olabilir miyiz? sorusu akla geliyor. Sorudan önce o gözlemi yapabiliyoruz diye düşünüyorum. Nitekim dün gözlemimi komisyonda arkadaşlarımızla paylaştım. Şimdi sizlere de arzedeceğim bu tespitimi. Komisyon çalışmaları yapılacak programda da vardı ve burada da belirtildi. Ben bir arkadaşla konuşuyordum; dedim ki bakın şimdi bir düşüncemi söyleyeyim ben size Durum Tespiti Komisyonu'na çok az kişi gidecek, delegelerden büyük çoğunluğu Politika Önerileri Komisonu'na gidecekler. Bir öngörüydü bu. Gerçekten komisyon toplandı. İşte orda sağolsunlar beni komisyon başkanı olarak seçtiler. Diğer üye arkadaşlar da seçildi. Orda görüntü olarak zaten az kişi vardı. Kimlerden oluştuğunu tespit etmek için sordum. İşte komisyon üyeleri olarak bizler vardık, Sayın Davaslıgil vardı. Metnin yazarı olarak iki üç öğretim üyesi arkadaşımız vardı. Bir de Bilim ve Sanat Merkezi'nde çalışan öğretmen arkadaşlarımız vardı. Onun dışında herkesin ilgisini daha çok politika geliştirme konusu çekmiş, öbür komisyona gitmişler. Bu bir durum tespiti ve de çok önemli bir durum tespiti. Neden? Türkiye'de üs-

tün yetenekli çocuklar konusunda eğer sorunlarımız varsa bu sorunların altında yatan temel sebeplerden birisi toplumumuzun genel olarak ve özel olarak da konuyla ilgili olan kişi ve kuruluşların esas ilgilenmesi gereken noktadan işe başlamayıp, temeli tam araştırmadan politika üretmeye kalkışmasıdır. Bu durum vahimdir. Tespit edilmesi ve üzerinde ısrarla durulması gereken bir durumdur. Neden? Şimdi politika geliştirme bilimsel çalışma ister. Bilimsel çalışma da nesnel olmak zorundadır. Önce nesneyi analiz edeceksin. İnceleyeceksin, durumu bütün yönleriyle çok iyi tespit edeceksiniz. Ondan sonra nasıl çözebileceğiniz sorusunu soracak ve yeni fikirler üreteceksiniz. Şimdi bunu yapmadığımız sürece hiçbir zaman ne üstün yetenekli çocuklarımızın eğitim-öğretimi ne de genel eğitim-öğretim çözülebilir, ne ekonomi çözülebilir, ne de diğer konular. Politika da çözülemez. Bu raporu okuduğumuz zaman tespiti yapmamız gerekiyordu. Belki baştan sona benim ifadelerimde burada yer almıyor. Ama bu durumu, bu raporun analizinden çıkartmamız mümkün. İkinci en önemli tespitlerimizden birisi bu raporda da belirtilmiş daha girişti. Problem insan problemidir. İnsanı insan olarak ele almamız lazım. Ondan sonra belki genel insanı tanıdıktan sonra ayırtmamız, farklılaştırmamız gerekiyor. Haliyle bir toplumu ileriye götürecek olan, o toplumun mutlu bir hayat sürmesine vesile olacak olan insanları, gençleri, çocukları özel olarak eğitime yoluna gidebiliriz. Ama insanı insan olarak görmeden Üstün Çocukların Eğitim Politikasını da çözmemiz mümkün değil. Şimdi bu raporda bir bölüm var. Oraya geçmeden önce, zannediyorum bu rapor, komisyona gelmeyen diğer üye arkadaşların da çantalarında var, okudularsa onların da bir kanatı var. Bizim komisyonumuzun değerlendirmesi rapor hakkında şu; iyi çalışılmış bir rapor, tespitler doğru ancak fazladan çalışma da var, öneriler de konulmuş, yani nasıl çözümler? Ona lüzum yoktu belki ama arkadaşlar koymuş. Dolayısıyla o kısımlar bu rapor tekrar yayınlanırken çerçeve içine küçük puntolarla alınsın dendi. Şimdi bu okuyacağım kısımda da bu tür öneriler var. Üstün zekâlı öğrencilere uygulanacak eğitim programlarının farklılaştırılmasına ilişkin prensipler deniyor. Birçok prensip var. Burada bir paragraf son derece ilgi çekici ben onu okuyacağım kısaca, ondan sonra da bir soru soracağım. Burada deniliyor ki: *Üstün öğrencilerin karmaşık ve soyut düşünmelerine dikkate alınarak bilgi yükü yerine bilgi kazanma süreçlerine önem verilmelidir. Araştırmacılık, keşif, inceleme ile karmaşık ve soyut düşünme üzerinde durulmalı, analiz, sentez, değerlendirme yapma gibi yüksek düzeyde düşünme düzeylerinin geliştirilmesine çalışılmalıdır. Genelde bilgi aktarımı ve kavratılmasına önem verip, bu basamakta uygulama, analiz, sentez ve değerlendirmeye yükselmekte zorlanan klasik eğitim sistemimizde üstün çocukların sağlıklı eğitim ve öğretimlerini gerçekleştirmek genelde mümkün olmamaktadır. Öğrenci hazır bilgilerin tüketicisi olmak yerine bilgi üreticisi durumuna getirilmelidir. Bu nedenle yaratıcılığın geliştirilmesi de ayrıca ele*

alınması gereken bir konudur. Öğrencileri sorunlara yeni çözümler geliştiren üretken bireyler haline getirmek, üstünlerin eğitim ve öğretiminde başlıca amaçlardan biridir. Ne güzel yazmış yazan. Ellerine sağlık. Ama burada ben bir iki kelimeyi çıkarmak istiyorum. Bu amaç sırf üstün yetenekli çocukların yetiştirilmesi için hedeflenecek amaçlar olmaktan çok öte, bütün çocukların, gençliğin yetiştirilmesi için gerekli ve zorunlu olan hususlardır. Yani gençlerden çocuklardan bir kısmını ayırılım, bunları, o çocukları bu ilkeler doğrultusunda yetiştirelim dersek bu çok büyük bir yanlış olur. Yani insan olarak bütün çocuklarımızın bu amaçlar, ilkeler doğrultusunda ve bu yöntemlerle yetiştirilmesi için çalışılmalı. Bu tespit doğru, bunlar yapılamıyor, ama yapılmalı. Bu bütün genele uygulandıktan sonra onlar arasından farklılaşacak olanlara daha başka yöntemler uygulayarak gelişmelerine yardımcı olunmalıdır. Bu, burada vurgulanmış ama dediğim gibi sadece üstün yetenekli çocuklar için değil, bütün çocuklar, bütün gençler ve hatâ bizim komisyonumuzda üye arkadaşlarımızdan biri isabetle temas etti. Çocuklar ve gençler değil yetişkinler de icabında bu tanılardan, seçmelerden geçirilmeli, kabiliyetli olanlar sürekli eğitim yoluyla daha üretken kişiler haline getirilmelidir. Yani ömür boyu devam edecek sürekli eğitim. Şimdi bu amaç son derece isabetli ama dediğim kayıtlar çerçevesinde ele almamız gerekli. Şimdi bunun dışı da bir tespit daha var bu raporda. Son derece önemli bir tespit, durum tespiti. Üstün yetenekli çocuklar konusunun dünyadaki ve Türkiye'deki gelişmeleri. Dünyada çeşitli ülkelerde rapora göz attığınızda görmüşsünüzdür. Amerika'da, İngiltere'de, Almanya'da, Hollanda'da, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nde, Azerbaycan'da, İtalya'da, Japonya'da, Yeni Zelanda'da ve değişik ülkelerde şöyle şeyler yapıldı, yapılıyor. Türkiye'de de şu tür mevzuatlar geliştirildi. Uygulamalar var, vazgeçilen uygulamalar var, hâlâ denenmekte olan uygulamalar var. Üç senelik dört senelik veya daha kısa sürelik uygulamalar var. Bunlar tasvip edilmiş, bu dünyadaki gelişmeleri Türkiye takip etmiş. Bu raporda o çıkıyor karşımıza. Mesela Sovyetler Birliği'nde uzay araştırmaları ile ilgili gelişme oluyor. Orda çok özel insan yetiştirmek için gayretler var. İşte oradan etkilenecek Türkiye'de Fen Liseleri var. İster özel yetenekli deyin, ister seçilmiş deyin, ister çok başarılı deyin, çocukların eğitimi öğretimi için onlara daha uygun programlar uygulamak için açılmış liseler. Daha sonra Anadolu Liseleri açılıyor orda başka metotlar kullanılıyor. Onlardan çok önce 1416, sayılı kanun çıkarılıyor. Yurt dışına başarılı kişileri, sınavları kazananları gönderiyoruz. 1416'ya da bağlı değil Cumhuriyetin başından beri yapıyoruz onu, Cumhuriyetin başı değil daha geriye doğru gidin. II. Mahmut'tan bu güne biz Avrupa'ya insan gönderiyoruz. Gidiyor; dönen var dönmeyen var. Dönenler Türkiye'de ne yapıyor onu bilmiyoruz ve şunu söyleyeyim hâlâ bu yurt dışına öğrenci gönderme politikası ve bu gönderilen öğrencilerin dönüp dönmedikleri ve döndükten sonra ne yaptıklarını araştıran bir inceleme-

miz doğru dürüst yok. Bizim bir projemiz var. Hacettepe'de çalışılıyor. Yurt dışına gönderilen öğrencilerle ilgili. Bu yıl grup biyografisini ortaya koymak için yapılan bir çalışma uzun vadeli bir çalışma yürütüyoruz. Mesela bu 1416 başarılıdır, değil midir? Yurt dışına gitti, çok kişi yetişti Türkiye'ye döndü. En önemli mevkiilerde çalıştılar. Acaba beklediğimiz sonucu alabildik mi? Ben alamadığımız kanatındeyim, kendi tecrübem var. Yetmiş yedi yılında ben Hacettepe'ye geldim. Beytepe kampüsü bir senelikti o zaman. Tıp dışında sağlık dışında bütün fakülteler Beytepe'deydi ve Beytepe'de bölümlerin kurucu hocaları tecrübeli yaşlı hocalardı. Onun dışındakilerin yüzde doksanı belki yurt dışında doktora yapmış dönmüş genç elemanlardı. Türkiye'de büyük bilimsel bir devrim ortaya çıkacağını tahayyül ediyordum olmadı, acaba niçin? Bu bu bir örnek, benim yaşadığım bir örnek. Türkiye genelinde düşünelim, II. Mahmut'tan günümüze yurt dışına insan gönderiyoruz, yetiştiriyoruz. Büyük kısmı dönüyor, belki dönmeyenler var. Ama hâlâ buluşlar ortaya koyacak ve bütün insanlığın hizmetine sunacak bir ses ortaya çıkmıyor, neden? Bunları sorgulamamız lazım. Bunlardan sonuç çıkmıyor. Yeni yollar arıyoruz. Fen Lisesi, Anadolu Lisesi kuruyoruz veya bir ara okul içinde özel sınıflar kurmuşuz. Kısa süre uygulanmış sonra vazgeçmişiz. Batı da uygulamaları var. Şimdi işte Bilim ve Sanat Merkezleri kurulmuş, onlar işliyor. Çok heyecanlı gördüm oradaki öğretmen arkadaşları. Başarılar diliyorum kendilerine. Gerçekten heyecanlı ama acaba nereye kadar gidecek, gerçekten çok rasyonel zeminler üzerine oturdu mu oturmadı mı? Bir tespit raporunda gördüğümüze göre bir sürü problemi var bu konunun. İşte burada da tebliğleri de dinledik; oraya giden öğrencilerimizin diğer kalabalık öğrenci kitlesinden ayrılması, onların öbürlerine öyle başka gözle bakması yahut seçilmişlerin yahut oraya atlanmışların oraya bakışı bir sürü problem doğuruyor. Acaba nasıl çözeriz bunları? Problem yani problem var? Bu problemin temelinde ne yatıyor? Şimdi bu raporda benim anlatacağım cümlelerle yok ama rapordan çıkıyor ortaya. Şimdi demin de dedim, onu anlatmaya çalışıyorum. Avrupa ülkelerindeki, bu gün ileri dediğimiz ülkelerdeki gelişmeleri Türkiye görüyor. Oradan yararlanmak istiyor. Yönetmenlikleri kanunları mevzuatı da inceliyor. Yüksek Öğretim'de de öyle bir durum var diğer konularda da. Oralardan hareketle kanun çıkarıyoruz, yönetmelik yazıyoruz; okuyunca gerçekten güzel. İlköğretim temel kanununu okuyun, gerçekten rasyonel, çok güzel cümleler var, ama bir türlü olmuyor. Niye olmuyor? Burada bir problem var, o problem de şu ana tespit, yani bu can alıcı tespit: 200 küsur yıldır bizim bir çabamız var, ülke olarak toplum olarak bir çabamız var. Dünyada sayılı milletlerden biri biz olduğumuz halde ve tarih yaptığımız halde en eski milletlerden biridir Türk milleti, işte belli bir yüzyıldan sonra özellikle batıdaki bilimsel geliştirilmeler sonucunda tökezledik ve bunun farkına vardığımız 18. asırdan bugüne kadar batıdaki bilimsel gelişmeleri, ekonomik gelişmeleri teknolojik ge-

İşmeleri takip etmek istiyoruz. Çabalyoruz ama bir türlü kalkınmıyoruz. Bu gün genel raporlar var, herkes söylüyor. Kişi başına düşen milli hasılaya, kişi başına düşen gelire bakınız, bizim durumumuzun nerede olduğunu anlayınız. Eğer bütün bu çabalar yerinde sonuçlara ulaşıyorsa Türkiye'nin bugün bulunduğu noktada olmaması lazımdı, uçması lazımdı. Uçmuyor bir yerlerde duruyor. Neden? Bu konu, gerçekten, 20. yüzyılın en çok tartışılan, hattâ 19. yüzyılın 20 yüzyılın en çok tartışılan konularından biridir, hâlâ da tartışılıyor. Nasıl çağdaşlaşacağız, nasıl yenileşeceğiz, bilim dünyası, bilgi toplumu haline nasıl geleceğiz? Soru burada. Üstün yetenekli çocukları kurtaralım, onlar ülkeyi kurtarsınlar çabası da buradan kaynaklanıyor. O soruya cevap vermek için kaynaklanıyor. Yani çözüm üretsinler, bu insan kaynaklarını yetiştirelim, böyle çabalar var. Takdirle karşılamak gerekir ama olmuyor. Şimdi bunun cevabı, yıllardır benim de uğraştığım alanlardan birisi, demin de ana hatlarıyla çizmeye çalıştığım şekilde, biz 200 küsur yıldır çağdaşlaşma, batı örneği adına çağdaşlaşmak istememize rağmen size çok acı gerçeği ben söylüyorum: Türk toplumu Türkiye hâlâ Batı'nın ne olduğunu anlamamıştır. Anlama niyeti de yoktur. Neden? Küçük bir örnek vereyim? Amerika'da Fransa'da İngiltere'de Almanya'da kendi ülkeleri dışındaki ülkeleri toplulukları inceleyen üniversitelerinde bilim dalları var. Bunlardan biri de Türkolojidir. Fransa'da ki Türkoloji nasıl çalışır. Türk milletinin tarih sahnesine çıkışından günümüze kadar geçirdiği safahatı, macerayı bütün yönleriyle sosyal yapısıyla zihniyetiyle, inancıyla, ekonomisiyle, siyasetiyle, askeri yönüyle, teşkilatıyla, hukukuyla her yönüyle kendi kaynaklarından verilerinden detaylarından hareketle analiz eder; ondan sonra değerlendirmeler yapar ve kendi dilinde kitaplar yazarak toplumu o konuda aydınlatır. O çalışmalardan biz de istifade ediyoruz. Bana söyleyebilir misiniz? Türkiye'de hangi üniversitede Amerika'yı, Japonya'yı, Rusya'yı, Çin'i, Fransa'yı, Almanya'yı, İspanya'yı inceleyen bilim dalları var, bölümler var. Bulamazsınız. Ne vardır? Filolojiler vardır yahut falan dil ve edebiyat bölümü var. Biraz dil, biraz edebiyat vardır o toplumun kendi kaynaklarından hareketle o toplumu analiz eden araştırmalar yoktur, öyle bir niyet yoktur. Dolayısıyla Batıyı anlamak için Batı araştırmaları gerekir. Batı'da doğu bilimi diye bir şey vardır oryantizm. Batı araştırmaları Batı'yı anlamak için demek ki işin temelinde bilimsel araştırma yatıyor. Bilimsel araştırma yapmadan Amerika'daki, Japonya'daki, Rusya'daki, Almanya'daki milli eğitimdeki gelişmeleri yönetmeliklerden takip ederek onları uyarlayarak adaptasyon yaparak çözüm üretirsiniz o çözüm tutmaz, tutmamıştır. Batı'yı ileri ülkeleri incelemek yetmez, onunla birlikte kendi toplumumuzu tarih sahnesine çıkışımızdan günümüze kadar çok ciddi biçimde bütün yönleriyle analiz etmemiz, ortaya koymamız lazım. Bu iki çalışma yapıldıktan sonradır ki çocuklarımızı, okul öncesi, okul çağındaki çocuklarımızı, ondan sonraki gençlerimizi nasıl eğitebiliriz sorusuna cevap bulmak imkanına kavuşuruz.

Bu, Türkiye'de yapılmamaktadır. Raporla bu ifadelerle değil ama o manzarayı Avrupa'daki durumu Türkiye'deki durumu -tasvir etmiş arkadaşlarımız- görünce ve bunu analiz edince bu sonuca varıyoruz. Rasyonel biçimde bir analiz yaptığımızda şu yüz sayfalık metni bunun bu anlattığım çerçeve yüzünden olduğunu açık görüyoruz. Sayın Başkanım süre ne durumda?

Prof. Dr. Ayla Oktay: Doldu efendim süreniz.

Prof. Dr. Bahaeddin Yediyıldız: Doldu mu ha şimdi

Prof. Dr. Ayla Oktay: Toparlarsanız efendim

Prof. Dr. Bahaeddin Yediyıldız: Toparlayacağım, toparlayacağım. İşte bunun dışında gerçekten işte burada söylenmesi gereken, dünyadaki değişik metotlar var; onları söylemeyim ben, geçeyim. Bir de bir konuda gene buna dayalı olarak, bu Kongre'de de çok sık sık tebliğlerde bahsedildi, bir noktaya temas edeceğim ve bitireceğim sözlerimi. İki üç dakikanızı alacağım. Yöntem olarak üstün yetenekli çocuklarımızın ezberciliğe dayanmayan bir yöntemle yetiştirilmesi konusu vurgulandı. Genç arkadaşlarımızı, çocuklarımızı zevkle dinledim. Bu paneli gerçekten zevkle dinledim. Orda da bir tespitim oldu, o tespitim de şu: Şimdi hepsi haklı olarak ezberci eğitime karşılar, ben de ta çocukken karşıydım. Niye? Elli yıl önce. Ben altmış yaşındayım. İlkokuldayken, yedi sekiz on yaşlarında oniki yaşlarında ortaokulda öğretmenlerimiz bize aynen bugün olduğu gibi ve Milli Eğitim mevzuatında yazılı olduğu gibi aman ezbercilik kötüdür, ezbercilik kötüdür, sakın ezberlemeyin öğrenin. Ama nasıl öğreneceğiz? Elli yıldır aynı şey söyleniyor. Ben yaşadım ve kendimi o telkinler sonucu hiçbir şeyi ezberlememek için bir direnç oluştu bende. Onun için belleğim zayıftır. Çok şey tutamam belleğimde. Niye? İlkokul, ortaokulda ezbercilik niye kötü? Osmanlılarda medreselerde ezbercilik vardı, yıkıldı imparatorluk. Sakın ezberlemeyin, ezbercilik yapmayın yoksa bizim işimizde harap olur. Ne yapalım, o zaman yani hiçbir bilgi, veri, data kafamıza koymayalım mı sorusu doğuyor. Bu ezbercilik işiyle on beş yirmi yıldır, bilgisayarın ortaya çıkışından bu güne ilgileniyorum. O konularla bilgisayarın işleyiş mekanizmasını kavradıktan sonra ezberleme konusundaki görüşüm tamamen değişti. On onbeş yıldır. Orda iki olguyu birbirinden ayırmamız lazım. Bilgisayarla ilgilenenler bilir. Çocuklarımız da mutlaka ilgileniyorlar. Orda iki türlü belleğe alma var biliyorsunuz; bir tarayarak alma imaj olarak, resim olarak alma; ikincisi belli bir programa okuduğumuz metni yahut derlediğiniz gözlem sonucu derlediğiniz verileri hazırladığınız veri tabanına göre yüklemek

var. Şimdi bunu yapmamız lazım. İmaj olarak ezberciliğe hayır ama bellekte veri tutmaya evet. O da nasıl zaten bilgisayar insan beyninin kopyasıdır ona göre yapılan bir alet dolayısıyla okuduğumuzu analiz edeceğiz, kavramlarını ayıracağız. Ne olduğunu göreceğiz. Ondan sonrada programa göre yükleyeceğiz. Nereye? Beynimize. İlgili yerlerine. Ve şunu söylüyor beyin üzerine çalışanlar; insan beyni dört yüz bin kitaptaki verileri muhafaza edecek kapasiteye sahip. Verileri, dataları kafanıza koymazsanız bir yere gittiniz ne konuşacaksınız orda? Nasıl bilgi üreteceksiniz? Üretemezsiniz, evet kütüphane var, araştırma yöntemlerini öğrenelim ama belli ölçüde beynimize de data yükleyeceğiz. Veriyi yerli yerine koyacağız onları bir yerde o konuda bilgi üretmemiz gerektiği zaman bütün ilgili veriler o güne kadar yüklediğimiz veriler aklımıza gelecek. Ön plana çıkacak ve onlar arasındaki ilişkileri kuracağız, fikir üreteceğiz. Dolayısıyla o konuyu da çok iyi anlamamız lazım Bence bu rapordan da seziliyor. İşin bu yönünü de yani bilimsel araştırma yani rasyonellik nesnellik bu kavramlardan hareketle iş yaparsak çözüm üretebiliriz. Bu konularda eksikliklerimiz olduğu belli. Bu raporda da bunlar var. Sonuçta bizim komisyonumuz bu raporun ön kelimesinin kaldırılarak kabul edilmesine karar verdiler. Yayınlanırken bir iki biçim olarak düzeltme yapılacak. Bir de ön değerlendirme yapılacak. Bunu takdirlerinize sunuyorum. Hepinize saygılar sunuyorum.

Ümit Davaslıgil: Bu ön raporun sonunda bazı tespitlerimiz oldu. Bunları toplu halde dile getirmek istedik. Belki biraz öneriler var, o önerilere fazla değinmeden özellikle burada neler üzerinde durduk ve nelere çok fazla önem vermemiz lazım onları çok kısaca belirteyim. Bir kere tanılama sürecinin çok iyi değerlendirilmesi lazım. Burda eksikliklerimizin olduğunu gördük. Testler açısından yeni testlerin standardizasyonu gerekiyor, eskilerinin yenilenmesi gerekiyor ve bütün bu testleri iyi tanıdıktan sonrada kendi bünyemize uygun belki özel testler geliştirmemiz lazım. Yerel testler geliştirmemiz lazım. Bu yönde de çalışmalar yapılması lazım. Bu tür eksiklerimiz var. Ölçme değerlendirme açısından örgün eğitimde bu tür çocuklara yönelik alınan önlem çok kısıtlı. İşte biz Beyazıt İlköğretim Okulu'nda sürdürdüğümüz programla bu açığın ufak bir damlasını gidermeye çalışıyoruz. Orta öğretim düzeyinde TEVİTÖL okulu var. Onun dışında örgün eğitimde şu an yapılan ele alınmış herhangi bir önlem programı yok. İlk önce örgün eğitimde bu konuya eğilmemiz lazım. Çünkü günün bütün zamanı okulda geçiyor ve çocuk kendi ihtiyaçlarına yönelik bir eğitim öğretim görmezse tabii ki bun alıyor, kırıklığa uğruyor. Sadece BİLSEM'lerle bu açığı kapatmamız mümkün değil. Ama ilköğretimde bir takım önlemlere gidip ve çocukların, öğrencilerin özel yetenekleri tespit edilip belirli yönlerde proje üretilmesi söz konusu oldu-

ğunda bence BİLSEM'ler de işlevini çok iyi yerine getirecek. Bazı arkadaşlarımız bugünkü toplantıda söylüyorlardı; uyum devresinde çok fazla vakit geçirilmek zorunda kalıyoruz diye. Çünkü bunalmış çocuklar geliyor gördüğüm kadarıyla. Ancak onları toparlamak uzun bir zaman alıyor. Örgün eğitimde bu ihtiyaçlar karşılanırsa o zaman BİLSEM'ler de çok daha rahatlıkla işlevlerini yerine getirebileceklerdir. Örgün eğitimde tek bir modelin olması söz konusu değil bence. Çeşitli modellerin oluşturulması lazım. Mümkün olduğunca normal yaşlıtlardan ayrılmadan bir takım modellerin geliştirilmesi lazım. Bizim uygulamamız bunlardan bir tanesi. Buna benzer farklı modeller de geliştirilebilir, ama öncelikle yapılması gereken şey geliştirdikten ve uygulamaya başladıktan sonra da araştırmaların yapılması. Gördüğüm kadarıyla bu konuda çok fazla araştırma yok. Halbuki araştırmalar bize yeni yollar çiziyor. Mesela Yeni Ufuklar'daki uygulamada biz sosyal yönünü geliştirme ya da duygusal yönünü geliştirme açısından ayrı bir program uygulamıyorduk. Orda yaptığım araştırmada bu tür çocukların yani o okula giden çocukların -çünkü çok homojen bir ortamda yaşıyorlar- başarılı olmaları daha zorlaşıyor. Benlik saygıları daha düşüktü. Ama buna mukabil yaratıcılıkları fazlasıyla üstündü. Çok yüksekti diğer okullara göre. Özel ve devlet okullarına göre. Ama matematik başarıları da daha yüksekti. Ama benlik saygıları düşüktü. Buradan bir ipucuyla o zaman normallerle birlikteki bir eğitimin onlar için daha uygun olacağını gördük. Ve bu Beyazıt'taki uygulamada da böyle. Daha bir eğitimi düşünerek bu modeli geliştirdik ve yaptığımız bu son tesbitlerde de benlik saygılarının üstün öğrencilerimizin beklenildiği gibi yüksek olduğunu, normal yaşlıtlarının da Amerikan normlarıyla karşılaştırdığımızda onlarınkinden daha yüksek olduğunu gördük. Bunun tabii daha araştırılması gerekiyor. Bu bir ön çalışmaydı. Demekki araştırmalarla geliştirmek mümkün. Aksi taktirde sadece masa başında bir takım şeyleri değiştirmiş oluyoruz. Bu da yapmak istediğimiz şey değil. En büyük açığımız bence mevzuat. Bu programların hakkıyla yürütülebilmesi için mevzuatta değişikliklerin olması lazım. Daha önce de söylemişim; üst sınıftan ders alma gibi orta öğretimde öğretim görürken, üniversiteden ders alma yahut orta öğretimde aldığı derslerin kredisini üniversitede saydırabilme. İşte norm kadrolarının arttırılabilmesi, ders saatlerinin öğrencilerin gereksinimlerine göre ayarlanması. Branş derslerinin branş öğretmenleri tarafından verilmesinin daha alt sınıflara çekilmesi. Bütün bunlar çok çok önemli. Ama bunların olabilmesi için de mevzuat değişiklikleri gerekiyor. Bunların acilen yapılması gerekiyor. Eğer bu olmazsa katıyetle ilerlemek mümkün değil. Sonra koordinasyon çok çok önemli. Mesela yine bizim bu uygulamada hem ilköğretimin, hem özel eğitimin koordinasyonu gerekiyor. Şimdi her iki Genel Müdürlük topu birbirine atarsa bir yere varamayız. Her ikisinin de katkısı olması gerekiyor. Her ne kadar ilköğretim okulu ise de özel bir program da uygulandığı için özel eğitimi de ilgilendiriyor.

Orada normal çocuklar da olduğu için ilköğretimi de ilgilendiriyor. Ortak koordineli çalışmalar çok önemli. Koordinasyonu hiç sağlayamıyoruz. Bu da özellikle üstünde durmak istediğim bir şey. Rehberlik merkezlerimizde uzmanlaşmaya gitmek gerekiyor. Özel eğitim alanında da uzmanlaşmış kişilerin görev almasından yanayım. Onu da belirtmek istiyorum. Tabii ki ileriki yıllarda beyin göçünü önlemek için de birtakım önlemlerin alınması lazım. Mümkün olduğu kadar yetenekli çocuklarımızı buradaki bir takım düzenlemelerle belki dışarıdan da yardım alarak Türkiye’de yetiştirelim. Ve yetiştikten sonra da onlara iş imkanları sağlayalım. Bu da üniversite ve iş camiasının birlikte çalışmasıyla mümkün olabilir. Benim özellikle üstünde durmak istediğim konular bunlar. Bir de tabii BİLSEM’ler içinde araştırmaların yapılması gerekiyor. Anadolu Liseleri’nde okuyan çocuklar seçilmiş çocuklar, üstün çocuklar olarak kabul ediyorsak, o zaman seçimi de ona göre yapmamız lazım; programlarını da ona göre ayarlamamız lazım. Fen Liselerini de aynı şekilde.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Çok teşekkür ediyoruz sayın Davaslıgil’e katkılarından dolayı. Şimdi efendim sıra sizde Kimler söz almak ister. İsterseniz önce kaç kişi söz almak istiyor onu tespit edelim, ona göre zamanı ayarlayalım. Şu anda sadece bir kişi var söz almak isteyen. Arkada var, üç kişi oldu.

Prof. Dr. Ayla Oktay: İsim alabilir miyiz? Halil İbrahim. En arkadaki beyefendi. Sizin efendim. Hadiye Ediboğlu. Başka. Evet en arkadaki Hanımefendinin ismini alayım.

Tülay Çellek. Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi Öğretim görevlisi.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Nasıl? Evet biraz daha önlere gelme şansımız var mı? Her zaman mikrofon getiremiyorum size. Gerçi dolaşılıyor bir arkadaşımız ama. Söz alırken vereceğiz. Son ismi alamadık. Hanımefendinin ismini alamadık. Tülay Çellek. Burada bir Beyefendi var. Bülent Bey. Başka efendim. Evet bir Hanımefendisi. Şule Özizmir. İzmir Bilim Sanat Öğretim... Şule Hanım soyadınız. Şule Özizmir. Evet alalım.

Abdulahap Hızal. Beyazıt İlköğretim’de Projede çalışıyorum.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Başka var mı efendim. Durum Tespit Raporu Komisyonu’nun raporuyla ilgili olarak söz almak isteyen. Peki ilk turumuzu yapalım. Arada yine söz almak isteyenler olursa söz veririz.

Efendim öncelikle bu çok önemli ve yararlı kongrede emeği geçen herkese çok teşekkür etmek istiyorum. Ben Ankara Fen Liseliler Vakfı Yönetim Kurulu Üyesiyim.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Efendim isminizi de mikrofonla söyley misiniz, kaydoluyor çünkü.

Hayriye Elibol: Ankara Fen Liseliler Vakfı Yönetim Kurulu Üyesiyim. Bu üç gün içinde pek çok hocamızın çeşitli uygulamalardan, kuramlardan bahsettiğine şahit oldum. Fakat bu uygulamaların çoğu yeni. En eskisi on yıl gibi benim gördüğüm kadarıyla. Yani yirmi yıl sonra, otuz yıl sonra, kırk yıl sonra dönüp de bakılan bir grup yok. Halbuki biraz değinilmekle beraber, Durum Tespiti Raporu’nda Fen Liseleri deneyimi tam kırk yıllık bir deneyim bugün. Yani 1964 yılında kuruldu ve tek Fen Lisesi olarak kuruldu. İlk on yılki mezunları arasında bugün çok önemli pozisyonlarda olanlar var. Hocam dünya literatürüne Türkiye’nin katkısının çok az olduğundan veya hiç olmadığından bahsetmişti. Biz henüz beş yıllık bir vakıfız. Bizim amatör araştırmalarımıza göre birkaç tane örnek vereyim. Bin yıllık matematik problemini çözen bir Fen Liseli’yle pek çok HP’ye dünyanın pek çok elektronik şirketine patent veren pek çok Fen Liseli var. Bugün içimizde 600’den fazla öğretim üyesi, onlarca dekan, iki tane rektör, dünyanın çok çeşitli yerlerinde bölüm başkanlarımız var. Hattâ ve hattâ güzel sanatlar alanında son ikiyüz yılın gitar kataloğuna, gitar literatürüne girmiş tek Türk yine bir Fen Lisesi mezunu. Yani sonuç olarak şu anda sayıları üçbini bulan Ankara Fen Lisesi üzerinde biraz daha çalışma yapılmasını ben diliyorum. Biz bu bağlamda 3-4 Aralıkta Ankara’da Orta Doğu Teknik Üniversitesi’nde bir kongre düzenliyoruz vakıf olarak. İlgilenen herkesi, hocalarımızı, Bakanlığımızı bu kongreye bekliyoruz. Türkiye için bu çok önemli deneyimi değerlendirip, buradan feyz alarak daha ileriye gidelim diyoruz. Teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Peki. Teşekkür ederiz efendim. Efendim. Buyrun efendim.

Bir Delege: Şimdi tabii. Herkes heyecanlı, herkes söz almak istiyor. Ama vakit kazanmak için biraz usule uygun gitmemiz gerekli. Nedir o? Şimdi bir komisyon raporu var. Bu komisyonda eksik veya fazla varsa bu konularda söz alınırsa çok isabetli olur, zaman kazanmış oluruz. Aksi taktirde, bütün konuları tekrar gündeme getirirsek yahut temenniler kısmında konuşulacak olan şeyleri komis-

yon raporunun tartışılması için ayrılan zamanda söylersek zaman kaybederiz. Bunu hatırlatmak istedim efendim. Sağolun.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Teşekkür ederiz efendim. Sanıyorum delegelerimiz bunu dikkate alacaklardır. Evet şimdi sırayla rapor hakkında ve rapora katkı olmak üzere konuşmak üzere Halil İbrahim Beyi rica ediyorum. Buyurun efendim.

Halil İbrahim İşbilici: Teşekkür ederim. İsmim Halil İbrahim İşbilici. Psikolojik Danışman olarak özel bir eğitim kurumunda çalışmaktayım. Şimdi benim bu noktadaki görüşüm şudur. Geçmiş yıllarda da bazı seminerlere, sempozyumlara ve bu tür çalışmalara katıldım. Çok güzel sonuçlar ortaya çıkıyor. Gerçekten çok değerli bilim adamlarımız çok değerli görüşlerini bildiriyor. Çok güzel çalışmalar ortaya koyuyorlar. Anladığım kadarıyla uygulamada bazı aksaklıklar söz konusu. Örneğin bu toplantılardan ve çalışmalarımızdan çıkan sonuçların raporlarının ben hayata geçirilmediğini görüyorum. İnşallah bu çalışmanın sonucunda ortaya konulan kararlar hayata geçirilir. Somut gerçekler olarak, somut dönüşümler olarak topluma yansır. Örneğin bazı projeler inceledim; çocuklarımızın yaptığı çok güzel projeler var. İnşallah bu projeler destek bulur, finans bulur, ülkemize, sanayimize geri döner. Ve belki patentler alınır, ülkemizin kalkınmasına katkıda bulunurlar. Bu noktada benim sizlerden ricam olacak; mümkün olduğu kadar bu konuda da mevcut politik güçler zorlansın, imkanlar zorlansın ve mutlaka hayata geçirilmesi konusunda çalışmalar yapılsın. Teşekkür ederim.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Teşekkür ediyoruz efendim. Evet ben yineleyeceğim; konuşmalar lütfen raporun içeriğine ilişkin olsun ki biz raporu tamamlayabilelim. Buyurun efendim Erdoğan Bey.

Erdoğan Oruç: Efendim herkesi saygıyla selamlıyorum. Ben İstanbul Bilim ve Sanat Merkezi Coğrafya Öğretmeni Erdoğan Oruç. Şunu söylemek istiyorum. Özellikle Eflatun Okulu'nda Enderunlardan yararlandığı ortaya konuldu arkadaşlar tarafından. Günümüzdeki, dünyadaki gelişmeler ve ülkemizdeki durum da ortaya aşağı yukarı konuldu. Dünyadaki gelişmeler biraz daha fazla açıklık kazandırılarak ortaya konulsun isterdik. Şimdi bir şey gözardı edildi gibi veya tam olarak gerçek yerini bulamadı gibi düşünüyorum. Bu konu da, yakın ve uzak gelecekte Türkiye'nin beşeri ve ekonomik gelişmesi yeteri kadar dikkate alınmadı. Ayrıca küreselleşme ve Avrupa Birliği gibi önümüzde bizi bekleyen gelişmeler var. Bu ihtimaller de yeteri kadar göz önünde bulundurulmadı. Teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Biz teşekkür ediyoruz, sağolun. Bülent Köse. Buyurun efendim.

Bülent Köse: Bir üstün yetenekli çocuk babasıyım. Çocuğum okula gitmeden önce durumu biz anlayamadık. Okulda öğrenildi öğretmenleri tarafından. Şu anda çocuğum 12 yaşında. Ve biz yedi senedir yani okula gittiğinden beri onun hakkında hep araştırmalar yapıyoruz. Bakanlıklara yazılar yazdık, valilikle görüştük, ilçelerle görüştük. Bu toplantı yapıldığı için üç gündür eşim geliyor buraya. Ben de bugün geldim. Eşimin durumu müsait olmadığı için geldim. Benim dileğim, söylemek istediğim şu: Ataşehir'deki Bilim ve Sanat Merkezi'nin yedi seneden beri açılmasını bekleyen bir veliyiz. Gittik görüştük, inşaat halinde olduğu zamanı da biliyoruz. Fakat bize üstün yetenekli çocuklar buraya alınacak, denildi. Dört gözle bekledik. Geçen sene açıldı yanılmıyorsam. Bize bir yazı geldi. Ben Maltepe'de oturuyorum efendim. "Buraya Kadıköy'de oturan ve okuyan çocuklar alınacak" diyor. "Maltepe'de okuyan çocuk alınmayacak" dendi. İlçe baz alınmış. Şimdi benim çocuğum buradan yararlanamıyor. Bana çeşitli imkanlar sundular şunu yapın, bunu yapın diye. Ben satranç dersi aldırıyorum yedi seneden beri, müzik dersi aldırıyorum. Fakat Bilim ve Sanat Merkezi'nden yararlanamıyorum. Benim bu çocuğum ne olacak? Ocak ayında Ankara Rehberlik Merkezi'ne dilekçeler yazdık. İlçeler arası dilekçeler yazdık, valiliğe yazdık. Hiçbir sonuç alamadık. Şimdi ben bakıyorum buradaki çocuklar Bilim ve Sanat Merkezi'nden yararlanmışlar. Çok güzel, hepsi bizim çocuklarımız. Biz ülkenin geleceği için uğraşıyoruz fakat benim çocuğum yararlanamayınca çocuğum da ben de kışkırdım. Belki buradaki veliler çoğu bilmiyordur buradaki Ataşehir'deki Bilim ve Sanat Merkezi'nin yerini. Bilmiyordur fakat ben biliyorum. İnşaat halindeyken biliyordum; araştırdım, devamlı araştırdım. Ne yapabiliriz, ne edebiliriz diye. Teşekkür ederim.

Ülkü Beşkardeş: Bu kadar aciz duruma düşürülemez insan. Bir şeyler yaparsak hep beraber yapalım ama bir proje çalışması dedik. Projenin belli bir ölçüyle yapılması gerekir dedik. Kadıköy'de başladık, imkanımız buna el verdi, elimizden tutanımız olmadı. İlin imkanları ile bu noktaya kadar zorlana zorlana gelebildik. Daha da elimizde somut, bilime dayalı uygulanabilir nitelikte veriler olmadığı için başka bir ilçede, başka bir yerde açmamızın zararları olabilecekti. Dikkatli gidiyoruz. Yalnız hergün birkaç tane veli üstün yetenekli çocuğu için gerçekten geliyorlar ve şu anda ben utaniyorum velilerimden.

Buyurun efendim.

Şule Özizmir: Durum Tespiti Raporuyla ilgili çok kısa konuşacağım. İzmir Bilim ve Sanat Merkezi resim öğretmeniyim. Resim, müzik tanılamlarında öğrencilerimizi tanımlama yaptıktan sonra belli kritere göre değerlendirdiğimizde, oluşan listede, o kriterlere göre %80-85 üzerinde bir puanlama yapıyoruz biz kendimizce. Sadece kendi yorumum olarak söylüyorum, çünkü buna yetki sahibi değilim. Bakanlık'tan geliyor ve bunu da güzel bir uygulama olarak görüyorum. Bakanlık'tan gelmesi çok güzel, yozlaşmasın, dejenere olmasın diye. Listeyi Bakanlığa yolluyoruz. Fakat bakanlıktan benim baktığımda resim öğretmeni olarak 5 ya da 6 öğrenci %80 ya da 85'in üzerinde iken, %50'ye düşürülüyor. Ben ilk BİLSEM'lilerdenim. İlk BİLSEM öğretmenlerindenim. Birkaç tanımlama yaptık. Barajın anormal düşürüldüğü ve bu kriterlere göre kesinlikle ve kesinlikle öğrencilerimizin çoğunluğunun üstün vasıflarda olmadığını, üstün yetenek değerleri taşımadığını, resim ve müzikte kesin ve net söyleyebiliyorum. Hepsini bizim çocuklarımız ama aradığımız kriterler üstün yetenek ise kesinlikle üstün yetenek kriterlerinde değildir, sayı çok daha azdır. Zaten toplumda biliyoruz %2 zannediyorum, yanılmıyorsam. Bu şu an bir durum tespitidir. Bunun da bu durum raporuna alınmasını, öbür tarafta da zaten öneri olarak getirmiştik, Bunun da zaman içinde de çözümleneceğine inanıyorum. Teşekkür ederim.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Siz komisyonda var mıydınız efendim?

Şule Özizmir: Diğer komisyondaydım, bu komisyonda değildim. Politika Komisyonu'ndaydım.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Teşekkür ederim.

Şule Özizmir: Ben teşekkür ederim.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Yani bilimsel değerlendirmenin daha farklı bir şekilde yapılması gibi bir öneriniz mi var?

Şule Özizmir: Kriter %80 ise Bakanlıktan %50 başarı kaydetmiş bir resim öğrencisinin üstün yetenekli vasfında olmaması lazım.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Tamam efendim. Teşekkür ederiz.

Abdülvahap Hızal: Konular mükemmel konuşuluyor. Yani komisyon toplantısından haberi olmayan arkadaşlarımız bugün tesadüfen şu an burada bulunuyor olabilirler. Aynı şeyden...

Prof. Dr. Ayla Oktay: Efendim isterseniz ben bırakayım bu toplantıyı siz bu yurunu yürütün. Müsaade ederseniz ben bildiğim gibi yürüteyim. İnsanlar ağzını açmadan ne konuşacağını nereden bileceğim. Evet konu hakkında konuşuyorsunuz.

Abdülvahap Hızal: Konu hakkında konuşuyorum. Beyazıt İlköğretimde çalışıyorum. Yanınızdaki Ümit Hanım bizim hocamız. Yani konuyla alakasız insanlar değiliz herhalde. Ya bize söyledi ya da kendisi üzerine alınıyorsa alınsın bizim problemimiz yok. Karma sınıf uygulamasının nasıl olması gerekiyor? Bizim okulda yetenek ayrımı biraz farklı. Üstün zekâlı öğrencileri geliyor. Rehberlik araştırmadan. Üniversiteden de eleniyor. Fakat geri kalan öğrenciler mahallenin çocukları oluyor. Benim tavsiyem mahallenin çocukları yerine bir bölge olabilir. Mesela suriçi. İstanbul için konuşuyorum. Suriçi veya bütün İstanbul için. Nasıl Galatasaray'da öğrenciler kura yoluyla alınıyorsa, geri kalan çocuklar buradaki öğrencilerin de kura yoluyla alınması gerekiyor. Ve daha sonrasında birinci sınıfın sonunda veya birinci sınıf olmasa bile en geç ikinci sınıfın sonunda bu normal gelen öğrencilerin projeye uyumu önemli. Ne kadar uyum sağlayabiliyor, ne kadar uyum sağlayamıyor. Bunların ya elenmesi gerekiyor veya yerlerine yenilerinin gelmesi gerekiyor. Çünkü özel öğrenim güçlüğü olan çocuklar da var. Mahallenin çocuğu olup özel öğrenme güçlüğü çekiyor. Ümit hanımların eklediği şeyler hariç, yani 170 olan çocuğu bir arada tutuyorsunuz. Burada çok zorlanıyoruz işin gerçeği. Çünkü o da bir birey, ona da saygı göstermemiz gerekiyor. Onun da eğitim-öğretim hakkı var. Yani bu öğrencileri biraz ayıklamak gerekiyor gibime geliyor projenin içerisinden.

Bu da bir yöntem.

Abdülvahap Hızal: Öğretmenlerle ilgili söyleyeceğim şey ise şu: Ümit Hanım'a destek çıkmak mahiyetinde söylüyorum. Milli Eğitim yoluyla istekli öğretmenlerin Ümit Hanım tarafından, komisyon tarafından belirlenip projeyi onların yürütmesi lazım. Biz bu okulu pilot okul olarak seçtik, kadrolu öğretmenler bu işi yapacak. Bir kere öğretmenlerin yeterliliği ne kadar, bu işi ne kadar biliyorlar veya en önemlisi isteklilik. Çünkü Türkiye'de hizmetiçi eğitim görmemiş bu insanlar için bir eğitim bile yok. Daha yeni yeni başlayan bir eğitim. Bunun süratli bir şekilde Milli Eğitim tarafından duyuru yapıp, kabiliyetleri olmayan öğretmenlerin bu eğitimde olmaması gerekiyor. Bunlara bir bildiri yapılır. Öğretmenlerin seçimi çok daha rahat olur. Ümit Hanım'ın işi kolaylaşır, yoksa Ümit Hanım çok zorlanacaktır. Saygılar.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Tabi sadece Ümit Hanım değil yarın başka projeler de olacak böyle.

Abdülvahap Hızal: Yani yola çıkarken biz kervanı yolda düzmeyelim, önce düzelim. Okulun mesela binası, depreme dayanıklı değil, şimdi yıkılacak.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Tamam onu biliyoruz. Teşekkür ederiz. Şimdi bizden yazılı olarak söz isteyen konuşmacılarımız bitti. Divan üyelerimizden bir arkadaşımızın sözü var. Kapanışta mı kullanacaksınız? Peki. O zaman başka söz vermiyorum. Teşekkür ederim. Şimdi raporu oylarınıza sunuyorum. Evet kabul edenler.

Kaldırmayanlar var, çocukları da sayıyorsunuz.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Delegeler, çocuklarda delege tabi, onları da sayıyoruz. Kabul edenler evet bir kere daha görelim. Teşekkür ederim. Sayamadın mı? Peki kabul etmeyenlere bakalım şimdi anlaşılır. Kabul etmeyen var mı? Yok. O zaman Durum Tespiti Raporu oy birliği ile kabul edilmiştir. Teşekkür ediyoruz efendim. Evet şimdi ikinci raporumuz hazır mı Süleyman hocam? Tabii lütfen buyurun. Sayın hocamız Prof. Süleyman Çetin Özoğlu'nun politika konusundaki raporunu sunmak üzere davet ediyorum. Buyurun hocam.

Prof. Dr. Süleyman Çetin Özoğlu: Sayın Başkan. Değerli katılımcılar. Üç günün yoğun çalışmasını, bu işe gönül verenlerin konuyla ilgili heyecanını hep beraber yaşadık. Bu gelecek için bize umut da verdi. Böyle bir tablo çizdi. Onun için bu kongreyi düzenleyenlere ayrıca da teşekkür etmek gerekiyor. Böyle bir ön-sözle girmemin nedeni de şu. Bize verilen görev biraz önce tartışılan rapordan biraz daha farklı. Bize gelecekle ilgili bu konuda ne yapılabilir, neler yapılması gerekir konusunda bir raporun oluşturulması görevi verildi. Şanslıydık bir ölçüde. Bu konuyu inceleyen, emek veren bir ekibin bize ve sizlere sunduğu bir ön rapor vardı. Komisyonumuz politika diye nitelenen görev için ilk gün yani dün genel bir görüşme yaptı ve o görüşmede belirlenen görüşler, belirlenen öneriler çerçevesinde ön raporun bir önceki komisyonumuzun da yaptığı gibi tartışmalarımıza görüşmelerimize esas olmasını, ön raporun esas alınarak bir rapor oluşturulmasını kararlaştırdık. Böylelikle çok isabetli bir yaklaşımla biz bugünkü çalışmamıza başladık. Ön raporda önce amaç ve ilkeler gibi temel bazı hususlar ve bir de dünyadaki bu konularda yapılan çalışmalar vardı. Ön raporu tekrarlamama gerek yok. Ön raporla ilgili komisyonumuzda yapılan görüşmelerde, ülkemizde, biraz önce de dile getirilen sorunlara gelecek yılları da dikkate alarak nasıl yaklaşabiliriz, bu konuda bu kongre topluma ve ilgililere nasıl mesajlar verebilir konuları yer alıyor. Biraz önce bir konuşmacı da değindi. İşte her şeyi söylüyoruz ama bunların uygulamaya geçmesi. Efendim. Bazı konular var ki toplumu ilgilendiren, bireyleri ilgilendiren konuların hemen uygulamaya geçmesi kolay değildir. Bazı konular asırlar almıştır, bazı konular yıllar almıştır, bazı konular özellikle politikacılar aracılığıyla saatler almıştır. Biz böyle bir politikayı tercih etmedik. Biz belki yıllar alacak çalışmalarını öngören bir öneriyi sizlerle paylaşmak ve bunu kamuya sun-

mak türünde bir çalışmayı oluşturup size ve kongre yetkililerine sunmayı kararlaştırdık. Sunumu size de dağıtılmış olan "Üstün Yetenekli Çocuklar Eğitimi" konusundaki politika ön raporunu hangi boyutlarda inceleyerek yenilikler veya farklılıklar getirdik yönünde ele alıp sunmak istiyorum. Bu kapsamda bilgisayar bize hiç beklemediğimiz bir sorun çıkardığı için özür dileyerek kesik kesik konuşmak durumunda kaldım. Biraz önce bilgisayar çıktıları geldi. Bir birbuçuk saattir sağolsun ilgili arkadaş yaptığımız rapor değişikliklerini gündeme alabilmek için bilgisayarla mücadele etti. Getirdiğimiz önerilerin temelinde komisyonumuza katılan delegelerin açıklayıcı, geliştirici görüşleri temel olmuştur. Her birine ayrı ayrı teşekkür etmek, saygılarımı sunmak istiyorum huzurlarınızda. Coşkulu tartışmalar yaptık, duygusal diye nitelenebilecek tartışmalar yaptık ama tüm bunlar bizim üstün yetenekliler konusunda bu toplumun yapması gereken işlerde bundan sonraki yıllarda beklediğimiz düzeyi sağlamak için gayretlerimizin bir ürünüydü. O bakımdan komisyonumuzdaki bu coşkulu ama çok yararlı tartışmayı da huzurlarınızda paylaşmak istiyorum. Ve ümit ediyorum ki bu tür toplantılarda bu coşkulu konuşmaları yapan, öneriler getirenlerin kendi uygulamalarında da bunları sürdüreceklerdir. Bizim yaptığımız değişiklikler bazısı sözcük değişiklikleri, bazısı bir nevi cümlelerin eklenmesi gibi konular. Biz dünyadaki gelişmelerle ilgili bilgiler konusunda yeni bir ek yapmak, onlara yeniden bakmak gereğini de fazla duymadık. Sağolsun dünyada yapılanları bizim önümüze belirli bir çerçevede ön raporu hazırlayan ön komisyon getirmişti. Biz raporun boyutlar kısmında yani üstün yeteneklilerin eğitimi konusundaki boyutlar kısmından başladık. Bu çerçevede üzerinde tartıştığımız önemli konulardan bir tanesi medya kavramı. Medyanın bu konudaki yararlarını ve zararlarını, ne düzeyde olduğu, nerelere götürebileceği, olası tehlikeler ve olası yararlar gibi konuları tartıştık ve ön rapordaki metne şu bilgiyi şu maddeyi eklemeyi kararlaştırdık. Toplumun özenle bilgilendirilmesi, bu amaçla yetenek, yaratıcılık ve farklılıkların kabulüne ve desteklenmesine yönelik çabaların sürekli ve sistematik hale getirilmesi gerekir diye bir ilkeyi, bir maddeyi ön raporun bu kesimine eklemeyi kararlaştırdık. Ayrıca boyutlarda medya diye bir başlıkta yapılan tartışmalarda, komisyonumuzdaki farklı görüşleri bütünleştirmek yönünde yaptığımız çalışmalar bu başlığın değiştirilmesi iletişim, basın ve yayın şeklinde bir başlıkla konuya yaklaşılması kararlı bir biçimde ele alındı. Ve bir ifadenin eklenmesini özellikle vurgulamak istiyoruz. Medyanın yanlış anlamlara yer açmayacak biçimde yönlendirilmesine özen gösterilmelidir vurgulamasını yapmak istedik. Bu raporun kamuda ve ilgili kurumlarda ve kuruluşlarda değerlendirilmesinde böyle bir önerinin, böyle bir uyarının yararlı olacağını komisyonumuz düşündü ve bunu sizinle de bir ekleme olarak paylaşmak istiyorum. Raporda analar babalarla ilgili konuda eklenecek bir durum yok. Ön raporda konu yeterince ele alınmış görüşüyle size olduğu gibi sunmayı kararlaştırdık. Üniversiteler

konusunda üniversitelerin üstün yeteneklilerin eğitimine ilişkin katkıları, hatta görevleri bugüne kadar gerçekleştirdikleri veya gerçekleştiremedikleri konular tartışıldıktan sonra ön raporda yer alan ifadeler yalnız Eğitim Fakülteleri değil, üniversitedeki ilgili fakültelerin de üstün yetenekliler eğitiminde görev almasını sağlayacak bir eklemenin, bir ifadenin yer almasını kararlaştırdık. Böylelikle üstün yetenekliler yalnız Eğitim Fakültelerinin yani öğretmen yetiştiren fakültelerin göreviymiş gibi değil, diğer fakültelerin de üstün yeteneklilerin eğitim konusunda görevlerinin olduğu, bu görevleri yerine getirmesi konusunda bir başlangıcın da gerekli olduğunu vurgulamayı yayarlı bulduk. Özellikle bu ilgili fakültelerin yalnız örgün eğitim değil, yaygın eğitim konusunda da üstün yeteneklilere, eğitim ve uygulama olanakları sunmasının üniversitenin bir görevi olduğunu da kamuya duyurmak istedik. Tartışmalarda özellikle karşılaşılan sorunları da dikkate alarak üyelerimizin getirdiği öğretmen yetiştirme programlarındaki dersler, üstün yeteneklilerin fakültelerde alacakları dersler gibi konulardaki önerilerini de dikkate aldık. Bundan sonraki uygulamalara ışık tutacağını düşündüğümüz için böyle bir değerlendirmeyi vurguladık. Yasal düzenlemeler ve kaynaklar konusunda çok büyük bir ekleme, çok büyük bir farklılık söz konusu olmadı. Ancak özellikle vurgulanan bu tür çalışmalarda bilimin ve bilimsel araştırmaların yerinin yeterince ele alınmadığı yönündeki oluşan görüşlere de bir yanıt vermek üzere istihdam konusunda ve üstün yeteneklilerin eğitiminin üniversitede veya Milli Eğitim Bakanlığı bünyesindeki okullarda gelişmesinde ve konunun bütünlüğünde AR-GE çalışmaları diye nitelenen araştırma geliştirme çalışmalarının mutlaka ele alınmasını vurguladık. Komisyonumuz ön raporda hazırlanan ve biraz önce özetlemeye çalıştığımız konular ve yaptığımız eklemelerin yanı sıra yaygın eğitim konusunda ülkemiz için bir modelin tartışılmasını ön raporda önerilen modelin tartışılmasını zamanın izin verdiği ölçüde ayrıntılarıyla gerçekleştirdik. Komisyonunda olan arkadaşlar zaman zaman duygusal boyutta yaşadılar ve görüşlerimizi paylaşmaya çalıştık. Bu bir ölçüde konunun öneminden ve konunun gelecek yıllardaki gelişmesine bel bağlamamızdan kaynaklandı. O yönüyle biz komisyon olarak Genel Kurulumuzda, Türkiye için önerilen modelin, komisyonumuzda eğer benimsenirse, ayrıca bu kongreyi düzenleyenlere bir görev olarak verilmesini ve ilgili mercilerde bu modelin izlenmesini, yıllar da alsın bunun gerçekleşmesi için her birimize görevler düşüğünü de kabul ederek, mücadeleyi bugünden itibaren başlatmayı ve kamuya biz üstün yeteneklilerin eğitimin gerekliliğini artık bu çerçevede gelecek için böyle bir modelle ele alınmasını gerekli görüyoruz diyebilelim diye de bir beklentiyle sizin karşınıza gelmiş bulunuyoruz. Bu konuda Türkiye için önerilen modelde iki boyut var: Örgün eğitim, yaygın eğitim var. Örgün eğitim boyutu uzun uzun tartıştığımız ön raporda getirilen bazı konuları komisyonumuz benimsedi kendisi bir öneri getirdi. Tahmin ediyorum Genel Kurulumuzda bu fark-

lılığı belirli ölçülerde tartışma gereği duyacaktır. Ön raporda örgün eğitim için iki uygulama modeli önerilmişti. Özel gruplandırmalarla üstün yetenekliler için ayrı okul modeli. Yapılan tartışmalardan sonra özel gruplandırmalar modeli komisyonumuzca kabul edildi. Üstün yetenekliler için ayrı okul modeli ise yeterli oy alamadığı için raporumuzda yer almadı. Bu konunun dışına çıktığı anlamına gelmesin. Raporumuzda yer alamadı şeklinde özellikle sunmak istiyorum. Genel Kurulumuzun bunu herhalde tartışması da çok doğal olacaktır diye düşünüyorum. Önerilen bir model ise bunun yerine okul öncesi ilköğretim ve orta öğretim düzeyinde üstün yetenekliler için ayrı programlar modeli. Böylelikle okul yerine program türü modeli okul öncesi ilköğretim ve orta öğretim örgün eğitim kurumlarında yer alması ve üstün yeteneklilerin eğitiminin sağlanmasını önermiş oldu. Dolayısıyla ön raporda yer alan üstün yeteneklilere ayrı okulla ilgili yapılan açıklamayı da raporumuzda ele alamadık. Ama ön raporda bu konu bir bütünlük içerisinde bir sistem içerisinde zaten size sunulmuş görünüyor. Yaygın eğitim konusunda ise bir örgüt önermek konusunda ön raporda yer alan konuyu ayrıntılarıyla tartıştık. Bu yeni bir yaklaşım. Hatta belirli kimselere göre bir hayâl, ütopya ama yaygın eğitim için, üstün yetenekliler için gerekli olduğunu düşündüğümüz bir durum. Bunun için bu öneriyi Kongre'nin önerisi haline getirebilirsek sizlerin oylarıyla, kamuya bunu duyurabilirsek ve ondan sonra da bunu izleyebilirsek karşılaştığımız sorunların büyük bir kısmını bilimin ışığında çağın gerektirdiği yöntemlerle çözüme olanağımız ortaya çıkacaktır diye de düşünüyoruz. Önerilen örgütün komisyon görüşmelerinde ismi değiştirildi. *Türkiye Üstün Yeteneklileri Değerlendirme Kurumu* diye bir isim üzerinde anlaşmaya varıldı ve komisyon raporunda yer aldı ve size bu şekliyle sunuyoruz. Bu sorumlu bir kurum olacak, yasayla kurulacak. Bunun eğitim ve eğitime ilgili sayılabilecek işlevlerini ön rapordaki şekliyle muhafaza ettik. Ancak ona, o işlevlere bir konuyu daha ekledik. Öğretmenlerin sürekli eğitiminin ve bir sertifikalandırma düzeneğinin gerekliliğini vurguladık. Bir diğer deyişle artık çağın gerektirdiği türde sertifikaya yönelik hizmet içi eğitim veya geliştirme eğitiminin gerekliliğini vurgulamak istedik. Yoksa herhangi bir hizmetiçi eğitime katılıp bir sertifika almadan bir konuyu tamamlamış olamayacağımızı vurgulamak istedik. Bu kurumun modeli ve bu kurumun işlevleri ön raporda yer aldığı şekliyle belirlendi ancak bir ekleme yaptık. Dedik ki bu kurum uluslar arası düzeyde de işbirliği yapsın, uluslar arası projelere katılsın üstün yetenekliler konusunda. Bu konu eğer bu modelle beraber gerçekleşirse ümit ediyoruz ki hem Durum Tespiti Raporu'nda hem bizim raporda yer alan dünyada yapılanlarla ilgili bir dirsek temasımızı, bir paylaşımı, ortaklaşa yürütmeleri de sağlayacaktır. Ve böylelikle, biz bu kurumun üstün yetenekliler konusunu bir bütünlük içerisinde ele almasını, kendisine verilen sorumlulukları ki bunlar sayıldığı şekliyle hem Durum Tespit Raporu'nda hem bizim raporumuzda belirlenen

boyutlarda olacaktır. Bunun içerisinde araç gereç geliştirme sözkonusudur, öğretmen yetiştirme sözkonusudur, program geliştirme sözkonusudur, üstün yeteneklilerin eğitimlerine ilişkin eğitimlerine ilişkin sorunlar sözkonusudur ve istihdamlarına ilişkin durumlar da sözkonusudur. Böyle olunca bu kurumun ülkemizde üstün yeteneklilerin eğitimiyle ilgili olan ve ilgili olabilecek kurumların temsilcilerinden oluşan bir örgüt yapısıyla oluşturulması, bir yasayla bunun kamuya hizmet verecek hale getirilmesi önerisini de düşündük. Ancak bu ayrıntıyı raporumuzda zaman yetersizliğinden dolayı yeterince ele alamadığımız için şöyle dedik. Böyle bir kurumun, böyle bir örgütün oluşturulabilmesi için üstün yeteneklilerin eğitimiyle ilgili kurumların temsilcilerinden oluşacak bir çalışma grubu oluşturulsun, bu çalışma grubu bu model çerçevesinde bu kurumun oluşturulmasına ilişkin bir taslak hazırlasın. Böylelikle ön raporda üstün yeteneklilerin eğitimi konusundaki politikalarla ilgili belirlenenlere bizim komisyon olarak getirdiklerimiz, komisyon olarak belirlediklerimiz özetle bu çerçevededir. Dolayısıyla bir önceki komisyonda olduğu gibi biz de emek ürünü olan ön raporu değerlendirdik, komisyonumuz buna katkı getirdi, ümit ediyoruz ki Genel Kurulumuz, kongremiz bu katkılarımızla beraber ön raporumuzu da ve bizim komisyonumuzun raporunu da değerlendirerek bize, ilgililere bir görev vermiş olacak. Bu görev verme konusunda üstün yetenekli çocuklarımız, gençlerimiz biraz sessiz kaldılar. Ama onlara da diyoruz ki bu görev bizim olduğu kadar sizin de göreviniz. Sizin de üstün yeteneklilerin eğitimi çerçevesinde çalışmalarınızda, gelişmelerinizde bu çizdiğimiz çerçevede katkılarınız sürmek durumunda. Bir sürekliliği sizinle sağlamak durumundayız. Belirli yıllar sonra bugün bizim yaptığımız konuşmaları sizin yapmanızı da bekliyoruz demek istiyorum. Bu çerçevede bir noktayı da sizinle paylaşmak istiyorum. Bir önceki raporda da durumlar belirlendikten sonra ister istemez çözüm önerileri de ele alınmış, dolayısıyla bazı örtüşmeler, belki bazı tekrarlar sözkonusu. Bu kaçınılmaz bir durum. Çünkü iki komisyonun bir araya gelip bu ayıklamayı yapma olanağı yoktu. Ama bu bir zarar değil, bu bir yarar. Belkide raporların birleştirilerek kamuya sunulmasında, ilgili mercilere sunulmasında bu tür tekrarları dikkate alarak bir ortak rapor, kongrenin belirlediği ilkeler çerçevesinde, çizdiği tablo çerçevesinde hazırlamak sözkonusu olabilir. Ben komisyon üyelerime, kongreyi düzenleyenlere emekleri için tekrar teşekkür etmek istiyorum. Beni sabırla dinlediğiniz için de saygılarımı ve teşekkürlerimi sunuyorum. Teşekkür ediyorum sayın başkan.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Değerli hocamıza biz de çok teşekkür ediyoruz. Gerçekten her iki raporu da neredeyse mukayese ederek ve farklarıyla, benzerlikleriyle açık bir şekilde sundu. Zannediyorum bu, söz alacak konuşmacılarımız açısından

dan da daha çok ipucuna sahip olacak. Şimdi komisyon çalışmalarımızın gereği olarak biz konuştuk, biraz sonra bu politika komisyonu ile ilgili raporu da görüşlerinize sunacağım. Ama özellikle benden kongre düzenleyicilerinin bir dileği var, çocuklar var. Biliyorsunuz onlar da bu Kongre'nin üyeleri, onlar da delege. Önce onların görüşlerini sonra da yetişkinlerin görüşlerini alacağız. Evet, çocuklar sıra sizin. Politika önerileri konusunda bu raporla ilgili ve rapora konulmasını özellikle istediğiniz konular varsa bunları aranızdan söz vererek bize sunabilirsiniz.

Çocuk Görüşü: Saygıdeğer büyüklerim, sevgili arkadaşlarım. Öncelikle hepinize iyi günler dilerim. Öncelikle nasıl bir eğitim istiyoruz ve politika önerileri üzerindeki düşüncelerimizi size aktaracağız. Öncelikle ülkemizdeki yabancı dil eğitimine ben dikkat çekmek istiyorum. Yabancı dil eğitimi öğretmenlerimiz tarafından bütün döneme yansıtılmamaktadır. Ve dönemde sıkışmalar meydana gelmektedir. Ayrıca son birkaç ünite bazı okullarımızda işlenememektedir ve öğrenciler öğretmen değişikliğinden de çok yıkılmaktadırlar. Ayrıca ikinci bir noktaya değinmek istiyorum. Eğitim hepimiz için eşit değil. Pek çok kişi iyi eğitim aldığı gibi, pek çok kişi de kötü eğitim alıyor. Aldığımız eğitim acaba dünyadaki diğer öğrencilerle aynı seviyede mi, ya da Türkiye'deki şartlara uygun mu? Bu da diğer bir soru. Üçüncüsü ise İngilizce'de ve başka derslerde de dersler döneme yayılmıyor ve ikinci dönemin son kısmı pek çok okulda boş geçmekte. Bu da eğitimimizin büyük sorunlarından bir tanesi. Teşekkür ederim.

Çocuk Görüşü: Ben de konuşmama başlamadan önce hepinize sevgiler ve saygılar sunuyorum. Ben de eğitimimizin bazı yönlerine ilgi çekmek istiyorum. Mesela eğitimimizdeki eşitsizlik konusuna. Bazı çocuklar maddi imkanları elverdiği için özel okullarda okumakta, bazıları da devlet okullarında okuduğu için özellikle LGS ve ÖSS sınavlarında düşük notlar ve yüksek notlar alınmakta. Eğitimimiz hakkında eşitlik konusunda da ben de arkadaşımın dediği gibi bu konuya dikkat çekmek istiyorum. Eğitimimiz hakkında iki tane daha görüşüm var. Bir görüşüm de eğitimimizin sekiz yıl olması. Sekiz yılda öğretmenlerin bizi gözlemlediğini ve bu gözlemlerinin sonunda öğrencinin sekiz yıllık raporlarının sonucu öğrencinin zekâ seviyesine göre ve ilgi duyduğu konuya göre yönlendirilmesini istiyorum. Gözlem raporları uygun olmayan öğrencilerin ise becerilerine ve el becerilerine göre yönlendirilmelerini istiyorum. Ben de yanımdaki büyük ablama söz vermek istiyorum.

Çocuk Görüşü: Teşekkür ederim. Herkese merhaba. Ben ilk önce sınav sistemine değinmek istiyorum. Bana göre test olmamalı. Şöyle test tamamen ezberle dayanan bir sistem ve ak ve kara. Dünya böyle değil. Dünya'da griller var ve üs-

tün yetenekli olmak da grileri görebilmeyi getiriyor. Test sistemi yerine ÖSS, LGS yerine yazılı gibi bir sistem olmalı belki de. Ve sonuçlarına bir heyet karar vermeli. Şöyle yazılı bir sistem. Bilgileri öğrencilerin özgürce ifade edebileceği şu şöyledir, bu böyledir demeden kendi görüşlerini de katarak öğrendiklerini yorumlayabileceği bir sistem. Öğrenci merkezli eğitim devreye giriyor burada. Araştıran, birşeyleri araştıran öğrenciler olmalı. Aslında öğrenciler kendileri öğrenmeli. Öğretmenler öğrencilere yardımcı olmalı. Öğretmenler öğrenciye şunu ezberle, bunu ezberle dememeli. Özel yetenekliler içinse kapasitelerini her anlamda kullanabilecekleri bazı merkezler yapılmalı bence. Müzik olsun, resim olsun, el sanatları olsun, fen olsun, matematik olsun her şey, her anlamda... Bu kadar.

Çocuk Görüşü: Sözlerime başlamadan önce bu salona teşekkür eden büyüklüğümü, arkadaşlarımı selamlıyorum. Öncelikle şunları söylemek istiyorum: Artık Türkiye'deki eğitim sisteminde eksiklikler var. Önce LGS ve ÖSS sınavları çok farklı şekillerde yapılıyor. Mesela bir öğrencinin resme yeteneği var fakat bu öğrenci LGS sınavına resim gibi daldan katılmıyor. Sorulardan biri de bu. Bence eğitim sistemi, öğrenci birinci sınıfa başlamadan önce gözlem raporları hazırlanmalı. Okul öncesi eğitimi zorunlu olmalı ve gözlem raporları hazırlanmalı. Öğrencinin yapabileceği şeyler kaydedilmeli. Bundan sonra devamlı olarak her öğrenciye farklı bir ders programı uygulanmalı. Ders programı yakın olan öğrencileri bir sınıfta toplama sistemi çok işe yarayabilir. Çünkü öğrenci o zaman çok daha rahat kendi yeteneklerine göre meslek bulabilir. Mesela Türkiye'de artık çok iyi bir üniversiteyi bitirmezseniz iyi bir iş de bulamıyorsunuz. Etiket sorunu yüzünden. İnsanlar, kendi yeteneklerine göre sınıflandırmak lazım. Bir büyüğüm Milli Eğitim Bakanlığı sınıırı çok alçakta tutuyor dedi. Bence haklılar. Çünkü Milli Eğitim Bakanlığı sınıırı %50'ye düşürdüğü zaman gerçekten özel yetenekli olanlar tam olarak ortaya çıkmıyor. Sözlerim bu kadar.

Çocuk Divanı Üyesi: Ben bu konuda diğer arkadaşlarıma da söz vermek istiyorum. Politika ve kendi eğitimimiz hakkında görüşlerini bildirmek isteyen varsa... Buyrun.

Candost Demiröz: Afyon Bilim ve Sanat Merkezi'nden geliyorum. Ben bu konuda kendi eğitimim hakkında konuşmak istiyorum. Bir kere LGS ve ÖSS gibi sekiz yılı iki saate, dört yılı iki saate sığdıran bu sınavlar bana yeterli gelmiyor. Yani girdiğimiz bölümlere de bu şekilde girmemiz ne derece doğru ayrı bir konu. Sınavlara bu şekilde test çözümüyle giriyoruz. Ezberle dayalı olduğu için herkesin öğrenme şekli farklı. Kimi çok test çalışarak çözer, kimi okur, kimi öğretmenin

söylediğini dinler, öyle anlar. Herkesin öğrenme yöntemleri farklıdır. Herkese hitap edecek bir yöntem bulunmalı ve daha çok mülakat, sözlü ya da yazılı bir şekilde yapılırsa, yoruma dayalı sınavlar yapılırsa öğrenci hak ettiği yeri alır. Sanatta başarılı olan kişiler, konservatuara gitmek isteyen öğrenciler çoğu zaman daha zengin olanların arkasında kalabiliyor. Onun dışında özel okullara giden öğrencilerin arkasında kalabiliyorlar. Bu yüzden sınav sisteminin geliştirilmesini istiyorum ben. Oniki yıllık bir eğitimin sonunda, bütün hayatımı ufak bir üç saatin sonundaki sonuca bağlamak istemiyorum. Söyleyeceklerim bu kadar.

Çocuk Görüşü: Herkese merhaba. Yine ben. Benim söyleyeceğim şey kendi okulumla ilgili. Ben bir Fen Lisesi'nde okuyorum. Daha önce de bunu belirttim. Fen Liseleri'nde okurken zamanımızı laboratuvarlarda geçirmiyoruz. Asıl amacından saptı çünkü Fen Liseleri. Bizim amacımız şu anda ÖSS'de derece yapabilmek. Halbuki bir Fen Lisesinin amacı bu olmamalı. Ülkesine yardımcı olabilmek için çalışmalı bir Fen Liseli öğrenci. Sadece bir ÖSS'deki alabileceğimiz bir derece değildir. Tamam, bakıyoruz ÖSS sınavı sonuçlarında Fen Liseleri her zaman birinci oluyor ama Fen Lisesi'nin anlamı bu değil. Bu konuda kongrede bir şeyler yapılmadı. Belki başvurmam gereken mercii de burası değil, tam bilmiyorum. Ama en azından böyle bir problemi de dile getirmek istedim. Teşekkür ederim.

Ömer Faruk Toto: Amasya Bilim ve Sanat Eğitim Merkezi öğrencisiyim. Ben kendi eğitimim ve toplumun eğitimi için öncelikle ezberle değil yoruma dayalı bir eğitim istiyorum. Arkadaşlarımda belirttiği gibi yani yaratıcılığı geliştirecek, yoruma dayalı ve uygulamalı bir eğitim istiyorum. Yaratıcılığı geliştirecek, bulmacaların, zekâ oyunlarının ve bu tür şeylerin dersler içinde en azından iki üç ders boyunca çözülmesini istiyorum. Söyleyeceklerim bu kadar.

Mehmet Başaktepe: Ordu Bilim ve Sanat Merkezi öğrencisiyim. Ben öncelikle şunu diyeceğim. Gerçekten sekizinci sınıf ve lise ömrümün en güzel yılları olacak. Ben, ömrümün en güzel yıllarını sınavla çürütmek istemiyorum. Bence sınav değil yorum bile olmamalı. Genel bir değerlendirmenin sonucunda girilmeli okullara, not da olmamalı. Notlar bence gerçek değil, ders içinde yaptığımız şeyler gerçek not değil. Yazılıya çalışırsın iyi not alırsın ama derse hiçbir zaman çalışmazsın, çalışsanda gerçek olmaz.

Gizem Öncü: Yasemin Karakaya Bilsen'den geliyorum. Biz BİLSEM'li öğrencileriz. ÖSS ve LGS sınavlarında bizim bir artımız olmalı. Bunu bir artı olarak kullanabilmeliyiz veya artı bir puan olarak kullanabilmeliyiz. Ben böyle düşünüyö-

rum. Madem bir ayrıcalığımız var veya biz sizin yararınıza olan bireyleriz o zaman bize de yararımızı gösterin diye düşünüyorum.

Çağrı Buldu: Şimdi size eğitimim hakkında gördüğüm bazı şeyleri söylemek istiyorum. Eğitimde herkesin de dile getirdiği gibi yazılı sistemi en büyük sorun. Bu sistem yazılı değil de sözlü şeklinde yapılsın. Sözlüde hazır ol şeklinde durulmamalı. Şunu oku şunu ezberledin mi biçiminde sertçe cümleler kullanılmamalı. Ve bir şey soracağım: Biz burada konuşuyoruz, bizi duyan büyük var mı? Şu an Türkiye'yi değiştirecek büyük var mı bizi duyan? Ve ayrıca burada böyle bir insan olmadığı sürece bizim bu konuşmaları yapmamızın pek bir anlamı yoktur.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Sayın Başkan son bir söz daha alalım, bir görüş, ondan sonra yetişkinlere verelim sözü.

Arkadaşlar lütfen rapor üzerine konuşursak daha güzel olur.

Cemilhan Turhan: Beyazıt İlköğretim Okulu'ndan geliyorum. Aslında ben şu anda büyüklerin bize yapması gereken şeyleri söylesem. Yine Çağrı ağabeyin dediği gibi o kadar sert davranmamaları gerekiyor. Bir şey ezberleteceksen aynı kitabı al ve onun yanına git ve onun yanında ezberle. Hem kendin ezberle hem de ona ezberlet. Bir de yazılı sistemi sözlü sisteminden daha zor bir sistem. Çünkü yazılıya çıktığınız zaman her şeyi orda içinizden geldiği gibi söyleyebiliyorsunuz, kontrol ediliyor ve o yüzden ordan bir puan alıyorsun. Yine sözlüde de alıyorsun ama orda öğretmen sana karşılığında bir hak daha tanıyabiliyor. Ama yazılıda tanıyamıyor, yazılı sistemi ben çok doğru bulmuyorum. Bu yüzden yazılı sisteminin kalkması gerektiğini düşünüyorum.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Çok teşekkürler. Tamam mı çocuklar, şimdi sıra yetişkinlerde. Yalnız biraz evvel beni çok uyardı arkadaşlar; ben o yüzden biraz sert konuşmak zorunda kaldım. Lütfen rapora ilişkin söyleyecek şeyleriniz varsa sözünüzü alalım, yoksa temenniler kısmında sonuçta açık olarak konuşabilirsiniz. Ama bu oturumda sadece rapordaki herhangi bir görüş size uygun gelmeyebilir veya eklemek istediğiniz bir şey varsa buna ilişkin konuşmanızı özellikle rica ediyorum. Evet şimdi gene isim alalım.

Prof. Dr. Adnan Kulaksızoğlu: Efendim Divan Başkanlığına bir önerge verilmişti. Biz komisyonda Üstün yetenekliler için önerilen modelleri görüşürken Özel Okul modelini de dile getirmiştik. Ön raporda bu da vardı.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Ama komisyon başkanımız yeterli oy olmadığını söyledi onun.

Prof. Dr. Adnan Kulaksızoğlu: Biz onun tekrar burda oylanmasını talep ediyoruz. Ben ve beni destekleyen diğerleri şu anda Ankara Fen Lisesi uygulamasıyla başlayan Fen Liseleriyle devam eden model zaten ayrı bir okul modelidir. Şu an mevcut durumda zaten bu vardır. Biz zenginleştirilmiş, farklılaştırılmış, hızlandırılmış programların yanında ayrı okul modelini de öneriyoruz... Güzel sanatlar Sosyal Bilim Liseleri gibi zaten nisbeten ayrı okul uygulamaları, uygulamamızda var. Dolayısıyla bunun tekrar ele alınmasını, oylanmasını talep ediyorum. Teşekkür ederim.

Mustafa Ruhi Şirin: Sayın Başkanım; alt komisyonda Prof. Dr. Süleyman Çetin Özoğlu Hocamızın Başkanlığında tartışılan başlıklardan birisi de özel okul modeliydi. İsmail Toksöz arkadaşımız Divanda görevli. Türk Milli Eğitim sisteminde 625 sayılı yasada bu var. Dolayısıyla yeni bir öneri değil bu. Üstün yetenekli Çocuk eğitiminde özel okul modeli ister Devletin, ister Sivil Toplum kuruluşun, ister istihdama yönelik Türkiye'nin büyük ölçekli kurumlarının projesi olsun denetimi Milli Eğitim tarafından yapılacaktır. Dünya'da örnekleri var. Adnan Bey Hocam da açıkladılar. Ben bu önergeyi destekliyorum. Genel Kurulumuzdan böyle bir karar çıkarsa ülke ölçekli bir modelin uygulanabileceği umudunu taşıyorum.

Ayşe Aslı Hanım: Ben özellikle bu kongreyi düzenleyen tüm katılımcılara bir veli olarak teşekkür ediyorum. Üstün yeteneği tesbit edilmiş bir öğrenci velisi olarak şanslı addediyorum kendimi. Kurum tesbit raporunu bir veli olarak inceledim. Burda velilerin eğitimi yönünde alınmış rehberlik adına bir öneri bulamadığını düşünüyorum. Velilerimizin kendi çocuklarını tesbit ve yönlendirilmesi aşamasında ve tesbit edilmiş çocukların yaklaşımı aşamasında neler yapılmalı ve hangi kurumlar bu açıdan bize yardımcı olmalı bu yönde de çalışmaların yapılmasını istiyorum. Ayrıca Sivil Toplum Örgütü olarak eğer üstün yetenekliler velileri şeklinde bir dernek kurmamız halinde sizlerin yardımlarını görebilsek bu konuda da gereğini yapacağımızı düşünüyorum. Ayrıca bir konuya daha değinmek istiyorum. Standları gezerken köşede küçücük bir yazı gördüm. Arthur Hort yazmış; "Vasat öğretmen anlatır, iyi öğretmen açıklar, usta öğretmen gösterir, büyük öğretmen ilham verir" demiş, bu çok hoşuma gitti. Ben isterim ki tüm eğitim kurumunda yer alan öğretmenlerimizin hem anlatan hem açıklayan hem gösteren hem de ilham veren nitelikte öğretmenler olması. Teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Şimdi efendim biraz evvel Adnan Bey'in ve Mustafa Ruhi Bey'in söz ettiği konu bize birkaç imzalı bir önerge şeklinde geldi. Bunu bilginiz açısından size sunmak istiyorum ve bu önerinin de raporda yer alması için oylarınıza sunacağım.

Oylamaya geçmeden önce bir açıklama yaparsam konunun ne olduğu hakkında bilgi sahibi olurlar.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Zaten Adnan Bey'le, Mustafa Bey açıkladılar efendim. Herkes şu anda konunun ne olduğunu biliyor. Önergeyi de okursam zaten mesele kalmayacak Fatih Bey. Çok teşekkür ediyorum.

Peki arkadaşlarım konunun ne olduğunu bilerek oy vereceklerse sorun yok. Teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Zaten hocamız ilk raporunu sunarken söyledi. Sanıyorum siz yoktunuz o sırada? Biz raporda ön raporda özel okul ayrı okul modeli de vardı ama bizim komisyonumuz bunu benimsemedi, dedi hocamız. Değil mi hocam. Böyle söylediniz.

Prof. Dr. Süleyman Çetin Özoğlu: Evet, yeterli oy almadı.

Yeterli oy almadı dedi, o nedenle öneriyi yeniden getirdiler. Ama aynı öneri Genel Kurul'da yeterli oy alırsa sanıyorum bir yerlere girecektir.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Adnan Bey siz var mıydınız bu komisyonda? Bize bir açıklama yapar mısınız?

Efendim kongrelerde Alt Komisyon'da alınan kararlardan çok Genel Kurul salonunda alınan kararlar geçerlidir. Alt komisyonda bu konuda yeterince müdafaa ve açıklama yapamadık. Dediğimiz gibi şu anda ayrı okul modeli içindeyiz zaten, ayrı okulun niçin bu kadar karşısında bulunduğu da yeterince anlaşılabilir değil. Biz ön raporda ön raporun ruhuna uygun olarak farklılaştırılmış, zenginleştirilmiş eğitim modellerini de önerdik. Onun paralelinde ayrı okulun da olması gerektiğini savunuyoruz. Teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Füsün Hanım'dan açıklama alabilir miyiz?

Prof. Dr. Füsün Akarsu: Bazı konularda yanlış anlamalara düştüğümüzü ya da benim bazı şeyleri tamamen yanlış anladığımı düşünüyorum. Onun için yük-

sek sesle düşünüyorum; beni de düzeltmenizi rica edeceğim. Bazı kavramları karıştırmayalım. Şu an bizim elimizdeki metin bir ön rapordur. Burada aldığımız kararlarla rapor haline gelecek. Bu tamamen, bu kongrenin iyi niyetini ve çalışmalarımın ürününü ifade eden bir anlamda hem dilekler manzumesi hem de uygulayıcılara, politikacılara, karar vericilere karşı bizim üstün yetenekliler camiasının elinde bakın biz bir araya geldik, politikalar geliştirdik, yolumuzu belirledik, hedeflerimizi çizdik, hadi bunu hayata geçirin baskısı için bir araçtır. Burada bir karar alamıyoruz. Bazen kanunlaşan kararlar bile uygulamaya geçmiyor, dolayısıyla burada alacağımız karar, şöyle bir şey açılın açılmasın, yapılsın yapılmamasın kararı değildir. Sadece bizim ufkumuzdur. Uzun vadeli hedeflerimiz, Türkiye gerçekleri açısından bakıldığında yararlı olabileceğini düşündüğümüz uygulamalar bir manzumeler silsilesidir. Bunun içerisinden ayrı bir okul uygulamasının çıkarılması tartışılabilir, çıkarılabilir de. Benim gönlüm bir eğitimci olarak, dünyanın pek çok yerindeki yirmiden fazla ülkedeki yüzden fazla uygulamayı gezmiş, görmüş, onların bir kısmı içinde çalışmış birisi olarak, Türkiye'deki uygulamaların çok büyük bir kısmında içinde yer almış bir kişi olarak, benim gönlüm keşke bütün temel eğitim kurumlarında, bütün sınıflarda bütün öğretmenlerimiz üstün ya da özürsüz, farklı bütün çocukları kucaklayabilsin, onlara farklılıkların gerektirdiği eğitimi verebilsin yönündedir. Ama bu gerçekçi değil. Bugün 2004'de bu gerçekçi görünmüyor bana. Bu çok yutulamayacak kadar büyük bir lokma. Nitekim çok fazla başarılı olmadık. O zaman yutulabilir lokmalara indirelim, başarabildiğimiz becerebildiğimiz ölçülerde, öğretmeni yetiştirebildiğimiz sürece, malzemeyi temin edebildiğimiz sürece, çok farklılaşmış ortamları yaratabildiğimiz sürece farklı ihtiyaçları olan öğrencilerin bir kısmına hiç olmazsa bu eğitimi sunalım. Bu arada deneyim kazanalım, araştırmalarla gözlemlerle, uygulama sonuçlarıyla kendimizi yenileyelim. Yapmamamız gerekenlerle yapmamız gerekenleri daha rahat ayırt edelim ve dolayısıyla gittiğimiz yolda da daha az hatalı, daha sağlıklı uygulamaları yaygınlaştırarak da uzun vadede daha verimli bir yola doğru gidelim. Burada ki ilkemiz, bu kitapçığın hazırlanmasındaki ilkelerden birtanesi farklı uygulamalara, farklı modellere, farklı türlerle, farklı programlara yer verilmesi için denemeler yapılmasının bunun bilimin ışığında, bilimsel araştırmalarla desteklenmesinin daha doğru olacağı yolunda. Tek tip modeller değil sınırlayıcı modeller değil, kısıtlayıcı modeller değil açık modellerle çalışalım ve sonucuna göre iyileştirme yapalım mantığına dayalı. Bunun dışında bir başka ayıklamamız gereken kavram kargaşası da araçlar ve araçların kullanım amaçlarıyla ilgilidir. Az önce genç arkadaşlarımız sınavlar olmasın dediler. Onların kafasındaki sınav benim kafamdaki sınavla aynı değil, benim kafamda sınav bir enstürmandır, bir araçtır. Ben bu araçla öğrencinin bulunduğu yeri görürüm. Öğrencideki gelişmeyi izlerim. Veliyi ve diğer eğitim ilgi-

lilerini, öğrencinin durumu ve gelişmesiyle ilgili bilgilendiririm. Kendimi onunla ilgili öğrenme hedefleri konusunda yönlendiririm. Gerekliğinde öğrencileri farklı bir yerlere yönlendirmekte isabetli tercihler yapmalarını sağlamakta bunu bir veri olarak kullanırım. Dolayısıyla sınav aracı iyi ya da kötü olmaz. Araç, araçtır. Aracın iyi kullanımı vardır kötü kullanımı vardır. Benzer bir biçimde okul da bir araçtır. Okul iyi de kullanılabilir kötü de kullanılabilir. Uygun ve istenilen uygulamalar için de kullanılabilir zararlı ve tahrik edici uygulamalar için de kullanılabilir. Bu büyük ölçüde bizim orada ne yaptığımıza bağlıdır. Bugün alacağımız bir araç, araç olarak sistemin içerisinde diğerlerinin yanı sıra yerini alsın, ya da almasın kararı iyi ya da kötü uygulamayı engellemiyor, iyi olabilecek uygulamaların da belki önünü kapatacağı için bir anlamda bizim uzun vadeli hedef ve ufuklarımıza bir sınırlama getiriliyor diye ben ayrı okul modelinin de denenmelik, çeşitlilik gerektiren modellerden birisi olarak devrede kalmasını isterim. Daha önceki komisyon raporları sırasında bir arkadaşımız, öğretmen arkadaşımız dile getirdi. Şu aşamada, şu sınırlı öğretmen bilgi ve donanımıyla şu sınırlı malzemeyle şu sınırlı parayla okulsuzlukla, mekansızlıkla çocuklarımızı üstün yetenekli olanlarla, olmayanları aynı yere topladığımızda, üstün yetenekli olarak ayıklanmamış ya da kazayla üstün yetenekli olarak gelmiş çocuklarla birlikte olduğumuzda çocuklara haksızlık ediyoruz dedi, üstün yetenekli olmayanlar da öğretmen de çok zorlanıyor dedi. Bir de buna malzememizin olmadığını ve bu çocuklarla bireyselleştirme, farklılaştırma, zenginleştirme, çeşitlendirme yapmak için hem bilgi, hüner donanımımızın sınırlı olduğunu hem de paramızın sınırlı olduğunu düşünürseniz, belki de Anadolu'nun ücra yerlerinde çocukları kolay eğitim imkanlarına dahi ulaşamayacakları yerlerde onları biraraya toplayıp hiç olmazsa bir grup öğrenciye hak ettikleri nitelikte bir eğitim vermek, şu anın Türkiye'sinde bana ekonomik ve kötünün iyisi gibi geliyor. Burada en ideali budur demek mümkün değil, dünyanın pek çok yerinde çok özel üstün yetenekliler için okul vardır. Devletin açtığı okullar ya da özel kuruluşların açtığı okullar özel öğretim, eğitim kapsamında pek çok binlerce okul var. Birkaç tanesini ben gezdim. Her ülkenin kendi ihtiyaçları, kendi kültürü kendi modeli farklıdır. Onu bırakalım bir yana, biz kendimiz için şu anda en verimli, en isabetli ve bizi bir yerlere doğru götürücü modelleri tercih edelim isterim. Bunun için de bunların çeşitli olması ve denenmeye açık olmasını isterim. Sizinle bu isteğimi paylaştım. Böyle bir okul da açılınsözünün buraya girip girmemesi, Türkiye'deki böyle bir okulun açılıp açılmamasına yetmiycek ama bizim nasıl düşündüğümüz ve olaya nasıl baktığımız açısından önemli olduğunu düşünüyorum. Bir kaygı var bazı arkadaşlarımızda; haklıdırlar. Belki kaygılandırıcı şeyler yaşandığı için ülkemizde. O da şudur; eğitim devletin elinde olduğu zaman istenmeyen, aşırı, farklı neyse hangi sıfatı kullanırsanız kullanın "*ideoloji*" diyelim tırnak içinde başka

bir kelime bulamadığım için, öyle devlet politikasının içinde amaçlara çekilirse korkusu kaygısı vardır. Sanıyorum Türkiye'nin bugün içinde bulunduğu durum, bu kaygının hiçte boş yere olmadığını gösterir. Benim şahsi, şimdiye kadar içinde bulunduğum ve etkileştığım arkadaşlarımla birlikte paylaştığım etkileşimleri olan bu rapor bağlamında düşüncem bizim tamamen bilime dayalı özgürlüğe, demokrasiye dayalı, insan haklarına, çocuk haklarına saygılı ve bilim ışığında ve sadece bilimin doğrultusunda giden iyi niyetli bir çalışma yaptığımızdır. Bunun kötü bir şekilde kullanılması ilerde mümkün olabilir. Öyle kullanılmasını engellenmesinin de yine hepimizin görevimiz olduğunu düşünüyorum. Ben burada karınca kararınca hem uygulamaların ileri gitmesi, önünün açılması, fırsatların verilmesi hem de bunların başka taraflara çekilip suistimal edilmemesi konusunda elimden geleni şimdiye kadar yaptığım için bundan sonrada yapacağıma sizin önünüzde söz veriyorum. Teşekkür ederim.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Fusun Hanım'a çok teşekkür ediyoruz açıklamaları için. Şimdi iki uzman değerli meslektaşlarımız var sayın Doğan Çağlar ve sayın Necate Baykoç Dönmez. Her ikisine de ben söz vermek istiyorum, izin verirsiniz? Çünkü raporuda daha sonra nelerin yeralacağı konusu onların açıklamalarıyla da daha bir aydınlık kazanacak. Buyrun Doğan Hoca.

Prof. Dr. Doğan Çağlar: Bütün yorgunluklarımı yeni duymaya başladım. Sayın arkadaşlarım, üzülerken kendimden bahsedeceğim. Halbuki ilkin dedim ki "ben sen yoğuz biz varız. Ben sen ona taparız." Bahaeddin Bey'e bunu Ziya Gökalp mi söyledi, diye sordum. Ama şimdi ben demek zorundayım. Ben 1952 yılı ekim ayında özel eğitimin üstün ve geri zekâlılar branşının ilk öğrencisiyim. 52 yıldan beri bu alanda Allah'a çok şükür Amerika'da Kolombiya Üniversitesi'nde ve diğer yerlerde bu millet beni eğitti, eğitim gördüm. Geçen sene tam bu günlerde. 23, 24, 25 Eylül günlerinde Londra'da -oğlum orada, devlet filan göndermiş değil. Ben 1996'dan beri emekliyim.- bir toplantıya davet edildiğim zaman gerçekten bu 52 yıllık birikimimden yararlanılacak diye geldim. Halbuki çok sevdiğim Mustafa Bey'i meht ede ede yerlere sığdıramadım. Özel eğitim konseyinde onu düzenlemek üzere Avni Akyol Bakan iken beni Çukurova Üniversitesi'nden danışman olarak çağırdı. Geldim, üç günlüğüne de bu üstün zekâlılar konusunda Amerika'ya gönderdi. Micheal Short dedi ki, Mr. Çağlar bir ilginizi mi tatmin etmek istiyorsunuz, yoksa siz bu işten anlıyor musunuz? Şimdi dosya yanımda değil, olsa Kolombiya Üniversitesi'nde okuduğum zaman doktor Abraham Tannenbauw'la çalıştığım zamanlar hazırladığım İngilizce tezleri teker teker getirdim. Altısını da zevkle bu Vakfın başkanı sevgili Mustafa Şi-

rin'e gönderdim ve yayınlandı. Geçen sene bu günlerde Londra'da Special Education Ned toplantısı Tanrı'nın lütfuna bakın ben 22'sinde oğlumun ziyarete gittim. Duyduk ki İngiltere çapında bir toplantı var. Konuşmalar var, program, plan var Genel Müdürüm en ufak bir yanlış söylüyorsam getirir getirmeyizde kitabı hemen verdim. Aman ben böyle bir hazineye düştüm. Teksirler getirdim özellikle üstün zekâlı çocuklardan. Ayşegül Ataman'a, sayın Genel Müdüre ve şimdi dekan olan Eğitim Bilimler Fakültesi'nde Dekan öğrencim Gönül Akça Mete'ye verdim. Bu ahmaklığında var, bir torba varki yirmibeş kilodan fazla, benim yük götürecek de halim yok, oğlum şunları al, ewela şu senin yayınlarını alıp götüreceğim. Micheal Short şöyle dedi, özel okullar, özel sınıf bunları laf olsun diye konuşuyorum bende, Mr. Çağlar dedi, siz dünyayı takip ediyor musunuz? İngiltere'de özel okul diye bir şey yok, kalktı. 295'den diyorum ama her biri ikibuçuk, bunları da aldım geldim. Hem aile dostumuz, hem üstün zekâlılarda eğitim birimine yetiştirdiğimiz Ayşe'ye verdim. Bugün de beni buraya davet ettikleri zaman kimin ettiğini bilemiyorum. Mustafa Bey beni siz nasıl çağırdınız? Ben dedim unumu eledim eleğimi astım. Mustafa Bey'in nazik, çok ciddi çalışmaları beni buraya getirdi. Ben arkadaşlar ayakta duracak durumda değilim. Şimdi aynı duruma düştüm yani hakikaten titriyorum. Sanki ben bir kutbu temsil ediyorum. Bilimsel görevimi yaptım. Benim alanım özel eğitim, hepimiz diyoruz ki, özel yetişmemiş adamı bu konuda çocukla karşı karşıya getirme. El dünyayı sen Türkiye'yi şekillendiriyorsun. Sen özel eğitimde üstün zekâlılarda kaç kurs gördün. Nereyi gördün ne biliyorsun? Ama Türkiye'nin eğitimine yön veriyorsun. Üstün zekâlı çocukların özel okulda yetişmesi öyle bir cinayet ki Amerika'da 1976'da Kanada'da Poranto'da bir toplantı oldu. Amerika'da bir okul var. Adı Governor Shcool, valiler okulu. Çocukların okulunun adı bu, bunların öğretim üyeleri de o uluslar arası Convention'a gelmişti. Ben de Kolombia Üniversitesi'ne gittim. Yeminle söylüyorum, bir gün yemekhaneye gittik. Yemekhanede bir bölüm var. Yemekte, yemek masalarında kırmızı gül var, örtüler bir renk. Tabağını alan gidiyor, gerizekâlılardan, sağırlardan filan bunlar. Kalanı Kaliforniya'nın valiler okulundan gelen bir grup öğretmen. Rungan ayakkabı, lacivert elbise, kırmızı kravat, şuralarında da birer gül. Bizden ayrı onlar kim. Samuel Kirk akşam yemeğinde dedi ki: "Üstün zekâlıları ayrı yerde eğitmek, yalnız çocukları değil, öğretim üyelerini de mahveder". Diğer bölümlerden gelen kızlar, şortla, kot pantolonla kimi mini etekle gelmiş. Allah saç baş dağınık, fakat bu valiler okulunun öğretmenleri giysileri özel, bizden ayrı yemek yiyorlar. Dünyadan kopmuştum. Bu eğitimi böyle devam ettirsek yalnız çocukları kaynatmaz, bunları da kaynatır. Yıl 1964. Geçen sene Micheal Short benim dostum oldu. Oğlum orada olduğu için her sene gider kalırım. Geçen sene bu toplantının üçünde bir tane Finlandiya'da tanıdığım adam var-

dı, oraya ben oğlum aracılığıyla girdim. Herif kapıda diyorki 20 sterlin vermezsen giremezsin. Bana bir şey verdiler Mustafa Bey'in bana verdiği etiketten. Aldım geçtim şeref misafiri oldum. Gezdik buraları. Hepsinde hızlandırılmış eğitim var. Bakın bu zenginleştirme programı her yeri almış, Ben şimdi çok iyi anladım. Ve bütün yük omuzumda sanki. Ben burada üç gün boğaz geçindirme durumuna düştüm. Hem Adnan Bey hem Mustafa Bey benim yanımdan geçerken bu fikri söylediğim için bana kırgınlar. Ben bilimsel görevimi yapıyorum. Eğer bunu yapmazsam mezarda en büyük azabı çekerim. Biz özel sınıfları da uyguladık. 1963-64 yılında Amerika'ya gittim geri geldim. Özel sınıflarda okuyan çocuklar dünyadan kopmuş.

Orada çalışan bir öğretmen var, paşa kızı, onları seminerlerden filan yetiştirdik. Sınıflar kapanınca geldi ben de o zaman adamın yokluğunda Bakanlıkta bu işleri düzenleyen vatandaşım. Hocam dedi bizim sınıflar kapandı ben ne olacağız? Dedim kızım seminerlerimizden geçtin, seni de özel sınıflardan birine Gazi-osmanpaşa'ya tayin ederiz. Alt özel sınıf yapmışlar, ne dedi biliyor musunuz? Teessüf ederim, hocam dedi, beni dedi alt özel sınıfa mı layık görüyorsunuz? Allah'ım affet, çünkü bu işin başında hocalarım vardı ama en çok bu işin olmasına da çalışan bendim. Sınıfları da kurduk, bereketki işletmeden cehennemine dibine Amerika'ya kaçtık. Fakat geri geldiğimiz zaman 67'de zaten bu sınıfları kapattılar. Biz böyle acı bir tecrübe geçirdik. Arkadaşlar ben buraya size bilgimi aktarmaya geldim. Benim bir grupla, benim bir şeyle hiç ilgim yok. Ben derneklere bile üye olmamki bir yerin adamı olmamak için. Hemen Mustafa Bey'inde tavrı değişti bana.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Hocam niye öyle algılıyorsunuz? Sadece.

Prof. Dr. Doğan Çağlar: Bir dakika ayrılacağım ama üzülerek ayrılıyorum. Çünkü ben bu davranışa layık değilim. Ben 52 yıllık özel eğitimciyim, hepimiz bilirsiniz. 13 tane kitabım var ve şimdide 6 tane makalemi arkadaşlarım yayınlamış, O makaleler de İngiliz Profösörlerim tarafından kontrol edilmiş. Doğruluğu onlar tarafından derecelendirilmiş. Onları ben Türkiye'ye gelince, Türkçeye tercüme ettim. Yayınladım, bu yayınları da çok sevdiğim Mustafa Bey o kadar güzel yaptığı, artık ben öbür dünyaya rahat giderim. Çünkü bilgilerim ilgililerin eline geçti. Bu da benim sorumluluğumdur. Yayın hakkı filan almış değilim. Mustafa Bey bize davet çekti zannediyordum. İhbar galiba Özel Eğitim Daire Genel Müdürü'nden. Anlıyorum ki beni Beşiktaş iskelesinden kurtarıcı diye denize itmişler, ama iki kişi itmiş. Şimdi giderken ben ona hesabını soracağım. Bu yaşta sonra beni buralara getirip bu alanda bir gün tahsil etmeyen adamlara hedef

yaptın diye de üzüleceğim. Niçin geldim? Niçin geldin sen? Sevgili arkadaşlar ben özel okulu, vaktiyle 52'deki bilgilerimle savundum. Amerika'ya gittiğimiz zaman bu işin çoktan terk edildiğini öğrendim. İngiltere'de lafi edilmiyor. İngiltere'de sadece İskoçya'da bir köşede küçük bir modeli devam ediyormuş. Bir okul daha var fakat özel okul değil. Sınıf arkadaşşıma da iki sayfalık projemi vermeme rağmen oraya zenginleştirme programı dememek için ne oya koydu ne de rapora dahil etti. Ama ben bilimsel görevimi yaptım. Bu ön raporlar Mustafa Bey'in imzasıyla geldi. Sağolsun geri gönderdi. Mustafa Bey o kadar emin bir adamki canına inat ertesi gün kargoyla evine geliyor. O alacağını alıyor, kalanını da sana aynen iade ediyor. Bu nedenle hayran oldum, bu hayranlık haziran ayından beri başladı. Ben bu iş için bu zatın bu ilgisine cevap verdim. Fakat şimdi ayrılırken aynı duygularla ayrılamıyorum. Ben kimsenin karşısında değilim. Ben özel okula karşı değilim. Dünya karşı. Ben hiçbir yerde kimsenin işine karışmadım. Son defa Teknik Eğitim Fakültesi dekanıydım. Kemal Bey adam bulamadıkta onun için dedi. Kimse gitmiyor, Bolu'ya Düzce'ye. Sen vaktiyle okumuşsun teknikten de biraz anlıyormuşsun, git bu işi yap. Gittim üç sene yaptım ama oradaki Düzce Teknik Eğitim Fakültesi'nde ama alanım değildi. Hiçbir zaman için Teknik Eğitime yön vermeye kalkmadım. Özel okul önerisinin ikinci defa tekrar Genel Kurul'a getirilişi beni son derece üzdü ama karar size ait. Millet bunu oylar, bunu delegeye kabul ettirir. Beni de üzmez çünkü karar size ait ama bunu uygulayacak Milli Eğitim var. Öyle bir karar verinki yarın bir uzmanın önüne gittiği zaman, bu toplantı doğru karar vermiş desin.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Sevgili Doğan hocam iyi ki geldiniz, görüşlerinizi bizimle paylaştınız. Sağolun varolun.

Prof. Dr. Doğan Çağlar: Kusura bakmayın sevgili Ayla hanım. Hiç konuşmak istemiyordum ama.....

Prof. Dr. Ayla Oktay: Üzülmeysin, iyiki burdasınız, sağolun, biz bukadar ayrıntıyı bilemezdik tabiki. Çok teşekkür ediyorum sağolun. İyiki görüşlerinizi bizimle paylaştınız. Bu belki yanlış yapmamızı da önler. Necate hanım siz bir şey eklemek istiyor musunuz? Görüşleri almadan birde zannederim Metin bey birşeyler söylemek istiyor.

Prof. Dr. Necate Baykoç Dönmez: Aslında burada biz yetişkinler olarak belki bu oturumu paylaşmak durumunda olsaydık çok daha iyi olurdu. Onun

için biraz daha toparlayıcı konuşacağım. Biz komisyonda iki ayrı komisyonda tartıştık. Sabahleyin bulunduğumuz komisyonda Doğan Hoca'nın söylediği her şeye katıldığımı orda da ifade ettim. Şimdi de ifade ediyorum. Bu geçmişte denemiş bir uygulama ve başarılı olmadığı ortaya konmuş bir uygulama. Bunu ısrarla ortaya getirmemizin bilinçli bir amacı mı var? Ben anlayamıyorum, burada benim dediğim senin dediğin değil bilime, eğer bilim sözcüğünün arkasına sığınaçsak sığınmadan bunu ortaya koymamız lazım. Biz ne yapmak istiyoruz? Gerçekten bizim ülkemize, milletimize, devletimize hizmet edecek çocuklar mı yetiştirmek istiyoruz. Yoksa bir tepside hazır sunulmuş, dış ve iç kaynaklı bunu özellikle kaç kez bunu dile getirdim, getirmekten de çekinmiyorum, bir takım hazır geçmişte benzer olaylarını hep yaşadık. Bunu mu sunmak istiyoruz. Eğitimsel olarak, bilimsel olarak, özel eğitimci olarak 25 yılı aşkın bir zamandır ben de bu konunun içindeyim. Bunları biz komisyon üyelerine anlattığımızda komisyon üyeleri tarafından bu uygun görüldü ve reddedildi. Özel okullar ve özel sınıflar konusu komisyonda reddedildi, kabul edilmedi. Demek ki anlatmak gerekiyordu onun için ben söz almak istedim. Doğan Hoca çok detaylı anlattı. Bu bir tehlikedir, ben velilerimize de uyarı sadece uyarı amacıyla konuşuyorum, bu benim vazifem. Öğretmenlerimizi de uyarmak istiyorum; eğer çocuklarımızı tüm toplum bireylerini engelli olabilir, güç öğrenebilir, görmeyen olabilir, yoksul olabilir, zengin olabilir ne olursa olsun mütevazı olmak çok daha önemlidir. Üstün yetenekli çocuklarımıza biz bunları vermeliyiz. Eğer ayrı programlarla kendini çok farklı gören bireyler olarak yetiştireceklerse zaten arkalarını dönüp kucak açtıkları başka ülkeler var. Bunları yaşadık. Beyin göçünü hızlandıracak modellere lütfen bilime sığınarak yol açmayalım. Sabah komisyonda da bir takım duygusal konuşmalar oldu. Bunlar olacak, kimseye kırgın ya da küskün olmak mümkün değil. Çünkü bilim adına vazife yapmak zorundayız. Ben doğru bildiğimi söylemek zorundayım. Bir başka arkadaşım yine aynı şeyle kendi doğrularını söyleyecek ve bir yolda buluşacağız. Yalnız bu demokratik ortamlarda demokratik yollarla olmalı. Kimse kimseye baskı yapmak durumunda değil, bu ülke Atatürk'ün gösterdiği hedefler doğrultusunda gaflet ve dalaletle düşecek zamanda değiliz. Bu çok önemli bir şey, benim tüylerim diken diken oluyor. Bu konu, özel bir konu, üstün yetenekliler konusu. Ama genele bunu yaydığınızda ülke konusu önemlidir. Sahip çıkmalıyız, sabahki konulardan, konuşmalardan üzüntü duyduğum bir takım şeyler oldu. Bu kongreyi düzenleyen kişilere tek tek defalarca teşekkür ettim. Bu konunun içindeyim. 12 yıl önce Bilim ve Sanat Merkezlerini kurduğumda, 12 yıl boyunca ismim ne bir televizyonda ne bir kitapta hiçbir yerde geçmemiştir. Bunu tekrar burda özellikle bahsetmek istiyorum. Ama bu kongre dolayısıyla sanki Bilim ve Sanat Merkezlerini ben savunuyormuşum gibi bir pozisyon yaratılmaya çalışıldı. Bundan da üzüntü duydum. Benim bir velim

ve Bilim ve Sanat Merkezi'nin öğretmenleri ayrıldıktan sonra tanımaz ama tutmuş bir yöntemi onlar savunuyor. Tuttuysa tutmuştur bunu ısrarla başka yönle-re çekmeye çalışmak hoş değil. Ben burada bir takım sözler duydum. Bunca yıl sonra kongre düzenleyenlere teşekkür etme yürekliliğini defalarca gösterirken, böyle bir merkezi başlatmış olan bir hoca olarak yıllarca sessiz ve suskun kalarak mümkün olduğunca bu konunun abartılmaması için kendim de ön plana çıkmamaya çalışarak geri planda durdum. Ne olacak üstün yetenekli çocuk? Peki neredeydiniz bunca yıldır, otuz yıldır? Hiçbir şey yapılmadı otuz yıldır. Bir Necate hoca çıkıp projesini Milli Eğitim Bakanlığı'nda Genel Müdür olduğu için uygulamaya koydu diye neden bu kadar rahatsız olunuyor, bunu da anlamış değilim. Ufak bir teşekkür beklemezken bir de suçlanma durumuna düşmek, savunur durumunda kalmak beni gerçekten üzdü. Keşke bunu Ruhi Bey bu şekilde ifade edeceğine bunu da yapmışınız elinize sağlık hocam ama başka modeller de geliştirmek için konuşalım deseydi. Çünkü konu kimsenin tekelinde değil, ne üniversitelerin, ne sivil toplumun, ne Milli Eğitimin. Birlikte yapılacak bir şey ama unutmuyacağımız tek şey var: Hedefimiz belli; Türkiye Cumhuriyeti'nde yaşıyoruz. Kitabımız, gideceğimiz yolumuz belli. Bunu unutmamamız lazım. Üstün yetenekli ya da değil, ya da başka eğitim konuları önemli değil, unutulmaması gereken konu kendi kimliğimiz ve geleceğimiz, başkalarına hizmet etmek değil. Teşekkür ederim.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Genelde bir şeyler yapınca, bu yapılan şeyler eleştiriler alır. Bir kısmı aferin der, bir kısmı eleştirir. Bunlara da herhalde bizim alışmamız, anlayışla karşılamamız gerekiyor. Son bir açıklama için Metin Bey'e söz vereceğim, sonra sırayla sözleri almaya başlayacağım. Buyrun efendim.

Metin Uzun: Efendim, aslında gerçekten uygulamanın içinde olan arkadaşlarımız şu anda salonun büyük bir bölümünü oluşturuyor. İşin cephesinde üstün yeteneklerle karşılıklı eğitim veren ve üstün yeteneklilerin sorunlarını, ihtiyaçlarını ve neler arzu ettiklerini, nelerden hoşlandıklarını, nelerden hoşlanmadıklarını bizzat işlevsel olarak yaşayan arkadaşlarımız, şu anda Bilim ve Sanat Merkezleri'nde görev yapan ve Beyazıt İlköğretimde okuyan bazı arkadaşlarımız var. Örnek bir model. Şunu söylemek istiyorum aslında. Necate hocam belirtti gerçi, keşke bu sohbet, Doğan hocama demeye çalıştım çocuklarımız var hocam, birazcık daha sakin olalım. Bu çocuklarımızın yanında onların böyle havasını etkileyecek bir ortamda olmasa çok iyi olurdu. Çünkü bunlar farklı çocuklar diyoruz, modeli alıyorlar. Bilim ve Sanat Merkezleri'nde öğretmenlerini ve yöneticilerini model alıyorlar. Bunun için aslında çocuklardan ben özür di-

lemek istiyorum. Böyle bir şey istemezdik. Kusura bakmayın. Ama bazen biz büyükler de hatalar yapıyoruz. Bunun için sizlerden özür diliyorum. Bir diğer konu değerli katılımcılar, mesele şu aslında, hiçbir hocamın kötü bir niyetle ya da hiçbir arkadaşımızın kötü bir niyetle, art bir niyetle birşeyler söylediğine ben asla inanmıyorum. Herkes nasıl daha iyi, nasıl daha mükemmeli yakalarızı ortaya koymaya çalışıyor. Mükemmeli yakalamakta bazıları doğru şeyler bazıları yanlış şeyler ama sonuçta niyet esastır. Bu niyet gayet güzeldir. Şimdi efendim bu anlamda ülke genelinde sayıları 24'e varan Bilim ve Sanat Merkezleri var. Peki uygulamalarınız yüzde yüz doğru mu? Mutlaka eksiklerimiz var. Mutlaka hatalarımız var. Bir uygulamadır ama iyi güzeli yakalamaya çalışıyoruz. Peki Bilim ve Sanat Merkezleri uygulamaları ülke için yeterli mi? Bunu sorarsanız hayır? Şu anda uygulamanın içinde olarak Bakanlık olarak da biz diyoruz ki bu şu anda yetmiyor. Daha iyi nasıl yaparız. Farklı modeller geliştirilebilir, evet geliştirilir, nasıl olur, nasıl olmalı bunu tartışmak lazım. Zaman içinde genel eğitim sistemi içerisinde değerlendirmek ve nereye koymak gerektiğine bakmak lazım. Bunun için de dünyada bu işe nasıl bakılıyor ve uygulamalar nelerdir bunu da mevcut durum raporunda ortaya koyduk. Bir farklı örneği Ümit hocamın, şu anda İstanbul Üniversitesi'nin getirdiği. Peki bu yüzde yüz doğrumu? Hayır! Hocam yüzde yüz doğru demiyor. Mutlaka eksiklerimiz vardır. Bakanlık Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'ne bakarsanız 41'ci madde de İsmail Hocam'ın elinde, 41'inci maddeyi İsmail hocam ordan okursa, hocam rica etsem lütfen. Çok önemli çünkü.

İsmail Toksöz: Evet, madde 41: *üstün ve özel yeteneği olan bireyler için açılan kurumlar, ilköğretim ve ortaöğretim çağında üstün veya özel yeteneği olduğu belirlenen öğrenciler için gündüzlü veya yatılı eğitim kurumları açılabilir. Bu kurumlarda öğrencilerin bireysel yeteneklerinin farkında olmalarını ve özel yeteneklerini geliştirerek kapasitelerini en üst düzeyde kullanmalarını sağlayacak bireysel ve destek eğitim programları uygulanır.*

Metin Uzun: Teşekkür ederim hocam. Şimdi şu anda Milli Eğitim Bakanlığı'nın özel eğitim hizmetleri yönetmeliğinde de bu şekilde alındı. Bizim bu söylediklerimizde farklı bir şey değil yani ben farklı algılamıyorum. Özür dilerim hocam ben burada bir şeyi söylemek istiyorum. Hocam biz bu yönerge ve yönetmelikle birlikte uygulamaya koyduğumuz model şu anda Bilim Sanat Merkezleri modeli. Ama farklı modellerde açılabilir: Yönetmeliğimiz de mevcut. Kanununa göre eğitim işini Milli Eğitim Bakanlığı yapar. Üniversitelerin önerilerini de alır. Dolayısıyla bu konudaki Bakanlığın tedbiri, yönetmeliği uygulaması ortadadır.

Dolayısıyla gerek üniversiteler, diğer kurumlar, farklı kurumlar önergeleri çıkartır ortaya koyar, bunlar değerlendirilir, uygulamayı uygulamayı uygulayacağına yine Bakanlık karar verir. Benim demek istediğim şu: Bu kadar abartılacak ya da farklı bir konuma getirilecek bir durum yok onu demek istiyorum. Sayın Doğan Çağlar hocam özür dilerim. Sizin söylediklerinize özel eğitimci olarak katılıyoruz ve eserlerinizi hâlâ okuyoruz, değerlendiriyoruz. Bu yüzden üzülmeye gerek yok. Çünkü üstün yeteneklerin eğitiminin muhatabından binlerce telefon geliyor. Türkiye'de onbeş milyona yakın öğrenci var. Şu anda üç binini ya da bir kısmını eğitebiliyoruz ve sürekli arayış içindeyiz. Diğerlerine nasıl hizmet ederiz diye düşünüp taşıyoruz. Ama çözüm öyle bir anda olacak hadise değil. Bir süreç dahilinde uygulama süreçlerine bakmamız gerekiyor. Onun için ben bütün konuşmacılara teşekkür etmek istiyorum. Ve burda bir yanlış anlaşma var. Farklı bir olay yok. Yönetmelikte olay açık net ve uygulama şu anda Bilim ve Sanat Merkezleri bir de pilot proje kapsamında İlköğretim Genel Müdürlüğü ile protokol içerisinde olan Ümit hocamın yaptığı uygulamadır. Hepinize teşekkür ediyorum. Saygılar sunuyorum.

Mustafa Ruhi Şirin: Başkanım ben susma hakkımı kullanacağım ama Metin Bey'den veya İsmail Bey'den veya Genel Müdür Bey'den Bilim ve Sanat Merkezleri'nin kuruluş tarihi konusunda Sayın Necate Baykoç Dönmez'e cevap vermesini istiyorum. Bu konunun niçin kişisel bir sendroma dönüştüğünü de anlamak istemiyorum. Üstün Yetenekli Çocuk eğitimi alanında hizmeti geçen kişi, kurum ve kuruluşlara teşekkür ettik. 50 yaşındayım ve hakkaniyete hiçbir şekilde zarar verecek bir davranışım olmadı. Buna rağmen Kongre boyunca bana çok gereksiz satışmalarda bulunması da şık değil. Bu Kongreyi kimse kişisel tatmin ortamına dönüştürmemelidir. Lütfen, Bilim ve Sanat Merkezleri'nin hangi tarihte uygulama imkanı bulunduğunu da açıklasınlar. Bunu açıklamasını ve tarihi bir kayıt olarak Kongre Tutanağına geçmesini istiyorum.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Sayın genel müdürümüz cevap verecek misiniz? Kim sataştı size? Niye öyle algıladınız? Herkes birbirine satışma algılıyor burda bende bunları algılayamıyorum. Herhalde ben dışında kalıyorum. Sizde öyle gelmiyor mu? Birileri birilerine birşeyler söylüyor ben çok iyi anlayamıyorum doğrusunu isterseniz. Evet çocuklara bir çay ikram edilsin. Pasta yiyebilirler tamam. Sen kimden cevap istiyorsun, Genel Müdür Beyden mi? Bakanlıktan cevap istiyoruz diyorlar, Genel Müdür varken onlar konuşmaz. Verdiği cevap sizi tatmin etmedi mi? Buyrun efendim. Yalnız hocam dikkatli olalım, sizinle ben özel eğitimci değiliz. Fena çarparlar bizi, ona göre ben uyarayım seni.

Prof. Dr. Bahaeddin Yıldız: Şimdi değerli arkadaşlar ben başta Kongreye katıldığıma çok memnundum, şu tartışmaları dinledikçe daha da memnun oluyorum. Gerçekten olması gereken şeyler bunlar. Ben hüzünlü değilim çok hoşuma gitti, yani gerçeği bu şekilde bulacağız. Şimdi benim gözlemim şu: Bir çok konuda anlaşılmalı bu politika önerileri konusunda bir madde de biraz tartışma olmuş. Ben öbür komisyondayım biliyorsunuz, burda değildim. İyiki olmuş iyiki bu Genel Kurul'a da getirildi bu tartışma. Ben şimdi daha iyi anladım. Yani benim kendi kafamda bu konuda lehte veya aleyhte bir görüş henüz oluşmadı, onuda söyleyeyim. Oylasanız çekimser kalacağım durum o. Şimdi benim önerim Fusun Hanım'da anlattı uzun uzun ya biz mecliste kanun tasarısı oylamıyoruz ki burda. Görüş oluşturuyoruz. Bilimsel olarak nedir durumumuz bu konuda iki görüş var. Kongrede iki görüş oluşmuştur. Benim önerim bu iki görüşünde ayrı görüşülmüş tartışılmış ancak ortak görüşe ulaşılamamıştır. Hem lehinde hem aleyhinde görüşler vardır. Bu konunun daha incelenmesi gerekir diyelim bitirelim bu işi. Yani benim önerim bu, teşekkür ederim.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Kabul mü efendim. Oylarınıza sunuyorum. Hocam diyor ki ayrı okul veya ortak yani ayrı okul olmama durumu. Entegre programlar karışık ve hızlandırılmış, özelleştirilmiş programlar çalışmaları zenginleştirilmiş. Ama zenginleştirilmiş yetmez hızlandırmakta lazım. Gurublamada lazım, yani o da bir nevi ayırmak çocukları. Ama tabiki bu çocukların yaşlarının arasında olmaları çok önemli. Ama bu konuda bir kısım arkadaşımızda diyor ki ayrı da olmaları çokta büyük bir mahsur yaratmayabilir. Eğer biz dikkatle ve iyi eğitim verirsek ki Fen Liseleri ve Güzel Sanatlar Liseleri buna örnek veriliyor. İki farklı görüş çıkmış. Raporumuzu bu şekilde düzenleyebiliriz diyor hocamız. Bunu oylarınıza sunmuşum. Buyrun efendim.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Özel okula niye karşılar arkadaşlar. Türkiye'de yüzlerce özel okul var. Efendim süper liselerden tutun Anadolu Liselerine Fen Liselerine kadar özel okullar var. Beyefendi İngiltere'nin şartlarını anlatıyor. Türkiye'nin şartlarından bahsetsinde onu bilelim. Birde Türkiye'nin şartları var; dolayısıyla zenginleştirilmiş programı savunanlar bize lütfen zenginleştirilmiş programla ne kasdettiklerini anlatsınlar ama özel okulun sınırları belli Türkiye'de yüzlerce özel okul var. Üstün yetenekliler için de açılabilir. Teşekkür ederim.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Fatih Bey siz ne söyleyeceksiniz? Sonra izin verirseniz rapor üzerinde tartışmaları açacağım. Yoksa burda kalacağız bu gece.

Fatih Köylü: Sayın Başkanım; akedemisyenlerimizin bu konuda yapmış oldukları çalışmalara gerçekten büyük saygı duyuyorum. Ama komisyonun çalışması esnasında kendimi bir an Türkiye dışında hissettim, Türkiye gerçeklerinden uzak bir karar alınıyor. Genel eğitim içerisindeki üstün ve özel yetenekli öğrencilere bu programı uygulamanız, o sınıfta uygulamanız mümkün mü? Böyle bir şey bir öğrenci için bir tane derslik veya o sınıftaki üç öğrenci için, beş tane öğrenci için birtane derslik tahsis etmeniz ve bu çocuğa zenginleştirilmiş bir program uyguluyorum şeklinde karşısına gelmeniz çok çok komik olur. Özel yetenekli öğrencileri tek bir sınıfta istihdam edemezsiniz. Gerçekten edemezsiniz, hitap edemezsiniz. Onun için ben şunu söylüyorum. Türkiye şartlarının göz önünde bulundurularak özel okul olsun demiyorum. Böyle zengin bir insanda değilim, özel okul açacak durumda da değilim. Ben özel okul iddiasında da bulunmuyorum. Ama bu çocuklarımızın geçeceği Türkiye gerçekleriyle karşılaştırılarak eğitim ve öğretimlerine devam edilsin diyorum.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Uygulanabilir bir model istiyorsunuz.

Fatih Köylü: Evet, uygulanabilir bir model olsun, gerçekçi bir model olsun. İkincisi henüz Bilim ve Sanat Merkezleri'ne hangi öğrenciyi göndereceği konusunda bir bilgi sahibi olmayan öğretmen arkadaşlarımızın böyle bir öğrenciyi, elinde zenginleştirilmiş bir programla eğitim öğretime tabii tuttuğu ne kadar gerçekçi olabilir. Teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Zannediyorum rapordaki en tartışmalı konu bu. Diğer raporun diğer bölümleri için hemen hemen hiç kimse şu anda bir şey söylemedi, ama bizden söz isteyen çok arkadaşımız var. Nuran Cömert buyrun efendim. Şimdi sırayla söz vereceğim. Zamanımız kalırsa size de veririm.

Nuran Cömert: Kongre için bende teşekkürle başlamak istiyorum. Fazla zamanınızı almadan hemen raporla ilgili iki tesbitimi iletmek istiyorum. Üniversitelerin çok yönlü katkıları şöyle sıralanıyor: Mentörlerin eğitimi için bunların akademik kariyer yapmaları üniversitelerde bu bölümlerin yüksek lisans ve doktora programlarının açılması isteniliyor. Bu biraz uzun vadeli gibi görünüyor. Daha kısa vadede mentörlere mümkünse üniversitelerden kontenjan ayrılmasını rica ediyorum. Bende bir öğretim üyesi olduğum için mastır programlarına girişte sınırlı kontenjanlar var. Özellikle bu kişiler için kontenjan ayrılabilirse çok iyi olacaktır diye düşünüyorum. İkinci konu raporla ilgili kurum modeli önerilmiş. Çok

hoş bir şey bu, hepimizin beklentilerini belki bir ölçüde karşılayacak. Ben aynı zamanda İstanbul BİLSEM'de bir veliyim, veli temsilcisiyim. Son cümlede kurumun oluşturulmasında TÜBİTAK modelinden yararlanılabilir, mali kaynaklar Milli Piyango ve RTÜK gelirlerinden alınacak paylar ve özel sektör katkısıyla oluşturulacak fonlarla karşılanabilir deniyor. Bu beni o kadar mutlu ettiki, keşke böyle bir şey başarılabilse. Çünkü BİLSEM'lerde de müthiş bir kaynak sorunu var. Herşey velilerden bekleniyor. Devlet dört duvar ve mentör veriyor. Gerisini veliler yapacak. Velilerde sponsor kovalamakla meşgul ama sponsorlarda maalesef yüzümüze bakmıyorlar. Eğer bir model olabilecekse İstanbul'da bir TÜBİTAK var bir de İstanbul Bilsem var. Bunun ikisine bir organik bağ sağlanabilir mi? Herkese teşekkür ediyorum.

Adil Bey: Efendim, kongreyi düzenleyen ön raporların hazırlanmasında emeği geçen akademisyen ve eğitimcilere teşekkür ediyorum. Tüm çabalarımız daha iyi bir eğitim, daha iyi bir gelecek, daha iyi bir dünya içindir. Torunlarımız içindir. Bunların etkileri %2'likten daha fazladır. Bizim yaşımızda olan insanlar artık çocuklarını eğitti iyi kötü. Torunlarımız için daha iyi bir dünya düşünüyoruz. Onun için bu tatsız gibi gelen tartışmaların da gerekli olduğuna inanıyorum. Çünkü son yıllarda ticari kurumların medya karşısındaki tutumları ve tümüyle hemen hemen hakim olanların karşısında bu kadar Eğitim Fakültesi olmasına rağmen ama ne yazıkki, görsel basında, televizyonda sesimiz çıkmıyordu. Böyle kongrelerin düzenlenmesi, eğitim sorunlarının tartışılması, yüzde 2'likte olsa üstün yeteneklilere yararı vardır. İnsan zekâsı insan zekâsını tanımaya yetmez. Belki biz insanoğlunu tam olarak hiçbir zaman tanıyamayacağız. Hiç değilse onları eğitim yoluyla değiştirebiliriz. Son günlerde son yıllarda biliyorsunuz bilgi patlaması var. Son günlerde okuduğum bir kitapta genetikçiler diyor ki insan genleri üçyüz ellibin yılda yüzde dört değişir. Eğitim sorunlarının tartışılmasını, tartışmada olsa yararlı görüyorum. Bilim ve teknolojide üstün olmak iyi eğitim anlamına gelmiyor. Çünkü elimdeki bir rapora göre 2002 yılında Amerika'da çıkan bir rapor, bugün Amerikan tarihinde ilk kez Amerikalı çocuklar, babalar daha kötü bir eğitim görüyor diyor. Çocuklar, ilk kez babalarından daha iyi bir eğitim görüyorlar. Umarımki bizim torunlarımız bizden daha kötü bir eğitim görmezler. Torunlarımız bizden daha iyi bir eğitim görürler. Teşekkür ediyorum herkese.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Evet konuya ilişkin istiyorum.

Erdoğan Bey: Raporla ilgili söyleyeceğim. Teşekkür ediyorum söz verdiğiniz için. Bazı çelişkiler var ilerde karmaşaya sebep olabilecek, bunları dile getirmek

istiyorum. Bunların birincisi hem BİLSEM'leri yaygınlaştıracaksınız hem de örgün eğitim kurumlarında özel gurublar oluşturacaksınız. Özel grubların oluşturulması durumunda liselerin öğrencisiz kalma ihtimali söz konusu. İkincisi, şimdi biz bunun yerine başlı başına bir okul olursa öğrenciler için yaptırımları olacaktır. Şu anda BİLSEM'lerin bir yaptırımları ve öğrenciye belge olarak veya kazanım olarak sundukları bir şey de yok. Üçüncüsü Türkiye Üstün Yeteneklileri Değerlendirme Kurumu kuruluyor ve bu konuda çalışmalar yapılması sonucunda oligarşik bir grup meydana gelmesi ihtimalde söz konusu. Son olarak şunu söylemek istiyorum. Bilimde duygusalığa yer olmaması gerekiyor. Çok teşekkür ederim.

Ahmet Cemil: Sayın başkanım, şimdi benim konuşmamın bir anlamı kalıp kalmadığından emin değilim. Çünkü burda neticede kararları verecek İngiliz Michael Short ve Amerikalı Jhorc Atlet olacak sanıyorum. Ama yine de konuşalım. Şimdi farklı okullar istiyoruz. Neden istiyoruz? Bu çocukları bu salonda oturan kaç tane arkadaş tanıyor. Hocalarımızdan kaç tanesi bunların ihtiyaçlarını araştırmış, neler düşünüyor, neler yaşıyor, neler yapıyorlar diye. Hangisi somut bir netice verdi belli değil. Hiçbir şey ortada yok. Bu çocuklar zaten farklı, onlar doğuştan farklı, onlar farklı olduklarının farkındalar zaten. Bir yaşından itibaren farketmeye, farklı olduklarını göstermeye başlıyorlar. Biz bunları normal çocukların yanına koyarsak bunlar o çocuklarla aynı potata kaynayıp gidecekler. Kaybedilen değerler olacak. İki gram altını yüz gram bakırla karıştırırsan altın değerini kaybeder, bakırın da bir kazancı olmaz. Yani o iki gram altını da kaybetmiş oluruz. Özel okul istiyoruz. Çünkü normal okul öncesi çocuklarla başetmekte bile güçleniyoruz. Şimdi sayın hocalarımıza veya devlet yetkililerimize gittiğimizde okul öncesiyle ilgili bir çalışmalarınız var mı hocam? Yok. Bunları ne yapacağız, bunlar toplumun değerleri değil mi? Biz ayrı okul isteyen fikri destekliyoruz. Velileri olarak biz bu çocukları çok iyi tanıyoruz, biz bu çocuklarla yaşıyoruz, onların sorunlarını ve dertlerini biz daha iyi biliyoruz. Bu kadar, teşekkür ediyorum.

Abdülvahap Hızal: Ben eskiden Gebze'de çalışıyordum. Özel İnanç Lisesi malumunuz Gebze'deydi, devredildi. Şu anda da Beyazıt İlköğretim'de çalışıyorum. İlköğretimi ortaöğretimi üç aşağı beş yukarı biraz sentezledim. Dershane de fen liselerine hazırlık öğrencilerini çalıştırdım. Üniversite hazırlık öğrencilerini çalıştırdım. 100 öğrenciyi fen liselerine hazırladım. Onlarla devamlı içiçeyiz. Halende telefon açarak görüşürüz. Bu öğrenciler arasında çok büyük farklar var bir kere. Fen Lisesinin alımı bile kendi başına problem. Fen Liselerini açıyoruz, yeteneği olan olmayan bütün öğrenciler bir sınavla oraya giriyor. Özel İnanç Lisesi bir model olarak aslında kendilerini anlatamadılar. İnanç Lisesine, bizim okulda se-

çilen öğrenciler çok farklı bir kere. Onlarla ders işlemek biz öğretmenler adına çok büyük bir zevk. İnanç Lisesi'ne alındıklarında tek başına bunlar bir eğitime tabi tutuluyorlar. Bir kere Doğan hocamın söylediği şeylerin çoğuna katılıyoruz ama bir problem var. Şöyle doğru insan, doğru yer, doğru zaman. Problem burada. Bu insanları eğitecek olan bir eğitimle bir sene iki sene önce plan ve program çerçevesinde çalışılmalı. Ben dün akşam Özel İnanç'taki öğrencilerle konuştum. Mesela tarihte bizi ilgilendirmeyecek bir sürü hikayeler var. Ben onun yerine araştırmayı istiyorum diyor. Artı, fen bilimlerinde ezber değil daha çok araştırmayı seven insanlar olmak istiyoruz diyor. Öğrencilerin konuşmalarında, oturduklarında, kalkışlarında bir kere çok büyük farklılıklar var. Bu farklılıkları ancak yaşayan bilir. Ben Fen Lisesi mezunu bir öğrenciyle oturduğumda konuşacağım konular belli, ama Özel İnanç Lisesi öğrencisiyle oturduğumda konuşacağım şeyler çok farklı olabiliyor. Beni çok daha ötelere taşıyor. Yani böyle özel bir okulda okumaları insanlara farklılıklar sunuyor. Mesela ordan mezun olmuş öğrencilerin çok büyük bir kısmı beyin göçü kavramıyla karşı karşıyadır. Bu da artık Türkiye'de para etmiyor. Çünkü insanlar ekme parası derdinde. Amerika'ya gidiyorlar, dünyanın dört bir yanındaki üniversiteye. Füsün Hanım burda, daha iyi bilir, benim bahsetmem aslında biraz lüzumsuz ama dünyadaki üniversiteleri burslu kazanan öğrenciler bunlar. Bizim değerlerimiz ve orda bizi temsil edecek olan insanlar, burdaki hocaların akademik kariyeri var ama korkularının olduğunu seziyorum. Korkularının üstüne gitsinler ve model üretsinler. Şimdi hiçbiri model ortaya koymuyor. Burada konuşuyoruz konuşuyoruz ama ortada model yok. Ümit Hocam cesaret etmiş, Füsün hocam cesaret etmiş Doğan hocam yıllar önce cesaret etmiş ama programdaki eksiklikleri tesbit edip bunu düzenlemeye gitmemiş, bırakmış orda. Programda eksiklik varsa onu düzenleyelim, yoluna sokalım. Yani araba yoldan çıkacak, biz uçuruma gideceğiz, öleceğiz, o zaman, ölmek için virajı dönmek lazım.

Prof. Dr. Doğan Çağlar: Sende böyle cart curt etme. Elindeki kitapta altı tane makale senin bir şey yok dediğin Doğan Çağlar'a ait. Böyle cart curt etmeden lütfen. Hayır Doğan Çağlar'da hiç bir şey yok diyor.

Murat Metin: Ben Uşak Bilim ve Sanat Merkezi sınıf öğretmeniyim. İki yıldır Bilim ve Sanat Merkezi'nde sınıf öğretmeni olarak çalışıyorum. Bir tesbitim var; katkı olsun diye söylemek istiyorum. Özellikle sekizinci sınıflarda Bilim ve Sanat Merkezi'ne devam oldukça düşük. Bunun sebeplerini araştırdığımızda veli ve öğrencilerden genellikle şu cevabı alıyoruz. LGS çok önemli. Bilim ve Sanat Merkezi'ne devam etmek sonucunda bizim kazanabileceğimiz bir şey yok. Dolayısıy-

la liselere giriş sınavında beklenen başarıyı elde etmek için dershaneye daha fazla ağırlık veriyoruz ve ders çalışmamız gerekiyor diye bir sonuç çıkıyor karşımıza. Bilim ve Sanat Merkezleri'nin kuruluş amacı, sonuçta bir proje üretmek. Bu proje vatanımıza ve milletimize hayırlı bir proje olacaksa, olacağına inanıyoruz. O amaçtayız, onun için çalışıyoruz. Bilim ve Sanat Merkezleri'nde proje üreten ve bu projesi TÜBİTAK'ta veya üniversite kurullarında genel kabul görür değer kazanırsa liselere girişte sınavsız geçiş veya ek puan verilebilir diye düşünüyorum. Bu çocukların da ödüle ihtiyacı var, bir ödül niteliği taşıyacağını düşünüyorum. Teşekkür ederim.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Teşekkür ederiz efendim. Kemal Bulut. Mikrofonu ulaştıralım Kemal Bey'e...

Kemal Bulut: Ben bu düşüncemi komisyonda da dile getirmiştım. BİLSEM'lerde eğitim alan öğrencilerin LGS sınavlarında muaf tutulması konusunu az önce bir öğrencimiz de dile getirdi. Benden önceki arkadaşta aynı şeyi söyledi. Komisyonda şöyle iki farklı görüş ortaya çıktı. Birisi her ne olursa olsun bir ayrıcalık tanınmamış olsun görüşü vardı. Bu çocuklar üstün yetenekli, üstün zekâli çocuklar. O sınavlarda da başarı gösterecektir şeklinde iki ayrı görüş ortaya çıktı. Bu iki görüşün ikisinde doğru olabilir. Ancak ben Bilim ve Sanat Merkezi müdürüyüm, bu uygulamanın içinde yer alıyorum. Ve sekizinci sınıfa geldiklerinde öğrenciler Bilim ve Sanat Merkezi'ne devam edemiyorlar. Maalesef bu yaştaki çocuğun çocuk hakkındaki kararları yine anne babası veriyor, veliler veriyor. Veliler bu sınavlarda başarılı olmasını istiyorlar. Dolayısıyla kurs ve dersane programı Bilim ve Sanat Merkezi'nin önüne geçiyor. Bizim esas proje amaçlı çalışmalarımız aksıyor. Yedinci, sekizinci sınıfa gelen öğrencileri biz kaybediyoruz. Bu çocuklara belki ödül olarak değil ama bu çocukların Bilim ve Sanat Merkezi'ndeki çalışmalarına da devam edebilir durumda tutabilmek için en azından sayıları da çok fazla değil, belli bir avantajın da sağlanmasını istiyorum.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Tabii bu mümkün mü bilemiyoruz. Bir dakika, evet kim? Salih Köse buyurun.

Salih Köse: Sayın başkanım. Çocuk Vakfı'na ve kongreyi düzenleyici tüm birimlere teşekkür ederim. Milli Eğitim Bakanlığı'mızın bir eğitimi vardır. Atatürk İlke ve İnkılapları doğrultusunda ülkemizde din eğitimi verilmektedir. Üstün yetenekli çocukların din eğitiminin örgün ve yaygın eğitimde de olduğunu vurgula-

mak istiyorum. Bu politikalarda bunun da geçmesini arzuluyorum. Çünkü ulu önder Atatürk'ümüz İbni Sinalar, Farabiler, Gazaliler, Mevlanalar yetiştirecek bir millete sahibiz diyor. Türk milleti böyle adlandırılıyor. Nutkunda var. Ama bu yüce dinimiz bilime çok büyük önem veriyor. Sanatı Türk milleti keramet haline getirmiştir. Bizim bu genç yavrularımız bir dini bütünlük içerisinde samimiyetle söylüyorum, kendilerini kutluyorum. Hocalarımızın bu tartışmalarının çok faydalı olduğunu düşünüyorum. Ve şunu söylüyorum, bize bir harf öğretmenin hizmetçisi oluruz. Bu duyguyla hocalarımızın tümüne saygı ve sevgimi belirtiyorum.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Teşekkür ederiz efendim. Büşra Şahin buyurun.

Büşra Şahin: Bu ek puan ve kontenjan ayrılması konusu tekrar açıldığı için seviniyorum. Konu epey uzaklaşmıştı bu mecradan. İstanbul Bilim ve Sanat Merkezi Edebiyat öğretmeniyim ben. Böyle bir görüşüm düşüncem yok, buna katılmıyorum, bunu dile getirmek istiyorum. Komisyonda oylandığı sıra çok kafa yoramadığımızı ve çabuk geçildiğini düşünüyorum. Önerileri yazı olarak birlikte dile getirdik, ancak o kısımda biraz hızlı davrandık. Eleştiri olarak değil, görüşümü burda söyleyeyim diye bunlara katılmıyorum. Üstün yetenekli öğrenci kendi yolunu kendi açar diye düşündüğümde değil. Zaten LGS'lerin eleştirilen bir sistem olduğu düşüncesinden hareketle LGS'yi eleştirirken, sınav sistemini eleştirirken yeteneklere göre yönlendirip öğrencinin önünü açmayı, ufkunu açmayı başaramazken bir de üstünlere kontenjan ayırmak gibi bir şey karşımıza çıktığında onlara karşı olan görevimizi nasıl yerine getireceğiz diye sorası geliyor insanın. Çünkü sadece BİLSEM'liler değildir üstünler. Bunun dışında böyle bir kadrolaşmada yaratılmamalı diye düşünüyorum. LGS'ler ÖSS'ler saçmalıkça önce bunlara çözüm bulunsun. Bu konuda tekrar üst üste hatalar yapılmaya gerek yok. Bir hatayı yumuşatmaya çalışmaktan başka ya da başka bir hatayla kapatmaya çalışmaktan başka bir şey değil. Bu modellere ilişkin benim kongrede gözlemlediğim bir şey var, ya da benim tedirgin olduğum bir durum. Necip Fazıl'ın bir alıntısıyla başladı bir afişte, afişe edilmiş bu söz ve şunu kastediyor diyor ki; hattâ ezberledim gide gele okuyup düşüne taşına *"İnsanoğlunun bilimde, sanatta, laboratuvarda aradığı şey bütün insanoğlunun zihninde tek parça parça paylaşılmak için değil, tek bir insanın zihninde mucizevi bir iksir yaratmak içindir"* şimdi ben bu lafı bir kere cümle hani çok böyle anlaşılır gelmedi bazı yerlerinde kopukluk var gibi seziyorum. İnsanoğlu o zihinden nereye damlayacak, insanoğluna dönüş bu böyle tek bir insan için sistem oluşturmalar, okul açmalar, ben böyle zümre zümre ayırmak yanlısı değilim potansiyel insanı. Üstün yetenekli ve normal çocukları ayırıpda birbirlerini tanımalarını da engellemek toplumun ken-

di arasındaki kaynaşmayı ve sorunları, problemleri tanımayı engellemek gibi yanlışlıklara yol açılabilir. Bu konuda faşizan tavırlara yaklaşmamak lazım diye düşünüyorum. Demin dediler ki altınla bakırın yan yana konması ederine bakmamak lazım. Üstün yeteneklinin eğitimini öğrenme hakkını yerine getirmeye çalışmak lazım. Görev budur. Onun fiyatı şudur, bunun fiyatı budur diye bunları terazilerle ölçüp biçmekle bir yere varılamaz. O yüzden üstün bir zümreden bahsedermiş gibi bahsetmenin aslında olaya yanlış bir pencereden bakmak olduğunu düşünüyorum. Altınla bakır değil burda karşılaştırılan, hepsi altın. Burada önemli olan neyin nerede nasıl kullanılacağını çok güzel kestirip doğru stratejilerle bu görevi üzerimizden rahatlıkla doğru bir şekilde atabilmek, yerine getirebilmek diye düşünüyorum.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Teşekkür ederim. Evet şimdi söz almak isteyen bize adını yazdırmak isteyenlerin söz alma sırası bitti. Yeni söz vermiyeceğim. Yalnız Adnan Bey'e bir son söz vermek istiyorum izin vererseniz, ondan sonrada raporu oylarınıza sunacağım.

Prof. Dr. Adnan Kulaksızoğlu: Teşekkür ederim. Ben Doğan Hoca'nın alınçanlığını bir ölçüde azaltmak için bir iki cümle söylemek istiyorum. Akademik toplantılarda, kongrelerde farklı fikirler olabilir. Taraflar kendi görüşlerini savunabilirler ama bir fikir sahibi diğer bir fikir sahibini kendi görüşünün dışında diye suçlamaması lazım. Biz Doğan Hoca'yı bilgi ve tecrübelerinden yararlanmak için buraya çağırdık. O özel okulların yararlı olmadığını düşünebilir. Bir başkası özel okulların diğer programlar yanında faydalı olduğunu düşünebilir. Fikirler çatışabilir ama biz asla Doğan Hoca'yı alınsın diye bu düşüncelerimizi sergilemedik. Lütfen kendisinin meseleye böyle bakmasını diliyoruz. Teşekkür ederim.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Efendim öyle anlaşılıyor ki raporun diğer kısımlarıyla ilgili bizim Genel Kurul'umuzda da çok tartışma yapılmadı. Özellikle tartışma bir konuda odaklandı. Orda da tam mütabakata vardığımızı düşünmüyorum. Belki bir kısmınız evet diyeceksiniz, bir kısmınız hayır diyeceksiniz. Bir kısmınız bunun bilimsel doğru olduğunu düşüneceksiniz. Bir kısmınızda diyeceksinizki bilimsel doğru ama uygulamada da şunlar şunlarda olabilir. Burada bir önerge var. Sayın Bahaeddin Hocamız biraz evvelde ifade etti. Ben bunu sizlere okumak istiyorum. Ve uygun görürseniz rapora bu şekilde aktarma yapmamızı öneriyor Bahaeddin Bey. Ben onu sizin görüşlerinize sunmak istiyorum: *Üstün yetenekli çocuklar için özel okullar açılması konusunda görüşme yapıldığının ama ortak görüşe varılmadığının rapora eklenmesini ve oylanmasını öneriyorum diyor Bahaeddin Bey.* Ben-

de sizin oylarınıza sunuyorum bu ifadeyi. Kabul edenler. Yani her iki görüşte var, her iki görüşde ifade edeceğimiz raporda. Çünkü bir ortak görüşe ulaşamadık. Yani bir çok konuda hepsi ortak görüşler ama bu konuda ortak değil, evet teşekkür ediyorum. O zaman oy birliğiyle, reddeden var mı? Hayır böyle bir şeyi kabul etmiyorum diyen var mı? Bir kişi. O zaman oy çokluğuyla. Şimdi efendim ben raporun bütününe oylarınıza sunuyorum. Raporun tamamını oylarınıza sunuyorum efendim. Kabul edenler. Kabul edilmiştir. Peki, teşekkür ediyorum. Kabul etmeyenler, böyle bir rapor olmaz diyenler. Kabul etmiyorsanız, peki oy çokluğuyla diyoruz o zaman. Evet, birinci rapor oy birliğiyle, ikinci raporda oy çokluğuyla kabul gördü Genel Kurulumuz tarafından. Şimdi bana verilen görevi tamamlamak üzere. Buyrunuz efendim.

Prof. Dr. Süleyman Çetin Özoğlu: Komisyon raporları tartışıldı.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Cevap hakkı istiyorsunuz.

Prof. Dr. Süleyman Çetin Özoğlu: Hayır. Cevap hakkı istemiyorum. Teşekkür hakkı istiyorum.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Buyrunuz efendim ne demek.

Prof. Dr. Süleyman Çetin Özoğlu: Usuldendir. Ben bir iki cümleyle de komisyonumuzun nasıl çalıştığını biraz önce gördünüz. Coşkulu çalıştık. Akademik kurallar çerçevesinde çalışmaya çalıştık. Bazı çelişkilerden söz edildi. Raporumuzun bütünlüğünde biz gelişmeyi amaçladık, onu vurguladık. Ve genel kurulumuzda bunu kabul ettiğine göre ümidediyoruz ki bu kongreyi düzenleyenler tekrar bunun peşine düşecekler. Sizlerle beraber ben bu tartışmalarda ve komisyonumuzun getirdiği görüşlere Genel Kurul'umuzun katkısından dolayı Sayın Başkanlığın da yaptığı ve sağladığı olanaklar çerçevesinden hareketle teşekkürlerimi sunmak istiyorum. Ve ümit ediyorum ki bir daha ki kongrelerde bu raporun gelişmesine ilişkin konuları tartışabileceğiz. Teşekkür ederim efendim.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Çok teşekkür ediyoruz bizde, hem hocalarımıza hem de Genel Kurul'un tüm değerli üyelerine ve siz katılımcılara efendim, şimdi bir önerge daha var. Bu da gelecek toplantıyla ilgili bir öneri. Müsaade ederseniz bunu size sunmak istiyorum. Tükiye Üstün Çocuklar Divan Başkanlığına; Üç yıl sonra düzenlenecek ikinci Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi'nin Yürütme Kurulu

için aşağıda isimleri bulunan kurumları ve üyeleri öneriyoruz. Profösör Dr. Adnan Kulaksızoğlu, Profösör Dr. Füsün Akarsu, Mustafa Ruhi Şirin, Doç. Dr. Ahmet Emre Bilgili. Yürütme Kurulu adayları şöyle belirlenmiş: Prof. Dr. Ziya Selçuk, Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanı Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Devlet Planlama Teşkilatı temsilcisi, TÜBİTAK temsilcisi, Rifat Hisarcıklıoğlu, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı, Prof. Dr. Bahaeddin Yediyıldız, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Dekanı, Prof. Dr. Füsün Akarsu, Prof. Dr. Ayla Oktay, Prof. Dr. Adnan Kulaksızoğlu, Doç. Dr. Ahmet Emre Bilgili, Mustafa Ruhi Şirin, Prof. Dr. Ümit Davaslıgil, Prof. Dr. Ayşe Ataman, Prof. Dr. Süleyman Çetin Özoğlu. Evet efendim bu teklifi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler veya başka teklif varsa nasıl? Nasıl? Nasıl? Şimdi efendim şöyle bir şey var. Bu işin bir sahibinin olması lazım. Zannediyorum değerli arkadaşlarımız bu nedenle bu kongreyi düzenlerken kendi kendilerini görevlendirdiler. Bizlerde onlara destek olduk. Bundan sonraki kongrede daha öne açık gitmek istiyorlar ve bu kongrenin yürütme kurulu için de şimdiden bir öneride bulunuyorlar. Bunu kabul etmemenin kimseye bir faydası olacağını düşünmüyorum. En azından bugünden itibaren bu kişiler bilgilendirilir. Kongre, çalışması zor bir iştir. Böyle kapsamlı ve özel alanda bir kongrenin hazırlanması son derece zahmetli ve emek isteyen bir iştir. Ve biz bu arkadaşlarımıza hepimiz çok teşekkür ediyoruz. Ben biraz sonra sizler adına ve kendi adıma da teşekkür etmek istiyorum kendilerine. Bu dönem için gönüllü oldular ve bu işi sürdürdüler. Şimdi biraz daha geniş kadroyla yeni kongreyi yürütmeyi düşünüyorlar. Ama bu başka insanlar buraya girmez anlamına gelmiyor. Sadece kongreyi organize edecek çekirdek bir kadrodan söz ediliyor burada. Bunlarda öyle zannediyorum ki konuyla bir biçimde ilgili olan meslektaşlarımız arasından seçilmiş durumda. Neden kabul etmek istemediğinizi çok iyi anlayamadım. Eğer açıklayabilerseniz sevinirim. Buyrun efendim.

Necate Baykoç Dönmez'in tebliğlerini de dinleme fırsatı bulduk. O isimler arasında kendisini de görebilseydik çok mutlu olacaktık.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Teklif edebilirsiniz.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Tamam. Buyrun efendim.

Nuran hocamız velidir ve aynı zamanda akademik kariyere sahiptir. Bu kadronun içinde çok faydalı olacağına inanıyorum.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Evet. Buyrun efendim.

Ali Haydar Sıldıroğlu: Özel Eğitim Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü söylendi. Hakikaten biz orda özel eğitim, üstün yeteneklilerle ilgili bu işleri biz yürütüyoruz ama öğrenci ilköğretim ve ortaöğretimde. Teşekkür ederim.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Şimdi efendim öyle anlaşılıyor ki bu önergeyi reddetmiyor arkadaşlarımız ama bazı isimlerin daha eklenmesini istiyorlar. Bir kere bunu oylarınıza sunuyorum. Gelen isimleri, teklifleri değerlendirelim, tek tek oylayacağım. Bu yeni isimler eklenmesini kabul ediyormusunuz? Kabul edenler. Etmeyenler. Evet oy çokluğuyla. İsimleri tekrar mı okunmasını istiyorsunuz? Şimdi eklenmesini istediğiniz isimlerden bir tanesi Sayın Prof. Dr. Necate Baykoç Dönmez. Sonra Nuran Hanım siz kendinizi bir tanıtın lütfen.

Prof. Dr. Nuran Cömert Doğurangöl: Ben burada bir veli sıfatıyla bulunuyorum. Çocuğum İstanbul Bilemede okuyor. Öğrenim görüyor. Ben veli temsilcisiyim. Bu sıfatımla ne kadar devam edeceğimi açıkçası bende bilemiyorum. Eğer bir velinin o komisyonda yer almasını bu kurul uygun görüyorsa ne söyleyeceğimi açıkçası bilemiyorum. Kim önerdi onu da farkedemedim. Ama önerene teşekkür ediyorum. Ben bir veliyim bir Akademik kadro orada söz konusu ve bu konunun uzmanları. Benim uzmanlık alanım farklı ama sadece bir veli olduğumu ifade etmek istiyorum. Bu kurul uygun görüyorsa daha çok söz düşmüyor. Şimdiden teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Ben hocamızın katılımını sunuyorum oylarınıza. Kabul edenler. Vallahi ettiler. O zaman bir veli temsilcimizde girecek listeye.

Bir de hocamın teklifi var. Okul öncesi ve ilköğretim Genel Müdürü'nü ve ortaöğretim Genel Müdürü'nü de oylarınıza sunuyorum. Yüksek Öğretim ve Öğretmen Eğitimi Genel Müdürlüğü'nü de ekliyoruz. Efendim önerge bu şekliyle yani Prof. Dr. Necate Baykoç Dönmez, Prof. Dr. Nuran Cömert Doğurangöl, Okul Öncesi, İlköğretim, Ortaöğretim, Öğretmen Eğitimi Genel Müdürlüklerinin de listeye girmesi öneriliyor. Bir de Yüksek Öğretim Genel Müdürlüğü öneriliyor. Yüz kişi var peki. Evet bu Genel Müdürlüklerden de üyelerin buraya dahil olması şeklinde...

Doğan Çağlar Hocamızı öneriyorlar Ayla Hocam.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Doğan Hocamızın her zaman başımızın üstünde yeri var. Bu yorucu işlerle onu yormayalım ama o hep bizim onur konuğumuz. Tabiki, tabiki, Necate Hanım siz söz hakkı istediniz mi?

Prof. Dr. Necate Baykoç Dönmez: Bu alanda çalışan bir arkadaşımız var. Prof. Dr. Nilgün Metin. Onu önermek istiyorum. Üstün yetenekliler alanında lisans üstü dersleri var. Yayınları var. Tebliği de vardı bu kongrede.

Mustafa Ruhi Şirin: Sayın Başkan, bir açıklama yapmak için izin isteyebilir miyim?

Prof. Dr. Ayla Oktay: Buyrun efendim.

Mustafa Ruhi Şirin: Şimdi biz Kongre geleneğinde olması gerekeni yaptık. Eğer burda bu kongre düzenleyicilerin ortaya koyduğu birinci çabayı ve bundan sonraki süreçte yapılan değerlendirmeler sonucunda bu isimleri önerdik. Bazı hocalarımızın Yürütme Kurulu'na katılmama eğilimi vardı, o nedenle listeye dahil etmedik kendilerini. Kimseye yönelik herhangi bir ön eleştiri veya eleme de söz konusu değil. Takdir edersinizki bu kurumsal bir kimlik. Bu kimliğin içerisinde kimlerin yer alacağı yapılan değerlendirmelerin listesi oluşturuldu. Ancak Ali Haydar Sırdıroğlu Bey'in sözünü ettiği diğer birimlerin hepsi yazılabilirdi. Hiçbir mahzuru yok ama Ziya Selçuk Bey bu kongrenin alacağı kararları Türk Eğitim Müfredatına nasıl yansıtabileceğimizi 26 Eylül'den sonra görüşmemiz gerekir dediler. O nedenle isim öneren arkadaşlara saygı duyuyorum. Ama Süleyman Çetin Özoğlu hocamla biten isim listesi Kongre Yürütme Kurulu'nun yaptığı değerlendirme sonunda varılan karardır. Biz bunu çekebiliriz, o da şöyle olabilir. Birinci kongrenin Yürütme Kurulu'nun kalması şeklinde olabilir. Çünkü anladığım kadarıyla bazı arkadaşlarımız listede olmayışı alınganlığa neden olabilir. Bu ise bendenizi üzer. Çünkü biz bütün süreçler boyunca nezakete çok uyduk. O nedenle biz bu önergeyi geri çekmeyi düşünüyoruz. Üç yıl sonra yapılacak olan kongrenin hangi kuruluşla yapılacaksa onlarla yapılacak görüşmeler sonunda belirlenmesi gerekir. Ama önerimi tekrar etmek istiyorum. Birinci Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi'nin Yürütme Kurulu dört kişiden oluşuyor. Bu Yönetme Kurulu ön çalışmayı yapar. 56 çocuğumuz da üç yıl boyunca bu deneyimleriyle bize yol gösterebilirler ve böylece çocuk katılımı yönünde de daha anlamlı katkılar gerçekleşsin. Ve onlar zaten bizim doğal delegemiz. Sayın Başkanım, bu alınganlığı gidermek amacıyla önergemizi çekiyorum.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Yalnız oyladık biz şimdi, ne olacak.

Mustafa Ruhi Şirin: Hocam isimlerin hepsi oylandı mı? İsmen oylandı, genel oylama yapılmadı.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Genel oylama yapmadık. Evet.

Mustafa Ruhi Şirin: Henüz genel oylama yapılmamıştır. Genel oylama yapılsaydı o sorun nasıl açılır diye düşünülürdü. Ben nezaketen bütün bu alınganlıkların da olmaması için önergeyi geri çekiyorum. Adnan Hoca'nın, ne Milli Eğitim Bakanlığının, ne de bir gönüllü bir kuruluş olarak Çocuk Vakfı'nın alınganlık yaratmak gibi bir niyeti yok. Şu ana kadar birkaç üniversitenin işbirliği isteği var. İl. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi hakkındaki bilgileri hayaledenyapabilir.com sitesinde duyurmayı da huzurlarınızda söz veriyorum.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Efendim, şimdi iki yolumuz var. Bir tanesi daha önceki önergeyi bütünüyle oylayabiliriz. Bir de Mustafa Ruhi Bey'in bir teklifi var. Diyor ki biz bu önergeyi çekiyoruz. Bunun yerine bu kongrenin de düzenleme kurulu olarak gönüllü çalışan dört arkadaşla sınırlıyalım ama her arkadaşımıza uzman ve bu alanda gönüllü çalışacak her arkadaşımıza da değişik kurullarda görev zaten verilecektir. Bu dört kişinin tek başına yapacağı şey de değil. Böyle iki türlü bir öneri var. Bir kere Mustafa Ruhi Bey'in bu önerisini çekme teklifini oylarınıza sunmak istiyorum. Çektiyse çekti diyorsunuz. Buyrun efendim. Buyrun.

Prof. Dr. Necate Baykoç Dönmez: Sunulan ilk isim listesine ilave olunan diğer isimler rahatsız edici olduysa tabii bu bir yöntem. Ancak ben bir şey öğrenmek istiyorum. Bu kongrenin sahibi kimdir? Kimlerdir. Ya da konunun sahibi mi var? Ben şunu teklif etmek istiyorum. Bu, üniversite, Milli Eğitim, gönüllü kuruluş işbirliğiyle yapılmış bir kongredir. Herkese tekrar tekrar ben teşekkür ediyorum. Yüreğim sevgi dolu, hiç kimseye kızgınlık ya da kırılmalığım yoktur. Bu kongredir, olacak, vazifemizi söyleyeceğiz. Karşı taraf nasıl algılar bilemiyorum. Ancak belki yüzleri buldumu bilmiyorum kongrede bulduk ya da düzenleyici olduk. Ben Adnan hocamıza ikili bir görüşmede demiştim ki biz gelecek kongreyi Hacettepe Üniversitesi olarak üstlenmeyi teklif etsek Genel Kurul'da acaba nasıl bir yöntem izlenecek. Buna Vakıf karar verecek ya da buradaki dört kişi mi karar verecek. O zaman konuyu belli bir gurup mu ele alıyor? Kongreyi mi ele alıyor bunu sorma ihtiyacı duyuyorum. O zaman şöyle bir sıkıntı doğacak? Yarın başka üniversiteler, başka vakıflar, kendi yönetiminde farklı isimleri ve kurumları almak istemezse o zaman herkes farklı çalışmalar, toplantılar yapılır. Bunu siz daha iyi bilirsiniz, tecrübelisiniz, içindesiniz, onun için böyle bir yola gitmemesi açısından bir uzlaşma noktası herkesin birbiriyle bir arada olması gerekiyor. Tartışmak başkadır, tartışmayı bilmek başkadır. Yani bunları burada çocuklar yanında da yaptık, hoş olmadı. Ben böyle bir yol izlemenin fayda yerine zarar getireceği-

ni düşünüyorum. Başka kurumlarda başka türlü düzenlemeler yapacaktık. Bilgilerinize sunmak istedik. Teşekkür ediyorum.

Mustafa Ruhi Şirin: Sayın Başkanım, ben kısa bir açıklama yapabilir miyim?

Prof. Dr. Ayla Oktay: Mustafa Bey, Adnan bey bir açıklama yapacak, müsaade ederseniz. Hocam size de söz vereceğim. Halis hocamız hiç ağzını açmadı bugün.

Prof. Dr. Adnan Kulaksızoğlu: Efendim, kongre üç ayaklı. Baştan beri bunu söylüyoruz. Kongrenin akademik ayağı Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü. Bunu temsilen ben Adnan Kulaksızoğlu. Kongrenin sivil toplum ayağı iletişimi halkla ilişkileri götüren Çocuk Vakfı ve onun başkanı sayın Mustafa Ruhi Şirin. Bir de kongrenin resmi ayağı ve onu temsilen sayın Ali Haydar Sıldıroğlu. Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürü. Kongre bu üç saç ayak üzerinde devam ediyor. Kongrenin önceki görüşmelerimizde sivil toplum lideri olarak sivil toplum kuruluşu başkanı olarak üç sene sonrada tekrar edilmesi fikri üzerinde anlaşmıştık. Orda bir başka Üniversite bu işi üstlensin, götürsün düşüncesini de belirtmiştik. Yapmaya çalıştığımız bir çekirdek kadro oluşturmaktı. Üç sene sonraki çalışmaları yürütelim ama bu heyetin dışında. Burada zikredilenler dışında her sivil toplum örgütü, her üniversite bu amaçla kongre kurma özgürlüğüne sahiptir. Bu konu kimsenin tekelinde değildir, olamaz. Dolayısıyla Sayın Prof. Necate Baykoç Dönmez, Hacettepe Üniversitesi işbirliğiyle önderliğiyle bir kongre yapabilir kendisine destekte olabiliriz. Sadece bunu Çocuk Vakfı ve onun tesbit ettiği şu andaki heyet üyeleri yapar asla denemez. Kongre çok zor bir iş. Günler boyu uykusuz kalmaya, gerginliğe alışmalısınız. Ve paraya bağlı bir iş. Kongreye gönüllü olmakta gerçekten çok büyük bir fedakarlık gerektiriyor. Burada yapılacak olan ikinci öneri de madem öyle, şimdiki kongrenin çekirdek kadrosu düzenleme kurulu üyeleri yani Adnan Kulaksızoğlu, Ahmet Emre Bilgili, Mustafa Ruhi Şirin ve Ali Haydar Sıldıroğlu, bundan sonraki kongreyi organize etsin ama onlar yapacak değil. Bir başka üniversite belki bir başka Sivil Toplum Örgütü ile yapılabilir. Bu kısa açıklamayı yapma gereğini duydum teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Adnan Bey mikrofonu Halis Hocaya verebilir misiniz?

Prof. Dr. Halis Ayhan: Her iki divanı sevgi ve saygıyla selamlıyorum. Ben aslında usul hakkında söz almıştım ama söz almışken temennilere geçmek istiyorum.

rum. Adnan Bey'in söylediklerini ifade etmek istiyordum. Birincisi, Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi diye bir isim var. Bu isimle bu devam ettirilir. Daha sık olur. Kitap yazma gibi, bir kongreyi tesbit gibi, her üniversite her kuruluş bildiğiniz gibi üstün yetenekliler hakkında seminer, sempozyum, kongre adını koyarak çalışma yapabilir. Bu ayrı bir konu. Çocuk Vakfı'nın ülkemizde yaptığı çalışmalar kalıcı çalışmalardır. Ben Mustafa Ruhi Bey'in yaptığı özverili çalışmalara teşekkür ediyorum. İçten teşekkür ediyorum. Bazı çalışmalarını, kitaplarını yakından biliyorum. Üniversitedeki meslektaşlarımızı, eserleriyle tanıdığımız meslektaşlarımızı üç gün süreyle dinlemek isterdim. Kitaplarını okuyorum ama yüz yüze tanımaktanda ayrıca memnun oldum. Tartışmanın bilimsel ağırlığı yanında zaman zaman da bir takım sert tartışma da olabiliyor. İşin tabiatı gereği bunları geçtikten sonra bir günlük çalışma değerlendirmesinden sonra şunları dikkatle arzetmek istiyorum. Sayın Başkan, bu gibi çalışmalarda Milli Eğitim Bakanlığımızdan, Üniversitelerin ilgili kurumlarından, belediyelerden diğer kuruluşlarımızdan faydalanılırsa kalıcı hale gelir. Müşterek akıl ve tecrübe böyle kullanılır. Bunlar kitaplarda yazılır. Tebliğler ortaya çıkar. Basılır dolaplarda, dosyalarda, raflarda kalır da ve intikal etmezse ki hepimizin tecrübesi Türkiye'mizde maalesef böyle oluyor, bu bilgi birikimini gönlümüz istiyor ki Bakanlığımızın yetkili Genel Müdürü aramızda bütün birimleri dikkate alarak kullansınlar. Bu gibi özverili çalışma yapan arkadaşlarımızı kurum ve kuruluşlarımızı biz akademisyenler de zamanımızı, bilgi birikimimizi ayırarak desteleyelim. Bir teşekkürümü de şunun için yapmak istiyorum: Yetenekli çocuklarımızın, her yaştaki çocuklarımızın aramızda bulunması çok anlamlı. Onlarca seminer, sempozyumlar, kongrelere katılmışızdır. Biz yaş gurubundaki üniversite hocaları. Fakat çocuklarımızla birlikte bazı konuları görüşmek konuşmak ayrı bir anlam ifade ediyor. Çocuk Vakfı'mızın böyle bir özelliği ve güzelliği var. Türkiye'deki çocukları tanımak istiyor. Yetenekli çocukları değil her türlü özelliği olan çocukların yetenek ve eğilimlerini Bakanlığa Üniversiteye duyurmak istiyor. İşte biz yetişkinlerin, annelerin, babaların, büyükbabaların, bu çocuklara yetişmekte olan çocuklara, gösterdiği ihtimam bunu gösteriyor. Çocuklara dönmek istiyorum. Sizin yeteneğinizi bulmak, olabildiğince en erken yaşta bulmak, güzel elinizden tutmak sizin çıkabileceğiniz en yüksek noktalara kadar çıkmanıza yardımcı olmak istiyor hocalarımız. Onun için üniversitedeki profesör arkadaşlarımız, onun için öğretmen arkadaşlarımız, onun için anne babalar bu çabayı ortaya koyuyor. O halde şunu sağlayalım sizler için; devletimizin, öğretmenlerimizin anasınıfından itibaren tabii başta anne babalarınızın Milli Eğitim Bakanlığı'nın ve Üniversite hocalarının ortaya koyduğu çabayı, emeği gayreti dikkati geleneğimizde olduğu gibi sevgi saygı ve bu değerleri kendi içimizde içselleştirerek daha sonraki biz yaşlara geldiğiniz zaman ülkemize daha büyük hizmet yapan bizlerin tecrübesine, deneyimlerine dayanarak daha iyiye daha

doğruya daha güzele giden bir gençlik olarak üniversite gençleri olarak toplum karşısına çıkın. Bu büyük millete bu aziz millete kalıcı hizmetler verin. Teşekkür ediyor başarılar diliyorum.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Çok teşekkürler ediyorum sayın Halis Ayhan hocamıza. Şimdi bir teklif daha var. Ben onu kongrenin düzenleyicilerine sunmak istiyorum izin verirsiniz. Ondan sonra da oturumumuzu kapatıcaz. Ve sözü Mustafa Bey'le Adnan Bey'e bırakacağım. Eğitimin öznesi olan öğretmenlerin örgütlü yapıları yani sendikaları niçin davet edilmedi? diyor Fikret Akçaoğlu, Alınan kararların ayağı eksiktir. Bundan sonraki kongreye davet edilmelerini istiyorum diye böyle bir teklif var. Yani Eğitim Sendikalarının da kongreye davetini talep ediyor bir arkadaşımız.

Mustafa Ruhi Şirin: Cevap verebilir miyim hocam? Gecikmeden bir cümleyle.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Peki buyrun.

Mustafa Ruhi Şirin: Türkiye'de bulunan eğitimle ilgili bütün sendikaların hepsine davetiye gönderildi. Eğitimle ilgili dernekler de var biliyorsunuz sadece sendika değil. On yedisine de davetiye gönderildi. Başkanlarına da ayrıca gitti. İstihdama yönelik yaklaşım nedeniyle iş ve işveren kuruluşlarıyla ilgili sendikaları da unutmamak. İşçi sendikalarının liderlerine de gitti. Bu kongreyle ilgili olarak iki bin üçyüz yetmişbeş davetiye gönderilmiştir. Geri gelen davetiyeler olmuştur. Tekrar gönderilmiştir. Cumhurbaşkanımızdan bütün il valilerine, il Milli Eğitim Müdürlerine, İstanbul olması nedeniyle ilçe Kaymakamlarına ve ilçe Milli Eğitim Müdürlerine de gönderilmiştir. Hiçbir ayırım yapmadan da 425'e yakın özel okul ve devlet okuluna da davetiye gönderilmiştir.

Prof. Dr. Ayla Oktay: Gündeme oturduktan sonra belki hemen çözülemez bazı şeyler, ama zaman içinde göreceksiniz ki daha hızlı yol alınıyor. Okul öncesinde de böyle olmuştu. Henüz istediğimiz yere ulaşamadık ama sürekli gündemde tuttuğunuz zaman baya ses geliyor. Bir şeyler değişebiliyor. Bir insan ömrü de bunu görebilecek uzunlukta ve biliyorum ki ben bugün başlatılan çalışmalar çok daha kısa zamanda ürün vererek hiç vakit kaybetmeden çocuklarımızı hayata daha iyi hazırlama konusunda bize yeni çözümler, yeni seçenekler üretsün istiyorum. Emeği geçenlere tek tek, çok çok teşekkür ediyorum hepsini kutluyorum, sağolsunlar var olsunlar ve devam etsinler diliyorum. Teşekkür ederim.

Mustafa Ruhi Şirin: Kongre Çocuk Divan Başkanı ve Divan Üyelerine, Kongre Divan Başkanımız Prof. Dr. Ayla Oktay Hocamıza ve Divan Üyelerine teşekkür ediyoruz. Şimdi sıra kapanış konuşmalarında. Önce Kongre Başkanımız Prof. Dr. Adnan Kulaksızoğlu Hocamızı davet eduyorum mikrofonu.

Prof. Dr. Adnan Kulaksızoğlu: Saygıdeğer katılımcılar, sevgili öğrenciler, hanımefendiler, beyefendiler! Kongremize katılan, düşünceleriyle bizleri bilgilendiren, bizleri yönlendiren bütün katılımcılara, üstün yetenekli öğrencilerle fedakarane bir şekilde çalışan öğretmenlere, kongremizde konuşma yapan bildiri sunan, panellere katılan, poster sunan bütün değerli bilim adamlarına komisyon üyelerine, oturum başkanlarına, Divan Başkanına ve görüş bildiren bildirmeyen bütün katılımcılara en içten dileklerle teşekkürlerimi arz ediyorum. Bu arada çocuklarının eğitimi için buralara gelen bütün anne babalara şükranlarımı arz ediyorum.

Birinci Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi öncesi belirlenen amaçlara ulaştığımızı düşünüyorum. Kongre öncesi yapılan yoğun çalışmalar sonucu daha önce de belirttiğimiz gibi iki ana kitap yanısıra toplam altı kitap yayınlanmıştır. Bundan sonraki çalışmalar önceki bilgi birikimine dayalı olarak ileriye elbetteki götürülecektir. Üstün yetenek ve yaratıcılık konusundaki çalışmalar hızlandırılarak devam ettirilmelidir.

İnsanımızdaki gizli gücü açığa çıkaracak, zenginleştirilmiş, farklılaştırılmış programlar denenmelidir. Kongrenin konuyla ilgili bütün taraflara itici güç sağlamasını diliyorum. Kongrede kayıt sırasında, oturumlarda karşılaştığımız aksaklıklardan dolayı hoşgörünüze sığınıyorum. Kongreyle ilgili değerlendirmenizi lütfen daha önce yapmamışsanız değerlendirme çizelgelerinde bildiriniz. Son olarak bütün katılımcı taraflara tekrar teşekkür ediyorum. Hayırlı akşamlar.

Mustafa Ruhi Şirin: I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi'nin ana sponsoru TOBB ve BOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi adına Prof. Dr. Bahaeddin Yediyıldız'ı davet ediyorum şimdi de.

Prof. Dr. Bahaeddin Yediyıldız: Efendim Mustafa Ruhi Şirin Bey'e çok teşekkür ediyorum. Bu kongrede hazırlık çalışmaları bitmek üzereyken bizim habermiz oldu ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği bu kongreyi gönülden desteklediler. Bu Kongre yeni kurulmakta olan TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi'nin de bu konuda neler yapabileceği hususunda bir görüş oluşturdu. Gerçekten yeni kurulan bir üniversite ama sayın Hisarcıklıoğlu çeşitli konuşmalarında bu husu-

su açıkladı Türkiye’de kamuoyuna, ben de hatırlatmak isterim. 2001 krizini yaşadık. Ekonomik bir krizdi bu kriz. Sonrasında ekonomimizi düzlüğe çıkaracak bir beyin arayışı oldu. Biz bunu basından izledik. Sonra işin aslını öğrendik. İşte o zaman hükümet, devlet arayışı içinde birini getirelim bu krizi atlatalım şeklinde düşünülürken Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği’nden de öneriler istenmiş. Hisarcıklıoğlu’nun açıklaması bir kısım kişilere önerilmiş, kabul etmemişler. En sonunda sayın Derviş Amerika’dan getirildi, biliyorsunuz. Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi’ni kurma fikri sayın Hisarcıklıoğlu’nun kafasında o zaman doğmuş. Demek ki içinde yaşadığımız problemleri çözecek insan gücünü gerektirdiği gibi yetiştirememişiz. Bu bir tespit, yaşanan bir tespit. Öyle ezbere kitabi bir tespit değil. Onun o fikri üzerine Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi doğdu. Üstün yetenekli çocuklar söz konusu olunca elbette kayıtsız kalınmazdı. TOBB onun için destekledi bu Kongreyi ve yeni doğmakta olan bir üniversite bu konuya ilgi göstermek zorunda. Çünkü o niyetle kurulmuş yani Türkiye’deki bütün alanlarda gerçekten problem çözen insan gücü yetiştirmek amacıyla kurulmuş bir üniversite. Bir senedir çalışmalarını yaptı ve bu sene öğrenci aldı ve öğrencilerin tercih sırasına göre ilk beş üniversite içerisine girdi.

Belli ölçüde seçilmiş öğrenci bunlar. Üstün Yetenekli demeyeyim ama seçilmiş öğrenciler. Dolayısıyla ona göre eğitim-öğretim verilecek ve ben bu Kongreden çok şey öğrendim. Ben üniversite öğretim üyesiyim. Otuz beş kırk yıldır üniversitedeyim. Sürekli öğreniyoruz ve bu Kongre’den çok şeyler öğrendim. Dolayısıyla sonuç olarak tespitim Kongre de başarılı olmuştur. Emekler yerini bulmuştur ve bu Kongre’yi düzenleyen kuruluşların temsilcileri olan sayın Kulaksızoğlu’na, Şirin’e, Sıldıroğlu’na çok çok teşekkür ediyorum. Hepinize saygı ve sevgiler sunuyorum, iyi günler diliyorum.

Mustafa Ruhi Şirin: Kongrenin Başkanlık temsilcisinde teşekkür sırası: Sayın Ali Haydar Sıldıroğlu; buyrun

Ali Haydar Sıldıroğlu: Sayın Başkan, sayın delegeler, hepinize saygılar sunarım. Sadece benimkisi bir selamlama ve teşekkür konuşması olacak. Buraya davet edilen delegelerin büyük bir kısmı bizim Bilim ve Sanat Merkezleri’nden gelen öğrencilerimiz, Beyazıt İlköğretim Okulu’ndan gelen öğrenciler ve İnanç Vakfı Lisesinden gelen öğrenciler olmuşlardır. Bu öğrencilerimiz geleceğimizin umudu, göz bebeği. Onların hepsinin gözlerinden öpüyorum. Hayatta başarılar diliyorum. Kendilerini annelerini ve babalarını milletini unutmadan, geleceğe umutla bakmalarını temenni ediyorum.

Bazı öğretmen arkadaşlarımız ferdi tekliflerini getirdiler. Onları biz kendi içimizde değerlendirebiliriz. Nihayetinde LGS imtihanlarında kontenjan ayrılması gibi onların temellerini oluşturduktan sonra gereği yapılır. Bizim bir Talim Terbiye var. Diğer öğretim daireleri ile görüşür ve kararı belirli bir mecraya sokarız.

Her ne kadar buradaki konuşmamda bir ayağı Milli Eğitim Bakanlığı demişsem de en büyük gayret emek Çocuk Vakfı Başkanı Ruhi Şirin Bey’in olmuştur. Ben ona teşekkür ediyorum. Yine Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü Başkanı Sayın Prof. Dr. Kulaksızoğlu’na da teşekkür ediyorum.

Kongre bana göre hayırlı geçmiştir, bir takım ilmi tartışmalar olacaktır. Şimdi eskilerin deyimi ile barika-i hakikat müsademe-i efkardan doğar. Hakikat meyvesi fikirlerin çarpışmasından doğar diyorlar. Ben bu tartışmaları da burada kalmış olarak addediyorum. Arkadaşlar arasında da bir kırgınlık olacağı kanaatinde de değilim. Hepinize saygılar sunuyorum.

Mustafa Ruhi Şirin: I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi’nin son dakikaları içindeyiz. Bu Kongreyi, bizlere Cumhuriyetimizin 100. yılını yaşatacak çocuklarımıza ve Çocuk Cumhuriyeti idealine adıyoruz. Üç gün boyunca şiiirden uzak kaldık. Kongre’nin en büyük eksiğiye Şiir Odası’nın olmayışydı. Kongre Bildirilerinden önce şiiirle seslenmek istiyoruz sizlere. Önce Füsün Akarsu’dan bir şiiir dinleyeceğiz. Şiirin adı “Resim”.

RESİM

Resimdeki patikanın götürdüğü yoldan gidersen

Yanıma müziği de alabilirim

Kemanı, çelloyu hatta tüm yaylı sazları

Sen yanıma sıra gelersen

Çocukluğumuzu da takabiliriz peşimize

Zaten rengarenk çiçeklerle dolu bu güz bahçesi

Eski ahşap kapının ardında

Yeşilin kızıla taşındığı sarıda

Van Gogh’a geçip

Mavide Picasso’yla buluşabiliriz

Sıkı tut elimi

Musorski ile bir sergide kaybolabiliriz.

Mustafa Ruhi Şirin: Teşekkürler Füsün Hocam, bin yaşa emi! 13 Haziran 2004'te yazdığım ve armağanlı arkadaşlarıma armağan ettiğim *Bin Masal Gemisi İnci* şiirimi sunuyorum:

BİN MASAL GEMİSİ İNCİ

Armağanlı Çocuklara

Uzak olsa da

Nehrin kaynağı

Öğretilmiştir ona

En yakın denize

Nasıl ulaşacağı

Fakat bilinmez insanın

Hangi zekâ bahçesinde

Ve nerde olacağı

Çok olur

Büyük dağın karı

Bakınca büyük dağdan

Daha yakın görünür dünya

Yoksa ben miyim

O büyük dağ

Öyle büyük ki

İçim dışımdan

Kendi denizime ulaşmak

Öğretilmezse bana

İçimde kalacak

Bin masal gemisi inci

KAPANIŞ BİLDİRİLERİ

Burak Soybir'in Okuduğu Kongre Çocuk Kapanış Bildirisi

Kongrenin başladığı ilk gün yapılan konuşmalarda şu cümle dikkatimizi çekmişti. 'Türkiye'yi ilk kez bu kadar umutlu görüyorum.' O gün bu cümleye fazla anlam yükleyememiştik. Evet bizleri o günden beri öyle bir yolculuğa çıkardınız ki; bizlere değer verildiğini , önemsendiğimizi fazlasıyla hissettirdiniz. Artık bizler de umutluyuz. Sizlerden en büyük dileğimiz başlatılan bu, "umuda yolculuğun" sürdürülmesi.

I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi'ni bitiriyoruz. Devamının geleceğini umut ediyoruz ve Türkiye'yi ilk kez bu kadar umutlu görüyoruz. Bir daha ki kongrede bizler; daha fazla söz hakkına sahip olmak, büyüklerimizin geleceğimiz hakkında yaptıkları toplantılara da katılmak istiyoruz. Arkadaşlarımız ve buraya gelemeyen tüm çocuklar adına emeği geçen herkese teşekkürler. İyi ki böyle bir ülkenin çocuklarıyız. Millî Eğitim Bakanlığımız, Marmara Üniversitesi ve Çocuk Vakfı'na teşekkür ederiz.

MUSTAFA RUHİ ŞİRİN'in Okuduğu Kongre Kapanış Bildirisi

Geçtiğimiz Perşembe günü, 23 Eylül 2004 saat 10.00 sularında başlayan kongremiz tamamlanmak üzere...

Saatime bakıyorum...

Yaklaşık 58 saat...

Sadece şahsım adına değil, bütün kurul üyeleri, delegeler ve katılımcılar adına diyebilirim ki; cumhuriyetimizin kuruluş yıllarındaki yüksek ülkü ruhunu, tutku dolu çalışma heyecanını bu salonlarda yeniden yaşadık. O ruhu, o idealizmi buradan bir kez daha selamlıyor ve sizi, milletimizin yeniden dirilişini başlatan o nesli alkışlamaya davet ediyorum.

Sevgili çocuklar, Kongremizin saygın üyeleri, değerli arkadaşlarım, gelecek zamanların yaratıcıları,

Size 58 saati geride bıraktığımızı söyledim. İnanıyorum ki, kongremiz başladığında, tam o saatlerde, toplumumuzun kendi yetenekleri karşısındaki dikkatsizliğini, özensizliğini, o ihmal dönemini de geride bıraktık. Burada geçirdiğimiz 58 saat, bir ulusun, bir toplumun kaderi üzerinde etkili olabilecek bir 58 saattir. Burada biriken enerji, buluşan akıl, yoğunlaşan heyecan, harekete geçen yaratıcılık, gelecek zamanların havai fişekleridir.

Bu kongre salonu, geleceğin soluk alıp verdiği yerdir. Burada, şimdi, bu anda değil; gelecektesiniz. Çünkü gelecek zamanların yaratıcıları, onların temsilcileri arasında bulunuyoruz.

Değerli dinleyiciler,
Kongremizin son bildirisini, kapanış bildirisi olarak değerlendirmemenizi istiyorum.

Kapanış bildirisi, bu son bildiri, bir açılış bildirisi.

Büyük bir geleceğin açılış bildirisi...

Sevgili arkadaşlar;

Ulusumuz ve insanlığımız için yeniden büyük zamanların kapısını aralıyoruz.

Sevgili çocuklar, sevgili büyüklerim...

Özellikle sizleri, bütün ruhunuz, dehanız ve kalbinizle, o kapıdan içeri dolmaya davet ediyorum.

Sizlere büyük yazarımız Ahmet Hamdi Tanpınar'ın bir sözünü hatırlatmak istiyorum:

"Bir milletin dehası, onu diğerlerinden ayıran özellikleridir."

Bizler, sizden ulusumuz ve geleceğimiz adına bu farkı yaratmanızı bekliyoruz.

İnanıyoruz ki, bundan sonrası, yeteneklerinizin değerlendirilmesi, önünüzdeki engellerin kaldırılması, ihtiyaç duyduğunuz imkanlarla donatılmanız için, arzu ettiğiniz gibi olacaktır.

Kongre olarak, aldığımız kararların gerektirdiği eylem sürecini başlatacağız. Burada vücut bulan, ortak aklın ürünü teklifleri, devletimizin ilgili birimleri ve konuyla ilgili tüm sivil toplum kuruluşlarıyla, kültür dünyasıyla paylaşacağız.

I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi olarak, yüce parlamentomuza, aydınlarımıza, bilim adamlarımıza, sanatçılarımıza, sivil toplum kuruluşlarına, her ferdiyle milletimize çağrımız şudur:

Milletimizin bu seçkin çocuklarının kendilerine güvendiği gibi sizler de kendinize güvenin, Türkiye'ye güvenin...

Tanrı'nın bize verdiği bu armağanlı çocukları hak ettiğimizi kanıtlama yolunda atacağımız her adım, insanlık ve uygarlık için atılmış büyük bir adım olacaktır.

Milletimizi zaafa uğratan her şey, takipçilik ve taklitçilik döneminin kapanıp keşif ve yaratıcılık devresinin başlatılmasıyla son bulabilir.

İlk keşfedeceğimiz şey, armağanlı çocuklarımız olmalıdır.

I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi olarak sizi bu keşfe, bu keşfin gereklerini yerine getirmeye davet ediyoruz.

Sizi, ulusumuzun dehasıyla yeniden buluşmaya ve o deha ile uygarlığı yeniden şekillendirmeye davet ediyoruz.